

P. b. b.
Verlagsort: 1080 Wien
Plus.Zeitung 09Z038029P

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

7-8

červenec – srpen

2009

29. ročník

- Rozhovor:
**S demografem
dr. Tomášem Sobotkou**
/ Marie Brandeis
- Příloha:
Čtení na prázdniny

Pondělní promítání filmů české kinematografie
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Předběžné termíny promítání na velvyslanectví v roce 2009:

vždy druhé pondělí v měsíci, tj. 14. 9., 12. 10., 9. 11. a 14. 12.

Začátek představení **vždy v 19:30, pouze v prosinci ještě v 17:00 pro děti.** Změna vyhrazena.

VÝSTAVY:

do 17. 07. Gero Fischer: *Neue Heimat. Wien Porträts von ZuwandererInnen*

Nika Bretschneiderová, Krzysztof Dobrek, Peter Gric, Lubomír Hnatovič, Ludvík Kavín, Vladimír Kočí, Ondřej Kohout, Abbé J. Libanský, Saša Makarová, Magdalena Marszałkowska, Elisabeth Mnatsakanjan, Gerlinde Starzyńska, Irena Ráček, Otakar Slavík, Otakar Sliva, Josef Symon, Miroslava Symonová, Nina Wershbinskaja-Rabinowich, Julia Rabinowich, Eva Voneš, Volkan Yücesu, Milada Zahnhausen, Magdalena Zelasko
Fotogalerie auf der Pawlatsche
AAKH, Spitalgasse 2-4/Hof 3, gegenüber Narrenturm, c/o Institut f. Slawistik, 1090 Wien

do 31. 07. *Textilný dizajn*

Katedra priemyselného dizajnu v Ružomberku prezentuje práce študentov, ktorí vyhládávajú nové spôsoby výtvarného spracovania materiálov a netradičných realizácií. Výstava je zameraná na textilné návrhárstvo – na návrhy odevov, pletenín, tkanín a textilnej podtlače.
Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

do 14. 08. *Československý filmový plakát 1960-1989*

Výstava představí práce předních českých výtvarníků (Karel Vaca, Adolf Born, Josef Vyletal, Milan Grygar, Karel Teissig, Zdeněk Ziegler a další).
České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

do 30. 08. *Mythische Gestalten zur Zeit Rudolf II. in Prag*

Skulpturen von: T. Bosambo, J. Brabenec, F. Gravogel, G. Hujber, M. Jožák, I. Kitzberger, M. Monhartová, S. Pokorný, V. Stoklasa, M. Šrámek, D. Tejkal und J. Wernerová
Atelier Jan, Hof im Haus Nr. 7 und die Passagen am Spittelberger Platzl, 1070 Wien, Spittelberggasse 7
Öffnungszeiten: Mo – Fr 13:00-18:00, Sa 10:00-14:00

do 30. 09. Hans a Erich LEDWINKA: Světoběžníci a automobiloví konstruktéři

Exponáty z muzea v Kopřivnici.
KOLLER-Oldtimermuseum – Heldenberg
www.koller-oldtimer.at

do 01. 11. „geteilt – getrennt – vereint“

Dolnorakouská krajská výstava 2009 ve spolupráci Rakouska a České republiky (Horn – Raabs – Telč). U příležitosti 20. výročí pádu železné opony.
www.noe-landesausstellung.at

JEDNOTLIVÉ AKCE:

Podrobnosti a další programy a akce naleznete v oddílech: *Sokol & sport, Z české a slovenské Vídně a okolí a Oznámení.*

ČESKÉ CENTRUM:

www.tschechischeszentrum.at
e-mail: ccwien@czech.cz
Herrengasse 17, 1010 Wien
tel.: 535 23 60

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK

www.slovaci.at
e-mail: rsks@slovaci.at
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien
tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

www.sivieden.mfa.sk
e-mail: siwien@gmx.at
Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien
tel.: 535 40 57

SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at/sova
e-mail: sova@slovaci.at
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien
tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

DIVADLO BRETT

www.theaterbrett.at
e-mail: theaterbrett@eunet.at
út – so, 20:00
Münzwardeingasse 2, 1060 Wien
tel.: 587 06 63, fax: 586 91 55

Další důležité adresy a kontakty naleznete v oddílu *Inzerce.*

Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadů jiných organizací a institucí a zároveň za neúplnost kalendária.

Změna programu vyhrazena.

Upozornění:

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátiť a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

dovolujeme si Vás srdečně pozvat 14. září 2008 do kinosálu českého velvyslanectví na první promítání po prázdninách, nadále ve spolupráci s Velvyslanectvím ČR a Českým centrem. Začátek představení je vždy v 19:30, rezervace není možná.

Podrobnosti o chystaných akcích, jako například o literárním pořadu k Evropskému dni jazyků, o připravovaných filmech atd., se dozvíte na stránkách příštího Kulturního klubu nebo na naší klubové adrese: www.kulturklub.at.

V tomto čísle představujeme dalšího umělce, a to Jana Milana KRKOŠKU, který vystavil svá díla na výstavě „40 Jahre Rückblick 1968-2008 – Integration in der Emigration“, organizované Kulturním klubem v závěru loňského roku.

Jak jsme Vás již v předchozích vydáních Klubu informovali, uzavřeli jsme smlouvu na jiný druh poštovního doručování našeho časopisu. Také jsme změnili organizaci distribuce. Především děkujeme paní **Nele Štěrbové** a jejím **synům**, paní **Libuši Foltinové**, **Milanu Klouzalovi** a všem těm, kteří se do této doby, a to naprosto bezplatně a nezištně, zasloužili o plynulý chod distribuce. A nebyla to věru „lehká“ práce. Přijmout těžké balíky z tiskárny, časopisy opatřit adresami, roztřídit po okresech a svázat a odvézt cca 250 kg na poštu...

Z technických důvodů nevyjde v tomto čísle oblíbený fejeton Jindřicha Liona. Nepodařilo se nám totiž rozluštit a přepsat rukou psané řádky našeho fejetonisty, který již několik týdnů leží s ošklivou zlomeninou v nemocnici.

Nezbývá mi než Vám popřát příjemné prázdniny, panu Lionovi brzké uzdravení a hezké chvíle nad stránkami prázdninového Klubu..

Helena Basler, šéfredaktorka

Obsah

Klub připravuje	2
Kalendář: červen – červenec 2009	2
Editorial	3
Obsah	3
Impressum	3
Církevní kalendář: červen – září 2009	4
Rozhovor	5
Kultura	8
Události	19
Zajímavosti	24
Ekonomika	33
Správy zo Slovenska	43
Sokol & sport	50
Úvahy & postřehy	54
Z české a slovenské Vídně a okolí	58
Oznámení	68
Informace & inzerce	74
Příloha: Čtení na prázdniny	I-XII

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),

Schlösselgasse 18, 1080 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Jaroslav Bulíček, Praha

Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

(Ing. Helena Basler), Schlösselgasse 18, 1080 Wien

Verlagsort: 1080 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Tiskárna Sládek,

Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Redakce: Schlösselgasse 18, 1080 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová (překladatelka), Anna Křivanová (asistentka)

Technická redakce: František Písařík, Ing. Kurt Mattola, Richard Basler

Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, Dr. Martin Franc,

Dr. Karel Helmich, P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Dr. Jan Kahuda,

manželé Kalinovi, Jindřich Lion, Dr. Michael Lion, Dr. Marta Marková,

Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová, Dr. Květa Ozábalová,

Mgr. Helena Stejskalová, Nela Štěrbová, Mgr. Tomáš Vaněk,

Marie Woodhams, Ing. Jiří Zajíček, Peter Záloudek

Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola

Distribuce: Tiskárna Sládek

**Tschechische
Gemeinde in der
Erzdiözese Wien**

**Česká
duchovní služba
oblast Vídeň**

Poštovní adresa: 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31
 Tel.: +43 (0664) 406 55 41 Fax: +43 (01) 711 84 112
 www.sweb.cz/farnost.viden www.rozhledy.at

UPOZORNĚNÍ

V době letních prázdnin se koná mše svatá v českém jazyce každou neděli a svátek pouze v kostele Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3, v 10:00 hodin.

KALENDÁŘ AKCÍ

Ne 27. 09. MŠE NÁRODŮ ve vídeňské katedrále sv. Štěpána v 10:15 hodin. – Slavíme svátek sv. Václava, mučedníka a patrona českých zemí. Hlavním celebrantem je vídeňský světitel biskup Dr. Franz SCHARL. Koncelebrují duchovní správci cizojazyčných farností ve Vídni. Následuje občerstvení v prostranství arcibiskupského paláce.

<p>Jubilejní rok 2009: 150. výročí založení kongregace Salesiánů Dona Boska (1859 – 2009)</p>	<p>Jubiläumsjahr 2009: 150. Jubiläum der Ordensgründung der Salesianer Don Boscos (1859-2009)</p>
<p>PRVNÍ SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ</p> 	<p>WALLFAHRT NACH PUCHHEIM</p>
<p>V sobotu 6. června přistoupily děti k prvnímu svatému přijímání. Slavná bohoslužba se konala v přeplněném českém kostele „Nejsvětějšího Vykupitele“ na Rennwegu 63, Vídeň 3. Hlavním celebrantem mše svaté byl P. Jan Horák, duchovní správce české farnosti ve Vídni. Rytmické písně zpívala a na hudební nástroje doprovázela mládež Klubu Dona Boska. O slavnostní výzdobu kostela se postaraly učitelky náboženství Dipl.Päd. Miriam Cserko a PAss. Pavla Carmignato společně s rodiči. Názorná dekorace je pro zapamatování u dětí nesmírně důležitá. Příprava dětí trvala po celý rok v hodinách náboženství a účasti na nedělních bohoslužbách. Součástí přípravy byla také první svatá zpověď. Po mši svaté následovalo občerstvení pro děti v přilehlém sálu spolku Jednoty svatého Metoděje.</p>	<p>Vom 13.-14. Juni 2009 feierte die Don Bosco Familie das 75-Jahr-Jubiläum der Heiligsprechung Don Boscos in Puchheim/Oberösterreich. In seiner Predigt betonte Erzbischof Kohtgasser, der selbst Salesianer Don Boscos ist: „Was ist das Geheimnis der Sendung Don Boscos? Das Leben mit Gott als Ursprung seiner Liebe, sein Blick auf Jesus Christus, den Guten Hirten und das Vertrauen in die Gottesmutter Maria, der Don Bosco sein Werk für die vernachlässigte Jugend anvertraut hat.“ Es ist heute nicht unbedingt eine leichte Zeit in der Kirche, in der Gesellschaft, in der Politik und in der Wirtschaft. Don Bosco hat jedoch erklärt, dass er seine Methode der Erziehung mit Vernunft, Religion und Liebenswürdigkeit immer an die jeweiligen Umstände der Zeit angepasst hat. Im 150. Jahr der Ordensgründung der Salesianer blickt die Don Bosco Familie daher auf jene Jugendlichen, die eine Unterstützung brauchen.</p>

Populacionistika neboli populační věda

je jeden z termínů, který v první polovině 19. století označoval vědní obor zabývající se reprodukcí lidských populací. Vedle dalších návrhů nakonec zvítězilo pojmenování demografie, kterýžto pojem se prosadil od konce 19. století ve všech světových jazycích. A podobně se prosazují demografové různých jazyků v rozličných zemích. Ukázkovým případem je v tomto směru dnešní host – **dr. Tomáš Sobotka**. Máte-li představu o demografovi spojenou s osobou vážně, starostlivě a zadumaně vyhlížející, musíte ji v jeho případě daleko odložit. Neboť tento demograf vyzařuje pohodu, lehkost „stříbrného větru“ a k tomu víc než zajímavě vypráví o svém oboru.

Jakými cestami jste se dostal do Vídně do Rakouské akademie věd – oddělení demografie?

Dr. T. Sobotka: Dostal jsem se sem přes Holandsko. Tam jsem byl poprvé jako student na tři měsíce v rámci programu Erasmus, pak jsem dostal opět nabídku na další tříměsíční pobyt, to už jsem začínal doktorandské studium v Praze. Nakonec jsem udělal doktorát právě v Holandsku v Groningen. V rámci doktorandské práce jsem se zúčastnil konference v Belgii, kde jsem referoval o porodnosti v Evropě. Tam mě kontaktoval šéf demografického oddělení ve Vídni a zeptal se mě, jestli bych neměl zájem pracovat ve Vídni na podobných tématech. Současně mě pozval do Vídně na týdenní porozhlédnutí se, bylo to v roce 2003. Mně se ve Vídni líbilo, dostal jsem zde nabídku k zaměstnání od roku 2004, takže budu slavít pětileté výročí.

Co Vás na demografii zaujalo, že jste ji zvolil za svůj studijní obor v Praze? Je to samostatný obor, anebo funguje v rámci sociologie?

Dr. T. Sobotka: Původně jsem se zajímal o geografii, bavilo mě hrabat se v mapách, číst si různá čísla o zemích, o počtu obyvatel, tím jsem se dostával trošičku blíže k demografii. Když jsem si po maturitě vybíral studium, zvolil jsem si kombinaci oborů geografie & demografie. Bakalářské studium probíhalo v této kombinaci, po třech letech jsme se museli specializovat. Protože mě najednou začala více bavit demografie, rozhodl jsme se u ní zůstat. Demografie je samostatný obor, v Praze je katedra demografie a geografie už asi patnáct sedmáct let.

Co je předmětem Vaší činnosti v demografickém ústavu ve Vídni?

Dr. T. Sobotka: Mým dlouhodobým zájmem je nízká porodnost v Evropě.

Už jako studenta mě zajímalo, proč v České republice po změně režimu velmi hluboce klesla porodnost. Mezi českými demografy probíhaly debaty – někteří říkali, že příčinou je ekonomická krize, nezaměstnanost, proto ženy nechtějí a nemohou mít tolik dětí, neboť si chtějí udržet zaměstnání, životní standard. Z této doby tedy pochází můj zájem o okruhy, jak a proč ženy a muži „odkládají“ děti do stále pozdějšího věku. Mnoho mužů a žen má první dítě až po své pětatřicetce. Zajímají mě i další souvislosti nízké porodnosti, totiž jestli ohrožuje budoucí populační vývoj v Evropě, nakolik se máme obávat populačního stárnutí, nakolik migrace může změnit budoucnost populačního vývoje.

Termín demografie nepochází z 20. století. Kdy se začal poprvé užívat?

Dr. T. Sobotka: Teď jste mě nachytala, nevím přesně, termín pochází z řečtiny.

Pokud se dobře pamatují, termín demografie se začal užívat v druhé polovině 19. století. Řekla bych, že počátky jsou jistě ještě mnohem dříve, vždyť třeba statistické evidování například úmrtních lístků ve velkých městech byla vlastně demografie.

Dr. T. Sobotka: Ano, to je přesně tak. Za otce demografie je označován Angličan John Graunt. Dělal si výpisky ze záznamů úmrtí, tedy v kolika letech lidé umírají. Byl první, který začal počítat demografické tabulky, ze kterých vypočítával míry úmrtí, nadějí na dožití a podobné ukazatele, se kterými mohl srovnávat různá místa a různé skupiny. Bylo to v 17. století.

Když demografie jako vědní obor sleduje řád rození a řád vymírání, lze doložit v obou případech jistou pravidelnost?

Dr. T. Sobotka: Těch pravidelností je hodně, záleží na tom, na jaké úrovni se o nich bavíme. Jedna z takových zákonitostí je například ta, že se rodí vždy více chlapců než dívek ve všech populacích na světě. Vyjádřeno číselně – na sto děvčat se narodí sto pět chlapců.

Demografie jako vědní obor přesahuje do jiných oborů nebo tyto obory do svého předmětu zahrnuje. Které jsou nejdůležitější?

Dr. T. Sobotka: Nejbližšími obory jsou sociologie, ekonomie a statistika. Z těchto oborů pochází také mnoho demografů, kteří původně vystudovali jmenované obory a zájem o demografickou tematiku je převedl na toto pole.

Existuje i regionální demografie?

Dr. T. Sobotka: Ano, ale nevytváří nějaké katedry na univerzitách. Mnoho demografů se zabývá regionálními studii. Nedávno náš institut navštívil jeden belgický profesor, je již v penzi, ale občas učí v Belgii nebo ve Spojených státech. Zabývá se dlouhodobými souvislostmi demografických změn na regionální úrovni od doby prvního velkého poklesu porodnosti a úmrtnosti, který začal v Evropě v 19. století. Tento badatel nachází fantastické souvislosti, například v kterých regionech ženy před sto padesáti lety začaly limitovat svoji porodnost, které regiony jsou dnes první, kde lidé – muži a ženy – adaptují nové formy chování – například v šedesátých letech nemanželské vztahy, anebo prudké odkládání porodnosti do staršího věku.

Do předmětu demografie kromě reprodukce spadá i okruh migrace, tedy emigrace a imigrace. Jak to vypadá v Rakousku v tomto směru s národnostmi?

Dr. T. Sobotka: Rakousko je jednou ze zemí, která má silnou imigraci. Migrační přírůstek se pohybuje v posledních letech zhruba kolem půl procenta, což je docela hodně. Migranti jsou většinou mladší, nahrazují v tomto směru z velké části chybějící populaci způsobenou nízkou porodností. Směsice imigrantů do Rakouska je z hlediska národností poměrně pestrá, pestřejší, než by vypovídalo z těch hloupých plakátů, které vidíme ve volebních kampaních. Do Rakouska

migrují nejen Turci, ale daleko větší příliv je z Německa. Mix imigrantů z jižní Evropy prezentují kosovští Albánci, Srbové, Bosňáci, Chorvati. K tomu přistupují Rusové a migranti z jiných zemí Evropské unie. Ta pestrost imigrace je vlastně velmi pozitivní skutečnost, neboť napomáhá „obrousit“ nebezpečí konfliktů, které vyvstávají, když v imigraci dominuje pouze jedna národnost.

Jak to vypadá s emigrací Rakušanů?

Dr. T. Sobotka: Případy emigrace jsou mnohem menší než v jiných evropských zemích, například v Německu. Rakušané jsou trochu konzervativnější ve své ochotě odejít do zahraničí a začít si budovat nový život, tak jak to známe o Skandinávciích, Holanďanech, Angličanech. Proto odliv Rakušanů není velký.

Sledujete také migraci Čechů? Je podchycen jejich stav a sociální rozvrstvení?

Dr. T. Sobotka: Statistický úřad má přesné údaje o českých migrantech. Bohužel se ale může toto číslo změnit, když po určité době získají Češi rakouské státní občanství a přecházejí tak do kategorie „Rakušan“. Sociální složení českých migrantů je velmi pestré, na rozdíl od polských, kteří do Rakouska přicházejí za manuální práci.

Před několika dny proběhla v rakouském tisku zpráva, že se zde v roce 2008 narodilo více dětí. Jaká situace je v tomto případě v České republice?

Dr. T. Sobotka: V Čechách je tento trend mnohem výraznější než zde. Těch více dětí v Rakousku jsou plus dvě procenta, což je úplně normální výkyv z roku na rok, kvůli kterému se my, demografové, vůbec nevzrušujeme. Od poloviny osmdesátých let se v Rakousku téměř nic neděje. To jen novináři zajímavě vypíchnou ze statistiky přitažlivou zprávu. V České republice je například nárůst během devíti let o třicet pět, třicet osm procent, podobně jako v dalších evropských zemích – Švédsko, Francie, Británie, Itálie, Španělsko. Tato skutečnost je dána několika faktory – proces posunu rození dětí ve vyšším věku se poněkud zpomalil, dobrá hospodářská situace (před krizí). Malý vliv na těch-

to číslech mají také imigranti, u nichž je vyšší porodnost.

Žijete svým povoláním jenom ve své pracovně, anebo si na ulici, v kině, v divadle, na koncertě provádíte maně nějakou demografickou analýzu?

Dr. T. Sobotka: Občas něco „naskočím“, například když jsem v nějaké čtvrti, která je zajímavá co do složení národností. Profesionální zaměření samozřejmě nekončí zavřením dveří pracovny, rád vedu rozhovory s kamarády, spolupracovníky o demografických tématech, protože demografie se dotýká svým způsobem téměř všech aspektů lidského života. Protože v práci nestíhám číst literaturu, doháním to pak doma, anebo při cestách ve vlaku, v letadle.

Při domlouvání našeho setkání jste uvedl, že jezdíte na kole, takže můžete kamkoliv přijet. Je to kompenzace k Vašemu sedavému zaměstnání?

Dr. T. Sobotka: Ano, ale je to jen jeden důvod. Kolo mi přijde jako nejrychlejší a nejpohodlnější prostředek, jak se dostat přes město – nemusíte vyhledávat žádné spoje a čekat na ně, nepotřebujete žádnou jízdenku.

Jak relaxujete mimo kolo?

Dr. T. Sobotka: Jsem rád v přírodě, rád chodím po horách, ze sportů kromě jízdy na kole rád plavu.

Odkud pocházíte? Jste prvním demografem v rodině?

Dr. T. Sobotka: Jsem z Prahy, rodiče jsou oba z Moravy, máma je ze Slezska, z Opavy, táta je z Hané. Jsem nejen prvním demografem v rodině, ale myslím, že na dlouho dobu i posledním.

Doktorandské studium jste ukončil v Holandsku. Umíte holandsky? Jaké jiné jazyky ovládáte?

Dr. T. Sobotka: Rozumím holandsky trochu pasivně, občas jsem si četl noviny, ale nikdy jsem se nedostal do stadia, že bych začal mluvit. Všichni Holanďané mluví tak perfektně anglicky, že vás to vůbec nemotivuje mluvit s nimi v jejich mateřštině. Navíc jsem, přiznám se, docela líný učit se nové jazyky. Velmi dobře ovládám pouze angličtinu, trochu ovládám ruštinu a němčinu.

Zastihnout vás telefonicky na institutu nebylo vůbec lehké. Vaši spolupracovníci mě informovali, že jste na konferenci či sympoziu tam a tam. Jak často se demografové scházejí a o čem si vyprávějí?

Dr. T. Sobotka: Demografové se scházejí velmi často, protože zejména v Evropě jsou demografové navzájem propojeni. Pracujeme v rámci evropských projektů, také na projektech s jinými zeměmi, a proto se setkáváme na různých akcích a sympoziích, a to v různých zemích Evropy, někdy i mimo Evropu. Náš institut se hodně zabývá Evropou, průměrně jednou za měsíc cestuji do zahraničí.

Máte čas při těchto zahraničních konferencích vidět i něco jiného než jen jednací sál?

Dr. T. Sobotka: Určitě. Snažím se vždy vzít jeden dva dny volna navíc, abych si mohl trochu prohlédnout město, kde se konference koná.

Líbí se Vám ve Vídni? Chtěl byste zde zůstat, anebo se budete vracet do České republiky, či snad máte zaměřeno do nějaké jiné země?

Dr. T. Sobotka: Ve Vídni se mi líbí. O dalším mém působení, co se týká místa, nemám ještě zcela jasno. Důvodů pro to je několik – v Praze mám jednak rodiče, kteří vzhledem ke stáří budou časem potřebovat více moji přítomnost, rovněž tam mám řadu kamarádů, přítelkyni, což je nejkomplicovanější vztah „na dálku“. Patrně se budu nejspíše vracet do Prahy, anebo hledat způsob žít napůl ve Vídni a napůl v Praze.

Která země má nejlepší demografický ústav?

Dr. T. Sobotka: Uvedl bych dva ústavy, jednak v Německu v Rostocku, který je vůbec největší v Evropě. Má asi osmdesát až sto stálých zaměstnanců a až čtyřicet studentů doktorandů či těch, kteří tam jsou na kratší praxi. S tímto ústavem velmi úzce spolupracujeme na různých projektech. Důležitý je také demografický institut v Paříži, který byl založen mezi válkami, či těsně poté. Má silnou tradici, neboť ve Francii byl vždy silný zájem o demografii ze strany politiků, vlády, žurnalistiky i veřejnosti. Tento institut se zabývá širokou demografickou problematikou.

Uvedl jste vysoká čísla studentů demografie. Kde se mohou po absolutu uplatnit?

Dr. T. Sobotka: Absolventi se uplatňují nejen v demografických ústavech, ale také velice ve statistických úřadech. Řada demografů pracuje na dvou pracovištích. S demografy se setkáte i ve velkých pojišťovnách, bankách.

Může demograf při své práci něco „objevit“ podobně jako literární vědec, jazykovec, hudební vědec, aby byl za tento objev oceněn?

Dr. T. Sobotka: Velké objevy, které jsou v přírodních vědách či těch, které jste uvedla, není případ demografie. Demograf nemůže svět překvapit. Tím, že se dotýkáme mnoha globálních otázek a že se zabýváme prognózami budoucnosti, má demografie významné místo, neboť přináší důležité poznatky.

Kdo se na demografy nejvíce obrací?

Dr. T. Sobotka: Novináři. Poslední rozhovor jsem poskytl novinářce z *Die Presse*, která chtěla vědět, zdali hospodářská krize ovlivní porodnost.

Uvedl jste, že pro současnost je typické, že ženy rodí děti v pokročilejším věku. Současně se dozvídáme právě z tisku o tom, že děti rodí děti. Která věková kategorie v tomto směru vede?

Dr. T. Sobotka: Stále to jsou „starší“ ženy jako matky, tedy ve věku třiceti pěti až čtyřiceti let. Ono „dětí rodí děti“ je malé procento populace, které nadále klesá.

Kterou zemi si zvolíte letos pro svoji dovolenou?

Dr. T. Sobotka: Já už mám svoji velkou dovolenou za sebou. Zvolil jsem si Kubu, kde jsem byl dva a půl týdne v březnu. Vypravil jsem se tam s kama-

rádem, Kuba mně připadala zajímavá, jednak jako země „zamrzlá“ v jakémsi časoprostoru. Na ulicích je například málo aut, ale hodně lidí, kteří na ulicích žijí, je tam vidět spousta symbolů zašlých dob – koňské povozy ve městech, stará americká auta, oprýskané domy, jak to známe z totalitního Československa. Bylo zajímavé vidět, jak funguje tento zčásti skanzen socialismu a pro Evropana exotická země. Kuba není rájem pro domácí, ale právě pro turisty. Turista je na Kubě král, může cestovat. Protože je to totalitní země, je obyvatelstvo přísně kontrolováno a míra kriminality je nesrovnatelně nižší než v jiných zemích, takže se nemusíte bát vyjít na prohlídku Havany uprostřed noci. V létě už mě tedy čeká jen nějaký prodloužený víkend či víkendy v České republice.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala Dr. M. Brandeis

Minirozhovor s Janem Milanem Krkoškou

Prečo ste sa rozhodli odísť/emigrovať, aké pohnútky Vás k tomu viedli? Koľko ste mali vtedy rokov?

Bol som už 29 ročný. Aj keď som veľmi často túto otázku dostal, nikdy sa mi nepodarilo dať pre mňa uspokojujúcu odpoveď. Dnes môžem len odpovedať, lebo iní ostali doma.

Aké boli Vaše umelecké šance v ČSSR?

Keďže som bol na akadémii odmietaný, ako neakademický sochár som nemal v republike šancu sa uplatniť, prežiť.

Prečo ste si zvolili Rakúsko ako zem pre emigráciu? Chceli ste ísť niekam inam?

Dá sa povedať, že nie ja som si zvolil Rakúsko, ale Rakúsko si zvolilo mňa. Pôvodne som chcel emigrovať do Nemecka, potom som uvažoval o Švajčiarsku, ostal som však v Rakúsku.

S akými predstavami ste odchádzali do emigrácie?

Odchádzal som z podobnými predstavami ako neplavec, ktorý skáče do vody a vie len jedno: „Bud', alebo.“

Ako ste hľadali prvé cesty k zapojeniu sa do umeleckej práce v novej zemi?

Prenajal som si garáž, aby som mohol pracovať, a v nej som bol nájdený.

V čom sa líšili Vaše práce od prác rakúskych výtvarníkov?

Môj prvý kritik o mne napísal, že som socialistický realista.

Ako ste boli prijatý rakúskou spoločnosťou ako cudzinec?

Osobne veľmi dobre a srdečne, aj keď v každom článku kde bolo uvedené moje meno, bola lakonická poznámka: „der zugewanderte Tscheche“.

Čo ste sa emigráciou – životom v novej zemi – naučili?

Naučil som sa veriť a dôverovať Bohu.

Mali ste kontakty s rakúskymi umelcami? Nadviazali ste aj priateľstvá?

Som členom v troch umeleckých spolkoch a priateľov mám po celom Rakúsku.

Mali ste kontakt s československými umelcami v zahraničí v dobe emigrácie?

Aj keď som sa na rôznych sympóziách s československými umelcami stretol,

neostal, bohužiaľ, žiadny kontakt ani priateľstvo.

Kde sa cítite byť doma?

34 rokov som bol doma v Korutánsku, teraz som 6 rokov doma vo Viedni.

Jan Milan KRKOŠKA

1939 in Turzovka (Slowakei) geboren, lebt und arbeitet derzeit in Wien

1956 neben HTL Lehre beim Bildhauer Vojtech Matušinec in Bratislava

1963 Tätigkeit in den Ateliers von Tibor Bartfay und Juraj Hovorka

1968 Emigration nach Österreich, Atelier in Klagenfurt, danach Ateliers in Klagenfurt und in der Gemeinde Gallizien, seit 1974 österreichischer Staatsbürger

1979 Umdenken, vom Atheisten zum an Christus Gläubenden

1996 Seit dem Verlust eines Auges widmet er sich primär der Druckgrafik

2002 Übersiedlung nach Wien

Mitglied des Kärntner Kunstvereins und der Grazer Sektion

Ausstellungen (Einzelausstellungen und Beteiligungen) in:

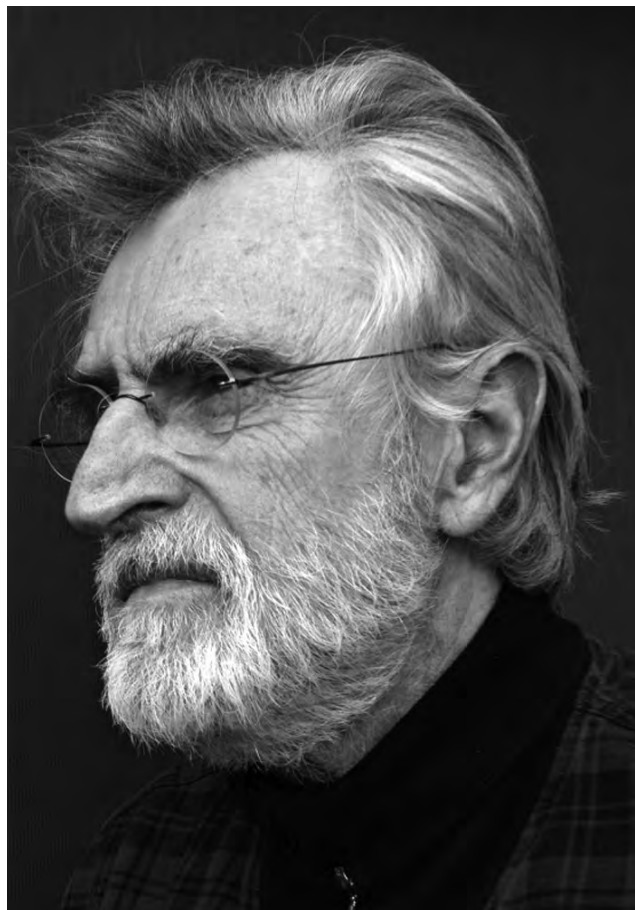
Amsterdam, Barcelona, Bern, Bruck/Mur, Graz, Klagenfurt, Leoben, Matri/Osttirol, Mount Pocono/USA, Padua, Paris, Pörschach, Semmering, Schio, Triest, Udine, Villach, Völkermarkt, Wiesbaden, Zürich, Wien

Moselgasse 20A/4/22

1100 Wien

Tel.: +43 676 84919288

E-mail: janmilan@aon.at

VÝTVARNÉ UMĚNÍ, ARCHITEKTURA

Kresby a obrazy Jiřího Šlitra

Ještě nedávno byla v Galerii v Lazarské v centru Prahy otevřená výstava kreseb a obrazů Jiřího Šlitra (1924-1964). Galerista Petr Lukeš vybral z rodinného archivu autorovy dcery kolem sto sedmdesáti děl, která představil na výstavě v Lazarské. Návštěvníci se zde mohli setkat s velkým výběrem kreseb včetně barevných pastelů, efektními oleji i několika krásnými linoryty. Šlitrovy skici z cest i náhodných setkání mají svůj specifický rukopis a jsou i velmi dobře známé. Občas se objevují v knížkách, které tohoto autora připomínají, a nebo ojediněle i na výstavách.

Přátelé a pamětníci dosvědčují, že Jiří Šlitr každou volnou chvíli, ať již na cestách nebo mezi řečí a i ve chvílích odpočinku, kreslil. Díky jeho skvělému pozorovacímu talentu a schopnosti přesně vystihnout charakteristiku ať již krajiny nebo jednotlivých lidí, vznikly kvalitní kresby, na kterých dodnes můžeme obdivovat Šlitra jako cestovatele i znalce lidských charakterů, jeho zaujetí muzikou i jeho otevřený pohled na erotiku.

V letošním roce by Jiří Šlitr oslavil pětadesát let a jistě by si zasloužil větší připomínku než tu, která je mu v současných médiích věnována. Naštěstí však je tento umělec přítomen stále, neboť takřka denně můžeme slyšet některou z písniček, které složil. A také vycházejí záznamy, které kromě jiného slouží jako doklad Šlitrova autorského odkazu české populární hudbě. Zároveň také dokumentují

jeho spoluautorský podíl na formování malých divadelních forem a také jeho schopnosti hudebního klauna.

K padesátinám Divadla Semafor a v roce obou Šlitrových výročí byly vydány na šestidiskovém DVD kompletu tři zásadní semaforové hry: *Člověk z půdy*, jehož uvedením byla zahájena slavná éra divadla (nahrávka pochází z nového nastudování v roce 1977), *Jonáš a tingl-tangl*, který je nejoblíbenější a nejslavnější hrou Semaforu (1962) a *Sladký život blázna Vincka*, která vychází jako archivní objev poprvé (nahrávka pochází z roku 1978, hudbu k ní zkomponoval Ferdinand Havlík). (mk)

Helena Zmatlíková vystavuje pro děti

V letohrádku Portheimka probíhala pod záštitou Svazu českých knihkupců a nakladatelů výstava knih a ilustrací s názvem *Helena Zmatlíková (nejen) dětem*. Výstava představila výběr prací této oblíbené malířky a ilustrátorky, která svými kresbami ovlivnila několik desítek čtenářů, a to po celém světě. Helena Zmatlíková se pětadesát let věnovala ilustraci a výsledkem toho je tři sta vydaných knižních titulů. Výstava umožnila návštěvníkům spatřit ukázky z bohaté tvorby za celou autorčinu tvůrčí dráhu, což zahrnuje například sto pětadesát originálů ilustrací k jejím knížkám. Dále pak výstava představila na dvě stě knih, které Helena Zmatlíková sama ilustrovala. Vedle knižních ilustrací byly zastoupeny i autorčiny módní návrhy, návrhy kabelek nebo keramiky. Zvláštní pozornost ve výběru ilustrací i vystavených knížek byla věnována dvěma autorům, které Helena Zmatlíková ilustrovala nejčastěji – tvorbu E. Petišky zastupovaly ilustrace k oblíbené *Martínkové čítance* a nejrůznější domácí i cizojazyčná vydání k některým z jeho mnohých dalších knížek a leporel. Dílo L. Aškenazyho pro dospělé a pro děti zastupovaly ilustrace ke knihám *Ukradený měsíc* a *Putování za švestkovou vůni* a dále pak bohatý výběr jeho dalších knížek v českých i zahraničních vydáních. Vystaveny byly i knihy mnoha dalších autorů (Kolář, Malinský, Říha, Vostrá, Březinová, Hrubín, Hejná, Kožík, Kubátová, Nepil a další) a úspěšné učebnice a texty J. Žáčka – *Slabikář*, *Moje první čítanka* a *Malý čtenář*. V průběhu výstavy byl také připraven doprovodný literární program – autorská čtení, literární a ilustrátorské dílny a scénická čtení pro žáky a studenty. (mk)

Vernisáž v Akademii věd

V budově Akademie věd se před nedávnem uskutečnila vernisáž výstavy pod názvem *Aneta Hodina-Čermáková (1878-1947) a bulharsko-česká vzájemnost*. Na této expozici se představila díla malířky, která byla manželkou prvního šéfredaktora *Lidových novin* Emila Čermáka. Aneta Hodina-Čermáková se narodila v Cařihradu, vystudovala v Mnichově a v Paříži. Se svým manželem strávila v Bulharsku dvacet let a většina jejích děl vznikla, když žila a pracovala v bulharské Sofii. (mk)

Zmizelí a nalezení

Ve Strakonících byl před nedávnem odhalen památník, který bude připomínat oběti holokaustu. Jeho autorkou je architektka Laura Jablonská. Hlavními aktéry této akce jsou studenti tamního gymnázia, kteří rok a půl pátrali po osudech zmizelých Židů. Patnáct gymnazistů spolu se svým učitelem završilo odhalením památníku pátrání po osudech zmizelých Židů ze Strakonice, které zaznamenali v knize *Zmizelí a nalezení*. Předlohu k této knize zapůjčil spisovatel Arnošt Lustig. Do celorepublikového projektu se studenti zapojili v říjnu 2007. Jejich práce spočívala v pátrání na domácí půdě i v zahraničí. Přičemž výsledky svého bádání prezentovali například na izraelské ambasádě a ve Velké Británii. (mk)

Langweilův model Prahy digitální

Pro návštěvníky Prahy připravilo Muzeum hlavního města Prahy v letošním roce zajímavý dárek, a to digitální podobu slavného modelu Prahy Antonína Langweila.

Projekt digitalizace probíhal od podzimu roku 2006 do konce roku 2008 a hned na začátku bylo jasné, že celá práce bude daleko obtížnější, než se předpokládalo. A tak pro potřeby projektu vznikly zcela nové speciální postupy i nástroje na snímání a zpracování dat. Základním krokem k digitalizaci bylo velmi detailní nafocení modelu, což nebylo zcela jednoduché. Celá práce musela probíhat bez jediného doteku samotného modelu a při značně omezeném nasvícení. Potom proběhlo otevření speciální vitríny, ve které je model celoročně uložen a to bylo možné jen na velmi omezený čas – na dobu tří měsíců pouze v zimním období. Celý model byl rozložen na dvaapadesát dílů a poté následovalo zpracování všech získaných dat a vytvoření tzv. 3D počítačového modelu, nejprve bez barev. Jednou z nejsložitějších částí digitalizace pak tvořilo vykreslení všech objektů a extrakce barev a textur ze získaných fotografií – na této práci se podílelo osmačtyřicet počítačů. Výsledný digitální model je totiž tak rozsáhlé dílo, že ho běžný počítač není schopen celé zobrazit.

Návštěvníci Prahy tedy mají možnost v Muzeu hlavního města Prahy prohlédnout si celý model z nejrůznějších úhlů a to pomocí dotykových obrazovek, instalovaných v expozici modelu. Současný digitalizovaný model Prahy však není k vidění pouze v muzeu. Pro širší veřejnost jsou připravena i doprovodná DVD: *Digitalizace Langweilova modelu Prahy* a *Virtuální průvodce Langweilovým modelem Prahy*. Od dubna letošního roku je také možné zakoupit si počítačovou hru pro děti – *Dobrodružství v Langweilově modelu Prahy*. (mk)

Černý musel odstranit torzo růžového tanku

Radnice Prahy 5 nedávno rozhodla, že sochař David Černý musí odstranit torzo růžového tanku z náměstí Kinských. Na místo, kde kdysi stával tank, který Černý s přáteli počátkem devadesátých let natřeli na růžovo, stojí od loňského srpna torzo tanku. Radnici vadí, že tank je na trávníku bez povolení. Černý potvrdil, že tank ze Smíchova odveze, přestože celé měsíce s Prahou 5 jednal o podmínkách jeho trvalého umístění na náměstí.

V Praze je vystavena *Entropa* Davida Černého

Plastika *Entropa*, díky níž možná o českém předsednictví EU věděli i lidé, které politika nezajímá, je vystavena v Praze. Sochař David Černý ji vytvořil na objednávku vlády Mirka Topolánka. Konečná podoba díla však zaskočila nejen tehdejší české ministry, vyvolala i diplomatické roztržky. V centru současného umění Dox si *Entropu* mohou lidé prohlížet až do **počátku příštího roku**. Na *Entropu* se do Doxu přišel podívat i bývalý prezident Václav Havel. „K modernímu, postmodernímu a post postmodernímu umění patří šokovat a mystifikovat. Odhalím teď další mystifikaci, *Entropu* neudělal David Černý, to jsme vytvořili my dva ve snaze poškodit vládu, Jiří Paroubek a já,“ řekl při vernisáži.

Úspěch českého sklářství v New Yorku

Před nedávnem proběhla zajímavá výstava v galerii Českého centra v New Yorku. Svoji tvorbu zde představil sklářský výtvarník Zdeněk Lhotský, člen legendární výtvarné skupiny Tvrdohlaví. Český výtvarník představil newyorské veřejnosti kolekci svých váz a skleniček, které byly vytvořeny zcela novou technologií opakovaného malování a pískování. Autorem této technologie je podle svých vlastních slov sám Zdeněk Lhotský. Vystavovaný soubor váz a skleniček zaujal svými výraznými ornamenty a geometrickými vzory. Autor na něm pracoval postupně od začátku letošního roku. Jako zajímavost lze uvést, že expozice byla doplněna skleněným kvádrem s 1 580 drobnými vzory, z nichž se žádný neopakoval. (mk)

Do Nového Boru mělo namířeno na sympozium 40 výtvarníků a designérů

Zhruba čtyřicet sklářských výtvarníků a designérů z celého světa se sjelo do Nového Boru, kde proběhl desátý ročník mezinárodního sklářského sympozia – IGS 2009. Pětidenní setkání sklářů uspořádala letos poprvé radnice, dříve zval skláře do města Crystalex, ten ale před nedávnem zkrachoval, a uspořádání letošního jubilejního ročníku tím bylo vážně ohroženo. Proto také Sympozium radnice načasovala na stejnou dobu jako Sklářské slavnosti. Ukázky sklářských technik na nich předvede a své výrobky bude nabízet asi dvacet místních sklářských firem. Crystalex založil tradici sympozia v roce 1982, kdy pozval poprvé do svých sklářských provozů výtvarníky a designéry z celého světa, aby s pomocí zdejších sklářů ztvárnili své návrhy a nápady. V tříletých intervalech se v průběhu sedmadvaceti let vystřídalo v Novém Boru přes pět stovek umělců.

VÝSTAVY

Svatý Jan na mostě

K 280. výročí svatořečení Jana Nepomuckého byla otevřena výstava v Muzeu Karlova mostu v Praze. Výstava pod názvem *Svatý Jan na mostě* představuje středověkého mučedníka sv. Jana Nepomuckého jako duchovní, společenský a kulturní fenomén, který nemá v našich zemích obdoby. Expozice ilustruje jeho bohatý život, kdy v době vlády Václava IV. se dostal až na úřad generálního vikáře a zachycuje také jeho dramatický skon.

Na výstavě je soustředěno kolem sto padesáti exponátů plastik, grafik a kreseb, obrazů, starých tisků, mincí i medailí, ale také třeba nábytku a zároveň i předmětů, které jsou dokladem vypovídajícím o kultu této významné osobnosti. Některá díla se představují vůbec poprvé, jako například obraz F. X. Palka *Sv. Jan Nepomucký při meditaci křížku* z šedesátých let 18. století nebo *Sv. Jan Nepomucký při modlitbě* od stejného autora. K neobvyklým vyobrazením patří obraz mrtvého Jana Nepomuckého ve Vltavě – malba z okruhu Vídeňské akademie druhé poloviny 18. století – nebo socha Jana z Nepomuku na triumfálním voze ze sousoší *Apoteóza sv. Jana Nepomuckého*, původně umístěného na kazatelně kostela ve Svatoboru. Vzhledem k tomu, že pravá tvář Jana Nepomuckého není známá, je velmi zajímavé sledovat, jakou podobu tohoto svätce volili jednotliví umělci v různých dobách.

Mezi rarity, které mohou návštěvníci výstavy vidět, patří originální mřížka z Karlova mostu, která byla umístěna na zábradlí před sochou sv. Jana Nepomuckého. K vrcholným zážitkům pak lze zcela určitě zařadit pohled na vysoký reliéf *Apoteóza sv. Jana Nepomuckého* s andílky od Ignáce Rohrbacha.

Expozice dále obsahuje četné relikviáře, monstrance nebo kalichy a je zde i soubor šesti stříbrných kartuší, které pocházejí ze svatovítského pokladu. Diváci tu mají také možnost vidět i kdysi velmi časté a mezi lidem populární relikvie jazyka Jana Nepomuckého. Kopie jazyka byly zhotovovány ze skla, vosku nebo zlaceného kovu.

Výstava *Svatý Jan na mostě*, která bude otevřena až do konce srpna tohoto roku, je v Muzeu Karlova mostu umístěna záměrně. Byl to právě Karlův most, odkud bylo v roce 1393 tělo umučeného Jana Nepomuckého svrženo do Vltavy a jeho bronzová socha byla první, která byla na Karlově mostě umístěna. (mk)

Bohuslav Martinů na výstavě

V pražském Českém muzeu hudby byla zahájena výstava, která nese název *Fenomén Martinů*. Expozice nabízí návštěvníkům vlastnoručně psané partitury, dobové fotografie, návrhy kostýmů a scén i soukromé dopisy skladatele Bohuslava Martinů. Skladatelovo rodné město Polička, prvorepubliková Praha i Paříž a posléze i New York, kde

se skladatel ocitl při útěku před nacisty, to vše mohou návštěvníci vidět spolu s poválečným domovem Bohuslava Martinů ve Švýcarsku. Skladatel si přál po návratu do Československa komponovat, ale to mu již nikdy komunistický režim neumožnil.

Výstava bude otevřena do **26. října** tohoto roku. (mk)

Bohuslav Martinů (8. 12. 1890 – 28. 8. 1959)

Narodil se do rodiny měšťáckého věžníka a zvoníka v malé světelnice věže kostela svatého Jakuba v Poličce. Do svých dvanácti let, kdy jeho otec získal zaměstnání v místní spořitelně a rodina se přestěhovala, pozoroval chlapec Bohuslav svět z ptáčích perspektiv svého obydlí, k němuž vedlo sto devadesát tři schodů. Martinů často později vzpomínal na to, jak jeho myšlení a citění ovlivnily pohledy na prostor,

který viděl před sebou při pohledu z věže do malebného okolí města na okraji Vysočiny.

Jako šestnáctiletý začíná studovat na pražské konzervatoři, kde prošel několika odděleními (studoval hru na housle, varhany a klavír), v roce 1912 složil státní zkoušku opravňující k vyučování a krátkou dobu působí jako učitel hudby, komponuje. Stává se členem České filharmonie v sekci druhých houslí. V roce 1922 se znovu stává posluchačem konzervatoře, kde studuje v mistrovské třídě u Josefa Suka. Studium opět přerušuje – dostává nabídku ke studijnímu pobytu v Paříži u slavného skladatele Alberta Roussela. Od roku 1923 žil pak trvale mimo vlast. I v cizině si Martinů udržoval stálé spojení s domovem. Až do vypuknutí druhé světové války měla všechna jeho scénická díla své premiéry v Československu.

Ve vzrušených dnech světového politického napětí i za války reagoval Martinů na osudy své vlasti i v některých dílech instrumentálních a vokálních. Ještě v Paříži píše kantátu *Polní mše* na slova Jiřího Muchy. Širokou popularitu získalo baletní provedení *Polní mše*, které patří ke špičkovým dílům čelného choreografa současnosti Jiřího Kyliána. V Americe píše v roce 1949 svůj *Památník Lidicím*. V letech 1948-1951 působil Bohuslav Martinů jako profesor skladby na univerzitě v Princetonu ve státě New Jersey a stává se občanem Spojených států.

V jednom ze svých posledních děl, intimním kantátovém cyklu na texty Miroslava Bureše *Otvírání studánek*, si Martinů podal opět ruce s rodnou Vysočinou, jíž toto své vyznání také věnoval. Tematická oblast, k níž se Martinů obrací, je nesmírně rozsáhlá a sahá od starých českých lidových her až k módnímu francouzskému surrealismu. Tato různost se ovšem odráží i ve skladatelově hudebním projevu, v němž lze pozorovat jak české národní, tak i stopy světového prostředí, v němž skladatel žije.

Martinů, umělec a osobnost mimořádného formátu, dovedl však ve svém díle skloubit všechny tyto prvky v jednoduše celek a řadou závažných skladeb orchestrálních (symfonie, instrumentální koncerty) se stal nejznámějším soudobým českým skladatelem v cizině. Také jeho tvorba

pro divadlo je velmi obsáhlá. Četné jsou zejména jeho balety, které někdy kombinuje se zpěvem (*Istar* – 1924, *Kdo je na světě nejmocnější* – 1925, *Vzpouza* – 1928, *Špalíček* – 1933). Pro operní jeviště je určena komedie *Voják a tanečnice* – 1928, *Hry o Marii* – 1935, *Divadlo za branou* – 1936 a *Julietta* – 1938. Pro rozhlas napsal Martinů zpěvohry *Hlas lesa* (1935) a *Veselohru na mostě* (1937), *Pohádku o ševci* (1951) a pro televizi *Ženitbu* (1952). V posledních letech svého života a po návratu do Evropy dokončil skladatel podle komedie Carla Goldoniho ještě operu *Mirandolina* (1954), na námět románu *Kristus znovu ukřižovaný* řeckého autora Nikose Kazantzakize *Řecké pašije* (1958) a lyrickou jednoaktovku *Ariadna* (1958) podle hry Georgese Neveuxe *Poutí Theseova*.

Dne 8. srpna 1959 podlehl Bohuslav Martinů po dlouhém boji rakovině ve švýcarském Liestu, který byl jeho posledním domovem. Zde byl také pochován. Na základě usilovné iniciativy jeho manželky Charlotty byly jeho ostatky převezeny a místo trvalého odpočinku našel Bohuslav Martinů společně se svou ženou Charlottou v rodné Poličce.

Arcidiecézní muzeum Kroměříž nabízí dílo Stanislava Pavlovského

V Arcidiecézním muzeu Kroměříž zahájili monografickou výstavu o jedné z nejdůležitějších osobností na olomouckém biskupském stolci Stanislavu II. Pavlovském. Expozice je výjimečná tím, že jeho mecenášské aktivity zhodnocuje takto uceleně vůbec poprvé. Zásluhou Stanislava II. Pavlovského vznikly na Moravě koncem 16. století například nové i přebudované chrámy, razantní přestavby se dočkala biskupská rezidence v Kroměříži, Olomouci a Hukvaldech, vznikly desítky sochařských, malířských i hudebních děl. Výstava prezentuje všechny zásadní výsledky jeho mecenášských aktivit, a to nejen z oblasti architektury, ale také sochařství, malířství, hudby a knižní kultury. Nechybí tak dokumentace jeho intenzivní stavební činnosti, ale ani malířská díla, například manýristické plátno Alessandra Allorihho přivezené z Francie, grafické listy, knihy, často s dochovanými vazbami s vraženými znaky biskupa. Vystavena je i unikátní portrétní medaile biskupa, první svého druhu na Moravě, ukázka vybavení biskupských rezidencí, notové záznamy a kamenosochařské památky.

Dům U Kamenného zvonu uvádí retrospektivu Jiřího Anderleho

Průřez padesátiletou tvorbou Jiřího Anderleho připravila Galerie hlavního města Prahy. Výstava *Batrachomyomachia (Žabomyší války)* představuje jeho malbu, grafiku i plastiky a vedle děl reprezentujících celé autorovo dílo uvádí i novinky z let 2008 a 2009. Přehlídka potrvá do **4. října**.

Život a dílo Bedřicha Hrozného

Osudy a dílo českého významného jazykovědce a orientalisty Bedřicha Hrozného (1879-1952) přiblížila nová výstava v Uherském Hradišti. Koná se u příležitosti jeho 130. výročí narození.

Bedřich HROZNÝ
 (* 6. 5. 1879 Lysá nad Labem –
 † 12. 12. 1952 Praha) – český orientalista

Bedřich Hrozný bývá někdy označován za „českého Champolliona“, a to díky tradovanému omylu, že rozluštil chetitské písmo. Hrozný však „pouze“ rozluštil neznámý jazyk (chetitštinu), kterou obsahovaly klínopisné tabulky. Svými objevy se zařadil k nejvýznamnějším světovým orientalistům.

B. Hrozný pocházel z rodiny evangelického kněze a předpokládalo se, že bude kráčet v otcových stopách. Na gymnáziu však potkal svůj osud v podobě jednoho z průkopníků české orientalistiky, profesora Justina Václava Práška. Po absolvování gymnázia dal před teologií přednost studiu orientalistiky ve Vídni a během studia zvládl (vedle latiny a řečtiny) na deset orientálních jazyků. Úspěšný student dostal stipendium do Berlína, kde působil roku 1901 a vydal tu i svou první původní práci *Peníze u Babyloňanů*. V další průkopnické práci *Obilí ve staré Babylonii* (1913) „nezapřel“ svůj český původ a objevil, že pivo pili už ve staré Mezopotámii, a to hned několik druhů. Největší objev však učinil o dva roky později. Těsně před válkou dostal možnost odjet do Turecka, aby mohl vydat záhadné nápisy v neznámé řeči, které objevil především německý archeolog Hugo Winckler.

Za války byl Hrozný sice odveden, ale zůstal sloužit ve Vídni jako písař, a tak měl po večerech čas zabývat se záhadnými texty. A už v roce 1915 slavil úspěch. Prokázal, že jazyk na klínopisných tabulkách je indoevropská řeč Chetitů. A navíc tento jazyk – jako první po tisíciletích – záhy dokázal přečíst a přeložit. O národu Chetitů byly do té doby známy jen zmínky z Bible a nápisů egyptských faraónů, jimž byli Chetitové rovnocennými protivníky. Vzdor počáteční skepsi ostatních vědců k závěrům Hrozného práce *Die Sprache der Hethiter (Jazyk Chetitů, 1917)* čas potvrdil, že měl Hrozný pravdu a jeho rozluštění klínopisné chetitštiny patří mezi nejvýznamnější výsledky v dějinách orientalistiky 20. století.

Po první světové válce se Hrozný (1905-1915 docent a poté profesor vídeňské univerzity) vrátil domů a stal se ozdobou Univerzity Karlovy i mladé československé vědy. V letech 1924-1925 podnikl archeologickou expedici do Turecka a podařilo se mu odkrýt rozsáhlý archiv klínopisných tabulek. Tehdy se ocitl na vrcholu a byl uznáván jako zakladatel nové orientální disciplíny – chetologie.

Pak se však štěstí od Hrozného odvrátilo. Marně se pokoušel o rozluštění hieroglyfického písma Chetitů. Z obavy, aby nebyl předběhnut, dokonce ani nepublikoval dílčí výsledky. Jak se nakonec ukázalo, ocitl se ve slepé uličce. Písmo zatím rozluštili jiní, ale Hrozný jejich objev odmítl a dál trval na svém chybném řešení. Stejně neúspěšně se pokusil o rozluštění písma nejstarších obyvatel Indie a Kréty. Sám byl ovšem přesvědčen o opaku a o své „objevy“ částečně opřel svou stěžejní historickou práci *Nejstarší dějiny Přední Asie a Indie* (1943).

V roce 1939 se stal rektorem Univerzity Karlovy a za nacistické raze se statečně postavil okupantům, aby bránil akademickou půdu. Po zavření vysokých škol aspoň veřejně přednášel a jeho poznámky o pomíjivosti říší, stárí Semitů či původu svastiky vzbuzovaly nadšení posluchačů. Záchvat mrtvice (1944) mu však podlomil zdraví a znemožnil po osvobození návrat na univerzitu. Po úrazu v roce 1952 dožil v sanatoriu, kde také přijal jmenování akademikem.

Mezi Hrozného pokračovatele v klínopisném bádání patřili především profesor Lubor Matouš, mimo jiné překladatel *Eposu o Gilgamešovi*, a Josef Klíma, přední znalec práva ve starověké Mezopotámii.

Zatím nejpodrobněji popsal Hrozného život a dílo popularizátor starověké historie Vojtěch Zamarovský ve své knize *Za tajemstvím říše Chetitů*. (fh)

Criss Cross

Výstava věrná svému názvu křížem krážem mapuje současné tendence v evropském umění s důrazem na závěsný obraz a objekty. *Criss Cross* platí časově, místně, s ohledem na formu i region, z něhož pocházejí jednotliví autoři (Fraser, Brocklehurst, Václav Stratil, Jiří Černický, Thomas Helbig, Markéta Othová a další).

Wannieck Gallery, Ve Vaňkovce 2, Brno, kurátor Richard Adam. Výstava trvá do **30. srpna**.
www.wannieckgallery.cz

Václav Cigler – Místa setkávání

Tři objekty sklářského výtvarníka Václava Ciglera pracují s principy, na nichž stojí celé jeho dílo – tedy sklo (a odrazy a zrcadlení), voda (a napětí čerčené i klidné hladiny), prostor (a místa mezi, uvnitř a vně), světlo (a jeho tok a zlom) a člověk (jako ten, který vidí a vnímá).

U příležitosti umělcových osmdesátin v Museu Kampa, U Sovových mlýnů 2, Praha, kurátorka Jana Šindelová. Výstava trvá do **26. července**.
www.museumkampa.cz

FOTOGRAFIE

Libuše Kyndrová – život v šedesátých letech v Alžírsku (vlevo), dcera Dana se po deseti letech vypravila do Toga

Výstava dvou českých fotografek

V rámci Dnů frankofonie představil Francouzský institut v Praze veřejnosti dvě české fotografky, matku a dceru Kyndrový. Obě se v různém časovém rozmezí vypravily na africký kontinent a každá z nich svým způsobem zachytila život v jedné z frankofonních zemí. Fotogračka Libuše Kyndrová fotila v Alžírsku v letech 1964-1966 a její dcera Dana v Togu v roce 1975. Obě se do Afriky dostaly s Antonínem Kyndrem, manželem a otcem, který zde v rámci pomoci rozvojovým zemím trénoval volejbal. Fotografie Libuše Kyndrové byly ve Francouzském institutu poprvé od svého vzniku vystaveny jako celek. Dana Kyndrová naopak své fotografie již představila na své první autorské výstavě ve výstavní síni FOMA v Praze v roce 1976. Celý vystavený soubor obsahoval celkem sedmdesát šest snímků, z toho třicet devět z Alžírsku a třicet sedm z Toga. Na nedávném veletrhu Prague Photo 2009 byla v Máněsu uvedena na veřejnost i publikace, kterou vydalo nakladatelství KANT. Ta nabízí zájemcům pětasedmdesát fotografií obou autorek, doplněných texty v češtině, angličtině a francouzštině.

(mk)

Americký prezident objektivem fotografů Lidových novin

Před časem měla pražská veřejnost možnost vidět fotografie amerického prezidenta Baracka Obamy a první dámy Michelle Obamové na výstavě, která se konala v Americkém centru Velvyslanectví USA v Praze na Malé Straně. Fotografie amerického prezidentského páru pořídili fotoreportéři *Lidových novin* při jejich návštěvě v Praze. Při této příležitosti vyzdvihla talent českých fotografů chargée d'affaires velvyslanectví Mary Thompson-Jonesová při zahájení expozice.

(mk)

Vladimír Birgus vystavuje fotografie

V pražské Galerii Leica se konala výstava fotografií Vladimíra Birguse, která se jmenuje *Okraje reality Vladimíra Birguse*. Tento přední český fotograf je také kromě vlastní tvorby publicistou, historikem fotografie, pedagogem

a organizátorem fotografických výstav. Vladimír Birgus tvoří svůj fotografický cyklus s názvem *Cosi nevyslovitelného* souvisle od roku 1973, což znamená od dob jeho studií na FAMU. Jeho fotografie zachycují události odehrávající se v nejrůznějších místech světa. Autor fotografuje především v zahraničí, kde má více času než v Praze. Většina snímků zobrazuje pocity z velkoměst, které vypovídají o smutku, pocitech vykořenění nebo osamělosti člověka uprostřed davu. Vladimír Birgus působí jako vedoucí Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě. Je autorem a spoluautorem pětadvaceti knih a byl také kurátorem mnohých výstav. Spolu s Janem Mlčochem sestavil expozici *Česká fotografie 20. století*, která je do **26. července** otevřená v Bonnu.

(mk)

Pocity z velkoměst – Vladimír Birgus

Obraz Hynka Martince vybrán do prestižní londýnské výstavy

Obraz českého malíře Hynka Martince byl vybrán do prestižní expozice v londýnské Národní portrétní galerii, která provází udělení ceny pro portrét roku BP Portrait Award. Výstava potrvá do **20. září**. Porota vybírala z 1 901 přihlášených portrétů, které do soutěže přihlásili umělci z třiapadesáti zemí. Porota jich pak vybrala šestapadesát, mezi nimi i Martincovo plátno *Angela ze Srí Lanky*. Devětadvacetiletý Martinec sám dostal v roce 2007 BP Portrait Award pro umělce do třiceti let. Po získání této ceny se přestěhoval z Paříže do Londýna. „Cena mi přinesla nejen povzbuzení, ale také zájem a zakázky,“ řekl ČTK Martinec, který pochází z Náchoda a vystudoval pražskou Akademii výtvarných umění.

Česká fotografie a sklo v Dánsku

Za připomenutí určitě stojí dvě významné výstavy, které prezentují české umění v zahraničí. V Dánsku se v současné době konaly dvě rozsáhlé výstavy z ČR. Na Jutském poloostrově se konala přehlídka děl českých sklářů *Přesahy – malba a skleněná plastika českých umělců* a v Kodani byla instalována expozice fotografů, kteří zachytili na svých snímcích klíčové události z let 1968-1989.

(mk)

LITERATURA

Máchův *Máj* vyšel jako bibliofilie

Jedna z nejslavnějších českých básní *Máj* Karla Hynka Máchy byl vydán v bibliofilském vydání. Společnost Excellens paper vydala sto osmdesát brožovaných výtisků a dvacet kusů vázaných v kožené vazbě. Brožované vydání stojí 5 450 korun. Prezentace *Máje* se uskutečnila v Letním refektáři Strahovského kláštera a tato limitovaná edice na ručním papíře z Velkých Losin mimo jiné také předznamená oslavu 200. výročí narození slavného básníka. (mk)

Vyšla další publikace Vladimíra Jiráka

V pražské Galerii Smečky pokřtil v nedávných dnech svoji sedmáctou knihu karikaturista, kreslíř a komentátor Vladimír Jiránek, dlouholetý spolupracovník *Lidových novin*. Publikace nese název *Člověk za volantem* a její křest byl spojen s autogramiádou a hudebním vystoupením. Ve své nové knize, kterou výstižně začíná sloganem Někdo je tam nahoře, kdo nás naviguje..., zkoumá autor fenomén českého automobilismu a to z nejrůznějších

úhlů. Dále jej pak člení do čtyř tematických oddílů: Autoškola základ života, Radosti a úzkosti, Řekni mi, jaké máš auto a Rychlosti a samoty. Svoji nezaměnitelnou anekdotickou formou umí Vladimír Jiránek jedinečně vystihnout absurditu a komické zvraty současné doby. Své autorské knihy vždy zacílil na konkrétní civilizační problém – tentokrát je to automobil jako prostředek umožňující přemístování lidí a věcí, jako záležitost, která je součástí životního stylu naší doby a ovlivňuje nás často víc, než bychom chtěli. (mk)

Kundera převzal Světovou cenu Nadace Simone a Cina Del Ducaových

Francouzský spisovatel českého původu Milan Kundera převzal prestižní Světovou cenu Nadace Simone a Cina Del Ducaových za celoživotní dílo. Nadace, která je součástí Francouzské akademie, ocenila Kunderovu činnost

za to, že podle ní odráží poselství moderního humanismu. Stejně ocenění, udělované každoročně významným vědcům a literátům, převzal v roce 1997 také český dramatik a bývalý prezident Václav Havel. O udělení ceny rozhodla porota složená ze čtrnácti předních francouzských osobností, z nichž řada je členy Francouzské akademie. Letos v ní zasedal mimo jiné bývalý francouzský prezident Valéry Giscard d'Estaing. Kundera je jeden z nejznámějších spisovatelů českého původu na světě. Rodák z Brna a nadějný autor poválečné české literatury emigroval v roce 1974 do Francie. O sedm let později obdržel francouzské občanství. Od roku 1990 píše svoje knihy výlučně ve francouzštině.

Dášeňka i ostatní Čapkovy knihy jsou ke stažení na internetu

Kompletní literární dílo Karla Čapka je volně ke stažení na internetu. Beletrie, knížky pro děti, dramata, ale třeba i Čapkovy překlady nebo cestopisy zpřístupnila Městská knihovna v Praze. Na dílo se už nevztahuje autorský zákon, protože od smrti spisovatele uplynula loni ochranná lhůta sedmdesáti let. Mluví knihovny Lenka Hanzlíková také ČTK řekla, že plánují takto zpřístupnit i tvorbu Karla Hynka Máchy.

Ocenění recitátorů

Před nedávnem se už po sedmačtyřicáté uskutečnily Poďbradské dny poezie. V soutěži se utkalo přes padesát mladých recitátorů z České republiky a Slovenska. Laureáty dvou věkových kategorií se staly studentky z Bratislavy Monika Potokárová a Eva Palkovičová, prestižní cenu Karla Högera získala Jana Trojanová za přednes prózy Fráni Šrámka. Nejvyšší ocenění v oboru přednesu poezie a prózy Křišťalovou růží obdrželi v letošním roce Marta Vančurová, Ján Mistrík a Ladislav Mrkvička. Poďbradské dny poezie měly množství doprovodných akcí, na nichž vystoupilo více než devadesát účinkujících. (mk)

Katolický týdeník připomene mši šedesátiletou historií církevního tisku

Šedesátiletou pohnutou historií tuzemského církevního tisku připomenul *Katolický týdeník* slavnostní bohoslužbou, která se uskutečnila 16. června večer v bazilice sv. Markéty v Praze v Břevnově. Mši sloužil kardinál Miloslav Vlk. *Katolický týdeník* nahradil *Katolické noviny* v roce 1990. Ty komunistický režim svého času zneužíval k prosazování svých záměrů na náboženské scéně. První číslo *Katolických novin* vyšlo 19. června před šedesáti lety. *Katolické noviny* a jejich úlohu v životě církve zmapoval historik Jaroslav Šebek s redaktorem *Katolického týdeníku* Janem Paulasem. Právě v těchto dnech vychází sborník pod názvem *Katolické noviny 1949-1989*, který prezentuje jejich klíčové momenty. V současnosti vychází *Katolický týdeník*, největší křesťanská tiskovina v tuzemsku, v nákladu 50 000 výtisků.

Pryč!

Česko-německými vztahy i poválečnými událostmi se také zabývá mladý český dramatik Miroslav Bambušek. V rámci svého projektu Perzekuce.cz uvedl několik divadelních her. Radio Praha ho požádalo o napsání rozhlasové hry na toto téma. Tak vznikla hra *Pryč!* Je to tragický příběh dvou mladých lidí na pozadí tzv. divokého odsunu Němců z poválečného Československa. Hru si můžete stáhnout z webu Radia Praha.

5. 6. 2009 – Události – Zdeňka Kuchyňová

Hra Jakuba Macka Marie Restituta v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Brně

Hru *Marie Restituta* napsal spolupracovník Divadla Feste Jakub Macek za účasti režiséra představení Pavla Gejguše. Trvá zhruba čtyřicet minut a líčí základní události ze života jeptišky Heleny Kafkové, která přijala jméno Marie Restituta. Autentické prostředí kostela Nanebevzetí Panny Marie v Brně – Zábřdovicích, který slaví letos 800 let od založení, posiluje dokumentární linii inscenace. Jednou z akcí k tomuto výročí je i nová inscenace o místní řeholnici, kterou za války 30. března 1943 popravili nacisté. Mramorová křtitelnice po levé straně pamatuje skutečnou Marii Restitutu. Zde byla v dětství pokřtěna. Později vstoupila do řádu františkánek křesťanské lásky a za války pracovala v nemocnici. Po udání byla obviněna gestapem, že přepsala protihitlerovskou báseň od pacienta, byla odsouzena a popravena. V roce 1998 Marii Restitutu papež Jan Pavel II. blahověřil.

Režisér hry Pavel Gejguš končí studium režie na brněnské JAMU. Marii Restitutu hraje herečka divadla Feste Barbora Milotová a všechny mužské postavy hraje Jan Grundmann. Členy divadla Feste a sdružení Reptos, které jeho činnost zastřešuje, jsou především studenti a absolventi Divadelní fakulty JAMU a Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Feste patří k živému hlasu mladého brněnského generačního divadla.

Jubileum Jany Patočkové

Není to tak dlouho, kdy Jana Patočková oslavila své sedmdesáté narozeniny. Toto jubileum určitě stojí za připomenutí, neboť se jedná o přední českou teatroložku, dceru filozofa Jana Patočky. Jana Patočková je absolventkou dramaturgie na DAMU. Po krátkém působení v kolínském divadle působila v časopise *Divadlo*, odkud odešla v roce 1972, protože časopis byl zakázán. V době normalizace měla Jana Patočková v důsledku svého původu velké existenční potíže. Posléze se jí podařilo najít azyl v archivu Národního divadla. V roce 1990 odešla Jana Patočková do Divadelního ústavu, kde měla významný podíl při jeho formování jako moderní dokumentační a ediční instituce. Připravila k vydání množství důležitých publikací, výrazně se také zabývá činností Divadla za branou a tvorbou Otomara Krejčí, jehož monografii v současné době připravuje a rovněž se věnuje překládání z francouzštiny. (mk)

Divadlo Na zábradlí uvedlo inscenované čtení procesu s Havlem

Pražské Divadlo Na zábradlí uvedlo v červnu ve světové premiéře inscenované čtení textu *Podněcování a trest*. Je zápisem z hlavního líčení ve věci Václava Havla z února 1989 u Obvodního soudu v Praze 3. Text vyšel jako druhé číslo *Sešitů Knihovny Václava Havla*, které bylo představeno 9. června v pražské Galerii Montmartre. Divadelní projekt z něj připravili dramaturgové Ivana Slámová a Zdeněk Janáček v režii Jiřího Ornesta. Na komorní scéně v Eliadově knihovně se v roli soudkyně objeví Natálie Drabiščíková, obžalovaného Václava Havla ztvární Pavel Liška. Do dalších rolí byli obsazeni například Petr Čtvrtníček, Václav Petrmichl, Josef Poláček, Igor Chmela a Vladimír Marek.

Zemřel český herec Václav Mareš

30. května 2009 zemřel v Praze český herec Václav Mareš. Václav Mareš se narodil 1. 9. 1940 v jihočeských Strážkovicích. Vyučil se strojním zámečnickem v Českých Velenicích, ale již při studiích začal vystupovat s ochotníky, recitoval a vystupoval

na různých společenských akcích a intenzivně se začal zajímat o herectví. V roce 1959 podal přihlášku na pražskou DAMU, kam ho přijali a kde v roce 1963 absolvoval. Jan Grossman mu nabídl angažmá v Divadle Na zábradlí. Zde prožil krásných a velice tvůrčích pět let (1963-1968). Hrál tu ve všech prvních hrách tehdy začínajícího dramatika Václava Havla a hlavně v Kafkově *Procesu* a Jarryho *Králi Ubu*, obojí ve výjimečné režii J. Grossmana. S těmito dvěma představeními vystupovali po celé Evropě s obrovským úspěchem.

Od roku 1968 se stává členem souboru divadla S. K. Neumanna (dnes Divadlo Pod Palmovkou). Zde působil jako herec dvacet sezón a šest let byl i ředitelem. Sehrál zde spousty krásných a zajímavých rolí, především v *Oidipovi* hlavní roli ve výtečné režii V. Lohnického a v *Tomáši Becketovi* v titulní roli.

V roce 1988 odchází do divadla E. F. Buriana. Dále byl v angažmá v divadlech Komédie a Rokoko, hostoval v Dejvickém divadle v *Hamletovi*, ve Stavovském divadle a hrál zájezdová představení s divadlem P. Trávnička.

Od šedesátých let se také pravidelně objevoval ve filmu nebo na televizní obrazovce. Vidět jsme jej mohli například v detektivkách *Případ mrtvého muže* a *Případ mrtvých spolužáků*, ve snímcích *Romaneto*, *Vrchní, prchni!*, *Smrt talentovaného ševce*, *Bota jménem Melichar*, *Skalpel prosím*, *Anděl svádí ďábla*, *O zatoulané princezně*, *Šeptej*, *Konto separato*, *Byl jednou jeden polda II, III*, *Der Lebensborn / Pramen života*, *Krev zmizelého* nebo v seriálech *Bylo nás šest*, *Arabela*, *Chlapci a chlapi* a nyní v seriálu *Ulice*. Často točil také v Německu, kde si zahrál

například v několika kriminálkách z cyklu *Tatort* nebo ve filmech *Nur mein Sohn war Zeuge*, *Kaspar Hauser*, *Mörderische Suche* aj. Jeho poslední role byl děda Liška ze seriálu *Ulise* (2005-2008).

Zemřel slovenský herec Július Vašek

Ve věku dvaosmdesáti let zemřel 1. května po dlouhé těžké nemoci slovenský herec Július Vašek. Narodil se 29. prosince 1926 v Nových Zámcích. Herectví vystudoval na bratislavské konzervatoři, divadlo hrál už od roku 1950. Po mnoho let byl členem činoherního souboru Nové scény v Bratislavě. Jedná se o poměrně oblíbeného a často obsazovaného filmového a televizního herce, který si zahrál v řadě českých a slovenských filmů. Zpočátku se jednalo spíše o postavy záporné, s přibývajícím věkem přišly i role charakterní. Českým filmovým divákům je patrně nejlépe znám z poetického filmu režiséra Otakara Vávry *Romance*

pro *křídlovku* natočeného na motivy stejnojmenného poetického pásma Františka Hrubína v roce 1966.

KINEMATOGRAFIE

Alice Nellis točí *Mamas & Papas* a poté historické drama *Lidice*

Jakoby stylově navazovala na své předchozí *Tajnosti*, točí Alice Nellis svůj nový film o rodičích a dětech s pracovním názvem *Mamas & Papas*. Scénář má podobu volně vyprávěných příběhů bez dialogů. Herci osudy svých hrdinů neznali, až na zkouškách se učili jejich minulost. Nellis vytváří mozaiku souběžných osudů několika partnerských dvojic, které v určitém zlomovém okamžiku potká rodičovská role chtěná, nechtěná, vytoužená nebo zmařená. Premiéra filmu, ve kterém se objeví herci a herečky Bydžovská, Issová, Filip, Michal a Zuzana Čapkovi, Ivan Shvedoff, Marika Procházková, Petr Franěk, Zuzana Kronerová s filmovým synem Jiráčkem a dcerou Pavlínou Štorkovou, má být v březnu 2010. Režisérku čeká vzápětí další natáčení, a to o osudech obyvatelů nacisty vyhlazené obce Lidice – *Lidické nokturno*. Vzniká podle scénáře spisovatele a publicisty Zdeňka Mahlera, který se lidickou tragédií zabýval už na začátku šedesátých let v próze *U zdi*. Ústřední postavou Mahlerova příběhu je muž, který vyvraždění Lidic přežil.

Herečka Zuzana Bydžovská ztvární jednu z hlavních postav

Mináč natáčí v Dánsku pokračování filmu o Nicholasu Wintonovi

Pokračování svého úspěšného dokumentu o britském zachránci československých dětí Nicholasu Wintonovi natáčí v těchto dnech v dánské Kodani slovenský režisér Matej Mináč. Nový dokument však nebude pojednávat o Wintonovi samém, ale především o tom, jaký dopad má jeho čin z konce třicátých let na nejmladší generaci v různých zemích světa. Samotného Wintona váže k Dánsku zvláštní pouto – jeho manželka Grete byla Dánka.

Sir Nicholas Winton se 19. května dožil sta let. Jako dárek k tomuto jubileu chystají čeští skláři otisk jeho ruky v křišťále. Vedle skláře Jana Huňáta se na otisku podílí několik umělců: sochař, sklář, brusič i rytec skla. Práce přitom zaberou nejméně tři měsíce. Jan Huňát chce Siru Wintonovi darovat hotový otisk dlaně letos na podzim. V té době se také chystá jízda takzvaného Wintonova vlaku z Prahy do Londýna, které by se měly zúčastnit jak Wintonovy „děti“, tak současní mladí studenti.

P. S. V minulém vydání časopisu Kulturní klub (Rozhovor, str. 9) jsme zapomněli uvést text pod snímkem umístěným na závěr článku, což tímto napravujeme: Sir Nicholas Winton na společném snímku s nynější ředitelkou Slovenského inštitútu PhDr. Vierou Polakovičovou.

Finále v Plzni skončilo

Před nedávnem skončil v Plzni 22. ročník přehlídky českých filmů *Finále*. Celkem soutěžilo dvanáct celovečerních filmů, které byly natočeny za poslední rok. Jako nejlepší snímek byl vybrán film režisérky Marie Procházkové *Kdo pak by se vlka bál* a zvláštní ocenění obdržel film *El paso* Zdeňka Tyce. Mezi dokumenty zvítězila *Česká RAPublika* Pavla Abraháma a zvláštní ocenění bylo přiděleno dokumentu *Okno oko srdce, do oka okno, duše* Dominika Krutského.

Nestatutární cenu za podporu české kinematografie v zahraničí získal britský publicista a organizátor přehlídek českých filmů Peter Hames, který se českým a československým filmem zabývá od šedesátých let, kdy vznikla jeho tzv. nová vlna. Zároveň projevil svoji radost nad tím, že *Finále* tuto slavnou etapu připomíná.

Hlasováním zvolili diváci za nejlepší film *Hlídač č. 47* a nejlepším hercem se stal představitel hlídače Karel Roden. V závěru *Finále* se také konal křest knihy režisérky Věry Chytilové *Vzdor i soucit*. Zároveň bylo představeno téměř šedesát hraných i animovaných projektů, které se připravují. (mk)

Film o malíři Anderlem získal Grand Prix festivalu Arts&film 2009

Grand Prix Vojtěcha Jasného získal na Evropském festivalu filmů o umění Arts&film 2009 film režiséra a kameramana Antonína Daňhela *Jiří Anderle – dialogy*. Autor filmařsky několik let mapoval tvůrčí proces malíře Jiřího Anderleho. Cenu České inspirace za mimořádný umělecký počín získal film *Člověk z ráje* režiséra Jana Loučima věnovaný spisovateli Karlu Klostermannovi a „jeho“ Šumavě. Vítězný Daňhelův snímek byl úspěšný také v kategorii filmů o výtvarném umění. Kategorie filmů o architektuře a designu zůstala bez vítěze, v třetí kategorii filmů s tématy hudba, dramatické umění, film a literatura zvítězil rumunský film *Faust – The Path of the Moment*, věnovaný nastudování opery *Faust*.

Cenu Pavla Kouteckého získal dokument *Nevítaní Tomáše Škrdlanta*

Cenu Pavla Kouteckého převzal v pražském Divadle Archa dokumentarista Tomáš Škrdlant za svůj snímek *Nevítaní*. Ocenění mu předal kameraman řady Kouteckého snímků Stano Slušný. Vítězný film s podtitulem *Příběhy o zavržení a návratu* vznikl časosběrnou metodou. Od začátku de-

vadesátých let Škrdlant provázel s kamerou několik dětí, dnes už dospělých lidí, které rodiče opustili už v porodnici. Stát se o ně postaral: z hlediska hmotného jim téměř nic nechybělo, jenom žily v jiném světě. Zvláště za komunistického režimu byly totiž odlišné děti odstraněny z dohledu a izolovány od obyčejného života. Všem se podařilo vrátit do skutečnosti. Bydlí samostatně, pracují, žení se i rozvádějí – nic z toho se však zpočátku nezdálo možné.

Cenu slovenského Artfilmu Hercova mise získal Hanzlík a Irons

Cenu Hercova mise získali na letošním slovenském filmovém festivalu Artfilm český herec Jaromír Hanzlík a jeho britský kolega Jeremy Irons. Novinářům to řekli organizátoři akce, která se uskutečnila v Trenčianských Teplicích a Trenčíně od 20. do 27. června. Návštěvníci festivalu zhlédli více než 150 filmů. Jednašedesátiletý Hanzlík hrál v mnoha filmech a seriálech, mezi jinými například ve snímcích *Jak utopit Dr. Mráčka aneb Konec vodníků v Čechách* nebo *Slavnosti sněženek*. V minulosti získali tuto cenu i další čeští herci jako Bolek Polívka, Vlastimil Brodský a Iva Janžurová.

David Ondříček připravuje film *Ve stínu koně*

Ve stínu koně se bude jmenovat celovečerní snímek režiséra a producenta Davida Ondříčka, s jehož natáčením chce filmař začít na jaře příštího roku. Jednu z hlavních rolí v něm ztvární Ivan Trojan. „Půjde o politickou detektivku z první poloviny padesátých let minulého století, odehrávající se krátce po smrti komunistického předáka Klementa Gottwalda. Scénář napsal Marek Epstein na základě skutečných událostí s určitou dávkou fikce. Pro mě je to strhující příběh jednoho detektiva, snažícího se vyřešit případ s mnoha překvapivými zvraty,“ řekl ČTK Ondříček, který 23. června oslavil čtyřicáté narozeniny.

HUDBA

Fenomén Martinů

Národní muzeum – České muzeum hudby prezentovalo před nedávnem výstavu, která návštěvníkům nabídla široký výběr exponátů z oblasti hudby, výtvarného umění i divadla. Výstava se konala při příležitosti 50. výročí úmrtí českého skladatele Bohuslava Martinů (1890-1959), který patří k nejvýznamnějším představitelům hudební avantgardy minulého století. Expozice pod názvem *Fenomén Martinů* nabídla komplexní pohled na tuto osobnost světové hudební kultury. Byla rozdělena do dvou stěžejních částí – skladatelův osobní a soukromý život včetně jeho fenomenálního díla na straně jedné a dobovou i současnou scénografickou reflexi jeho divadelních počínů na straně druhé. Na výstavě se představilo množství zajímavého archivního a fotografického materiálu, výtvarná i hudební díla a také scénografická a kostýmní tvorba. Výročí Bohuslava Martinů je zařazeno mezi témata UNESCO pro

období let 2009-2010. Výstavní projekt *Fenomén Martinů* byl zařazen do projektu *Martinů Revisited* a jednalo se o jednu z akcí, které oficiálně reprezentovaly Českou republiku v době jejího předsednictví v Radě EU. (mk)

Hlavní výroční cenu OSA letos získal skladatel Jan Klusák

Přední český skladatel Jan Klusák získal zlatou cenu Ochranného svazu autorského (OSA) za rok 2008 za přínos české hudbě. Do Zlatého fondu OSA byli in memoriam zapsáni Jaroslav Ježek a Jiří Šlitr. Páteř Klusákova skladatelského díla, které obsahuje na sto padesát koncertních skladeb a tři opery, tvoří řada deseti „invencí“ pro různá obsazení a šesti smyčcových kvartetů. Klusák je ale současně i autorem zhruba sto třiceti partitur pro divadlo, film a televizi. Letos v dubnu oslavil pětasedmdesáté narozeniny. Je mimo jiné také autorem hudby k původně němému

snímku Gustava Machatého *Erotikon* nebo hudby k Dietlovu seriálu *Nemocnice na kraji města*. Letos se poprvé podle informací z tiskového prohlášení udělila cena také v kategorii nejhranější česká skladba v zahraničí. Premiérové prvenství v této kategorii získala píseň autorů Karla Svobody a Zdeňka Rytíře *Včelka Mája*.

Studenti konzervatoře hráli v Reinerově sále v Portheimce

V Reinerově sále v Portheimce se před nedávnem uskutečnil koncert studentů Pražské konzervatoře, kteří předvedli skladby z hudebních děl M. Llobeta, F. Sora, I. Albénize, F. M. Torroby nebo L. Brouwera. Mezi mladými talenty se představili studenti všech ročníků, od prvního až po šestý.

Koncertování v Reinerově sále má letitou historii. Hrál tady například mladý Antonín Dvořák, který byl členem domácího kvarteta, jež založil jeden z tehdejších majitelů Portheimky Josef Porges von Portheim (1817-1904). Ten byl synem prvního majitele Mojžíše Porgese, majitele kartounky. Josef byl nadaný muzikant, založil také Společnost komorní hudby a společně s tehdejším majitelem Bertramky Adolfem Popelkou založil Mozartův památník a přispěl na jeho bustu od sochaře Tomáše Seidana.

Ve stejné době vystupovali v Reinerově sále také například houslista Ferdinand Laub, violoncellista David Popper a traduje se i legenda, že zde vystupoval i sám velký W. A. Mozart – to mělo být údajně mezi lety 1770-1801, kdy byl majitelem letohrádku Jan Nepomuk Buquoy. Ten se měl znát s Mozartem z vídeňských zednářských kruhů.

(mk)

Zemřel slovenský skladatel Bohumil Trnečka

30. dubna zemřel v Bratislavě slovenský skladatel, trombonista, dirigent, aranžér a pedagog Bohumil Trnečka. Po ročním angažmá v orchestru Gustava Bromy v roce 1949 se stal jedním ze zakladatelů Slovenské filharmonie, v níž působil až do roku 1987. Zároveň se věnoval jazzové hudbě, například v orchestru Siloše Pohanky, pro který napsal mj. známou *Jazzovou suitu*. S oblibou komponoval pro big bandy a také pro Helenu Blehárovou, Dušana Grúne nebo duo Martha a Tena Elefteriadu, jež s jeho písní *To všetko bolo včera* získalo v roce 1970 stříbrnou Bratislavskou lyru. Od roku 1980 učil na konzervatoři a vedl její bigband.

Zemřel legendární zpěvák Waldemar Matuška

Waldemar Matuška zemřel 30. května na zápal plic a selhání srdce v St. Petersburgu na Floridě, kde žil od druhé poloviny osmdesátých let. Jeho *Slavíci z Madridu* připomínají, že Waldemar Matuška (2. 7. 1932, Košice – 30. 5. 2009, Florida, USA) se v roce 1962 stal historicky prvním zlatým slavíkem. Vítězství v této anketě zopakoval jen jednou, o pět let později, hlavně v šedesátých letech si však často odnášel druhé místo za svým protipólem Karlem Gottem. Hudební publicista Jiří Černý má pro něj jen slova chvály: „Já si pořád myslím, že Waldemar Matuška byl největší talent, jaký se v šedesátých letech objevil. On byl stejně přirozený jako Suchý, stejně dobrý zpěvák jako

Karel Gott, výtečný herec a uměl zazpívat skoro všechno. Je hrozná škoda, že toho nenazpíval víc, že brzo odešel, ale ty nahrávky, co po něm zůstaly, to je prostě zlatá kapitola české muziky.“

Někdejší zlatý slavík odešel i s rodinou do exilu ve Spojených státech v roce 1986. Matuška patřil mezi nejpopulárnější zpěváky, vystupoval v televizi, v rozhlasu. K odchodu neměl zdánlivě důvod, spolu se svojí skupinou koncertoval po celém světě: ve Velké Británii, Indii i Spojených státech, kde si dokonce zahrál i na slavném nashvillském festivalu. Přesto se odhodlal ke kroku do neznáma. Důvod později shrnul do lapidární věty: „Když má mít Waldík (tedy Waldemarův syn) rudýho bratra, tak ať je to radši indián.“

V nahrávacích studiích se ocitl poprvé v roce 1960, věhlas získal díky angažmá v divadle SEMAFOR. Později odchází do divadla Rokoko, zpívá a hraje ve filmech *Kdyby tisíc klarinetů*, *Noc na Karlštejně* ad. Spolu s Karlem Gottem se řadí mezi nejpopulárnější zpěváky šedesátých, sedmdesátých a snad i osmdesátých let. Těsně před svým odchodem do USA natočil desku se symbolickým názvem *Jsem svým pánem*, která však už ani nebyla uvedena do prodeje. A nejen to, všechny jeho nahrávky byly staženy z trhu, Matuška se přestal hrát a vysílat, jeho hlas musel na tři roky zmizet i z úvodní melodie populárního seriálu *Chalupáři*. Během této doby si Matušková zpěvu užívali hlavně krajané v zámoří. Na koncertech pro krajanu vystupuje Waldemar Matuška se svojí ženou Olgou Blechovou, o technické zázemí se stará později i jejich syn, Waldemar Matuška mladší. Přesto na něj jeho české publikum nezapomnělo, což potvrdil i úspěšný koncert v Lucerně v roce 1990. Českou republiku po roce 1989 pravidelně navštěvoval, ale už natrvalo se nevrátil. Před dvěma roky Matušku na Pražském hradě přijal Václav Klaus a předal mu Čestnou plaketu prezidenta republiky.

Jeho ostatky jsou uloženy do hrobu na Vyšehradě.

Bilance českého předsednictví

„Česká administrativa prokázala kvalitu v politicky vypjatých časech,“ řekl předseda Evropské komise José Barroso na závěr českého předsednictví Radě Evropské unie. Dodal, že Češi jsou velmi inteligentní lidé. Ovšem tak lichotivé hodnocení se českému předsednictví všude nedostalo, spíše naopak.

S čistým štítem a se slovy chvály zakončil půlroční předsednictví český diplomatický sbor a další státní úředníci. Velvyslankyně České republiky při Evropské unii Milena Vicenová potvrdila, že po něm nezůstaly žádné resty: „S čistým svědomím mohu říct, že jsme dokončili všechnu práci, kterou naše předsednictví mělo udělat. Mám radost, že jsme tady na stálém zastoupení připravili a odřídili na 2 400 pracovních zasedání, připravili jsme 25 rad, jednu neformální Evropskou radu a dvě formální Evropské rady, samozřejmě v úzké spolupráci s kolegy z České republiky. Mám za to, že i všech 84 kusů legislativy, které se připravovaly, jsme dokončili velice dobře a zdárně. To jsou všechno věci, které mají konkrétní, praktické dopady i pro naše občany, a za to jsem moc ráda.“

Češi jsou dobří organizátoři a rozhodně se nemusejí stydět za svůj diplomatický sbor a další státní úředníky. To ovšem neplatí o politikách, kteří během českého předsednictví Evropské unii zklamali, když vláda Mirka Topolánka nebyla schopna dosáhnout dohody o „neútočení“ s opozicí a ta projevila nulový zájem o obraz země v zahraničí. Tak by se dal podle analytiků a řady unijních politiků shrnout hlavní dojem z šestiměsíčního šéfování Česka evropské sedmadvacítce.

Fischer: Česko vybere eurokomisaře po podzimních volbách

Premiér přechodné úřednické vlády
Jan Fischer

Premiér Jan Fischer předpokládá, že se debata o budoucím českém eurokomisaři rozběhne až po podzimních předčasných volbách. Předsedové obou nejsilnějších parlamentních stran Jiří Paroubek (ČSSD) a Mirek Topolánek (ODS) prohlásili, že nechtějí, aby o novém českém členovi Evropské komise rozhodovala přechodná úřednická vláda premiéra Fischera. Strana zelených (SZ) naopak Fischera vyzvala, aby o nominaci nového českého eurokomisaře s politickými

stranami aktivněji vyjednával. Podle nich by se tento post neměl stát cenou útěchy pro poraženého v podzimních volbách. Také ministr pro evropské záležitosti Štefan Füle si myslí, že by bylo dobré, pokud by o jménu nového českého eurokomisaře rozhodovala ještě Fischerova vláda, neboť po podzimních parlamentních volbách budou prý nejzajímavější funkce v komisi rozebrány.

O post ředitele ČT se utká pět lidí

Do druhého kola volby ředitele České televize postoupili současný ředitel Jiří Janeček, Jana Bobošíková, Hynek Chudárek, Jana Kasalová a Radomír Pekárek. Rada ČT vybírala z devatenácti uchazečů. Volba, při které by rada měla zvolit nového ředitele, se uskuteční 15. července.

Několik vět

Před dvaceti lety, od 22. června 1989, začali umělci v tehdejším Československu podepisovat dokument *Několik vět* vyzývající k otevřenému dialogu a propuštění politických vězňů. Dokument, který po návratu z vězení napsal Václav Havel, podepsalo přes čtyřicet tisíc lidí.

Česko zasáhly povodně

Ničivá povodeň zasáhla Novojičínsko, část Hranicka a okolí Valašského Meziříčí, následovaly silné deště a bouřky, které způsobily záplavy na Jesenicku v Olomouckém kraji. Velká voda postihla také Jihočeský kraj. Celkové škody, které způsobily záplavy na severní a střední Moravě a na jihu Čech, pravděpodobně přesáhnou 5,6 miliardy korun a to ještě nebezpečí dalších průtrží mraků a bouřek není zažehnáno.

Celkem si tak červnové povodně na Moravě vyžádaly už třináct mrtvých. Hejtman Olomouckého kraje Martin Tesařík vyhlásil na Jesenicku stav nebezpečí platné do poloviny července. Škody, které napáchaly rozvodněné řeky v obcích na jihu Čech (Písek, Prachatice, Strakonice, Vodňany aj.), dosáhnou stovek milionů korun. Novinářům to řekl jihočeský hejtman Jiří Zimola. Přesné vyčíslení škod ale bude kraj znát až po ukončení stavu nebezpečí, který v části jižních Čech platí do 17. července. Rybníky na Vysočině jsou naplněné na maximum, v Telči už přetéká jeho hráz.

Kvůli záplavám se mimořádně sešla jak Bezpečnostní rada státu, tak vláda. Kabinet také rozhodl, že se na záchranných pracích může podílet až tisíc vojáků, hlavně ženistů. Na opravy vodou poničených obydlí přispěje obětem stát.

V Terezíně vznikne evropský institut zastupující oběti holocaustu

Představitel Evropské unie v čele s českým premiérem Janem Fischerem v Terezíně slavnostně vyhlásili takzvanou Terezínskou deklaraci. Dokument, který požaduje i restituce soukromého majetku, který byl obětím holocaustu zabaven, podepsalo šestačtyřicet států. V Terezíně zároveň vznikne Evropský institut odkazu šoa jako fórum států a organizací zastupující oběti holocaustu. Bude i vzdělávacím centrem, které bude pomáhat udržovat povědomí o tragických událostech holocaustu. Instituce bude sídlit přímo v Terezíně, zde by měli působit odborníci z celé Evropy. Terezín byl jako sídlo institutu vybrán záměrně, protože je ve světě znám jako jedno z židovských ghet, do kterých nacisté během války shromažďovali Židy před jejich cestou do vyhlazovacích táborů. Do Terezína jich v letech 1941-1945 zavlekli 155 000. Na 117 000 z nich se nedožilo osvobození.

Redaktorka romského vysílání ČRo požádala o azyl v Kanadě

Vedoucí redaktorka romského vysílání Českého rozhlasu (ČRo) Anna Poláková požádala s celou svou rodinou o azyl v Kanadě. ČTK to řekla ředitelka zpravodajských stanic ČRo Hana Hikelová. „Podle materiálů, které mi nechala Anna Poláková k dispozici, čelila její rodina v poslední době nevybíravým útokům,“ uvedla Hikelová. „To, že jsme se rozhodli požádat o azyl, vůbec nesouvisí s mou prací v rádiu, ale s neustálými útoky na mou rodinu a radikalizací společnosti,“ (Red. poznámka: například dubnový případ žhářského útoku ve Vítkově na Opavsku, při němž utrpěla těžké popáleniny dvouletá dívka a její rodiče) uvedla Poláková v e-mailu adresovaném jejím nadřízeným. Oznamovala jim v něm, že na letišti v Torontu spolu s šesti dalšími členy své rodiny požádala kanadské úřady o azyl. K emigraci do Kanady Romy vyzývají někteří romští aktivisté. Od letošního ledna do března požádalo v Kanadě o azyl kvůli údajné diskriminaci šest set padesát tři českých občanů. Počet žadatelů o azyl z řad českých Romů vzrůstá od zrušení vízové povinnosti v listopadu 2007.

Stranu zelených do voleb povede Ondřej Liška

Stranu zelených povede do předčasných sněmovních voleb první místopředseda strany Ondřej Liška. Rozhodla o tom republiková rada zelených. Liška dostal důvěru od pětadvaceti členů z devětadvaceti přítomných. Předseda Martin Bursík se své funkce vzdal poté, co strana neuspěla ve volbách do Evropského parlamentu. Kromě ostatních parlamentních stran před zelenými skončily i koalice Jany Bobošíkové Suverenita, Evropská demokratická strana europoslankyně Jany Hybáškové, strana Věci veřejné a koalice Starostů a nezávislých. Rada Strany zelených rozhodla, že nového předsedu strana zvolí nejpozději do 13. prosince letošního roku. Straně, která vstoupila do sněmovny v roce 2006 se šesti poslanci, nyní hrozí pád mezi marginální politické subjekty.

Schwarzenberg bude lídrem strany TOP 09, za kterou stojí Kalousek

Senátor Karel Schwarzenberg bude lídrem strany TOP 09, kterou v Praze představil někdejší vlivný lidovec Miroslav Kalousek. Schwarzenberg novinářům řekl, že nová strana má za cíl stát se politickou alternativou pro nespokojené občany a chce se pokusit o nápravu „veřejných věcí“. „Očividně volič očekává něco nového, něco, co by se vymanilo z toho způsobu politiky posledních let. Smyslem TOP 09 je nabídnout alternativu. Proto jsme se rozhodli k tomuto kroku,“ řekl bývalý šéf české diplomacie s poukazem na vývoj posledních let a klesající účast lidí ve volbách. Podotkl, že založení nové strany může být „značné riziko“. „Nicméně odpovědnost za tuto zemi máme všichni,“ dodal. Podle nově spuštěných internetových stránek TOP 09 jsou programová východiska strany v tradici, odpovědnosti a prosperitě. Strategickou smlouvu o spolupráci má TOP 09 domluvenou s hnutím Starostové a nezávislí. Kalousek dopředu nevyklučuje ani předvolební či povolební koalice s jinými jeho straně blízkými uskupeními.

Cyril Svoboda: Nejhorší situace s odchody z KDU-ČSL je v Brně-venkov

KDU-ČSL v Brně-venkov čelí krizi. Členové ji opouštějí a přechází do strany TOP 09 Miroslava Kalouska a Karla Schwarzenberga. Situace je tam vážná, nejvážnější ve všech okresech v ČR. KDU-ČSL se zde ale nerozpadá. V Brně to řekl předseda strany Cyril Svoboda. Podle Svobody nemohou odchody členskou základnu Brna-venkov, která má 1 858 členů, výrazně oslabit. Neodcházejí však řadoví členové, ale lidé s funkcemi. „Je mi líto každého odchodu, ale neklečíme na koleno a neprosíme, aby se někdo vracel,“ řekl. Křesťanští demokraté podle Svobody nebudou své odcházející členy vyzývat, aby se vzdávali svých funkcí poslanců, senátorů a starostů, byť je získali jako kandidáti KDU-ČSL. Strana se podle Svobody nechce chovat aktivisticky. Jejich odchod však označil za zradu a politicky i mravně nepřijatelný krok.

Místo do Boletic na Hochficht

Podzimní volby do krajů, které přinesly politické zemětřesení do regionálních samospráv, znamenaly také rozsáhlé změny v nejrůznějších místních projektech. Některé programy jsou zastavovány, jiné se naopak nadějně rozbíhají. Novinky často souvisejí s vítězstvím nebo porážkou určitých lobbistických skupin – ideologické důvody obvykle hrají menší roli. Nicméně v některých případech se dokázaly prosadit námitky ekologů nebo místního obyvatelstva. Platí to i o megalomanském plánu na přeměnu části vojenského území Boletice v Jihočeském kraji na Českokrumlovsku na rozsáhlý lyžařský areál. Proti projektu, který počítal s vybudováním střediska na vrcholu Špičáku, se vehementně stavěli především ekologové. Hlavním argumentem proti výstavbě, který také nakonec rozhodl, byly ale astronomické náklady nutné na vybudování plánovaného areálu. Místo toho teď Jihočeský kraj usiluje spíše o zpřístupnění boletického údolí pro turisty, dokonce hovoří o proměně údolí na „druhou Šumavu“. Se změnou původních plánů přitom souhlasí i starostové okolních vesnic – nový lyžařský komplex by sice sliboval vysoké zisky, ale muselo by se na něj patrně dlouhá léta čekat. Zvolená varianta naopak umožňuje příliv turistů hned. Údolí Boletic je přístupné už v současnosti, funguje zde šedesát kilometrů cyklostezek a dalších třidvacet kilometrů stezek pro pěší. Nově zde třeba bylo otevřeno deset nových odpočívadel. Turistický ruch v oblasti však má dosud jeden nedostatek – celé území zůstává otevřené jen o víkendech a o svátcích. Mimo tyto dny totiž nadále v oblasti probíhají vojenská cvičení a vojáci hrozí nevídaným návštěvníkům citelnými pokutami, až do výše 2 500 korun. Rýsuje se však naděje, že armáda alespoň část prostoru v brzké době opustí a umožní turistům vychutnávat místní málo narušenou přírodu naplno. Zkrátka by neměli přijít ani lyžaři – místo nových sjezdovek jim však bude muset stačit lanovka směřující do proslulého areálu na rakouské straně hor – do Hochfichtu. Ten je již dnes jedním z nejoblíbenějších cílů českých milovníků lyžování. Údolí u Boletic by tak mohlo vytvořit pro Hochficht přirozené turistické zázemí, což by bezpochyby výrazně přispělo k snížení tamější nezaměstnanosti, která prudce stoupá zejména mimo letní sezónu. Vznikne tak velmi zajímavé přeshraniční propo-

jení, která jistě dále přispěje k odstranění zbytků zátěže spojené s hranicemi oddělovacími státy od sebe. (MaFr)

Černošice – spekulace ve velkém?

V České republice se velmi často objevují případy spekulací s nemovitostmi, kdy se představitelé samosprávy snaží pozměnit územní plán, aby tak zvýšily ceny pozemků patřících jim či jejich příbuzným nebo přátelům. Poslední aféra se týká jedné z nejexkluzivnějších lokalit z okolí Prahy, proslulé už v době první republiky – v Černošicích. Černošice už před desítkami let patřily mezi místa, kde rostla letní sídla největších pražských boháčů a stavební parcely zde i v současnosti patří mezi dobře ceněné zboží – metr čtvereční se zde prodává v průměru za čtyři až pět tisíc korun. Nelze se proto divit, že se do vedení zdejší obce tlačí špičkoví spekulanti z vyšších pater. Funkci starosty zde vykonává poslanec Občanské demokratické strany Aleš Rádl, který může ovlivnit přidělování dotací umožňující zvýšení ceny pozemků v Černošicích. Post místostarosty pak vykonává jeho stranický kolega Michal Jirout, který spekuluje s nemovitostmi ve velkém. Podniká i v Rakousku, kde mu patří penzion poblíž městečka St. Michael v spolkové zemi Salcbursko. V České republice se soustřeďuje především na lukrativní okolí Prahy – patří mu například pozemky ve Vestci a samozřejmě v Černošicích, kde již na začátku tisíciletí společně s dalším černošickým zastupitelem Michalem Přibíkem a jeho manželkou zakoupil čtrnáct tisíc metrů čtverečních pozemků plus dalších šestnáct set metrů čtverečních lesa. Sám pak ještě v následujících letech přikoupil dalších jedenáct tisíc metrů čtverečních na území pojmenovaném romanticky Zátoka radosti. Jirout se přitom ani netají ovlivňováním místních orgánů ve prospěch zvyšování ceny vlastních pozemků. A činil se zřejmě i poslanec Rádl – ten v rámci tzv. porcování země, tedy rozdělování různých dotací v rámci schvalování státního rozpočtu, prosadil dotaci několika milionů korun na rekonstrukci ulice v Černošicích, která vede k pozemkům, o něž projevoval zájem místostarosta Jirout se svou tehdejší přítelkyní. Rádl, Jirout, Přibík a Jiroutova přítelkyně Lucie Moni také podle českých médií založili akciovou společnost Dalmatin, která měla sloužit jako krycí firma pro další nákupy atraktivních pozemků v Černošicích. Zatímco pro Jirouta či Přibíka podobné operace neměly valného smyslu, protože jejich angažovanost v daném oboru byla dostatečně známá, u Rádla, který je politikem na celostátní úrovni, by se krytí určitě hodilo. Jenže pak celý plán narušil „lidský faktor“. Lucie Moni se s Michalem Jiroutem rozešla a policie ji zatkla kvůli údajnému vydírání jednoho z obchodních partnerů. A Lucie Moni na tento krok reagovala tím, že se rozhodla veřejně promluvit o machinacích s pozemky. Jaké bude mít celá spekulantská „story“ rozuzlení? Patrně prakticky žádné, už kvůli tomu, že všichni zainteresovaní jsou volenými představiteli samosprávy. Těžko jim přitom půjde dokázat, že udělali něco nelegálního a to je tak vše, na čem jim záleží. A možnost spočítat to spekulantům v obecních volbách? Nedělejme si iluze – voliči v exkluzivní předměstské lokalitě mají většinou pro podobné machinace velké pochopení. Nebo že by pana poslance Rádla odmítali volit v parlamentních volbách? Většina voličů je hluboce přesvědčena, že ostatní členové zákonodárnyho sboru se podobných

praktik také neštítí bez ohledu na politické vyznání. Takže zase jedna z mnoha kauz, která jen tak prosumí a pouze po sobě zanechá podivnou pachut. Samozřejmě se můžeme utěšovat, že podobných věcí se v České republice děje mnohem méně než před takovými patnácti či sedmácti lety, ale na druhou stranu se jeví jako dost skličující skutečnost, že se podobné praktiky ještě nedaří plně odstranit. (MaFr)

Spojení českých, rakouských a německých neonacistů

Českou republiku v poslední době sužuje prudce zvýšená aktivita různých neonacistických uskupení, především tzv. Dělnické strany a hnutí Národní odpor. Odvaha Dělnické strany rychle vzrostla poté, co se jí podařilo zorganizovat několik protiromských demonstrací v severních Čechách, při nichž její aktivisty podpořila i nezanedbatelná část místního obyvatelstva. Dělnická strana se umně chopila protiromské karty, s níž v posledním období běžně hrají i někteří respektovaní politici (například předseda lidovců Jiří Čunek nebo starostka severočeského Chomutova z Občanské demokratické strany Ivana Řápková), a poněkud ve své propagandě potlačila hesla spojená přímo s „národním socialismem“. Vzhledem k zpackanému návrhu ze strany vlády Dělnická strana bez potíží ustála i projednávání návrhu na její zákaz Nejvyšším správním soudem. Nadále však toto mimořádně nebezpečné politické uskupení udržuje čilé kontakty s již zmiňovaným, nelegálně působícím hnutím Národní odpor. A právě Národní odpor pěstuje čilé kontakty i s rakouskou a německou neonacistickou scénou. Společné prohlášení Národního odporu a jeho německých a rakouských „souvěrců“ přinesl v dubnu letošního roku internet. Z dokumentu podle českého deníku *Mladá fronta Dnes* vyplývá, že se Národní odpor přihlásil k „tradici Německé říše a jejich spojenců“. Média upozornila, že se tak dostal na pozici typickou pro značnou část českého fašismu a nacismu, pozici značně paradoxní. Na jedné straně se čeští fašisté vždy hlásili k vyjádření nacionalismu, na straně druhé však pochlebovali nacistům, kteří se nijak netajili svým přesvědčením o inferioritě českého národa. Ubohost postoje protektorátních pronacistických skupin se jevila natolik evidentní, že patrně neočekával, že se budou vracet ještě po mnoha desítkách let po konci druhé světové války. Národní odpor požaduje zrušení Benešových dekretů a návrat majetku sudetským Němcům. Němečtí a rakouští „soukmenovci“ zato přislíbili českým neonacistům pomoc při organizování jejich akcí, především různých provokativních demonstrací a pochodů severočeskými lokalitami, na nichž se podílejí i aktivisté Dělnické strany. A zdá se, že Dělnická strana, která je legální tvář extremistických uskupení, má v současné době dobře nakročeno k přeměně k poměrně vlivné straně, zejména v určitých regionech, kde obyvatelé musí zápasit se zoufalou sociální situací a zároveň si připadají ohroženi kriminalitou vycházející z různých romských ghett. Pod praporem této strany se sdružují mladí radikálové, kteří se vyžívají ve vyvolávání násilných střetů, i dřívější příznivci Sládkových republikánů. Zatím se zdá, že právě pravicoví extrémisté budou ti, kteří dokážou v České republice politicky nejvíce vytěžit ze stávající ekonomické krize. Pochopitelně své názory o podobě

vztahů k Německu a nejtemnější kapitole německých dějin nebudou příliš zdůrazňovat, spíše budou hlučně propagovat xenofobii směřovanou proti Romům a případně i zahraničním dělníkům. A při své propagandě budou s chutí využívat peněz od německých a rakouských „kamarádů“. Bohužel se zdá, že při tom nezůstanou bez ohlasu. Jejich úsilí přitom podle mého názoru usnadňuje i policie a část politických špiček orientovaných prakticky výhradně proti nebezpečí levicového extremismu a podceňujícího možnost extrémů zprava. Jako by se opakovala situace z první republiky, kdy se tajně policie a politické elity stále obávaly možnosti restaurace Habsburků a přitom si nedostatečně všímaly vzestupu jistého Adolfa Hitlera. Ale bohužel dějiny nás přesvědčují především o tom, že lidstvo jako celek je naprosto nepoučitelné. (MaFr)

Vzor rakouských soudců českým kolegům nepomohl

Na naprostou zeď nepochopení a nesouhlasu narazil nový prezident české Soudcovské unie Tomáš Lichovník při svém návrhu na úpravu sociálního zabezpečení soudců. Zatímco stávající platy soudců považuje Lichovník za vcelku uspokojivé a zajišťující potřebnou nezávislost, vůbec se mu nezamlouvají penze soudců. Ty jsou podle něj v České republice nejnižší společně s Albánií a Rumunskem. Sociální pád soudců po odchodu do důchodu tak bývá mimořádně prudký, což může soudcovskou nezávislost určitým způsobem negativně ovlivnit. Unie ústy svého předsedy nabídla ministerstvu řešení odpovídající rakouské praxi emeritních soudců, tedy soudců ve výslužbě, kteří dostávají vyšší penzi s tím, že musí být připraveni v případě potřeby znovu soudit. Odpověď ministerstva spravedlnosti však byla velmi odměřená a chladná. Jeho představitelé sice uznali, že ministerstvo si je vědomo propastného rozdílu mezi průměrným platem a následným důchodem, nicméně podle nich není možné potíže řešit speciálním zvýhodněním jedné profesní skupiny, ale je třeba se zabývat důchodovou reformou jako takovou. S tím ovšem předseda Soudcovské unie nemíní souhlasit a argumentuje dikcí zákona o soudech a soudcích, který výslovně hovoří o povinnosti státu postarat se o hmotné zabezpečení soudců. Přitom naopak poslední úpravy sociální výhody soudců spíše omezily – v roce 2002 přišli o placenou nemocenskou ve výši 100 % průměrného platu, přestože například policii nebo vězeňské službě zůstalo toto zvýhodnění zachováno. Lichovník navíc upozornil, že nebezpečí sociálního úpadku při odchodu do penze vede mnohé soudce k tomu, že svůj odchod odkládají i v době, kdy by bylo z hlediska jejich výkonu vhodnější, kdyby odešli do důchodu. Navíc podobně jako důchody by se u soudců, respektive zejména soudkyň, podle Soudcovské unie dala řešit i problematika mateřské dovolené. Jenže požadavky Soudcovské unie přišly v naprostou nevhodnou dobu – na český státní rozpočet plnou vahou dopadla finanční krize a designovaný ministr financí Eduard Janota, který je znám jako proslulý odborník na vytváření státních rozpočtů, již dal v tisku najevo, že pro příští rok chystá v rozpočtu rozsáhlé škrtky. Jejich součástí má být nejenom snížení rozpočtu ve všech kapitolách zhruba o deset procent, ale také zmrazení platů všech státních zaměstnanců. Jedině provedení těchto mimořádných opatření podle Janoty zajišťuje, že se podaří

schodek státního rozpočtu udržet ve snesitelné výši. Není tedy reálné, že v této situaci by stát hodlal soudcům vyhovět a tak zvýšit nároky na státní kasu. Navíc je skutečností, že ve veřejnosti nemají soudci v České republice příliš silné postavení. Jistě svoji roli hraje závist, protože soudci mají zajištěný poměrně slušný příjem, ale také se v tom odrážejí některé skandály, v nichž sehrály neblahou úlohu někteří špičkoví soudci. Jde především o kauzu takzvané justiční mafie spojenou s podivným zastavením trestního stíhání předsedy lidovců a tehdejšího ministra Jiřího Čunka, do níž vedle například nejvyšší státní zástupkyně byl zapojen třeba místopředseda Nejvyššího soudu. Běžní soudci s podobnými problémy nemají nic společného, ale veřejnost v tomto ohledu příliš nediferencuje. Soudci tak mají jen minimální šanci na prosazení svých požadavků, zejména když se jedná o snahu získat pro tuto skupinu nějakou výhodu, jiným lidem nedostupnou. Odvolávání na poměry v Rakousku asi v tomto ohledu nebude příliš úspěšné. Pravděpodobná lidová odpověď bude znít – my také nemáme plat jako ti v Rakousku, ani jejich sociální výhody. (MaFr)

Minimální výživné v ČR?

Česká sociálnědemokratická poslankyně Anna Čurdová, proslulá značnou legislativní aktivitou, přišla nedávno s novým nápadem – parlament by měl podle ní přijmout zákon, který by zakotvoval minimální výši výživného, které musí platit rozvedený rodič na výchovu svého dítěte. Z předložené tabulky vyplývá, že i nejméně vydělávající člověk by musel na dítě do věku šesti let platit měsíčně 1 400 korun, na dítě starší dokonce o 280 korun víc. Tabulka pokračuje až do výše příjmu sto tisíc korun hrubého měsíčně – takový rodič by podle předkladatelky měl platit na dítě už 13 200 korun. Anna Čurdová se přitom odvolává na současnou praxi, kdy soudy často vyměří alimenty jen ve výši několika stovek korun měsíčně nebo dokonce placení výživného zcela prominou, když zjistí, že příslušný rodič nemá z čeho platit. Poslankyně ale tvrdí, že kdo má dítě, musí si na něj prostředky najít, stejně jako si je musí najít třeba na placení nájemného. Poukazuje přitom na podobné normy platící v Německu nebo v Rakousku. O částce 1 400 korun měsíčně je přitom ochotna diskutovat – ostatně výši minimálních alimentů by podle jejích představ měla každý rok stanovovat vláda, která by mohla sumu nejenom zvýšit, ale i snížit. Přesto však s návrhem projevíli nesouhlas někteří soudci i současná ministryně spravedlnosti Daniela Kovářová. Soudci se především obávají, že by nová norma jen zbytečně zvyšovala počet lidí, kteří by mohli být uvězněni za neplacení alimentů. Soudy podle zástupce Soudcovské unie nemohou ukládat něco, o čem je jasné, že to příslušný člověk nemůže splnit. Samozřejmě soudci také snahu o stanovení minimálního výživného vnímají jako určitý zásah do svých kompetencí – výše alimentů totiž dosud záleží především na jejich posouzení. Tento aspekt potvrdila i ministryně spravedlnosti, když navrhovanou normu označila za nebezpečný zásah do nezávislosti soudů a za líbivý předvolební tah. Na druhou stranu však právníci potvrdili, že určitá byt nepsaná pravidla pro stanovování výše výživného fungují už v současnosti – obvykle se alimenty pohybují kolem 14,5 % z čistého příjmu příslušného rodiče. Tento úzus není nikdy

přesně stanoven a samozřejmě se mohou od tohoto pravidla vyskytovat značné odchylky, zejména v případech nejméně a nejvíce vydělávajících. V parlamentě však může návrh poslankyně Čurdové ztroskotat na jiném bodě, než je stanovení výše minimálního výživného. Skutečným kamenem se může stát problém placení dlužného výživného státem s tím, že by stát následně odpovídající částku po dlužnících vymáhal. Toto opatření se sociální demokracii snaží prosadit již od roku 2006, dva uskutečněné pokusy však skončily neúspěchem. Proti se vyslovují zejména zastupci občanských demokratů, kteří tvrdí, že by nová norma potíže neodstranila. Navíc při hlasování dost možná nepůjde ani tak o racionální argumenty, jako spíše o vyhranování se levice a pravice vůči sobě. Na tom koneckonců řada zajímavých a možná přínosných norem v posledních letech v parlamentu ztroskotala a naopak kvůli „nulové toleranci“ a snahám o „válcování“ naopak prošly návrhy, kterým do dokonalosti chybělo opravdu hodně.

(MaFr)

Úložiště v Boleticích? Jen to ne!

Představitelé Lipenska na Českokrumlovsku vyděsily spekulace, že by ve vojenském újezdu Boletice mohlo vzniknout úložiště jaderného odpadu. Podle nich by to znamenalo praktickou likvidaci cestovního ruchu, který dosud poskytuje obživu prakticky všem místním obyvatelům. Starostové z Lipenska navíc upozorňují, že lze počítat nejenom s jejich odporem, ale také s protesty obcí z přilehlých krajů v Německu a v Rakousku. Zde navíc je tradičně ještě mnohem silnější než v České republice odpor ke všemu, co se týká jaderné energie. Proti úložišti aktivně vystupují také ochránci přírody, protože Boletice patří mezi lokality, kde žijí chráněné druhy živočichů. Představa úložiště jaderného odpadu na jihu Čech se nezamlouvá ani sociálnědemokratickému vedení Jihočeského kraje, přestože regionální samospráva zároveň podporuje výstavbu dalších bloků jaderné elektrárny v Temelíně. Jihočeský hejtman Zimola navíc tvrdí, že podle jeho informací se Boletice příliš nehodí kvůli geologickému složení zdejší půdy. Boletice samozřejmě nejsou jedinou lokalitou, o níž se v současnosti v souvislosti s vybudováním úložiště uvažuje. Ale všude to vypadá podobně – protesty dotčených obcí, většinou včetně místních referend, petice, ankety i demonstrace. Průzkum šesti vytipovaných lokalit byl v současné době pod tlakem místní veřejnosti pozastaven do konce letošního roku, ale nikdo neví, jak se situace bude vyvíjet dál. Úložiště, které má začít fungovat od roku 2065, je vzhledem k provozu jaderné elektrárny Temelín naprostou nutností. Těžko se však bude hledat jakákoliv obec, která s podobnou stavbou na svém katastru bude souhlasit. Samozřejmě ve vojenských újezdech je situace pro stát trochu jednodušší, ale i tyto lokality neexistují ve vzduchoprázdnu a i při jejich výběru je nutno brát ohled na okolní obyvatelstvo. Navíc zejména v blízkosti Rakouska lze očekávat odpor i rakouských občanů. Na druhou stranu vyhořelé palivo z Temelína asi není příliš racionální vozit přes celou republiku. Lze očekávat, že výstavba úložiště se bude ještě nějakou dobu vléct a v této souvislosti se odehraje patrně ještě mnoho bouřlivých konfliktů. Jak to však nakonec dopadne, se ale dnes asi nikdo neodvážá odhadnout.

(MaFr)

Zmírnění českých dopravních předpisů?

Zatímco Rakousko povoluje řidičům 0,5 promile alkoholu v krvi, když sednou na volant, české předpisy jsou v tomto ohledu podstatně tvrdší – vládne zde tzv. nulová tolerance, což znamená, že nesmíte mít v krvi vůbec žádné měřitelné množství alkoholu. Jenže praxe čím dál častěji ukazuje úskalí tohoto velmi tvrdého opatření. Problémy způsobuje především nepřesnost měřicích přístrojů, které samozřejmě mají určitou toleranci. Podle nových předpisů má přitom dechová zkouška stejnou váhu jako odběr krve lékařem. Šikovný právník pak policejní tvrzení dokáže bez větších problémů zpochybnit. Ministerstvo dopravy téměř v utajení vydalo předpis, který policistům umožňuje tolerovat řidičům hodnoty do 0,24 promile alkoholu v krvi. Opatření ovšem vyvolalo určité rozpaky. Především se některým kritikům nelíbí, že vlastně postup zcela svěruje do rukou policisty, který se sám může rozhodnout, zda řidiči uvěří, že nepil, nebo bude vyžadovat opakovanou zkoušku či odběr krve a prověření lékařem. Tento princip by mohl podporovat i určité korupční chování, zejména v případech, že řidič někam spěchá a nechce se mu čekat na odběr krve. Naopak z hlediska kontroly problém stále zůstává – hodnoty do 0,2 promile alkoholu nedokáže prokázat ani laboratoř zpracovávající odebranou krev. To samozřejmě zvýhodňuje informované lidi, kteří o této toleranci vědí. Na druhé straně dechové přístroje jsou podle některých odborníků tak nespolehlivé, že rozdíl měření od skutečnosti často představuje mnohem víc než zmiňovaná dvě desetiny promile – zkušební měření hovoří o odchylce přesahující půl promile. To by samozřejmě nahrávalo úplnému odbourávání dechových přístrojů jako platného měřidla, což však ministerstvo dopravy asi nebude chtít připustit. Již nyní někteří dopravní experti upozorňují, že zveřejňování článků o problémech s jejich využíváním může zvýšit počet řidičů, kteří se klidně před jízdou napijí alkoholu. Nicméně se zdá jako pravděpodobné, že dosa- vadní nulová tolerance nemůže obstát, protože se stejně prokázala jako zcela fiktivní. Ale pozor – dosud stále platí, takže než pojedete do České republiky, radši si pivo před jízdou odpustte.

(MaFr)

Policie našla viníky masakru Němců na Lounsku

Policie podle serveru Aktuálně.cz vypátrala muže, kteří se podíleli na masakru Němců krátce po skončení druhé světové války v Postoloprtech na Lounsku. Československá armáda v červnu 1945 v místních kasárnách soustředila tisíce Němců, 763 z nich bylo bez soudu zastřeleno. Mezi nimi i pět chlapců ve věku od dvanácti do patnácti let. Rozkaz k zastřelení chlapců měl dát štábní kapitán Vojtěch Černý, pachatelem dalších tří vražd byl údajně policejní velitel z Postoloprte Bohuslav Marek. Žádný z mužů nebyl za své činy odsouzen, oba jsou už po smrti. Žatecká kriminálka pátrala po pachatelích masakru třikrát. Teprve při posledním vyšetřování se podařilo viníky označit. Klíčové pro nalezení viníků byly výslechy svědků, kteří masakr přežili a byli odsunuti do Německa. Policie během dvouletého vyšetřování vyslechla sedmatřicet lidí. Z výpovědí vyplývá, že chlapci se pokusili z internačního tábora utéct nebo si natrhat ovoce ze stromů v zahradě. Jenže hlídka je chytila

a na příkaz velitele Marka brutálně zbila. Poté je na příkaz Černého demonstrativně před zraky ostatních popravila. Kriminalista Pavel Karas se začal případem zabývat v roce 2006 s úkolem najít vraha chlapců. Pro web Aktuálně.cz uvedl, že si nepřipouštěl, že by se Češi mohli chovat tak, jak to bylo popsáno v trestním oznámení. Během vyšetřování mu nezbývalo, než si připustit, že se to skutečně stalo.

Šedesát let od smrti Heliodora Píky

Velkou pozornost přitáhl rozsáhlý dokumentární projekt České televize rekonstruuující proslulý proces s dr. Miladou Horákovou, proti jehož vysílání v době před volbami do Evropského parlamentu protestoval předseda Komunistické strany Čech a Moravy Vojtěch Filip. Poněkud ve skrytu za touto tahanicí zůstalo jedno smutné kulaté výročí. Počátkem června uplynulo šedesát let, co byla popravena první významná oběť vykonstruovaných procesů v poúnorovém období – generál Heliodor Píka. Ten působil za druhé světové války ve funkci náčelníka československé

vojenské mise v Moskvě a po osvobození se stal zástupcem náčelníka generálního štábu. Ale již v této době byl podle nových zjištění historiků sledován tajnou službou, kterou tehdy plně ovládali komunisté. Krátce po únoru 1948 dokonce někteří funkcionáři vojenské tajné služby zvažovali možnost generálova únosu přímo do SSSR, respektive do sovětské okupační zóny v Rakousku, s tím, že veřejnost by byla informována, že generál uprchl na západ. Nicméně nakonec byla zvolena „bezpečnější“ a spolehlivější forma likvidace – generál Píka byl odsouzen v zinscenovaném procesu k trestu smrti a popraven. Osoby, kteří se na tragickém osudu vlasteneckého důstojníka podíleli, sice nebyli za svoje jednání potrestáni, ale řada z nich se poměrně rychle stala sama obětí brutálního kolotoče čistek, který pomáhaly roztáčet. Platí to například o šéfovi zpravodajského oddělení ministerstva národní obrany Bedřichu Reicinovi, který byl odsouzen k trestu smrti v rámci procesu s Rudolfem Slánským, i o Reicinově nástupci Josefě Musilovi, který rovněž nešel popravě. Naopak bez potrestání vyvázl prokurátor v Píkově procesu Karel Vaš, přestože byl za tento čin souzen po roce 1989. (MaFr)

Natáčení na česko-rakouské hranici

Na konci dubna se řidičům projíždějícím kolem bývalého česko-rakouského hraničního přechodu Dolní Dvořiště naskytla neobvyklá podívaná – policejní komando zde brutálním způsobem vytahovalo z terénního vozu populární české herce Tomáše Matonohu a Ester Janečkovou. Jednalo se však jen o scény z natáčení nového českého filmu podle románu Martina Nezvala *Ulovit miliardáře*, který režiruje Tomáš Vorel. Tomáš Matonoha hraje hlavní úlohu podnikatele, který se stane obětí konkurenčních intrik. Zdá se, že vše směřuje neodvratnému pádu dosud úspěšného miliardáře, ale vše se samozřejmě dále zamotá. Film se přitom neodehrává pouze na samotném hraničním přechodu, ale i v rakouských exteriérech. Zde také na Matonohu čekala pro něj vůbec nejnáročnější scéna – musel vlézt do jezera, jehož voda měla pouhých šest stupňů. Ve snímku se vedle Ester Janečkové a Tomáše Matonohy představí celá plejáda známých českých hereckých postav – například Bolek Polívka, Milan Šteindler nebo jedna z největších nadějí současného českého filmu Jiří Mádl. Do kin by měl snímek dorazit už v říjnu tohoto roku – prozatím ho však budou moci diváci zhlédnout pouze v České republice, do rakouské distribuce se dostane patrně pouze v případě, že se mimořádně povede. (MaFr)

Návrat 28. pluku – na fotografiích

Boje na italsko-rakouské frontě v období první světové války patřily mezi nejkrvavější střety, jakých se kdy účastnili čeští vojáci. Ne nadarmo na ně účastníci bojů dlouho vzpomínali a pronikly ve značném rozsahu i do lidové a pololidové tvorby. Podle odhadů historiků zde celkem padlo kolem milionu vojáků všech národností. Na oficiální úrovni se však obrovské množství českých vojáků bojujících v řadách rakousko-uherské armády příliš nepřipomínalo. Vcelku pochopitelně se první meziválečná republika

hlásila spíše k těm vojenským jednotkám, které pomáhaly při vybudování její samostatnosti, tedy k legionářům. Boje českých vojáků v rakousko-uherských uniformách však byly sledovány se značně smíšenými pocity a raději se přijalo v mnohém ostatně pravdivé tvrzení, že se naprostá většina z nich účastnila bojových operací jen s krajní nechtí a bez jakéhokoliv nadšení pro habsburskou monarchii. I 28. pěší pluk byl znám především jako jednotka, která prakticky celá přešla bez boje k nepříteli. Novější výzkumy historiků sice ukázaly, že situace vypadala značně složitěji, ale to už do historického povědomí příliš neproniklo. V poslední době se však přece jen podařilo některým historikům veřejnosti alespoň částečně připomenout, že existuje i jiný pohled na první světovou válku, než je ten, který zprostředkoval Haškův Švejk nebo nadšení legionářští spisovatelé. V jejich úsilí vrátit alespoň symbolicky čest všem českým vojákům, kteří první světový válečný konflikt zaplatili svým životem, bez ohledu na to, v jaké uniformě museli bojovat, českým historikům pomáhá i objev, který nedávno učinil fotograf Jaroslav Kučera – ten totiž odkryl mimořádně vzácný soubor negativů od neznámého českého důstojníka, který přináší cenné obrazové svědectví o životě vojáků 28. pěšího pluku na sočské frontě. Odborníci byli šokováni působivostí snímků, které jsou nyní vystavovány až do druhé poloviny července v prostorách Pražského hradu. Snad i jejich výpověď dokáže připomenout událost, která hluboce zasáhla do dějin celé střední Evropy a načrtla obrysy jejího vývoje na mnoho desítek let dopředu. (MaFr)

Prachatická minulost

Mnohá jihočeská města se mohou pochlubit řadou pamětihodností, které připomínají jejich skvělou historii především v období renesance. Jen namátkou jmenujme třeba Český Krumlov nebo Třeboň. Řada turistů si našla cestu i do krásného města Prachatic. Tamější muzeum připravilo

pro letošní sezónu obnovenou stálou expozici věnovanou renesanční době, která ve stylu slavného českého historika 19. století Zikmunda Wintra nese název *Zlatý věk města*. V hlavní sezóně, tedy od června do poloviny září, se v prachatickém muzeu zase budete moci seznámit se životem Keltů v jižních Čechách. A připomeňme si, že keltské památky se nacházejí i na některých rakouských lokalitách. S Rakouskem pak velmi úzce souvisí výročí, jehož mohutné oslavy chystají Prachatice na příští rok – jedná se o milénium proslulé Zlaté stezky, tedy obchodní cesty, kterou putovala sůl z rakouských dolů dále na sever do českých zemí. Právě na této stezce vznikly také Prachatice. Zlatou stezku v roce 2010 připomene nejenom expozice v muzeu, ale vyvrcholit by měl i společný přeshraniční výzkumný projekt, který se touto velevýznamnou obchodní spojnici zabývá. Dá se tedy říct, že v Prachaticích se letos i příští rok budete mít možnost poučit o českých i rakouských dějinách zároveň. A to jistě není k zahoezení. (MaFr)

Posmrtná maska Metternicha na Kynžvartu

U příležitosti Mezinárodního dne památek se v řadě památkových objektů snaží představit některé dříve nevystavované, ale přesto zajímavé předměty. Těto dobré tradice se drželi i na západočeském zámku Kynžvart, proslulém sídle slavného rakouského kancléře knížete Clemense Metternicha – nově představenou vzácností se stal posmrtný odlitek obličej knížete, který zemřel v úctyhodném stáří šestaosmdesáti let. Památka přitom odhaluje jedno drobné, i když pečlivě skrývané tajemství velkého rakouského státníka – velkou bradavici na levé tváři. Tou se Metternich příliš nechlubil, dokonce se kvůli kosmetické vadě nechával malovat s mírně pootočenou hlavou. Jinak ovšem o Metternichovi bylo známo, že patřil k velkým ctitelům krásného pohlaví – se svými třemi manželkami měl třináct dětí a ještě zvládl množství milenek – s ženou jednoho ruského generála měl i nemanželského potomka. Sádrový odlitek posmrtné masky kancléře mohli návštěvníci spatřit opět v polovině června. V této době se totiž konala velká výstava, která připomněla 150. výročí smrti jednoho z nejvýznamnějších politiků první poloviny 19. století, hlavní osobnosti vídeňského kongresu, který předurčil politickou mapu Evropy na dlouhá desetiletí. Z Vídně do Kynžvartu je to poměrně daleko, ale přesto lze očekávat, že se ve zdejší prostředí snadno dokážete přenést do vídeňského světa velké politiky, kde hrál Metternich tak důležitou roli. Budete však moci velkého kancléře v Kynžvartu poznat i z jiné stránky – jako sběratele nejrůznějších kuriozit, například staroegyptské mumie a spousty dalších zvláštností. (MaFr)

Kopie císařské koruny na Karlštejně

Hrad Karlštejn byl vybudován nejslavnějším českým panovníkem a zároveň císařem Svaté říše římské Karlem IV. z rodu Lucemburků po polovině 14. století jako místo pro uložení císařských korunovačních klenotů. Symbolickým centrem, připomínající svou výzdobou nebeský Jeruzalém, se stala kaple svatého Kříže s velkolepým cyklem světců od mistra Theodorika a stěnami zdobenými polodrahokamy. Karel IV. se nijak netajil snahou udělat z Království českého centrum celé říše a zajistit mu tuto pozici i pro další

staletí. Bohužel dějiny již brzo ukázaly na nerealizovatelnost jeho představ. Císařská koruna se z Čech odstěhovala, a to prakticky natrvalo. Nakonec se místem jejího uložení stal vídeňský Hofburg, kde ji mohou vidět návštěvníci tamější Pokladnice (Schatzkammer). Předchozí vedení Středočeského kraje v čele s pozdějším ministrem dopravy v Topolánkové vládě Petrem Bendlem z Občanské demokratické strany stejně jako pražský primátor z téže strany Pavel Bém si ovšem potrpěli na různé historické reminiscence a návraty. Proto také vznikla myšlenka vrátit na Karlštejn císařskou korunu alespoň v kopii. Její vytvoření nakonec převzal klenotník Jiří Urban společně s dalšími dvanácti spolupracovníky. Svě dílo dokončil na začátku dubna, kdy svou práci předal do rukou nového středočeského hejtmána Davida Ratha. Pikantní na tom ovšem je skutečnost, že právě Rath podobné akce v minulosti několikrát odsoudil jako neúčelné mrhání penězi. Narážel tak mimo jiné na skutečnost, že výroba kopie nebyla nijak levnou záležitostí – přišla celkem na asi osm set tisíc korun. Nicméně v situaci, kdy kopie už existuje, ji chce Rath využít pokud možno v maximálním možném rozsahu pro propagaci celého regionu. Proto by měla být koruna střídavě vystavována na Karlštejně a v expozici Středověké střední Čechy v Praze v Husově ulici. Nicméně koncem května ji mohli spatřit i návštěvníci na Dni otevřených dveří v Jezuitské koleji v Kutné Hoře, kam chce hejtmán Rath v budoucnu umístit i část nové regionální Královské univerzity. Na Karlštejně však budou moci lidé obdivovat kopii císařské koruny v blízkosti jiné kopie koruny – české svatováclavské královské koruny, která vznikla právě v době Karla IV. V této souvislosti se přitom sluší poznamenat, že originál české svatováclavské koruny zůstává, na rozdíl od jiných královských či císařských korun ve střední Evropě, zvědavým očím většinou skryta. Je uchovávána ve svatovítském chrámu na Pražském hradě v kapli sv. Václava, v Korunovačnické kůlně, uzavřená na sedm klíčů – jeden drží prezident, druhý premiér, další pražský arcibiskup, předseda Poslanecké sněmovny, předseda Senátu, Metropolitní kapitula sv. Víta a pražský primátor. Veřejnosti je ukazována jen poměrně vzácně a její vystavení je vždy mimořádnou událostí. S korunou je spojována i řada legend, především tvrzení, že pokud ji nasadí na hlavu někdo nepovolaný, do roka zahyne. Pravdivost tohoto prokletí má potvrzovat osud dřívějšího protektora Reinharda Heydricha a jeho synů, kteří si prý v čase nacistické okupace korunu z legrace nasazovali – Heydrich několik měsíců poté podlehl následkům atentátu provedeného českými vlastenci, jeden ze synů prý krátce nato padl a druhého, mladšího syna, kopl údajně kůň tak, že byl na místě mrtev. Skutečná svatováclavská koruna v moderních dějinách nikdy nebyla vystavována s originálem císařské koruny Svaté říše římské společně, přestože do osudu obou těchto klenotů v minulosti výrazně zasáhla jediná osoba – Karel IV. Ale i to se třeba jednou změní. Ale do té doby si budou turisté muset vystačit s kopiemi. (MaFr)

Rakousko-uherská lokomotiva jako nová

Devatenácté století je označováno často jako století páry a zároveň se bezpochyby jedná o století, kdy se prosadila především železniční doprava. I v tehdejší středoevropské habsburské monarchii se rozjeli do všech stran pomyslní

železní oří putující na kolejích. Nejdříve trochu děsili, ale později si na ně lidé rychle zvykli a naučili se jich naplno využívat. Později se však prosadily jiné typy dopravy a na samotných kolejích se postupně začal vytrácet parní pohon. V současnosti se parní lokomotivy objevují už jen jako zajímavá starožitnost. To platí i o stroji, který patří do sbírek Národního technického muzea a nyní prochází rozsáhlou rekonstrukcí v depu v Jaroměři. Jedná se přitom o unikátní ukázkou parní lokomotivy Conrad Vorlauf, která byla vyrobena ve Vídni v roce 1873. Je to jediný zachovaný stroj z příslušné řady – všechny ostatní exempláře skončily postupně ve šrotu. Lokomotiva v Jaroměři zahájila původně svou kariéru u rakouské státní dráhy a byla umístěna ve výtopně v Havlíčkově Brodě ve východních Čechách. Stroj v roce 1918 do svého držení získaly nově vzniklé Československé dráhy, v jejichž majetku zůstala lokomotiva až do roku 1954, kdy byla vyřazena z provozu a prodána na vlečku cihelny v Hodoníně. Odtud ji v roce 1971 získalo Národní technické muzeum. Od roku 1992, plných sedmnáct let, už lokomotiva stojí v Železničním muzeu v Jaroměři, kde se jí postupně snaží dát dohromady. Restaurátoři už lokomotivě opatřili nová kola, obruče, tendr a brzy dostane i nový parní kotel. Nicméně ještě řada částí na opravu čeká – obnovit bude třeba například rozsáhlé zkorodované části. Jen těžko lze odhadnout, za jak dlouho se podaří vrátit rakousko-uherskou lokomotivu do původní krásy. V budoucnu se však možná stane jedním z největších skvostů Železničního muzea, které má vzniknout v Praze na pozemcích v komplexu Masarykova nádraží. A to je pro takovou lokomotivu něco jako dostat se do pozemského ráje. Jenže stále hrozí, že tento ráj bude ještě před svým vznikem rozmetán tlakem různých lobbistických a spekulantských skupin, které touží po přeměně pozemků určených pro muzeum na lukrativní stavební parcely. (MaFr)

Poničená socha Hvězdáře se vrátila na Staroměstský orloj

Poničená socha Hvězdáře se vrátila na Staroměstský orloj. Sochu neznámý vandal poničil v dubnu, urazil jí ruku. Plastiku, která je poválečnou kopií, opravil podle fotodokumentace restaurátor Jiří Matějček. Celou sochu, která je vyřezána z lipového dřeva, zároveň ošetřil speciálními laky. Ty jí ochrání před povětrnostními vlivy. Rekonstrukce stála více než 40 000 korun.

Kopie, které jsou v současné době na orloji umístěny, vytvořili přední čeští sochaři od roku 1948 do poloviny sedmdesátých let. Originály byly poničeny za války v květnu 1945.

Výročí evangelické kaple

V severních Čechách žila v minulosti poměrně silná evangelická komunita složená především z německy mluvícího obyvatelstva tohoto území. Jejich náboženský život v rakouské monarchii v čele s jednoznačně katolickým habsburským rodem nebyl nijak jednoduchý, ale již v době osvícenství, v rámci reformy Josefa II., došlo k mnoha pozitivním změnám. Nicméně jejich kostely dlouho zaostávaly za těmi katolickými a mnohé z nich vznikly až ve století devatenáctém nebo dokonce až na počátku 20. století. To platí i pro kapli v Kořenově v Jizerských horách. Zdejší evangelíci, kteří pro bohoslužby museli používat velmi světský prostor hospody, po samotném svatostánku toužili již dlouho, ale teprve v polovině roku 1908 byl vypracován projekt, který jejich tužby naplňoval. Jedná se o mimořádně zajímavou stavbu hrázděné horské kaple stojící přímo uprostřed obce, kterou navrhl berlínský architekt profesor Otto Bartning, který projektoval mimo jiné i evangelický kostel v rakouské Kremži. Základní kámen kaple byl položen na den Nanebevstoupení Páně, tedy 20. května 1909. Jednalo se o mimořádně významnou událost, na kterou se sjelo i množství duchovních z tehdejšího Německa, například z Drážďan nebo Vratislavi. Stavba pokračovala velmi rychle, takže již v říjnu téhož roku mohla být vysvěcena. Za zmínku snad stojí, že kaple má svůj zajímavý pandán i v Rakousku – v Dornbirnu, nedaleko hlavního města Vorarlberska Bregenzu totiž vznikla v letech 1930-1931 velmi podobná sakrální stavba projektovaná opět Otto Bartningem. Velké zásluhy o blízkou podobnost kořenovské kaple a dornbirnského kostela má především farář Neumann, který byl do Rakouska přeložen právě z Kořenova. Evangelická komunita v Dornbirnu se po druhé světové válce výrazně rozrostla právě o evangelíky, kteří museli odejít z Československa a Polska a kvůli tomu se také z kaple v Dornbirnu stal samostatný farní kostel. Není tedy vyloučeno, že některým dřívějším německým obyvatelům Československa se v životě změnilo opravdu mnoho, jen podoba kostela víceméně zůstala stejná. (MaFr)

Vzpomínka se jménem Primavesi

Se jménem Primavesi se patrně dostal do kontaktu každý ctitel středoevropské secese. Vila Primavesi v Olomouci postavená na počátku 20. století podle návrhů vídeňských architektů Franze von Krausse a Josefa Tölka patří bezpochyby mezi nejkrásnější ukázky dobového slohu a velmi známé jsou také portréty Gustava Klimta zachycující jednotlivé členy proslulé bankéřské rodiny. Jenže všechna sláva polní tráva – po první světové válce se členové rodiny odstěhovali z Olomouce do Vídně a s rodinnou bankou to šlo rychle od desíti k pěti. První celosvětový válečný konflikt, který skončil rozpadem rakousko-uherské monarchie, podlomil hospodaření firmy. Návrat jména Primavesi na Moravu do Olomouce v období druhé světové války pak zanechal na dlouhá léta velmi ošklivou pachuť. Vila se dostala nejprve počátkem dvacátých let do rukou Akciové

rafinérie rolnických cukrovarů v Prostějově a později zde bylo vybudováno soukromé sanatorium a lékařské ambulantní zařízení zde fungovalo i po druhé světové válce, což samozřejmě zanechalo závažné stopy na původním vybavení. Na samou hranici zkázy se dostal objekt po restituci na přelomu osmdesátých a devadesátých let. Členové rodiny Primavesi, z nichž někteří zůstali v Rakousku a jiní se vystěhovali do Kanady, se do Olomouce vrátili až v roce 1992. Podle jejich vzpomínek to byla velmi smutná návštěva – rodinná vila byla velmi zpustlá a stejně jako celé město nesla jasné stopy velmi špatné údržby v minulých letech. Největší ranou to bylo údajně pro Mādu Primavesi, která vždy vzpomínala na Olomouc s největší láskou. Jeden z příslušníků rodiny, Wolf Dieter von Primavesi, se pokusil vilu od tehdejší majitelky odkoupit, ta to však odmítla. Nyní se do Olomouce vypravili její synovec a neteř, kteří pocházejí z kanadské větve rodiny. Do města je kromě rodinných vzpomínek údajně přilákaly i současné fotografie vily Primavesi, které našli na internetu. Současný stav se ovšem se situací na počátku devadesátých let minulého století prakticky nedá srovnat – příslušníci rodiny Primavesi ve zrekonstruovaném objektu v přízemí, kde sídlí galerie Primavesi, mohli zavzpomínat na slavnou rodinnou historii. Ve vile se nyní kromě galerie nacházejí různé kanceláře a byty, v suterénu sídlí luxusní restaurace Villa Primavesi. Pokud se tedy někdy ocitnete v „hanácké metropoli“ Olomouci, návštěvu vily Primavesi rozhodně neopomeňte, i když vás k ní asi nebudou poutat tak silné vzpomínky jako příslušníky rodiny stavitelů a původních vlastníků.

(MaFr)

Jižní Moravou s oceněnými mapami

Až se vypravíte v létě na výlety po jižní Moravě, můžete využít mapy vytvořené Centrálou cestovního ruchu – jižní Morava, které nedávno získaly ocenění v kartografické soutěži Tourmap. Při jejich vytváření autoři úzce spolupracovali s různými partnery v regionu a pečlivě plánovali navržené výlety a kontrolovali zveřejňovaná data. Díky návodům na mapě můžete celý týden strávit zajímavými jednodenními výlety. Mapy sice nejsou většinou v prodeji, ale na požádání je dostanete ve většině center v regionu. Jihomoravská centrála cestovního ruchu však počítá také se zapojením do přeshraniční česko-rakouské spolupráce v podobě projektu Cíle – TOP – Ziele. V jeho rámci by mělo být během prvních tří let zviditelněno celkem čtyřicet výletních cílů na jihu Moravy, včetně například zámku ve Slavkově, místě proslulém napoleonskými válkami.

(MaFr)

Z vrcholu Sněžky zmizela budova staré poštovny

Z vrcholu Sněžky definitivně zmizela budova staré poštovny. Její majitel Tomáš Trnka ji nechal rozebrat, znovu ji stavbaři složí poblíž středočeského města Sedlec – Prčice. Objekt bude i nadále sloužit původnímu účelu, řekl ČTK majitel, který jej odkoupil od její původní majitelky a provozovatelky nové české poštovny. Stará česká poštovna první pohlednice orazítkovala v září 1899. Historický objekt z druhé poloviny 19. století montéři rozebrali až na jednotlivá prkna a trámy, každý díl byl označen sedmi-

místním číselným kódem, podle nichž se opět složí na Javorové skále u obce Monínec, který patří pod Sedlec – Prčice. Budova bude nadále fungovat jako poštovna, bude poskytovat občerstvení pro turisty a vznikne v ní minimum poštovny samotné. Na vrcholku nejvyšší české hory vyrostla podle návrhu architektů Martina Rajniše a Patrika Hoffmana poštovna nová. Stavební práce začaly v létě 2006, budova byla regulérně zprovozněna vloni v srpnu. Moderní budova je postavena z dřevěných dílů zpevněných ocelovými táhly a je doplněna skleněnými tabulemi, které kryjí hydraulicky ovládané dřevěné okenice. Odstranění staré budovy poštovny bylo jednou z podmínek pro kolaudaci nového objektu.

Novojičínské náměstí a dějiny

Opravy a nové stavby v různých lokalitách dřívějších Sudet v poslední době odhalují mnoho zajímavého z historie těchto míst. Postupně navíc i zde roste zájem o připomenutí dávných městských dějin a jejich inkorporování do současného života. Jednotlivé etapy dějinného vývoje už nejsou tak demonizovány, jak tomu bylo v minulých časech – přece jen uplývající desetiletí mnohé historické křivdy a utrpení překonávají a pomáhají je v klidu zpracovat. V Chomutově nedávno našli při stavebních pracích zapomenutý depozitář městského muzea v jednom ze sklepů zavalených při bojích na konci druhé světové války a pozoruhodné objevy ukázaly též výzkumy na náměstí v Novém Jičíně. Mimo jiné zde objevily obrysy sochy rakouského císaře Josefa II., která byla stržena po vzniku Československa. Podobné pomníky stály na mnoha místech v části Čech a Moravy osídlené německy mluvícím obyvatelstvem. Řada z těchto soch pak podlehlá útokům zejména českých legionářů při obsazování pohraničí v roce 1919, protože vojáci vnímali sochu císaře nejen jako osvoboditele sedláků a vydavatele Tolerančního patentu, ale také jako velkého germanizátora. Většinou se jednalo o nepříliš cenná sochařská díla, přesto leckde nyní zvažují jejich návrat na původní místa, aby tak připomněli dějiny příslušného města. Navíc už s postavou Josefa II. není spojována tak intenzivně národnostní symbolika a školní dějepis i v českých zemích zdůrazňuje zejména jeho zásluhy o modernizační reformy habsburské říše. Jenže v Novém Jičíně se asi Josef II. na náměstí hned tak nevrátí. Samotná bronzová socha totiž dávno zmizela a přes všechny snahy se ji zdejším historikům dosud nalézt nepodařilo. Neztrácejí však naději, že se to dříve či později povede. Naopak osud podstavce pomníku je naprosto jasný – putoval na městský hřbitov, kde se stal základem Památníku obětem válek. Přesto se však na náměstí v Novém Jičíně nyní jedna socha přece jen vrátí. Nejedná se však o Josefa II., ale o svatého Mikuláše, který odtud byl přemístěn na konci 19. století. Je tedy otázkou, jak by se případně osvicenský Josef II. se svatým Mikulášem na jednom náměstí snesli. Ale sochy z kamene či bronzu se přece jen vzájemně snášejí lépe než mnozí lidé.

(MaFr)

Svátky chřestu v ČR

Chřest nedosahuje v České republice ani zdaleka takové oblíbenosti jako v Rakousku. Zatímco se vídeňské restaurace v příslušném čase předhánějí v nabídce jídel z této

jemné a chutné zeleniny, v České republice ji řada obyvatel ani nezná. Důvody tohoto rozdílu mohou být různé – svoji roli snad sehrává menší vhodnost české půdy pro pěstování této poměrně náročné zeleniny, ale spíše se na nízké oblíbenosti chřestu v České republice podepsala historie – dost obtížné pěstování chřestu vzdoruje zemědělské velkovýrobě, jaká se prosadila v českých zemích po převratu v roce 1948 a do značné míry dominuje do současnosti. V předlistopadovém období na pultech zelinářů chřest prakticky chyběl, maximálně se velmi zřídka objevily nepříliš kvalitní chřestové konzervy. Ani v posledních dvaceti letech si však Češi na chřest příliš nenavikli, což do značné míry může souviset s jeho poměrně vysokou cenou. Ale pochopitelně nezanedbatelný význam zde má i velká konzervativnost spotřebitelů. Tu se rozhodl narušit šéfkuchař plzeňské restaurace Pálava Milan Žiška, který v zámku v nedalekých Nebílovech uspořádal Slavnosti chřestu. Na nich seznamoval návštěvníky s přednostmi chřestu a dával ochutnávat své chřestové kreace. Sám si však tisku postěžoval, že jeho propagační snahy naráží na malou nabídku v obchodech. Navíc se často prodává nepříliš kvalitní chřest, který pověst této vynikající zeleniny spíše poškozují. Časy se však pomalu, ale přece jen mění. A tak nelze vyloučit, že si během následujících let Češi oblíbí chřest stejně jako Rakušané. Akorát je otázka, kdo a za kolik ho bude schopen dodávat na trh. (MaFr)

Psi z celé Evropy se sešli v Praze

Není to tak dlouho, co se v Praze setkala téměř pět tisíc psů ze všech koutů Evropy. Na pražském výstavišti v Letňanech se uskutečnil již 17. ročník Mezinárodní výstavy psů všech plemen, kterou tradičně pořádá Český kynologický svaz (ČKS). Psy, rozdělené do jednotlivých tříd, posuzovalo padesát českých a dvacet zahraničních rozhodčích, například z Francie, Finska, Řecka nebo Izraele. První den hodnotili rozhodčí lovecká plemena, ovčáky, honácké psy, teriéry, jezevčíky a chrty. Divákům se také představila i česká neuznaná národní plemena, jako je pražský krysářík nebo chodský pes. Druhý den porota hodnotila pinče, knírače, dogy, buldoky, špice a společenská plemena. Soutěžilo se v mnoha kategoriích a kromě hlavních titulů měli účastníci možnost získat ocenění Nejhezčí pár psů, Chovatelská skupina nebo Nejlepší veterán. Závěrem výstavy se vítězové z obou dnů utkali o titul Nejkrásnější pes celé výstavy. Výstava, která probíhala pod záštitou Mezinárodní kynologické federace (FCI), měla doprovodný program. Návštěvníci mohli vidět závody agility, ukázky tance se psem a výcvik asistenčních psů. (mk)

Nevšední pohled na železnici

Masarykovo nádraží v Praze poskytlo až do konce května své prostory zajímavé výstavě velkoformátových fotografií Jana Zatorského, nazvané *MY + VY – Jedeme vlakem*. Portréty známých i méně známých lidí konfrontované s každodenním životem na železnici zaplnily novorenesanční vestibul historicky prvního nádraží parostrojní železnice v Praze. V tomto ne zcela běžném spojení se z obyčejných objektů staly autentické artefakty, které procházející návštěvníky i náhodné cestující zaujaly i pobavily nevšedním humorem tak, jak je u Jana Zatorského zvykem.

Součástí expozice byly navíc fotografie ve formě polepů z cyklu *Trainliving*, které na různých nádražích v Praze (například na Smíchovském nádraží, a dále pak na Hlavním, holešovickém a libeňském nádraží) představily vlak v kontextu obyčejného života a to vždy s rafinovaností a humorem. Celý projekt byl ještě doplněn aukcí autorem podepsaných originálů velkoformátových fotografií v Leica Gallery a zároveň proběhl prodej pohlednic ve všech centrech Českých drah. Celkový výtěžek aukce i výnos z prodeje pohlednic obdrží Krizové centrum Ostrava, které zajistilo pomoc zraněným a pozůstalým po obětech při loňském železničním neštěstí ve Studénce.

Celý projekt organizovaly České dráhy ve spolupráci s Leica Gallery Prague. Od poloviny června do konce letošního roku budou moci tuto výstavu zhlédnout cestující i v jiných městech České republiky. (mk)

Česká Škodovka přihlašuje nejvíce patentů

Firmou, která v České republice přihlašuje nejvíce patentů, je automobilka Škoda Auto. Do popředí se dostala i liberecká společnost Elmarco, která je zaměřena na průmyslovou výrobu nanovláken, a mezi prvními deseti jsou i tři vysoké školy. Po vstupu do Evropské unie se počet udělených patentů v České republice více než zdvojnásobil – zatímco v roce 2004 bylo v ČR celkem více než 1 600 povolených patentů, v minulém roce to bylo již téměř 4 800. Patentová aktivita českých vynálezců však spíše stagnuje, nárůst je dán tím, že v současné době v Česku platí i evropské patenty. V loňském roce byl největší zájem o získání patentu z oboru měření, optiky, fotografie, dopravy nebo stavby. Snahou státu i krajů je vyšší patentovou aktivitu vhodně stimulovat. Na výdaje spojené s patentováním je možné získat dotaci jeden milion korun z operačního programu podnikání a inovace – na tento program bylo určeno šedesát milionů korun a v současnosti je zde registrováno asi dvě stě žádostí. Existují však ještě další možnosti jak pomáhat vynálezci, například Jihomoravské inovační centrum zřídilo jako první v ČR Patentový a licenční fond. Patent umožňuje majiteli po dobu dvaceti let (v České republice) výlučné užívání. (mk)

Pražské přívozy jsou opět v provozu

Po zimní technické přestávce vyjely 1. dubna opět přívozy spojující po vodě Prahu 5, Prahu 2 a Prahu 1 na pravidelné linky. Přívozy zřídily radnice Prahy 5, 2 a 1 společně s Magistrátem hlavního města Prahy. Pro velký zájem veřejnosti (za pouhé tři měsíce provozu v loňském roce přepravily tyto linky více než 75 000 pasažérů) plánují provozovatelé prodloužit provoz přívozů na celoroční. Obě linky jsou součástí PID a je na nich tedy možné využít běžnou nebo časovou jízdenku – nelze naopak využít SMS a nepřestupní jízdenky. Jízdní kola a kočárky se přepravují zdarma. Přívoz P4 spojuje oba vltavské břehy a všechny centrální ostrovy mezi mostem Legií a Jiráskovým mostem. Jeho trasa vede z přístaviště Hollar na Smetanovo nábřeží, Střelecký, Dětský a Slovanský ostrov a vyplouvá každých dvacet minut. Jeho kapacita je jedenáct pasažérů. Přívoz P5 vyplouvá od Jiráskova mostu ke smíchovské pláži u hotelu Admirál, na Výtoň a Císařskou louku, a to každých třicet minut, s kapacitou padesát osob. (mk)

Nejcennější známka ČSR na výstavě

Na Bratislavských sběratelských dnech, které probíhaly v červnu, se představilo asi sto sedmdesát vystavovatelů z šestnácti zemí. Na veletrhu byla také vystavena údajně nejcennější československá známka, jejímž majitelem je český filatelista Ludvík Pytlíček. Jedná se původně o čtyřkorunovou známku císařské královské pošty Rakouska, která byla v roce 1919 opatřena přetiskem československé pošty. (mk)

Odkud pochází Pražská šunka

Znovuobjevený dům U Hájků a s ním související zrekonstruovaná pasáž mezi ulicemi Na Poříčí a Na Florenci v Praze připomínají atmosféru první republiky v novém, moderním pojetí.

Původní podoba pasáže u Hájků

Praha podobně jako Paříž bývá často označována za město pasáží. Největšího rozmachu se pasáže dočkaly v letech 1900 až 1938, kdy jich bylo především v centru Prahy postaveno kolem čtyřiceti. Mimo ale při této výstavbě

nezůstalo ani širší centrum, což právě dokumentují dějiny domu U Hájků, Na Poříčí 42. Ty se datují na konec osmdesátých let 19. století, do roku 1889. Tehdy byla založena rodinná tradice dodnes známé firmy pana Karla Hájka a jako zajímavost lze určitě uvést, že u Hájků vznikala a prodávala se známá Pražská šunka!

Současná podoba pasáže u Hájků

Současná úprava domu U Hájků i navazujícího vnitrobloku vznikly podle návrhu ing. arch. Josefa Pleskota, jehož hlavní snahou bylo zachovat především mnoho původních prvků – například dřevěnou dlažbu v historickém domě Na Florenci 29.

Místo bylo od třicátých let významným gastronomickým centrem a to nejen této části Prahy. Po desetiletích se sem tedy opět vrací a novou pasáží U Hájků se tak znovu oživuje bohatá společenská a obchodní tradice Prahy na hranici Nového Města a Karlína. (mk)

Pomník vznikl po 67 letech

Českoslovenští parašutisté z výsadku Anthropoid, kteří v roce 1942 provedli atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha, se přesně po sedmašedesáti letech dočkali v Praze 8 oficiálního pomníku. Pomník byl odhalen 17. května v takzvané kobylišké zatáčce, na křižovatce ulic Zenkova a V Holešovičkách, kde parašutisté Jan Kubeš a Jozef Gabčík na Heydricha jedoucího v autě zaútočili. Pomník výtvarníků Davida Moješčíka,

Michaela Šmerala, Miroslavy Tůmové a Jiřího Gulbise je jedním z největších pomníků odhalených v České republice po roce 1989. Na podstavci pomníku stojí tři muži, dva českoslovenští vojáci a třetí postava znázorňuje zástupce civilního obyvatelstva. Sochy představují muže jdoucí na smrt, a proto také stojí na samém kraji podstavce.

Brněnský happening i protest

O monumentální a jedinečné vyvrcholení letošní Brněnské muzejní noci se nepostarala muzea, ale sami Brňané. Vy-užili desetitisíce dlažebních kostek připravených k vydláždění jedné z největších ulic v centru a zcela spontánně proměnili rozkopanou Husovu ulici v obří galerii. „Když nám na déle než rok Husovu zavřeli, tak ať něco z toho máme,“ zdůvodnil své dílo jeden z amatérských stavbařů. Muzejní noc v Brně zahájila cyklus tuzemských muzejních nocí. Během této akce navštívilo něco přes sto padesát tisíc návštěvníků brněnská muzea.

NĚCO Z HISTORIE

Vycházky a výlety Pražanů

Tradiční způsoby využívání volného času a zábavy bývaly na přelomu 18. a 19. století obohaceny vycházkami a výlety pražských měšťanů do blízkého i vzdálenějšího okolí města Prahy.

Tyto výlety, jejichž nejbližším cílem bylo okolí Prahy nebo předměstské obce za městskými hradbami, podnikali Pražané většinou pěšky. Poříčskou (Špitálskou) branou směřovali na území pozdějšího Karlína, a to nejčastěji do parku zvaného Růžodol. Za Novou (Horskou) branou na konci Hybernské ulice se nacházela Krenovská zahrada s výletním hostincem, za Koňskou branou (v místech dnešního Národního muzea) byly hlavním lákadlem pro výletníky od konce 18. století zahrada Kanálka a prostorné Wimmerovy sady, které byly v pozdější době rozparcelovány a na jejich území vyrostly Královské Vinohrady.

Od Újezdské brány to bylo nedaleko do četných zahrad na území Smíchova, především do velmi navštěvovaného a oblíbeného hostince v Buquoyské zahradě. Velkému zájmu se také těšily výlety do Královské obory (Stromovky), přístupné z Písecké (Bruské) brány, kam měli Pražané volný přístup od roku 1804. Mnoho romantických výletů mohli výletníci podniknout i do zahrad a parků v okolí Prahy – například do košířské Klamovky nebo do parku a zahrady obklopující usedlost Cibulku. Cílem výletů na celý den bývaly Troja, obora Hvězda, Šárecké nebo Prokopské údolí. Za připomenutí stojí také Salmovská zahrada (původně Clam-Gallasovská, později nazývanou též Scholle-rovská) nad Karlovým náměstím u Ječné ulice.

V samotné Praze se také nacházela řada míst, kam si Pražané přicházeli rádi odpočinout. K nim patřily přede-

vším velké vltavské ostrovy: Barvířský (Žofinský), Střelecký a Štvanice.

Hrabě K. Chotek založil v letech 1827 až 1830 veřejnou sadovou promenádu na novoměstských hradbách východně od Královského hradu, které se zprvu nazývaly Obecní nebo Lidová zahrada a od roku 1841 Chotkovy sady. V roce 1846 přešly do majetku pražské obce sady na Petříně, které se velmi rychle staly jedním z nejoblíbenějších míst procházek a oddechu pražského obyvatelstva.

Ve druhé polovině 19. století mnoho z těchto zmiňovaných parků a zahrad zaniklo, ale objevily se nové, zejména v místech zbořených městských hradeb. K největším parkovým plochám patřily Riegrovy sady, které vznikly v roce 1902 na Vinohradech.

V souvislosti s rozvojem pražské paroplavby od roku 1865 směřovala většina výletníků do Chuchle, na Zbraslav a do Štěchovic. (mk)

Červenec bývá spolu se srpnem nejteplejším měsícem roku a zároveň s ním také vstupujeme do jeho druhé poloviny. Červenec nám nabízí dozrávání všech červenajících se plodů – větve třešní a višně se pod nimi doslova prohýbají a také v lese zavoněly zralé lesní jahody a borůvky. Na misce se vrší maliny, zahradní i lesní.

Červenec je mlsný měsíc, láká ho vůně medu. Roznáší proto na větvičky stromů medovnice. Vítr si pohrává s vlnícím se zlátnoucím obilím, na které si brousí srp svatá Markéta. Červenec přináší v rámci medardovského počasí i bouřky, vichřice a krupobití. S Jakubem pak sklízí první zelená jalka, s Magdalenou si popláče deštěm a s Annou se začíná připravovat na ranní chladna. Je už dlouho po letním slunovratu a dni se začínají krátit. Ale to nám ještě starosti dělat nemusí, protože léto trvá dál a před námi je srpen. (mk)

Pranostiky

Červenec nese parna, krupobití a medovice, jest hojný na bouřky a vichřice.

Co červenec neupeče, to již srpnu neuteče.

Červenec žne žita a též višně k sobě přivítá.

V červenci do košile rozděl se a v prosinci po uši oděj se. Prší-li na den Navštívení Panny Marie, tak dešťů máme bez konce.

Přijde-li svatý Prokop s deštěm, přijde s košem hub.

Jaká povětrnost na sedm bratří, takový po sedm týdnů patří.

Svatá Markéta vede žence do žita.

Jak teplý svatý Jakub, tak studené vánoce.

Po svatě Anně léto neustane.

(mk)

Zapomeňte na Karlštejn nebo Hlubokou

Jen na území Prahy stojí čtyřicet hradů a zámků. Ve Ctěnicích čeká na turistu milenka císaře Františka Josefa I., v Dolní Krči račí ocásky a v Petrovicích barokní thriller. Utajené městské hrady a zámky lze najít rovněž v Brně a Ostravě. Sezónu hradů a zámků lze naštěstí zahájit i originálnější výletem – s jízdenkou místní hromadné dopravy v kapse.

Autobus číslo 121 vyjíždí ze stanice metra Budějovická a za pět minut zastavuje u nádraží v Krči. Zdánlivě industriální místo – z jižní spojky čadí kolony kamionů, na viaduktu rachotí lokomotivy – skrývá překvapení. Zámecký restaurant s parkem a rybníky v sevření mezi dálničním tahem a rozlehlým kolejištěm působí na první pohled jako fototapeta. „Nechceme být nějakým utajeným podnikem pro VIP hosty,“ dušuje se Michal Filip, provozovatel exkluzivního hotelu umístěného v novogotickém paláci v Dolní Krči. Celebrity si místo stejně našly samy: nedávno tady spal syn Johna Lennona, jindy členové Orchestru Glenna Millera.

„Kdybych sem jako kluk nechodil bruslit, asi se o zámku nikdy nedozvím,“ říká Filip. Bezútesně ruiny vrátil původní podobu v roce 2006, dnes je to romantizující klenot na způsob Hluboké. Za korunu pouští děti na zámeckou věž, rodičům nabízí „rybníkový golf“; hráči zkoušejí odpalovat míčky do čtyř plovoucích jamek. Na pramici zrovna brázdí rybník zaměstnanec, který podběrákem sbírá míčky z hladiny.

Za socialismu sídlil v zámku Agroprojekt a inženýři tady rýsovali plány kravínů a silážních věží. Na frak dali i zámku: zarovnali střechy a do fasády instalovali „paneláková“ okna. Když státní podnik po roce 1989 budovu opustil, stavba bez údržby chátrala. Filip vstoupil do jednání s restituenty (příbuznými významného pražského podnikatele Tomáše Welzla) a objekt si pronajal. S odchodem inženýrů vyvanul i pach závodní kuchyně, šunkofleky či segedín nahradil poširovaný zelený chřest se žlutkovou omáčkou a černým lanýžem či kančí hřbet pod ořechovou krustou

s jablečnou omáčkou a slaninovými nočky. Vaří tu Ondřej Slanina, kuchař televizních *Kluků v akci*.

Barokní thriller

Autobusu 271 stačí čtyři minuty, aby dojel ze stanice metra Háje na zastávku Jakobiho v Praze-Petrovicích; pak už zpoza svahu vykouknou zrušené střechy barokního zámku. Objekt nad údolím Botiče dlouho chátral pod kuratelou Státního statku Praha, ve zřícenině se však proměnil až kvůli sporům restituentů po posledním majiteli Romanu Danerovi. A loni v říjnu část areálu vyhořela. Konflikt o majetek sice skončil před třemi lety, ale nová majitelka (Čechokanadanka) i její právní zástupce se zatím s petrovickou radnicí nedomluvili. Oproti vypulírovaným expozicím Pražského hradu či zámku v Troji nabízejí Petrovice barokní thriller. Hororová ruina je populární i mezi hledači pokladů, už se tu hrálo i okultní amatérské divadlo.

Za peníze i za úsměv

Mezi nejznámější přístupné památky patří Pražský hrad, Vyšehrad a zámek v Troji, sezónně otevřené jsou například zámky ve Ctěnicích a Chvalech. Na území Prahy se však uchovalo celkem čtyřicet tvrzí, hradů a zámků včetně specifických městských zámků (letohrádky Portheimka či Bertramka). Do některých lze vstoupit za peníze, do jiných „za úsměv“ (zámeček v Libni s kaplí a dochovanými sály), další stavby jsou přístupné v úředních hodinách příslušných institucí (nemocnice Veleslavín a Bulovka, archiv v Místodržitelském letohrádku v Královské oboře – Stromovce) a ostatní jsou volně přístupné (Nový hrad, Petrovice). Rozsáhlé šlechtické paláce (Černínský, Schwarzenberský), které velikostí předčí mnohé zámky, historické umění mezi „hrady a zámky“ nepočítají; mimo tuto kategorii patří i rozsáhlé pražské usedlosti, které zámečky rovněž připomínají (Gröbovka či Kajetánka).

Umění místo pesticidů

Autobus číslo 273 vyjede ze stanice metra Černý Most a za tři minuty je ve Chvalech. Loni v květnu se místní zámek po

záchranné rekonstrukci, s pomocí dotací z Evropské unie, proměnil v úhledný stánek umění. Veřejnost je vítána kdykoli kromě pondělí. V hlubokých pískovcových sklepních kójiích vystavují studenti ateliéru obalového a knižního designu Fakulty umění Ostravské univerzity.

O objekt se předtím staral nechvalně proslulý hospodář: Státní statek Praha. Jmenovaný Statek se do dějin skutečně zapsal jako mimořádný ničitel památek. Reprezentační sály pražských zámků měnil v sklady pesticidů nebo rovnou kravíny.

Nový kabát dostaly hospodářské budovy u zámku, ze stájí je restaurace s výhledem na skály. Aktuální polední menu: maliny ve vanilkovém krému a vepřové na houbách s paprikovou rýží.

Jak se čeká na pitbula

Na zazvonění u brány zámku v Praze-Kolodějích nikdo neodpovídá, staronoví majitelé z rodu Kumperů nejsou přítomni. „Zatím jsem tady ještě nikoho z nich neviděla,“ říká poštovní doručovatelka u brány. Loni v říjnu sice česká vláda majetek definitivně vrátila právoplatným majitelům z rodu Kumperů, zámek ale zůstává nedobytný.

Cesta autobusem číslo 111 ze stanice metra Skalka do Kolodějů trvá šestadvacet minut, odtud lze pokračovat pěšky do sousedních Královic (jsou dostupné i autobusem číslo 264 z konečné metra Depo Hostivař za třiatdvacet minut). Nad střechami vesnických usedlostí se zvedá gotická věž vystavěná na místě starobylého slovanského hradiště. Za komunistů tady sídlil Výzkumný ústav živočišné výroby a akademici byli ubytováni přímo ve věži. Po revoluci byla tvrz vrácena rodině Rathouských, ta ji však obratem prodala a roztočila spirálu dražeb, tunelů a exekucí. Nyní slibuje tvrz opravit její už několikátý majitel, pražská firma P-Imex. Vlastnický chaos uškodil jen hospodářským budovám, kamenná věž si udržuje velebnou nadvládu nad vsí a přístupná je od návsi – po červené značce. Prozatím. Snad ji jednou nebude nonstop hlídat lidožravý pitbul.

Zámek v Praze-Kolodějích

Jedině s motýlem v dlani

U zámku v Praze-Kunraticích zastavuje autobus číslo 114 – ze stanice metra Kačerov sem trvá jízda deset minut. Do nitra památky lze proniknout pouze malou lstí. „Potřebujete nějakou entomologickou radu?“ ptá se pod barokní klenbou vestibulu vedoucí příslušné sbírky Národního muzea Jiří Hájek. Pokud s sebou nemá návštěvník krabičku s tesaříkem či babočkou admirálem, musí objekt opustit. Proč je zámek tak sešlý? „K tomu se nesmím vyjadřovat,“ krčí Hájek rameny.

Okruh pražské elity

Historici připomínají, že obce na okrajích hlavního města nelze brát jako vesnice „přifařené“ k Praze pouhým administrativním rozhodnutím. Už ve středověku platilo mílové právo, vesnice až dvanáct kilometrů od Prahy byly považovány za zemědělské zázemí města a musely odebírat pražské pivo. Karel IV. dokonce oblast svých zájmů rozšířil na vzdálenost třiatřiceti kilometrů od Pražského hradu. V „pražském okruhu“ se skvěle cítila pražská elita, proto tady vyrostla i jedinečná architektura.

Kdo není „broučkař“, musí se tudíž spokojit s prohlídkou zámeckého parku a případně pokračovat do Kunratického lesa. Necelý kilometr od restaurace U svatého Václava, která v roce 2006 zažila mafiánskou vraždu na objednávku, stojí romantická zřícenina Nový Hrad. Před hromadným vražděním počínající občanské války se sem po pražské defenestraci v červenci 1419 uchýlil český král Václav IV. a raněn mrtvicí za několik týdnů zemřel. „Hrad? To musíte pořád nahoru, radí běžec v údolí Kunratického potoka. Turistická značka je zamalována, prý kvůli ochraně přírody; zříceninou nicméně vede trasa nejstaršího přespolního běhu v Čechách – Velké kunratické (jen v kategorii mužů loni hradem proběhlo 1 685 závodníků). Přímý dotek husitských válek však stojí za vynaloženou námahu. Hrádek po Václavově smrti dobyli pražští husité a jejich obléhací příkop je podnes patrný. Stejně tak jsou čitelné ve zdivu uchované gotické konzoly a krbové římsy – tady někde zřejmě stávala knihovna vzdělaného Václava IV., kterou husité zčásti spálili a zbytek rozprodali.

Boxovací pytle místo Leonarda

Autobus 259 vyjíždí od metra z Letňan a po deseti minutách zastavuje u vinořského hřbitova. „Chlapi, tady se nic fotit nebude! Jasný?“ vyzývá ostrý penzista u brány zámku ve Vinoři, jednoho z nejceněnějších šlechtických sídel v Praze. „Nic! Odejděte,“ přidává na hlase vrátný připomínající chováním i vzhledem někdejšího „esenbáka“. „To je objekt středočeské policie, všechno je tajný!“

Zámek ve Vinoři

Autorem zámku je barokní stavitel František Maxmilián Kaňka. Černínové si interiér vybavili obrazy Albrechta Dürera, Petera Rubense, Lucase Cranacha i Leonarda da Vinci. Hostili zde následníka trůnu Ferdinanda d'Este, německého císaře Viléma II. i posledního rakouského vládce Karla. „Ted' tam visí ze stropů boxovací pytle, v knihovnách jsou policejní čepice,“ říká vinořský starosta. „Dvacet let po revoluci to tam vypadá jako za Čepičky.“ Komunistického

ministra obrany z padesátých let nejmenuje náhodou: v roce 1952 se zámek proměnil v policejní kasárna. „Co tady má co dělat středočeská policie?“ ptá se starosta s hrdostí Pražana, byť ze samého okraje metropole. Věř, že policisty vyžene, měl už příslib od ministra Ivana Langer, jenže zrovna padla vláda. V obci už buduje osmikilometrovou naučnou stezku mezi zámek ve Vnoři, hradem Jenštejnem (ten stojí mimo katastr Prahy) a barokním zámek ve Ctěnicích – rovněž zdevastovaným Státním statkem Praha. „Zdálalo se, že Ctěnice už nikdo nezachrání, dnes je to jedna z nejhezčích památek v Praze,“ pochvaluje si starosta. Za hradbami z vysokých sýpek a stájí se skrývá okázalé sídlo. „Od letošní sezóny (*tedy od 1. dubna, pozn. red.*) jsou zpřístupněny i špýchar a zámecká restaurace,“ láká starosta. V expozici je k vidění světový unikát – jediný zachovalý portrét herečky Kateřiny Schrattové, milenky císaře Františka Josefa I. Autobus číslo 302 od metra v Letňanech je ve Ctěnicích za dvacet minut.

Pravda věžních hodin

Hodiny na věži zámku ve Ctěnicích jdou na minutu přesně. Věžní časomíra vůbec výmluvně vypovídá o stavu pražských památek. Přesně ukazují i ciferníky pečlivě udržovaného zámku ve Chvalech, zato věžní hodiny na vládou

opuštěném zámku v Kolodějích jdou „šejdrem“ o celé čtyři hodiny a pětáctýřicet minut. A na chátrajícím objektu v majetku Národního muzea v Kunraticích se čtyřicet minut po půlnoci ručičky hodin zastavily úplně.

Zámek Ctěnice

Redakčně zkráceno – Ivan Motýl / Týden 14/2009 –
fota Karel Šanda

Chaos v kompetencích stojí miliardy

V České republice se často vzpomíná na pověstné podvody s lehkými topnými oleji, při nichž se podařilo některým skupinám zločinců počátkem devadesátých let minulého století ošidit stát na daních o obrovské peníze. Nyní se však objevují případy, které svým rozsahem nijak nezůstávají za zločiny patnáct let starými. Například v akci nazvané Linz pozatýkali čeští kriminalisté celkem osm osob, které jsou v podezření, že v posledních dvou letech při dovozu pohonných hmot z Rakouska a Německa do České republiky ošidili stát o plnou miliardu českých korun. Nynější podvodníci využili skutečnost, že v České republice vybírá jiná instituce spotřební daň a jiná daň z přidané hodnoty. Ta první je nyní v kompetenci celníků a druhá v rukou finančních úřadů. Protože úřady spolu v některých regionech prakticky nekomunikují a neexistuje ani společná databáze, nebyl pro podvodníky takový problém udávat na různá místa odlišné údaje. Na podvodu vydělali i řidiči, protože nafta, z níž nebyla zaplácena spotřební daň, byla u čerpadel levnější zhruba o dvě koruny na litr. Nakonec policii uvedli na stopu celníci, kterým se zdál nápadný vysoký počet cisteren, které překračovaly německo-české a rakousko-české hranice. Nicméně kdyby obě daně spravovala jedna instituce, podvod by byl mnohem rychleji odhalen a patrně by se nemohl ani tak rozvinout. Celníci i finanční úřady však tvrdí, že se jednalo pouze o zdržení a na machinace by se stejně dřív nebo později přišlo. Představitelé všech zainteresovaných institucí se však shodují, že velkou pomoc by mohl přinést projekt jednotného inkasního místa, na kterém by se mělo soustřeďovat vybírání daní, cel i pojistného. Jenže toto místo by mělo být spuštěno až v roce 2014 a to ještě není úplně jisté, zda se projekt připravovaný bývalým ministrem financí Kalouskem skutečně rozběhne. (MaFr)

Čeští vysokoškoláci stále optimističtí

Průzkum berlínského Trendence Institutu poukázal na zajímavý fakt o chování českých vysokoškoláků. Čeští vysokoškoláci studenti se od těch rakouských či německých v mnohém výrazně liší. Na první pohled návštěvníka ze „staré patnáctky“ zemí Evropské unie především zarazí, že čeští vysokoškoláci jsou většinou spíše pravicově orientovaní, což se ukázalo i při volební kampani do evropského parlamentu, kdy spolu s částí středoškoláků napadali mítninky opoziční sociální demokracie. Politologové tento rys vysvětlují řadou důvodů – v České republice dosud vysokoškoláci tvoří jen relativně malé procento mladých lidí a zejména je zde nízký počet lidí z dělnických kruhů, takže zde funguje trochu odlišná sociální struktura, svoji roli zde hraje i odlišný politický diskurs, v němž jsou představitelé levice vnímáni často jako konzervativní představitelé „establishmentu“ a naopak přinejmenším část pravice si udržuje i za vydatné pomoci médií pověst mladistvých rebelů a odvážných reformátorů otvírajících okno do budoucnosti a najít by se dalo i mnoho dalších důvodů, více či méně věrohodných. Co však je pozoruhodné a Trendence Institut na to jasně poukázal, je poměrně velké množství iluzí, které čeští vysokoškoláci mají o svém budoucím uplatnění. Dlouhodobě se ukazuje, že očekávají podstatně vyšší nástupní platy, než je realita, a ani současná hospodářská krize na tom mnoho nemění. Zatímco většina západoevropských studentů zareagovala odpovídajícím způsobem, což platí i pro vysokoškoláky z Rakouska, čeští respondenti (společně se švýcarskými, žijícími ovšem v odlišných poměrech) pouze omezili rozlet svých snů a jejich očekávaná částka už tak rychle nestoupá jako v minulých letech. Studenti v České republice patrně věří, že nezaměstnanost postihne pouze lidi s nižším vzděláním, kdežto intelektuální elity krizí proplují prakticky bez problémů. Data z trhu

práce je přitom usvědčují z naprostého omylu – i v Praze, kde jsou tradičně nejvyšší příjmy a nejmenší nezaměstnanost, totiž nástupní platy klesly oproti minulým letům někdy až o čtvrtinu – místo 30 až 35 tisíc se třeba absolventi technických oborů, kteří už získali v době svého studia určitou praxi, musí spokojit pouze s 23 až 25 tisíci korun, tj. s částkou nižší zhruba o 300-400 eur. Navíc se nynější absolventi musí smířit s tím, že je dávno pryč doba první poloviny devadesátých let minulého století, kdy mladý člověk se znalostí světového jazyka a schopností ovládat počítač mohl bez větších problémů udělat skutečně raketovou kariéru. Všechny průzkumy nyní ukazují, že věk špičkových manažerů se v České republice zřetelně zvyšuje a rychle se přibližuje evropskému průměru. A opakovat se v nejbližší době asi nebudou také roky hospodářského boomeru v předešlých letech, kdy rychle expandující české firmy nabíraly obrovské počty nových pracovníků, kterým byly ochotny odpustit leccos, včetně chybějící praxe. Zarážející je ovšem fakt, že si to nynější studenti nejsou ochotni uvědomit přesto, že vysoké procento z nich si při studiu nějakým způsobem vydělává. Iluze vyvolané už v minulosti rychlými vzestupy členů takzvané generace Husákových dětí v devadesátých letech však mají tuhý život. Můžou se však stát zdrojem nebezpečné frustrace s nedozírnými následky.

(MaFr)

Stavby silnic do Rakouska se zastaví?

Předpokládané škrty ve státním rozpočtu České republiky už vyvolaly zděšení v určitých kruzích. Doslova bouře vypukla v Akademii věd ČR, kterou chce Rada vlády pro vědu a výzkum v průběhu několika let prakticky zlikvidovat. Obrovskou pozornost vyvolaly i plány na zmrazení důchodů nebo na snížení některých sociálních dávek. Značné znepokojení ovšem panuje i na ministerstvu dopravy. Podle stávajících návrhů by v příštím roce chybělo v rozpočtu Státního fondu dopravní infrastruktury na stavbu nových komunikací a mostů kolem padesáti miliard korun. To by podle nového ministra dopravy Gustava Slamečky, nominovaného Občanskou demokratickou stranou, znamenalo, že řadu stavebních akcí bude nutno zakonzervovat a nepokračovat v nich. Jen v jižních Čechách

by se podle seznamu, který Slamečka nechal sestavit, podobné opatření týkalo zhruba dvaceti akcí, z nichž mnohé měly za cíl usnadnit spojení mezi Rakouskem a Českou republikou. Jde například o dálnici, která by od roku 2014 měla spojovat jihočeské město Tábor s česko-rakouskými hranicemi. Celý projekt počítá s nemalými náklady ve výši více než čtyřicet miliard korun a tak nelze vyloučit, že by v tomto případě konzervace mohla zpozdit jeho realizaci o několik let. Do problémů by se mohla dostat i výstavba rychlostní silnice R3 směřující od Českých Budějovic k hraničnímu přechodu u Dolního Dvořišti. Ohrožení je o to reálnější, že v případě některých dalších kandidátů na zastavení by konzervace znamenala i propadnutí peněz z evropské dotace, protože stát se na jejich financování podílí jen necelou pětinou. Tomu se samozřejmě bude chtít ministerstvo dopravy vyhnout, a proto se raději bude snažit spořit jinde. V každém případě by propad výstavby komunikací v České republice mohl výrazně zahýbat i s celkovou nezaměstnaností v zemi, bez práce by zůstaly možná až desetitisíce lidí. Na druhou stranu však někteří kritici poukazují na skutečnost, že výstavba silnic, mostů či dálnic je v České republice výrazně nákladnější než v jiných zemích, což vzbuzuje pochyby o účelnosti vynakládání prostředků. Ve skutečnosti by prý ani při značně zredukovaném rozpočtu nebylo nutné zastavovat tolik staveb, spíše by stačilo bedlivěji kontrolovat výdaje. Nyní se však vede diskuse především na téma, kde opatřit alespoň část původně požadovaných miliard. Ministr financí by rád zajistil alespoň dvacet miliard, což však představuje obrovskou sumu, která se bude hledat jen velmi obtížně. Pro zásahy do tzv. mandatorních výdajů, tedy zejména důchodů a sociálních dávek, pravděpodobně ministr financí nenajde podporu v parlamentu. Již první návrhy svorně jednoznačně vetovali jak sociální, tak občanskí demokraté. V předvolebním čase by ostatně podpora takových návrhů byla pro každou velkou parlamentní stranu, která pomýšlí na celkové vítězství, pravděpodobně zcela smrtící. Sociální demokraté by problémy nejraději řešili obnovením daňové progresy a zvýšením daní u nejlépe vydělávajících lidí, to se však vcelku pochopitelně nezamlouvá demokratům občanským, kteří právě prosazení rovné sazby daně považují za nejdůležitější úspěch své vlády. Jako nejpravděpodobnější se zdá, že větší část sumy bude nakonec chtít ministr financí opatřit zmrazením výše odvodů státu na zdravotní pojištění, například za důchodce, děti apod., zdravotním pojišťovnám. Ty totiž měly v následujícím roce stoupnout o plných deset miliard. Ministr financí Janota při prosazování tohoto opatření poukazoval i na skutečnost, že zdravotní pojišťovny mají v současnosti velké finanční rezervy. Nápad se ovšem příliš nelíbí sociálním demokratům – mohl by totiž ohrozit jimi dlouhodobě ostře prosazované odbourání zdravotnických poplatků, které už dokonce dokázaly protlačit poslaneckou sněmovnou. V případě zmrazení výše pojistného od státu by totiž odpadnutí dalšího zdroje příjmů v podobě tzv. regulačních poplatků (hovoří se až o dalších deseti miliardách ročně) mohlo české zdravotnictví výrazně finančně rozkolísat. Již dnes si zdravotní pojišťovny stěžují, že hospodářská krize výrazně zmenšila objem peněz, které přicházejí na jejich účty. A nezdá se, že by se situace v příštím roce měla nějak dramaticky změnit k lepšímu, spíše naopak. Škrty v jiných kapitolách státního rozpočtu však budou podobné nebo

ještě více bolestivé. Ostatně i nynější přechodný kabinet se nakonec rozhodl žádné peníze navíc na stavbu silnic a dálnic nepřidávat – nebylo realistické prosazovat zásahy, které zřetelně nemají podporu ani u jedné z největších stran. V současné době lobbisté všech skupin zuřivě vyjednávají a těžko odhadnout, jak výsledná čísla nakonec budou vypadat a zda se nakonec stavba silnic směřujících k rakouským hranicím opravdu zastaví či nějak výrazněji zpomalí. V každém případě lze očekávat, že správci státní pokladny budou v následujícím období muset obracet každou vydanou korunu v ruce ještě opatrněji, než tomu bylo dosud. (MaFr)

Voda jako stále cennější zboží

Statistika cen vodného a stočného v České republice a v Rakousku nabízí zajímavé srovnání. Samozřejmě asi moc nepřekvapí, že v České republice je výrazně levněji – zatímco v Rakousku nebo Německu se platí za kubík vody kolem 4-5 eur, v České republice ceny dosahují s bídou dvou eur. Když se však na tyto údaje podíváme z odlišného úhlu, objeví se nám přece jen zajímavý nepoměr – ve srovnání s cenami energií je rozdíl stále obrovský. Přitom se nedá říct, že by Rakousko na tom se zdroji vody bylo nějak výrazně hůř než Česká republika. Naopak – Česká republika je považována celá za vodohospodářsky citlivé území, což tlačí ceny vody spíše vzhůru. Pokud se týká kvality, je nutno přiznat, že ve velké části České republiky jsou místní vodárny schopné tradičně kvalitní rakouské vodě z vodovodu plně konkurovat. Mechanismy čištění jsou většinou velice dobře propracovány a zmizelo nadměrné chlorování, které znechucovalo vodu zejména v předlistopadovém období. Samozřejmě panují velké regionální rozdíly v kvalitě a chutnosti, dané jak povahou místních zdrojů, tak stavem vodovodní sítě. Nicméně platí, že jen relativně malý počet občanů si musí pro zachování svého zdraví kupovat balenou pitnou vodu. Přesto se tato praxe v České republice od devadesátých let 20. století obrovsky rozvinula, přes veškeré výzvy zástupců vodárenských firem i odborníků na výživu. Přispěla k tomu nepochybně i mohutná reklamní kampaň. Nicméně konzumace vody jako nápoje ovlivňuje spotřebu vody jen minimálně. Mnohem důležitější z hlediska vodárenství je její využití na provoz toalety, na mytí, na praní a mytí nádobí. A tady už začínají pro vodárny skutečně závažné problémy – vlivem zvyšujících se cen vody i výzev ekologů začali Češi v polistopadovém období s vodou velmi výrazně šetřit. Začali si pořizovat úspornější pákové baterie, různé sofistikované typy splachovačů a zejména v poslední době také myčky. To ovšem vede k paradoxním dopadům – vodárny vesměs jedou na nižší výkon, třeba jen na třetinu své kapacity a voda tak stále zdražuje, protože s poklesem výkonu neklesají náklady na údržbu. Jestliže v minulosti spotřeba vody dosahovala hodně nad sto litrů na osobu a den, v současnosti se na řadě míst pohybuje hluboko pod tímto limitem. Jestliže například doporučené hygienické minimum činí v současnosti osmdesát litrů na osobu a den, v síti Severočeské vodárenské se reálný konzum vody pohybuje kolem osmdesáti devíti litrů na osobu a den. Vytváří se tak začarovaný kruh, nebo spíše spirála – zvyšující se ceny vedou k stále většímu a většímu šetření, což zase vede vodárny k šroubování cen vzhůru. A tak se zdá, že i v cenách vody se Česká republika bude Ra-

kousku v následujících letech přibližovat. K evropskému průměru Češi dorazí podle některých odborníků již kolem roku 2020. To samozřejmě předpokládá stálý a poměrně výrazný vzestup cen (nelze asi očekávat, že by v Rakousku cena klesala), což samozřejmě v současné době ekonomické krize může lidem způsobovat nezanedbatelné obtíže. Bylo by však velmi nebezpečné, kdyby nakonec došlo i k prolomení hygienických limitů, byť třeba jen v některých chudých regionech. Stojí však za zmínku, že právě v chudších regionech je již dnes, mimo jiné i v souvislosti s šetřením domácností, často cena vody vyšší než v daleko blahobytnějších lokalitách – například již zmiňovaná Severočeská vodárenská si účtuje za kubík vody podstatně víc, než činí třeba pražský průměr. (MaFr)

V Rakousku je pro Čechy nyní draho

Výrazné oslabení koruny vůči euru ve srovnání s minulým rokem vedlo česká média i ekonomy k různým více či zajímavým propočtům. Například studie UniCredit Bank srovnávala koš srovnatelného zboží a služeb v České republice a v různých turisticky atraktivních cílech, kam řada Čechů vyjíždí trávit svou dovolenou. Z průzkumu jednoznačně vyplynulo, že Češi, kteří dbají na šetrnost, by se měli nejspíše vypravit do čím dál oblíbenějšího Bulharska. Zde totiž pořídí v přepočtu za tisíc českých korun zboží a služby, které by u nich doma stály něco málo přes 1 300 korun. Lépe než doma nakoupí Češi potom už jenom v Maďarsku, a to ještě nijak výrazně. Naopak ve všech dalších zemích dostanou Češi za své peníze méně zboží a služeb. Platí to i o patrně nejoblíbenějším zahraničním cíli – Chorvatsku, ale kupodivu také o Slovensku, které začátkem roku vstoupilo do eurozóny. Není proto divu, že si slovenští podnikatelé v cestovním ruchu silně stěžují, že dříve poměrně četná česká klientela nyní prakticky vymizela. Oproti loňskému roku vzhledem ke kurzovým posunům zlevnily pouze dvě země – již zmiňované Maďarsko a Velká Británie. Maďarsko se stává pro Čechy stále oblíbenějším cílem především díky různým termální lázním, naopak Budapešť z obvyklých turistických cílů obyvatel ČR prakticky vypadla. Do Velké Británie, především do Londýna, pak jezdí, mj. i díky husté síti levných leteckých spojů, řada Čechů za nákupy značkového oblečení a sportovního vybavení. Poměrně často však přitom využijí nabídku z některých proslulých londýnských muzeí a galerií, které jsou přístupné zcela zdarma. A Rakousko – to stále zůstává pro Čechy dost luxusní destinací, i když zde za svých tisíc korun obdrží o něco málo víc než například v Itálii nebo Francii. Znamená to však, že za svých 1 000 korun zde Češi obdrží zboží a služby, které by doma získaly za pouhých 630 korun. Pro rakouské občany se to samozřejmě dá interpretovat opačně – ve srovnání s loňskem Česká republika letos výrazně zlevnila. Samozřejmě klíčovou roli hraje kurz eura vůči koruně, ale nelze přehlédnout, že řada podnikatelů v České republice byla nucena reagovat na zřetelný pokles počtu turistů a jít ve srovnání s minulostí s cenami poněkud níž nebo alespoň na rozdíl od předchozích let nezdražovat. Pokud tedy budete uvažovat v létě o zajímavé a přitom relativně laciné dovolené, možná že přišel čas, kdy byste měli do svého přemítání zařadit i Českou republiku. Možných cílů, které by zaujaly vás i vaši rodinu, jistě najdete bezpočet. (MaFr)

Kdo získá Loanu?

Český textilní průmysl je v hluboké krizi již několik let a nyní se celosvětové ekonomické problémy situaci jenom dále zhoršují. Poměrně dobře odolávala potížím textilní továrna Loana v Rožnově pod Radhoštěm, která patřila rakouské společnosti Ergee Holding GmbH. Jenže právě mateřská rakouská firma se v loňském roce dostala do ekonomických obtíží, a Loana proto loni v prosinci podala sama na sebe návrh na zahájení insolvenčního řízení. Důvodem byla především neschopnost platit vlastní dluhy. Část zaměstnanců musela z podniku odejít a zbylí pracovníci s obavami vyhlíželi další vývoj. Nyní se však zdá, že Loana stojí přece jen na pevnějších základech než některé jiné textilní továrny v České republice. V současnosti má prý zakázky na dalších pět měsíců dopředu, takže bezprostřední zastavení výroby nyní nehrozí. Navíc o její koupi projeví zájem hned čtyři zájemci – ve všech případech se údajně jedná o domácí firmy, za dvěma z nich však stojí zahraniční kapitál. Ani jeden z případných kupců však nechce zaplatit požadovanou cenu tři miliony eur, takže jednání stále pokračují. Jednání však budou pokračovat a nakonec snad dojde k nějakému rozumnému kompromisu. Dosud není ani zcela jasné, zda nedojde k rozdělení areálu původního podniku – někteří z kupců totiž jeví zájem jen o funkční výrobní část s tím, že ostatní prázdné a nevyužívané nemovitosti by bylo možné nabídnout zvlášť v samostatné aukci. Je ovšem otázka, zda původně komerční nemovitosti v Rožnově pod Radhoštěm představují nějaké zvláštní lákadlo. Bohužel není ani v tomto případě bezdůvodná obava, že by se stavby rychle proměnily na ohavné ruiny hyzdící okolí. Například Kladno s rozpadajícími se stavbami bývalých oceláren je v tomto ohledu doslova varovným příkladem. (MaFr)

Kraj Vysočina se angažuje na Zakarpatské Ukrajině

Zakarpatská Ukrajina patřila v meziválečném období k Československu a až v roce 1945 si Sovětský svaz tvrdým způsobem vynutil její připojení k Ukrajině. Pro mnoho místních obyvatel však bylo období československé nadvlády v této oblasti přes všechny hluboké problémy, dané zejména chudobou násobenou v třicátých letech světovou hospodářskou krizí, relativně tím nejšťastnějším obdobím. Řada Čechů si také k Zakarpatské Ukrajině, nebo podle dřívější terminologie Podkarpatské Rusi, uchovalo specifický vztah. Operetní akce ultrapravicové Republikánské strany Miroslava Sládka, která si pohrávala s požadavkem na připojení tohoto území, představují samozřejmě notně zvrácenou formu tohoto vztahu. Naopak velmi pozitivně se tradiční české přátelství k oblasti Zakarpatské Ukrajiny projevilo v různých projektech majících za cíl pomoci při zlepšování života obyvatel tohoto okrajového ukrajinského regionu. Jako příklad můžeme uvést spolupráci kraje Vysočina se Zakarpatskou Ukrajinou na bázi dobročinného fondu ViZa. Jen v letošním roce pro něj kraj Vysočina uvolnil skoro pět milionů korun, ze kterých by měla být financována oprava škol v ukrajinských obcích Lazeščina a Strimba i zařízení pro handicapované děti. Přitom právě školám v obcích Strimba i Lazeščina pomáhal kraj i v minulém roce. Právě o vybudování a fungování školské sousta-

vy se Československo na Zakarpatské Ukrajině významně zasloužilo již za první republiky a lze jedině pochválit, že se k této tradici aktivně hlásí i nyní. Je ale samozřejmě otázka, jak se bude financování projektů v rámci fondu ViZa vyvíjet i v následujících letech, kdy kraje v České republice musí počítat se značným propadem příjmů. Nelze pochybovat, že se najde dost lidí, kteří podobnou pomoc do zahraničí budou odsuzovat ve prospěch koncentrace na podporu domácích obyvatel a řešení jejich problémů. Jenže naproti rezignace na podobné akce by podle mého názoru byla jednoznačně chybou. Pokud se chce Česká republika zařadit mezi standardní členské země Evropské unie, musí převzít i tradice jakési rozvojové pomoci. I z ekonomického hlediska se to ostatně může ukázat jako daleko racionálnější krok, než se snad původně zdálo. (MaFr)

Blýská se v české ekonomice na lepší časy?

Základní čísla o české ekonomice v prvním čtvrtletí letošního roku rozhodně nezní optimisticky – hospodářství se propadlo o 3,4 %, což je nejhorší výsledek za celou dobu existence České republiky, a mnozí ekonomové tvrdí, že propad se bude v následujících měsících ještě prohlubovat. Za špatnými výsledky stojí především pokles investic i prudce zhoršené výsledky zahraničního obchodu. Nicméně statistická data ukázala některé zajímavé skutečnosti. Tou patrně nejpřekvapivější je vývoj spotřeby českých domácností – ukázalo se totiž, že přes razantní nástup recese stále roste. Ekonomové se přou, čím je to dáno. Svoji roli snad sehrály akční ceny nejruznějšího průmyslového zboží. Navíc v předchozích letech si české domácnosti pomalu odvykly spořit. Není ani divu, protože peníze na účtu nebo na vkladní knížce představovaly tu nejhorší možnou investici. Samozřejmě je také otázka, zda si Češi dostatečně uvědomují nebezpečí, které pro jejich rodinné finance znamenají dopady krize. I přes všechna varování se zdá, že značná část obyvatel České republiky dosud věří, že právě jich osobně se krize netkne, nebo doufají, že pomine během několika málo měsíců. I průzkum mezi českými vysokoškoláky, o němž píšeme v jiném článku, ukázal, že iluze dosud v českých zemích nacházejí poměrně živnou půdu. Podle některých komentátorů je to dáno tím, že Češi dosud nemají s globální hospodářskou krizí žádné osobní zkušenosti. Krize třicátých let je příliš vzdálená a navíc její dopady působily poněkud odlišně, hospodářské obtíže kolem roku 1997 pak nebyly zdaleka tak hluboké a týkaly se jen poměrně omezeného segmentu. Rozhodně bude zajímavé sledovat, jak se situace bude vyvíjet v této oblasti v následujících měsících. Stejně jako spotřeba domácností táhla ekonomiku i spotřeba vlády. Již nyní je však jasné, že tento faktor se nejpozději v příštím roce výrazně promění. Nynější ministerstvo financí chystá nový, velmi úsporný státní rozpočet, který veškeré utrácení z veřejných prostředků významným způsobem zredukuje. Jeho podobu sice může změnit vláda, která vzejde z podzimních předčasných voleb, ale ekonomická realita patrně nedovolí zásadní filozofii jeho koncepce. Ostatně stojí za zmínku, že ministrem financí v úřednickém kabinetu Jana Fischera je Eduard Janota, dosavadní náměstek na ministerstvu, který sestavuje dlouhá léta rozpočty jak pro pravicové, tak pro středolevé vlády. Samozřejmě sociální demokraté budou v případě svého vítězství mít

tendenci zvýšit výdajovou stránku rozpočtu o některé své nápady, ale lze očekávat, že i oni by své sliby poměrně rychle zredukovali a spíše by se omezili na drobnější přesuny v jednotlivých kapitolách. Nynější propad 3,4 % působí sice hrozivě, ale ve srovnání se situací třeba v Německu představuje ještě relativní úspěch. Navíc podle odborníků některé údaje dávají určitou naději. Například vcelku pozitivně se v posledních měsících vyvíjí bilance zahraničního obchodu. Vývoz sice zřetelně poklesl, ale ještě rychleji se snižuje import zboží do České republiky. Podobně mírným, ale přesto pozitivním překvapením byl fakt, že oproti očekávání se v květnu ve srovnání s předchozím měsícem nezvýšila v České republice nezaměstnanost, i když stále zůstává na vysoké úrovni 7,9 %. Je však velmi sporné, zda se dá v těchto datech hledat předzvěst blížícího se bodu obratu a odrazení se ode dna. Optimismus je třeba držet velmi na uzdě a někteří odborníci varují, že situace se ještě v příštích měsících naopak pronikavě zhorší, zejména když odezní dopad tzv. šrotovného. V současné době se však dá jen těžko odhadnout, jaké společenské změny nás v této souvislosti čekají. Ale spíše než s růžovými brýlemi musíme hledět do budoucnosti s určitými obavami. (MaFr)

Místo autobusů mikrobusy

Současná hospodářská krize v České republice se projevuje v mnoha různých oblastech. Ovlivnila i ekonomické výnosy regionálních dopravců, kteří mají mnohem méně cestujících, než původně očekávali. Mnohé autobusy jezdí poloprázdné nebo docela prázdné. Protože spoje si často objednaly příslušné kraje, lze očekávat, že regionální dopravci právě po krajích budou požadovat výrazné navýšení dotací. To se však samozřejmě vedení krajů, které se musí také potýkat s rozsáhlým výpadkem příjmů, vůbec nezamlouvá. Mnohé regiony proto začínají hledat cesty, jak na regionální dopravě ušetřit, aniž by se to nějak výrazně dotklo místních obyvatel. Jako jedna z možností se nabízí nahrazení klasických nepřilíživě úspěšných autobusů mikrobusy, podobně jako to funguje leckde v Rakousku. To je samozřejmě možné především v oblastech, kde je provoz prakticky minimální. Jenže dopravci namítají, že mikrobusy nepomůžou v místech, kde je zaplněnost v průběhu dne silně nerovnoměrná. Museli by totiž zároveň provozovat velké autobusy pro dopravu ve špičkách i mikrobusy pro jízdu mimo špičku. To by samozřejmě ekonomičnost dopravy silně problematizovalo. Mikrobus místo autobusu se tak asi stane v českých zemích spíše jen jakousi místní kuriozitou. (MaFr)

Slovenský tygr v problémech

Jestliže České republice přinesla hospodářská krize pokles hospodářství v prvním čtvrtletí o 3,4 %, na Slovensku dopadla obdobná data ještě hůře. Meziročně tamější ekonomika poklesla o 5,6 % a v poměru k poslednímu čtvrtletí minulého roku je propad ještě zřetelnější – o 11,2 %. To je výsledek, který Slovensko řadí vedle Lotyšska mezi nejrychleji upadající země. Přitom to není tak dávno, kdy naopak Slovensko patřilo mezi evropské premianty s mimořádně rychlým vzestupem. To se také projevilo na přijetí eura Slovenskem na počátku tohoto roku. Jenže nyní se zdá, že přinejmenším v dané chvíli se jednalo o Pyrrhovo vítěz-

ství. Euro totiž znemožňuje zvýšení konkurenceschopnosti pomocí slabší měny, jak k tomu došlo například v České republice. Slovenský propad je proto výrazně horší. Navíc vyšší kurz eura vůči okolním měnám způsobil, že se řadě Slováků vyplatí nakupovat za hranicemi, především v České republice či v Maďarsku. Příliš pozitivní efekt nepřineslo ani zavedení šrotovného. To sice mělo mezi obyvatelstvem obrovský úspěch, jenže podle mnohých ekonomů peníze putovaly především do zahraničí, mj. do České republiky. Na Slovensku sice chce zahájit Volkswagen výrobu nových vozů, ale ta by mohla snad těžit spíše z možného českého šrotovného, protože slovenská akce již byla ukončena. V prvním čtvrtletí slovenský vývoz poklesl o plnou čtvrtinu a snížila se investiční aktivita a na rozdíl od České republiky i konzum domácností. Na tom se vedle nakupování za hranicemi podílela zejména rostoucí nezaměstnanost, která již atakuje hranici 11 %. Podle původních předpokladů měla za celý rok slovenská ekonomika poklesnout o 3,5 %, ale i toto číslo se dnes většině odborníků jeví jako přehnaně optimistické, takže se očekává jeho další revize směrem k nižším hodnotám. Přesto však evropské volby ukázaly, že vládnoucí strana Smer v čele s premiérem Ficem neztrácí na své popularitě a to navzdory všeobecnému úpadku oblíbenosti levice. Důvod může být jednoduchý – většina Slováků si uvědomuje, že s krizí samotná slovenská vláda není prostě schopná nic moc udělat. Pozitivní změny pro slovenskou ekonomiku, plně závislou na exportu, může přinést až celkové hospodářské oživení v zemích hlavních evropských obchodních partnerů. To však není na obzoru. Někteří ekonomové však očekávají, že by se v blízké budoucnosti měla na Slovensku projevit i pozitivní stránka zavedení eura, což by trochu oživilo zahraniční investice. Podle těchto ekonomů totiž euro jako měna zajišťuje stabilnější prostředí pro podnikání než poměrně volatilní národní měny, kde investoři neustále musí propočítávat dopad měnicích se kurzů. Jenže v současné době se všechny státy v Evropě snaží zabránit podnikatelům přesunout kapitál mimo hranice jejich států, bez ohledu na to, zda se hodlají angažovat v zemi eurozóny, nebo ve státu s vlastní národní měnou. Izolacionismus a protekcionářství asi bude v následujícím období spíše narůstat, takže Slovensko se svého „eurobonusu“ nemusí hned tak dočkat. (MaFr)

Carská vodka na českém trhu

Přídomek carská u vodky jasně naznačuje nejvyšší stupeň kvality. Jedná se o vodku, která byla původně vyráběna pro carský ruský dvůr a od toho se odvíjela i její pověst. Samozřejmě sovětská doba produktům podobného druhu příliš nepřála, a tak se postupně špičkový výrobek z trhu vytratil. Podnět k obnovení proslulé značky s klasickou technologií daly oslavy 300 let od založení města St. Petěrburgu, kdy se celé záležitosti chopila ruská firma Ladoga. Carská vodka se hned poté vydala na vítěznou cestu světem – své ctitele našla v Srbsku, Černé Hoře, ale i v Rakousku. V minulém roce se Ladoga dohodla i s českým partnerem, jindřichohradeckou společností Fruko-Scholz, na exkluzivní licenční smlouvě pro Českou republiku. Producenti se přitom nechtějí zaměřit na distribuci v běžné síti, ale preferují hlavně dodávky do kvalitnějších restaurací a barů, kde má carská vodka konkurovat například finské vodce nebo neméně slavné severské značce Absolut. Podobně

jako v Rakousku mohou přitom doufat ve velké množství potenciálních zákazníků, především těch, kteří pocházejí z bývalého Sovětského svazu a s vodkou mají dlouhodobě velké zkušenosti. (MaFr)

Nepříjemné překvapení při danění v ČR

Čeští občané, kteří si vydělávají v Rakousku, čekali letos nepříjemný šok při placení daní – nová smlouva mezi Českou republikou a Rakouskem o zamezení dvojího zdanění totiž pro většinu z nich přinesla výrazné zvýšení daní. Dosud totiž byli zdaňováni pouze podle rakouských předpisů, v současnosti však musí doma doplatit poměrnou část daně podle českých předpisů. To znamená velkou změnu především pro osoby, které jsou v Rakousku zařazováni do nejnižších daňových skupin vzhledem ke svému nízkému příjmu. Ti dosud v Rakousku platili jen asi 6-7 %, v současnosti však musí v České republice ještě doplácet do zde obvyklých patnácti procent. Přitom například s Německem platí dohoda o vynětí a podobná povinnost pro české občany zde pracující neplatí. Navíc v případě lidí, kteří v Rakousku zaplatí na daních procentuálně víc, česká státní kasa samozřejmě rozdíl při srovnání se zdaněním v ČR zpět neproplácí. Samozřejmě lidé pracující v Rakousku se proti nepříjemné novince bouří. Pro řadu z nich to znamená doplatek na daních v řádech deseti tisíců korun. Navíc většina z nich o změně nebyla dostatečně informována, a proto příslušné daňové příznání v řádném termínu (do konce března) nepodali a nyní jim hrozí penále a úroky z prodlení. Daňové úřady si sice v těchto případech počínají velmi shovívavě, ale na to se samozřejmě nikdo nemůže spoléhat. Zmatení jsou přitom často i daňoví poradci nebo samotní pracovníci daňových úřadů. Vypadá to, že čeští politici možná vyšli při uzavírání dohody vstřícnými požadavky, které směřují k maximálnímu snížení počtu cizinců pracujících v zemi. Českou stranu snad mohla motivovat snaha o částečné zaplnění státní kasy, možná ve spojení s jistotou, byť pochybnou snahou o spravedlnost a rovnost – všichni podle ní mají nově zvolenou daň ve výši patnácti procent. Je samozřejmě otázka, k čemu nový stav asi povede. Podle médií někteří pendleři dokonce zvažují možnost přesídlení do Rakouska, jiní hovoří o tom, že nová úprava je možná přiměje k práci na černo, i se všemi riziky, které to přináší. Jiní zase zvažují, zda by pro ně nebylo nakonec výhodnější práci v zahraničí opustit a hledat si nějaké, byť hůře placené zaměstnání doma nebo se spolehnout na dávky v nezaměstnanosti. Rozhodně je nová smlouva značnou částí pendlerů vnímána jako krajně nespravedlivá, zejména při srovnání se situací lidí pracujících v Německu. Ale bohužel lze asi spíše očekávat, že se i ve vztahu k Německu změní výpočet daní z vynětí těchto příjmů z českého zdanění na pouhý zápočet. (MaFr)

Rakouské lyže z Českých Budějovic

Rakouský koncern Head v minulých letech pevně zakotvil v České republice, kam přenesl nezanedbatelnou část výroby. Využívá zde nejenom nižší mzdové náklady, ale také velmi dobrou kvalifikaci místních pracovníků. Do závodu v Českých Budějovicích například ze závodu v Kennelbachu přemístil Head v loňském roce i výrobu kvalitnějších druhů lyží s dřevěným jádrem. Už jen skutečně nejspíčko-

vější kusy se nyní vyrábí v samotném Rakousku, kde zůstalo i vývojové centrum. Jestliže se však ročně prodá zhruba 480 tisíc párů lyží pod značkou Head, z jihočeské metro-pole jich budou pocházet plné tři čtvrtiny, jen zbytek z Rakouska. V roce 2002, kdy výroba v Českých Budějovicích začínala, zde vyprodukovali ročně pouze 20 tisíc párů hlavně dětských a juniorských lyží a počet zaměstnanců se pohyboval pouze kolem dvaceti. Dnes si zde vydělává ve dvou či tříměnném provozu celkem 220 zaměstnanců a podnik je v současné hospodářské krizi prakticky jedinou místní firmou, která v současné době shání nové pracovníky, i když hlavně do vysoce kvalifikovaných profesí pro obsluhu strojů, které připutovaly z Kennelbachu. Česko-budějovický závod přitom není jedinou výrobnou koncernu Head v České republice – v Litovli se produkují lyžařské boty a ve Valticích nedaleko česko-rakouské hranic vázání na lyže. Díky svým aktivitám si firma Head vybudovala v České republice silnou pozici i mezi spotřebiteli. Mezi její zákazníky patří i nejúspěšnější česká reprezentantka ve sjezdovém lyžování Šárka Záhrobská, která úspěšně soupeří i s tradičně silnou rakouskou konkurencí. Její lyže ovšem patří mezi ty, které stále vznikají v samotném Rakousku – v České republice se pro ně vyrábějí jen některé komponenty jako skluznice nebo fólie. (MaFr)

Podvod v Rakousku potrestaný v ČR

Koncem dubna řešila pobočka brněnského krajského soudu ve Zlíně úvěrový podvod, který se úzce dotýká i Rakouska. Dva podnikatelé z Kroměřížska totiž byli obviněni, že si od rakouské Erste Bank Sparkassen AG půjčili mj. na základě falešných údajů celkem 175 000 eur, které pak nespálceli. Oficiálním příjemcem úvěru byla společnost Eko agro system z Chvalčova, jejíž jediný jednatel v případě fungoval jako tzv. „bílý kůň“, tedy osoba, která sice vše podepisovala, ale ve skutečnosti o celé transakci věděla pramálo. Vše šéfoval druhý obviněný společně ještě s dalším komplicem. Právě tento třetí muž údajně na celý nápad s úvěrem od rakouské banky přišel a společně s jedním obviněným také jel peníze do Rakouska vyzvednout. Pak údajně svým společníkům ještě v Rakousku při návštěvě kavárny zmizel. Později bylo nalezeno jeho mrtvé tělo, policie se však přiklonila k variantě, že spáchal sebevraždu. Firma Eko agro system za úvěr ručila budovou bývalého pivovaru v Holešově, kterou údajně hodlala opravit. Jenže Rakušanům při žádosti o úvěr zatajili, že na budově vážnou zástavu ve výši kolem čtyřiceti milionů korun. Místo toho jim ukázali padělaný výpis z listu vlastnictví, kde žádná práva třetích osob nebyla ani slovem zmíněna. Podnikatelé se později snažili tvrdit, že úvěr měl sloužit na vyplacení předchozích zástav. Tomu však soud neuvěřil, protože úvěr dosahoval pouze části zástavních práv. Erste Bank Sparkassen se dočkala jen jediné splátky od obou povedených podnikatelů ve výši sedmi tisíc eur. Celková výše škody tak po přepočítání na české koruny dosahovala zhruba pět a půl milionu. Český soud povedenou podnikatelskou aktivitu náležitě ocenil – „bílý kůň“ dostal úctyhodných pět a půl roku, jeho komplic obdržel trest dokonce ve výši osmi let. To se mu samozřejmě příliš nelíbí, proto již bezprostředně po vynesení rozsudku dal jasně najevo, že se hodlá odvolat k Vrchnímu soudu v Olomouci. Pozorovatel spíše musí ocenit, že podobné činy se konečně v České

republiky již řádně trestají a soudy už nevěří výmluvám o nepovedeném podnikatelském záměru. (MaFr)

Nová hala v nejistých časech

Při současných ekonomických potížích jistě nikoho nepřekvapí, že rozsah zahraničních investic do českého hospodářství ve srovnání s předchozími léty výrazně zeslábl. Dokonce přibývá zahraničních společností, které se z České republiky vůbec stahují. Na druhou stranu však v některých případech dobíhají různé investiční akce z minulosti. Jako příklad můžeme uvést novou halu závodu rakousko-německé firmy Greiner PURtec v Nýrsku. Greiner PURtec produkuje pěnové sedáky a opěráky do letadel. Do výrobního programu firmy patří i tepelné izolace pro vodní nádrže a solární ohříváče vody. Právě izolace a ohříváče vody tvoří plné tři čtvrtiny produkce závodu v Nýrsku. Ten dodává své výrobky nejen na domácí trh, ale i do Německa, Švýcarska a Rakouska. Pěnové sedáky a opěráky z Nýrska pak putují k předním výrobcům sedadel i přímo leteckým společnostem, jako jsou singapurské aerolinie nebo Icelandair. Nová moderní hala v Nýrsku nabízí dvanáct a půl tisíce metrů čtverečních a byla projektována tak, aby v ní bylo možno zaměstnat až 280 lidí – v současnosti zde našlo u PURtec Greiner práci celkem 160 lidí. Při otvírání nové haly představitelé společnosti její vybudování zdůvodňovali tím, že očekávají v brzké budoucnosti zvýšení zakázek. Samozřejmě se nelze zbavit dojmu, že se jedná tak trochu o „těšínská jablčka“ – rekonstruovaný závod se otvírá v době hluboké hospodářské krize, která odbytu produktů nýrského závodu příliš nepřeje. Ale až se projeví tolik očekávané oživení na světovém trhu, může se investice do moderního vybavení závodu nakonec ukázat jako skutečné požehnání, které firmě zajistí tolik potřebný náskok před konkurencí. (MaFr)

Zdravotní turistiku do ČR využívají Rakušané a Němci

Česká republika se stává jednou z nejvyhlášenějších destinací tzv. zdravotní turistiky, to znamená výprav občanů jiných států do příslušné země za účelem provedení různých zdravotních zákroků. Prostřednictvím cestovních kanceláří sem ročně připutuje celkem šest tisíc návštěvníků, respektive hlavně návštěvníků, které si zde nechávají například zvětšovat prsa, vysávat tuk nebo upravit oční víčka. Objevily se i snahy využívat česká zdravotnická zařízení k potratům – o tuto službu mají zájem hlavně klientky ze zemí, kde tyto zákroky narážejí na silný společenský odpor a jsou různě omezovány či zakazovány. Jako typický příklad může sloužit sousední Polsko. Naopak v České republice to nevyvolává žádné negativní reakce. Mnohem více se však rozvinula jiná forma zdravotní turistiky – pravidelné výpravy za českými zubaři. Tuto možnost využívají zejména Němci a Rakušané, kteří tak značně přispívají k rozkolísání stability na českém stomatologickém „trhu“ – čeští dentisté totiž v hotovosti platícím klientům z ciziny dávají přednost před domácími pacienty „na pokladnu“, kteří pak často marně hledají stomatologa ochotného ošetřovat jejich chrup. Přitom stomatologů z českých vysokých škol vychází jen nedostatečné množství, které nedokáže nahradit ani přirozený úbytek z odchodů do důchodu. Vysokoškolská výuka dentisty je přitom mimořádně nákladná záležitost a pochopitelně uchazeč musí splňovat značné nároky na vědomosti a schopnosti. Malá konkurence tak může vést k poměrně rychlému růstu cen u stomatologů, což by pochopitelně zdravotní turistiku výrazně omezilo. Ale poměrně výrazné meziroční posílení kurzu eura k české koruně zatím tuto hrozbu alespoň pro nejbližší období zřetelně omezují. (MaFr)

EKOLOGIE, ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Obří státní zakázka v druhém kole

Jedná se o jednu z vůbec největších státních zakázek v České republice – objem kontraktu na likvidaci starých ekologických škod, k jejichž odstranění se Česká republika zavázala při privatizaci některých podniků, by se měl pohybovat v desítkách miliard korun, možná až někde kolem sta miliard. Jde hlavně o prostředí některých chemických, hutnických a těžbařských firem, nicméně seznam lokalit obsahuje více než tři stovky položek. Ekologická zátěž by měla být podle zadání zlikvidována do roku 2015. Prvního kola na zakázku se zúčastnilo celkem šest subjektů. Celá polovina uchazečů však byla vyřazena hned v prvním kole ministerstvem financí. Týká se to například sdružení PPF Advisory, kde vedle české finanční skupiny PPF figuruje i společnost AVE CZ, zabývající se především likvidací komunálního odpadu, a firmy Ecosoil Süd GmbH a Dekonta. A právě od tohoto sdružení se objevily první protesty proti postupu ministerstva, které kritizovaly důvody českého ministerstva jako velmi slabé. Totéž se zdálo i ostatním neúspěšným účastníkům řízení, takže se nakonec všichni

odvolali. Zatím se však zdá, že větší šanci mají úspěšní uchazeči z prvního kola. Mezi nimi najdeme i rakouskou firmu A. S. A., která o zakázku usiluje ve spolupráci s firmou Geosan Group, jejíž vedení se nedávno úspěšně hájilo před soudem proti obvinění z úplatkářství. Bez šancí není ani společnost Environmental services vlastněná finanční skupinou J&T Finance Group, která spolupracuje s firmou Sita CZ, dcerou francouzské skupiny zabývající se likvidací odpadu Suez. Největší naděje na získání velmi lukrativního kontraktu si však může dělat vítěz prvního kola, firma Marius Pedersen Engineering. V druhém kole by měla rozhodnout cenová nabídka – kdo bude požadovat nejméně za odstranění ekologických škod, tomu by měla být zakázka přiručena. Vzhledem k rozsahu kontraktu lze očekávat bedlivé sledování všech kroků při výběru i využívání nejrůznějších prostředků ze strany jednotlivých firem. Jak napínavé mohou podobné tahanice probíhat, dobře ukazují například některé nedávné české zakázky na dodávky pro armádu. Rozhodně bude zajímavé sledovat, kdo nakonec celý kontrakt dokáže pro sebe vybojovat a o jakou sumu se nakonec bude jednat. (MaFr)

Velkorysé dotace, nebo podpora lobbistických skupin?

Ministerstvo životního prostředí ČR s velkým halasem spustilo program státních dotací na zateplování domácností a změnu jejich vytápění, během kterého chce rozdělit celkem 25 miliard korun získaných z prodeje emisních povolenek Japonsku jednotlivým domácnostem. Ale vedle pozitivních ohlasů se silně ozývají i kritické hlasy, které poukazují na slabiny celého programu. Samozřejmě nejvíce slyšet jsou producenti, jejichž výrobky byly z dotací vyřazeny. Nicméně výtky směřují i k celkové koncepci dotací, respektive především k neúměrně přísným podmínkám, které si stát stanovil. Kritici upozorňují, že maximální částka, tedy dvě stě dvacet tisíc korun (asi 8 000 eur), může získat prakticky pouze ten, kdo se odhodlá stavět tzv. pasivní dům. Jenže náklady na jeho pořízení jsou proti běžným stavbám horentně vyšší, řádově o několik milionů korun. Naopak u nízkoeenergetických domů jsou dotace výrazně omezeny. Navíc program jednoznačně preferuje pouze některé druhy vytápění, především obnovitelné zdroje domácího původu. Z podpory jsou vyřazeny například kotle na extra lehký topný olej, biolih nebo na plyn. Jednoznačně podporovány jsou především kotle na biomasu. Kolem pojmu biomasa přitom vznikl nedávno zajímavý politický skandál, který se tvrdě dotkl hlavně Strany zelených, která dosud ministerstvo životního prostředí ovládala. Jedna z nejvýznamnějších představelek této strany, poslankyně a družka předsedy zelených Martina Bursíka Kateřina Jacques totiž v populární televizní talkshow Jana Krause na České televizi nedokázala odpovědět na moderátorovu otázku, co vlastně ta biomasa je, a pouze trapně koktala. Jen tak přispěla k podpoře názoru, že čeští zelení nejsou příliš kompetentní a na ekologii se dívají z odstupů svého velkoměstského prostředí – ostatně voliči zelených jsou v České republice většinou mladí lidé z velkých měst. Nicméně ani po tomto faux-paux zelení na biomasu nezanevřeli a program dotací má přispět k posílení její pozice při vytápění domácností. Někteří odborníci však varují před vývojem kopírujícím Německo a Rakousko, kde mohutné dotace kotlů na biomasu vedly k prudkému růstu cen peletky, což pozitivní efekt pro spotřebitele značně problematizuje. Nelze se úplně zbavit dojmu, že nynější program v České republice pomůže především bohatým stavebníkům a ve skutečně podpoří spíše plýtvání prostředků. V každém případě nijak neřeší jeden z největších problémů ekologie v soudobé České republice – nijak nepomáhá mase běžných spotřebitelů, kteří vytápějí velmi nevyhovujícím způsobem a na změnu prostě nemají dostatečné prostředky. Zákaz vytápění domácností uhlím, se kterým mnozí zelení často koketují, by právě tyto občany dostal do sociálně naprosto neřešitelné situace. Jenže tito lidé jsou poněkud mimo zorný úhel mladých a úspěšných předáků zelených z měst.

(MaFr)

Kozorožci z Čech do Alp

Mezi nejambicióznější programy ekologů a ochránců přírody patří snaha navracet některá zvířata ze zoologických zahrad zpět do původního volného prostředí a zvýšit tak množství divoce žijících jedinců jednotlivých druhů. Reintrodukční úsilí však zároveň s sebou přináší nemalá

rizika jako každý umělý zásah do přírody. Mnohá zvířata si na jistotu v ZOO silně navyknou, takže se pak těžko dokážou sžít s náročnějšími podmínkami na svobodě. Navíc pokud by se úsilí přehnal, může dojít v přírodě k nerovnováze a dříve vzácný druh se neúměrně přemnoží. Ještě problematičtější je pak situace, kdy jsou do přírody uváděny druhy zvířat, které v daném prostředí nevyrostly. To pak může celý velmi složitý a provázaný biologický systém jednotlivých lokalit zcela rozvrátit. Příkladů v tomto směru by se dala najít celá řada – jen namátkou uvedme třeba dravé americké raky, kteří v mnoha případech zcela vytlačili z přirozeného prostředí své stredoevropské příbuzné. Ale na druhé straně citlivá reintrodukce spojená s pečlivou úvahou a následným sledováním vývoje může přinést velmi pozitivní výsledky a přispět naopak k obnově harmonie v dříve lidskou činností necitlivě zasažených lokalitách. To si uvědomují i pracovníci Podkrušnohorského zooparku v severočeském Chomutově, a proto se do podobných programů zapojují již několik let. Například již v roce 2005 vyslali do slovenského Národního parku Poloniny samce a samici zubra evropského, kteří se dokázali adaptovat na život ve volné přírodě. O rok později však opakování experimentu bylo podstatně méně úspěšné, protože ze zasílaného nového páru mladý samec uhynul už při transportu. Svobodný život v přírodě umožnili lidé z chomutovského zooparku také několika mláďatům dravých ptáků, například nádherné sovy pálené nebo puštíka bělavého. Mimořádný význam má však především spolupráce chomutovských odborníků s rakouskými kolegy při snahách o znovuvvádění kozorožce alpského do volné přírody. První akce v tomto směru byla podniknuta již v roce 2006 – tehdy do Alp putovalo celkem šest kozorožců z Chomutova, tři samci a tři samice. Ve vysokohorském terénu brzo zdomácněli a tak bylo dohodnuto opakování. Do Rakouska se z České republiky vypravila čtyři mláďata z Chomutova a v současnosti již o ně pečuje ZOO v Innsbrucku. Zde si pomalu navyknou na nové podmínky a prostředí a poté vyrazí přímo do volné přírody. Pokud se i tentokrát podaří uskutečnit původní plány, bude zase alpská příroda bohatší o několik krásných zvířat patřící mezi odvěké symboly Alp. Ostatně i Ůtzi těsně před svou smrtí konzumoval šunku z kozorožce.

(MaFr)

Včelího moru je v ČR nejvíc od války, produkci medu nemoc nesníží

Rozšíření moru včelího plodu v Česku je v současné době největší od druhé světové války. ČTK to řekl tajemník Českého svazu včelařů Miloslav Peroutka. Přesto podle něj nehrozí, že by se v důsledku nákazy výrazněji snížila tuzemská produkce medu, lokálně by však nedostatek včel mohli pocítit zemědělci či sadaři. Podle Peroutky se míra výskytu choroby nedá srovnávat s epidemií parazitní nákazy varroázy, která v loňské zimě zlikvidovala až třetinu včelstev. Peroutka odhaduje, že v důsledku moru včelího plodu by mohlo být nuceně zlikvidováno maximálně půl procenta domácích včelstev. „Včelstva napadená morem včelího plodu se musí likvidovat spálením, rovněž tak všechny hořlavý materiál. Léčba antibiotiky v ČR je zakázána. Vakcína proti tomuto onemocnění neexistuje,“ uvedl Karel Vondrka ze Státní veterinární správy ČR.

Český vědec objevuje nové druhy

I když se stále dočítáme o mizejících zvířecích druzích, na druhou stranu nechybí ani zprávy o objevech dosud neznámých zvířat. A nemusí se přitom jednat jenom o tvory z hustých neproniknutelných džunglí třeba ve východní Asii. I ve střední Evropě dokážou vědci objevit leccos dřívě neznámého. Jako příklad může sloužit český arachnolog, tedy odborník na pavouky, Milan Řezáč. Ten totiž dokázal nedávno objevit nový druh jedovatého pavouka na jižní Moravě, kterému dal jméno stepník moravský. Nutno ovšem přiznat, že nově popsany tvor není zrovna zvířátkem, kterého byste si přáli jako domácího mazlíčka. Právě naopak – je to jeden z největších a nejedovatějších pavouků celé střední Evropy. Jeho kousnutí způsobuje horečku a bolesti hlavy. Člověka, který se s ním setká, asi příliš nenadchne, i když se jedná o jednoho z nejpestřejších středoevropských pavouků. Samotný objevitel Řezáč se však s jedním novým pavoučím druhem nespokojil, i když za dalším novým živočichem musel už přece jen vyrazit mimo Evropu. Podle ČTK se mu v loňském roce podařilo identifikovat nový druh pavouka v Izraeli na západním břehu Jordánu. Bohužel se však jedná o ještě pochybnějšího tvora, než představuje stepník. Izraelský pavouk má prý velmi zvláštní způsob rozmnožování – samečkův pohlavní orgán údajně připomíná injekční stříkačku a pavouk ho také vbodává přímo do těla samičky. Navíc se ještě při pohlavním aktu sameček zakusuje do zadečku partnerky. Tyto podivné praktiky vedly Milana Řezáče k tomu, že nově objevený druh nazval šestiočka sadistická. Je samozřejmě otázka, vzhledem k tomu, že stejně jsou označováni sameček i samička, zda by nebyl vhodnější název šestiočka sadomasochistická. Ale asi těžko lze říct, jestli samička při podivném pohlavním aktu zažívá nějaké zvlášť příjemné pocity. Nutno říci, že při zprávě o novém živočišném druhu jsem si vzpomněl na slavného českého humoristu Jaroslava Haška, který si během svého působení v časopise *Světla zvířat* vymýšlel s neobvyklou kreativitou vedle různých příhod se zvířaty i četné nové druhy. Nicméně šestiočka sadistická nevznikla v nějaké literárně nápadité hlavě, ale skutečně je řádně zaregistrována a odborně popsána. Videozáznam pavouka při jeho podivné sexuální praxi je možno najít i na YouTube. Pokud vás náhodou zajímá latinský název, zní *Harpactea sadistica*. S jeho prosazením měl ovšem objevitel jisté problémy, protože příslušný redaktor odborného listu to považoval za nepatřičné přenášení lidských pocitů do světa zvířat, Milan Řezáč si však prosadil svou. Nicméně jeho sadistický pavouk není jediným tvorem, u kterého představuje pro samičku kopulace takové utrpení – velmi podobným způsobem se podle Řezáče rozmnožují i některé druhy štěnic. U pavouků však něco podobného dosud pozorováno nebylo a tak není divu, že se český arachnolog okamžitě proslavil daleko za hranicemi své vlasti. Snad se mu příště podaří objevit tvora s trochu sympatičtějšími vlastnostmi, než tomu bylo dosud. Ale upřímně řečeno, altruistický a všestranně užitelný pavouk se mi představuje ještě podstatně obtížněji než pavouk plný jedu nebo pavouk-sadista. (MaFr)

Učená společnost udělovala medaili

Medaili Učené společnosti ČR za mimořádné zásluhy a obor převzal doyen české astronomické obce Luboš Perek. Luboš Perek se věnoval kinematice a dynamice galaxií, mlhovinám, kosmonautice a kosmickému právu. Luboš Perek se svým nejvýznamnějším žákem Lubošem Kohoutkem sestavil významné dílo československé astronomie 20. století *Generální katalog planetárních mlhovin*. Držitelem Medaile Učené společnosti ČR se stal znalec středověké filozofie Vilém Herold, který se soustředil na české reformační myšlení. Jeho práce je zachycena v knižní publikaci o Viklefovi a jeho vlivu na Univerzitu Karlovu.

(mk)

Luboš Perek

Česká vědkyně se podílela na objevu sto milionů let starých spermií

Mezinárodnímu týmu vědců, jehož součástí je i Češka Radka Symonová z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, se podařil převratný objev. Vědci prokázali přítomnost takzvaných obřích spermií u sto milionů let starých koryšů skupiny lasturnatky (*Ostracoda*) a významně tak posunuli latku možností poznání evoluční biologie a paleontologie, informuje ČTK. Vědecký tým zkoumal zachované mikrofosilie sladkovodní lasturnatky druhu *Harbinia micropapillosa* pocházející ze sto milionů let starého souvrství v severovýchodní Brazílii a zabýval se spermiemi a reprodukčními orgány těchto malých koryšů.

Rychlejší způsob zjištění látek v tkáních

Vědci vyvinuli novou metodu, která umožňuje rychle a spolehlivě zjistit rozličné metabolity jako například cukry, mastné kyseliny, aminokyseliny a další organické látky ve vzorcích rostlinných a živočišných tkání. Na objevu se podíleli výzkumníci z Max-Planckova institutu chemické ekologie v německé Jeně a jejich kolegové z Ústavu organické chemie a biochemie Akademie věd ČR. Pouhá jedna kapka krve stačí k identifikaci řady metabolitů obsažených v krvi, například mastných kyselin. Tato nová technika, nazvaná MAILD (Matrix-Assisted Ionization/Laser Desorption), je založena na dnes již klasické metodě hmotnostní spektrometrie (MALDI-TOF/MS). Umožňuje vědcům rozpoznávat velké množství metabolitů v biologickém materiálu, což otevírá dveře pro takzvanou cílenou vysokokapacitní metabolomiku. ČTK

ARCHEOLOGIE – VYKOPÁVKY

Poklad v Kašperských Horách

Zajímavý objev učinili archeologové v městečku Kašperské Hory na Šumavě. Nedaleko míst, kde v minulosti stály masné krámy, narazily při předběžných pracích před plánovaným výzkumem díky detektoru kovů na skutečný poklad – nádobu se zachovaným dřevěným víčkem přibližně s 3 750 stříbrnými mincemi, která ležela v hloubce asi čtyřicet centimetrů pod zemí. Poklad ještě nebyl detailně prozkoumán, ale již teď jasné, že byl do země uložen pravděpodobně v neklidných dobách třicetileté války, tedy v první polovině 17. století. Přesnější informace ovšem přinese až detailní rozbor jednotlivých kusů, který podle odborníků může trvat mnoho měsíců, možná i rok. Archeologové si všimli, že podobně jako v jiných případech se v pokladu našly mince nejrůznějšího původu i věku. I když převažují ty ze 17. století, nechybí ani starší, například pražský groš. Vedle českých mincí si své místo našly i toлары z Rakouska, Německa nebo i Švýcarska. To odpovídá běžné praxi 17. století, kdy byl pro platnost mincí rozhodující jejich obsah stříbra, a nikoliv místo jejich vydání. Mince s velkou pravděpodobností ukryli místní lidé, a to pravděpodobně nikoliv ve sklepě nebo pod podlahou, ale zřejmě v rohu dvora. K jejich vyzvednutí se však již nedostali. V bouřlivých dobách to ostatně nebylo nic až tak neobvyklého. (MaFr)

Archeolog Karel Kašák s objeveným pokladem z Kašperských Hor

Další poklad v Bečově

V příštím roce to bude přesně čtvrt století, co se podařilo v Bečově nad Teplou objevit nesmírně cenný románský relikvíř svatého Maura, který zde ukryli členové aristokratické rodiny Beaufortů, kteří po druhé světové válce museli urychleně opustit zdejší zámek. Tehdejší pátrání po pokladu fakticky inicioval americký podnikatel Danny Douglas, který trvale žije v Rakousku. Ten v současnosti ale tvrdí, že v okolí zámku se skrývají ještě minimálně dva mimořádně cenné poklady. Mělo by se jednat o velice vzácnou figuru draka a o sbírku mosánských emailů. I tyto předměty zde údajně měli zakopat Beaufortové. Douglas se svým názorem přišel už tehdy v osmdesátých letech, kriminalisté v tehdejší akci Starožitnosti však nic mimo relikvíř nenašli a po několika měsících pátrání ukončili. Většina zainteresovaných osob však Douglasovo tvrzení bere

s určitou rezervou, i když ho zcela nezavrhuje. K opatrnosti je vedou i některé případy z nedávné minulosti – třeba objev takzvaného Wettinského pokladu, který v blízkosti Moritzburgu uschovali v roce 1945 princové Dedo a Gero von Sachsen. Poklad, obsahující nesmírně vzácné památky včetně řádu Zlatého rouna, stříbrných nádob a přiborů, gotického kříže i slavného poháru ve tvaru hlavy mouřenína (Mohrenkopfpokal) v hodnotě mnoha milionů eur, náhodou našel ještě před oběma princy v roce 1996 místní pošťák. Na druhou stranu pověsti o dalších pokladech v Bečově se možná až příliš podobají romantickým pověstem o různých pohádkových pokladech v nejrůznějších lokalitách. Nicméně objevení relikvíře svatého Maura považovaného za jednu z vůbec nejvzácnějších památek na českém území provázal podobně romantický opar tajemství. (MaFr)

Keltské vykopávky na Prostějovsku zřejmě budou kulturní památkou

Archeologické naleziště na místě zvaném Kratiny na Prostějovsku by mělo být zapsáno na seznam kulturních památek. Ministerstvo kultury zahájilo v těchto dnech příslušné řízení na návrh Akademie věd ČR. Ta jej zdůvodnila tím, že v lokalitě bylo již ve 2. století před naším letopočtem velké středisko keltského osídlení. V minulosti se zde našly doklady špičkové řemeslné výroby a mincovnictví z tzv. laténského období a také důkazy obchodních kontaktů tehdejších obyvatel s nejrůznějšími evropskými regiony.

Naleziště u Víceměřic je známo od roku 1892, kdy zde byla objevena stříbrná, původně starořecká mince pocházející z území dnešního jižního Maďarska. Další nálezy, především úlomky keramiky, pocházejí ze začátku 20. století. Největší počet objevů však přinesly výzkumy archeologů a hledání amatérských zájemců o historii v posledních letech. Našly se zde nejen mince ze starého Řecka, Říma a dokonce Egypta, ale také nástroje na výrobu vlastních stříbrných mincí, jichž bylo také asi dvě stě padesát vykopáno. Vykopány byly i pozůstatky výroby bronzu, skleněných korálků, nástroje, ozdoby, opasky a zbraně z bronzu a železa.

Propadlá silnice v Milovicích odhalila nálezy doby kamenné

Doslova pokladem pro archeology se stala propadlá část silnice poblíž kostela v Milovicích, obci nedaleko od Mikulova. Chodba, která se v místě propadu objevila, se podle archeologů svažuje asi do hloubky sedmi metrů, kde se ukrýval pravěký poklad. Tunel pak pokračuje dál do kamenných chodeb, které už jsou novějšího data a vedou zřejmě do sklepů pod domy. Přístup do chodby je složitý a nebezpečný a zatím není jasné, jak daleko tunely vedou. První nálezy naznačují, že archeologové narazili na kulturu lovců mamutů. Jde o součást osídlení, jehož pozůstatky byly nalezeny i v Pavlově a Dolních Věstonicích. Zřejmě se jedná o velmi vzácný nálezy, což prozradí další archeologický průzkum.

Uskutočnil sa festival Stretnutie v Nitre

V dňoch 12. 5. – 16. 5. 2009 sa v Starom divadle Karola Spišáka v Nitre uskutočnil 11. ročník prehliadky divadiel a divadelných škôl z krajín Višegrádskej štvorky. Počas štyroch dní predstavili divákovi kultúru krajín stredoeurópskeho regiónu herci deviatich divadelných súborov zo Slovenska, z Českej republiky, z Poľska a z Maďarska. Divákovi ponúkli 15 predstavení pre všetky vekové kategórie. Festival Stretnutie, Setkání, Spotkanie, Találkozás 2009 otvoril divadelný súbor Actores z Rožňavy inscenáciou bez slov v rytme argentínsko-uruguajskej hudby *Stretnúť teba bolo krásne*. Cieľom nesúťažnej prehliadky je vzájomné spoznávanie sa, hľadanie spoločných čŕt i špecifik jednotlivých národných kultúr, tvrdí dramaturgička Starého divadla Karola Spišáka Veronika Gabčíková. Stretnutie je určené najmä pre študentov vysokých divadelných škôl, ktorí majú príležitosť konfrontovať svoje umelecké čítanie a názory s etablovanými divadelnými súbormi. S myšlienkou založiť tento festival prišiel dlhoročný riaditeľ nitrianskeho Starého divadla, už zosnulý Karol Spišák. Aj týmto spôsobom chcel poskytnúť mladým začínajúcim divadelníkom priestor na vzájomné spoznávanie sa a konfrontáciu svojej tvorby.

Fotografická výstava ako pocta Tatarkovi

Spomienkou aj poctou významnému slovenskému spisovateľovi Dominikovi Tatarkovi otvorili výstavu *Hommage à Dominik* v Stredoeurópskom dome fotografie (SEDF) v Bratislave pri príležitosti 20. výročia jeho úmrtia dňa 13. 5. 2009.

Na výnimočnej fotografickej výstave je tento literát prvý raz prezentovaný viac v obrazovej podobe. Podstatná časť expozície je z rodinného archívu, ktorý sprístupňuje jeho dcéra Desanka Tatarková. Sama je autorkou viacerých rodinných záberov. Tie predstavujú otca od maturitných gymnaziálnych čias v roku 1927 cez svadbu s Vierou Meškovou v Žiline (1942) až po pohreb na Martinskom cintoríne v Bratislave 15. mája 1989. Smútočný akt mal o niečo neskôr symbolickú reprízu medzi jeho priateľmi v Prahe.

Z tohto obdobia je mnoho známejších i prvý raz prezentovaných portrétov spisovateľa od Martina Marenčina, Ľuby Laufovej či Viktora Stoilova. Vela ich je od Ladislava Bielika z redakcie denníka *Smena*, kde bolo 24. apríla 1968 stretnutie po rezignácii československého prezidenta Antonína Novotného. Tatarka patril medzi hlavných aktérov masového protestu proti vstupu vojsk Varšavskej zmluvy na bratislavskom Námestí SNP 21. augusta 1968, kde je tiež zvečnený na desiatkach čiernobielych záberoch.

S kým sa tento spisovateľ priatelil, to vidieť aj na fotografiách Jána Budaja zo stretnutia v jeho byte (1988). Za historické dokumenty možno považovať i snímky Dagmar Marenčinovej z Paríža (apríl 1966), kde bol Tatarka s Albertom Marenčinom, tiež na fotografiách zapožičaných z archívu Tlačovej agentúry SR. Ďalšie materiály poskytlo Literárne informačné centrum, Slovenská národná galéria, Slovenská národná knižnica a Originální videojournal.

Okrem fotografií sa návštevník môže oboznámiť s vyše 30 knihami Dominika Tatarku, rôznymi časopismi i výtvar-

nými dielami. Môže si prečítať jeho celostranové novinové príspevky, ba aj rukopis, ktorý napísal dcére výtvarníka Milana Paštéku Dominike v roku 1981.

O titul Kaviareň mesta súťaží 18 kaviarní

O titul Kaviareň mesta 2009 súťaží tento rok 18 bratislavských kaviarní. Najlepšie nominovali odborníci na kávu a gastroservis a známe osobnosti zo 70 kaviarní, ale o víťazovi hlasujú a rozhodujú priamo zákazníci. Tí môžu prostredníctvom hlasovacích lístkov vyjadriť svoju priazeň podniku, ale aj kritiku alebo prianie, aké služby od kaviarne by v budúcnosti očakávali.

Medzi najčastejšie zákaznícke požiadavky patria rozšírenie ponuky čerstvých zákuskov, dennej tlače, ale aj produktov súvisiacich s kávou, napríklad bezkofeínová káva alebo sójové mlieko. V rozvoji kaviarenskej kultúry mesta v posledných rokoch možno upozorniť na to, že sa voda alebo trstinový cukor stali bežnou súčasťou podávania kávy, že čašník si zákazníkov pamätá a že je priateľský.

Kaviarne, ktoré sa do súťaže zapájajú, sa usilujú zlepšiť svoje služby aj ponuku podávaných nápojov, napríklad mnohé z nich budú uvádzať nové nápoje, nové kávy, napr. s likérom alebo chilli, mnohé zasa oslovia novinkami v zariadení alebo podujatiach, ktoré v kaviarňach prebiehajú.

Renomé každej kaviarne je dôležité nielen pre ňu samotnú, ale aj pre jej návštevníkov. Ak pri svojej návšteve zákazník zistí, že kaviareň získala ocenenie, bude vedieť, že o zachovanie kvality podávanej kávy, ale aj úrovne sa usiluje nepretržite.

Pre dobrú kaviareň nie je dôležitá len rénomé a úroveň služieb, ale aj špecifický genius loci, ktorý si zákazník vyberá podľa vlastného vkusu.

Podľa skúseností z predošlých ročníkov sa na hlasovanie zúčastňujú aj zahraniční návštevníci Bratislavy. Každý rok býva takmer 7 percent hlasovacích lístkov od zahraničných návštevníkov kaviarní, pretože sú skôr ako Slováci zvyknutí, že v kaviarňach prebiehajú podujatia, ktorých cieľom je zvýšiť nielen kvalitu podávanej kávy, ale aj kultúru jej pitia.

Nad štvrtým ročníkom súťaže mapujúcej kvalitu bratislavských kaviarní prebral záštitu primátor hlavného mesta Bratislavy Andrej Ďurkovský.

Na Slovensku, najmä na území dnešnej Bratislavy, vznikli prvé kaviarne v 18. storočí a stali sa centrami spoločenského života. Od začiatku sa sústreďovali v okolí Promenády, dnešného Hviezdoslavovho námestia. Najväčší rozvoj zaznamenali v prvej polovici minulého storočia, o čom svedčia svedectvá a spomienky starších obyvateľov Bratislavy na legendárnu Astorku, Luxorku, Múzejku, Grandku alebo Štefánku.

Otvorili novú halu Zimného štadióna Vladimíra Dzurilla v Ružinove

Verejnosť už môže užívať novú tréningovú halu Zimného štadióna Vladimíra Dzurilla v bratislavskom Ružinove. Starosta mestskej časti Slavomír Drozd prestrihol pásku a generálny riaditeľ dodavateľskej firmy Metrostav Vladimír Kríž mu symbolicky odovzdal kľúč od haly. Starosta

vo svojom príhovore Ružinovčanom prisľúbil, že sa bude usilovať aj o výstavbu plavárne. Pri otvorení novej haly sa návštevníkom predstavila olympionička v krasokorčuľovaní Ivana Reitmayerová, účastníci mohli vidieť aj ukážky hry curling.

Štadión v súčasnosti spravuje príspevková organizácia zriadená mestskou časťou Ružinovský športový klub. Bližšie informácie o využívaní haly možno nájsť na internetovej stránke www.ruzinovskysportovyklub.sk.

Tréningovú halu začali stavať v apríli 2006 na základe stavebného povolenia na zmluvu o budúcej zmluve medzi magistrátom a mestskou časťou. Pozemky, na ktorých je umiestnená stavba, sú však vo vlastníctve Fakultnej nemocnice s poliklinikou Bratislava (FNsP). O tréningovú halu prejavil záujem aj bratislavský magistrát. Prevod vlastníckych práv novopostavenej arény zimného štadióna do výšky preinvestovaných nákladov schválili začiatkom roka na rokovaní miestneho zastupiteľstva ružinovskí poslanci.

Výstavba novej haly stála mestskú časť okolo 6,6 milióna €. Hala je dostavaná tak, aby ju mohli využívať hokejové kluby aj krasokorčuľari na tréningy. Tréningová ľadová plocha má hladisko pre sto divákov, šatne, vstupnú halu s bufetom a servis pre hokejový výstroj. Súčasťou tréningovej haly s rozmermi približne 65 × 36 metrov je aj curlingová hala.

Festival *Nová dráma / New Drama 2009*

16. mája 2009 sa v Divadle Aréna uzavrel záverečným ceremoniálom spojeným s odovzdávaním festivalových cien festival inscenácií súčasnej slovenskej a svetovej drámy *Nová dráma / New Drama 2009*. Odborná porota festivalu v zložení Petr Christov (predseda), Darina Abrahámová, Anna Grusková, Peter Kováč a Martina Vannayová rozhodla o udelení týchto cien:

Cena za najlepšiu inscenáciu súčasnej slovenskej hry

Inscenácia hry *Petržalské príbehy* v réžii Jána Šimka a v produkcii Štúdia 12 Bratislava

Cena za najlepšiu inscenáciu súčasnej svetovej hry

Inscenácia hry Sergiho Belbela *Mobil* v réžii Eduarda Kudláča a v produkcii Mestského divadla Žilina

Cena za dramaturgiu

Martinovi Kubranovi za dramaturgiu inscenácie hry Viliama Klimáčka *Komunizmus* s prihladením na cyklus inscenácií Divadla Aréna reflektujúci históriu Slovenska (*Tiso, Dr. Gustáv Husák*)

Zvláštna ceny poroty

Jane Ol'hovej za mimoriadny herecký výkon v inscenácii hry Sergiho Belbela *Mobil* (Mestské divadlo Žilina)

Cena Prekvapenie Novej drámy

nebola udelená

Odborné ceny doplnila divácka **Cena bratislavského diváka**, o ktorej hlasovaním rozhodli návštevníci festivalo-

vých predstavení. Získalo ju Bábkové divadlo na Rázcestí z Banskej Bystrice za inscenáciu hry Michala Ditteho *Tajomstvo domu Skuteckých*.

Na festivale sa rozhodovalo aj o víťazovi súťaže DRÁMA 2008. V tomto roku porota súťaže prvé a druhé miesto neudelila, o tretie miesto sa delia všetci traja finalisti: Klára Aragonová (*Galéria*), Lukáš Brutovský (*Talenty*) a Luba Lesná (*Pravda víťazí (aj proti našej vôli)*). Víťanou novinkou tohtoročnej súťaže DRÁMA je rozhodnutie Slovenského rozhlasu vstúpiť do projektu a každoročne vybrať spomedzi prihlásených textov jeden, ktorý Slovenský rozhlas uvedie na vlnách Rádia Devín. Tento rok sa rozhodli pre uvedenie textu Dušana Vicena *Napichovači a lízači*.

Festival *Nová dráma / New Drama 2009* predstavil od 11. do 16. mája 2009 priaznivcom divadla a bratislavským divákom v hlavnom programe sedem súťažných inscenácií divadiel z Košíc, Žiliny, Prievidze, Banskej Bystrice a Bratislavy. Špeciálna programová sekcia Focus Srbsko uviedla výstavu renomovaného srbského scénografa Miodraga Tabačkoho a slovenského scénografa pôsobiaceho v Srbsku Juraja Fábryho, uskutočnili sa dve prednášky: Aleksandra Milosavljevića o súčasnej srbskej dráme a Aleksandry Jovicević o teórii performancie. Vyvrcholením sekcie Focus Srbsko, ale i celého festivalu bolo hostovanie dvoch špičkových srbských súborov, Srbského národného divadla z Nového Sadu a Južnoslovenského činoherného divadla z Belehradu. Program festivalu ponúkol ďalších päť sprievodných podujatí: prednášku anglického teatrologa Aleksa Sierza o súčasnej britskej dráme, diskusiu-stretnutie s dramaturgickou radou festivalu a trojicu inscenovaných čítaní – Trojboj, Dramaticky mladí a Sarkofágy a bankomaty. Trojboj je čítanie textov finalistov súťaže DRÁMA 2008, projekt Dramaticky mladí predstavil možnú budúcu generáciu slovenských dramatikov/čiek – texty žiakov základných a stredných škôl a v projekte Sarkofágy a bankomaty / Kľúčová slovenská dráma viac ako dvadsať slovenských dramatikov a prozaikov napísalo krátke texty na tému ponovembrového vývoja v našej krajine.

Hlavnými usporiadateľmi festivalu bol Divadelný ústav a Divadlo Aréna.

Art Film Fest vyberal filmy aj na prestížnom festivale v Cannes

Medzinárodný filmový festival Art Film Fest má už v programe 17. ročníka snímky zo známych festivalov Berlinale, Benátky či Locarno. Filmy, ktoré uzavru programový výber aktuálneho ročníka, jeho organizátori hľadali aj na jednom z najprestížnejších festivalov sveta – vo francúzskom Cannes. Ten sa uskutočnil od 13. do 24. mája.

Program Art Film Festu, ktorý sa tento rok konal od 20. do 27. júna, chceli jeho organizátori obohatiť o najhorúcejšie novinky, aké svetová kinematografia momentálne ponúka.

„V čase odchodu do Cannes máme program 17. ročníka Art Film Festu prakticky uzavretý. Keďže je však festival v Cannes právom pokladaný filmovými odborníkmi za najvýznamnejší a najkomplexnejší, je povinnosťou zostavovateľov a dramaturgov medzinárodných prehliadok byť tu prítomný,“ vysvetľuje účasť programový riaditeľ Art Film Festu Peter Nágel, ktorý by rád priniesol do Trenčianskych Teplíc a Trenčína niektorú zo snímok, ktoré nadchnú laickú i odbornú verejnosť v Cannes. „Ak by sa podarilo doslova na poslednú chvíľu získať aj nejakú novinku z canneskeho programu, bol by to určite skvelý bonus do nášho programu navyše,“ zdôrazňuje Nágel.

Art Film Fest, ktorý každý rok zažíva vyššiu návštevnosť domácich milovníkov filmu a aj v zahraničí si vytvára čoraz lepšie meno, využije v Cannes priestory spoločného česko-slovenského pavilónu. Okrem prezentačných materiálov a informácií poskytne stánok aj priestor na stretnutia fanúšikov filmu, ale aj filmových profesionálov z celého sveta. „Je to v mieste, kde možno nadviazať nové kontakty, ktoré sú pre ďalšiu činnosť Art Film Festu veľmi potrebné,“ dodáva Nágel.

Už tradične programu dominuje Medzinárodná súťaž, ktorá predstaví diela talentovaných filmárov z celého sveta. Víťaz získa ocenenie Modrý anjel. Zabudnúť na starosti a kvalitne sa zabaviť ponúka sekcia Americké tanečné filmy 80. rokov. Osobne ju uvádzal tanečník a choreograf Ján Ďurovčík. Zábavu pripravil pre návštevníkov aj prezident festivalu, herec a humorista Milan Lasica. Zostavil pre nich sekciu To najlepšie z komédie. Európske zákužia ponúknu filmy zo starého kontinentu, ktoré si vo svete získavajú čoraz väčšiu pozornosť. Na festivalové plátna sa možno dostane aj najnovšia legenda o krvavej grófke Alžbete Báthoryovej, ktorú vytvorila a spodobnila známa francúzska herečka a režisérka Julie Delpy vo filme *Grófka (Countess)*. Sekcia Kultové filmy zase ponúka snímky, ktoré tvorili históriu filmu. Vo výbere sa objavil vojnový film, muzikál, horor aj sci-fi. Sekcia s atraktívnym názvom Láska a anarchia mapuje najsúčasnejšie trendy nezávislého európskeho, amerického aj ázijského filmu. Špeciálna sekcia Nočná prehliadka prináša opäť výber šokujúcich a unikátnych filmových diel.

Art Film Fest tento rok venuje sekciu aj novým slovenským filmom, dokonca uviedol aj niekoľko snímok v premiére.

Festival aj tento rok udelil osobitú festivalovú ocenenie Hercova misia, rovnako Art Film Fest udelí aj cenu Zlatá kamera. Do Trenčianskych Teplíc si ju prišla prevziať jedna z najvýznamnejších európskych režisérk, česká filmárka Věra Chytilová, ktorá prednedávnom oslávila 80. narodeniny a na svojom konte má kultové snímky ako *U stropu je pytel blech*, *Sedmikrásky*, *Hra o jablko*, *Panelstory aneb Jak se rodí sídliště*, *Vlčí bouda*, *Šašek a královna*, *Pasti, pasti, pastičky* či *Dědictví aneb Kurvahošigutntag*. Filmy Věry Chytilovej uviedli aj festivaly v Cannes, Berlíne a Benátkach.

Druhým oceneným bol taliansky režisér Ettore Scola, ktorý sa preslávil filmom *Tančiareň*, v ktorom zobrazil

cez tanec a hudbu dôležité momenty francúzskych dejín 20. storočia. V jeho filmoch si zahrali hviezdy ako Marcello Mastroianni, Sophia Lorenová či Ornella Muttiová. Na Scolovom konte svietia aj trofeje z festivalov v Cannes a Berlíne.

Festivalové projekcie sa tento rok uskutočnili v 6 premietacích priestoroch: Trenčín – Kultúrne a metodické centrum Ozbrojených síl Slovenskej republiky ODA, ArtKino Metro, Cinemax a Bažant kinematograf pod holým nebom na Štúrovom námestí. Trenčianske Teplice – kino Prameň a kinostan Tatra banka cinema v Kúpeľnom parku.

Art Film Fest – tlačová konferencia

Finalisti Anasoft litera sú už známy

Desať finalistov literárnej ceny Anasoft litera zverejnila päťčlenná porota. Vyberala spomedzi 106 pôvodných slovenských prozaických diel, ktoré vyšli v minulom roku. Víťaza literárnej ceny s dotáciou 10 000 eur slávnostne vyhlásia 30. septembra v bratislavskom Primáciálnom paláci. Medzi finalistov sa tretí raz zaradil komentátor denníka *Pravda* Máriaus Kopcsay – s románom *Mystifikátor*, druhý raz je medzi nimi Jana Juráňová – s titulom *Žila som s Hviezdoslavom*. Nominovaní sú aj Jana Beňová s románom *Plán odprevádzania* a Pavol Rankov so svojím *Stalo sa 1. septembra (alebo inokedy)*.

Cenu Anasoft litera odovzdajú tento rok po štvrtý raz. Finalistov vyberali a víťaza zvolia porotcovia, literárni vedci a publicisti Milan Hamada, Fedor Matejov, Pavel Matejovič, Jozef „Dado“ Nagy a Ivana Taranenková.

V minulých ročníkoch zvíťazili Milan Zelinka s knihou *Teta Anula* (za rok 2007), Marek Vadas za knihu *Liečiteľ* (2006) a Pavel Vilikovský s knihou *Čarovný papagáj a iné gýče* (2005).

Finalisti literárnej ceny Anasoft litera

Jana Beňová: *Plán odprevádzania*, KK Bagala

Jana Bodnárová: *Takmer neviditeľná*, Aspekt

Oto Čenko: *Ty nie si náš, teba zožerieme*, Slovart

Jana Juráňová: *Žila som s Hviezdoslavom*, Aspekt

Máriaus Kopcsay: *Mystifikátor*, Kalligram

Peter Krištúfek: *Šepkár*, Marenčin PT

Pavol Rankov: *Stalo sa prvého septembra*, Kalligram

Rumpli: *V znamení hovna*, Slovart

Juraj Šebesta: *Keď sa pes smeje*, JUGA, Edition Ryba

Alta Vášová: *Ostrov nepamäti*, F.R.&G.

Vznikne najdrahšia filmová adaptácia Karla Čapka

Najambicióznejší projekt budúceho roka. Taká má byť filmová adaptácia románu Karla Čapka *Válka s mloky*. Český režisér a producent Tomáš Krejčí plánuje v spolupráci s poľskou režisérkou Agnieszkou Holland nakrútiť snímku, ktorá by mala stáť približne 200 miliónov českých korún (7,47 milióna eur). Trajler vraj už zaujal zahraničných investorov. „Adaptovať Čapka je veľká zodpovednosť. Pochopiteľne chceme zostať čo najvernejší predlohe, zároveň by sme však radi nakrútili skutočne moderný film. Je to výzva,“ vysvetlil producent Krejčí. Ako bude vyzeráť mlok, ešte nevie. V súčasnosti oslovuje výtvarníkov a rokuje s trikovými štúdiami, na počítačovej animácii by sa ich malo podieľať viacero.

Eurovoľby 2009

Slovensko:

1. Smer – Sociálna demokracia (PES): 32,02 (5)
2. Slovenská demokratická a kresťanská únia (EPP/ED): 16,99 (2)
3. Strana Maďarskej koalície (EPP/ED): 11,34 (2)
4. Kresťanskodemokratické hnutie (EPP/ED): 10,87 (2)
5. Ludová strana – Hnutie za demokratické Slovensko (--): 8,98 (1)
6. Slovenská národná strana (UEN): 5,56 (1)

Do europarlamentu pôjdu:

Smer-SD	32,01 %	5 poslancov: Boris Zala, Vladimír Maňka, Monika Flašíková-Beňová, Monika Smolková, Katarína Nevedelová
SDKÚ-DS	16,98 %	2 poslanci: Eduard Kukan, Peter Šťastný
SMK	11,33 %	2 poslanci: Edit Bauer, Alajos Mészáros
KDH	10,87 %	2 poslanci: Anna Záborská, Miroslav Mikolášik
HZDS	8,97 %	1 poslanec: Sergej Kozlík
SNS	5,55 %	1 poslanec: Jaroslav Paška

Fico: Sme jediní vládnuci socialisti v Európe, ktorí vyhrali

Premiér a predseda Smeru Robert Fico sa nestačí čudovať výrokom predsedov opozičných strán, ktorí tvrdia, že v eurovoľbách uspeli. Fico čítal ich vyjadrenia „so zatajeným dychom“.

„Nestačím sa čudovať, nevyhrali nič, všetko prehrali. SDKÚ stratila tretinu svojich pozícií v EÚ. Pán poslanec Fronc dostal takých päť faciek, z ktorých sa ťažko bude spamätávať. Takúto hanbu by som nechcel zažiť,“ hovoril Fico.

Fica teší, že Smer je jediná vládna sociálnodemokratická strana, ktorá v Európe vyhrala voľby. Smer získal päť europoslancov, doteraz mal troch. Premiér zároveň predpokladá, že výsledok parlamentných volieb bude odlišný.

Fica podráždili otázky o výrokoch Moniky Flašíkovej-Beňovej, ktorá sa vyšvihla z tretieho na prvé miesto kandidátky Smeru. Flašíková-Beňová sa vyjadrila, že vládu

s SDKÚ po voľbách vidí ako najracionálnejšie rozhodnutie smerom ku krajine.

„K povolebnej spolupráci sa vyjadrovať v nijakom prípade nebudem,“ povedal Fico. Pred prezidentskými voľbami hovorila o vláde Smeru a SDKÚ podpredsedníčka SDKÚ Iveta Radičová. Podľa nej mala takáto vláda vzniknúť po voľbách v roku 2006, pretože by bola zárukou pokračovania reforiem. Radičová hovorí o takzvanej veľkej koalícii aj dnes, záleží podľa nej na výsledku volieb. Ako príklad však dáva Česko, ktoré podľa nej pre nedohodnutie sa ODS a ČSSD utrpelo hanbu, pretože vláda padla počas predsedníctva Českej republiky v Európskej únii.

„Pán premiér Fico sa takisto vyjadril o takejto možnej koalícii, zvažuje túto možnosť, v politike sa zvažujú všetky možnosti,“ dodala Radičová.

„Predovšetkým som dúfal, že dosiahneme dobrý výsledok, výsledky iných strán sú ich vlastný problém alebo ich vlastná radosť,“ povedal podpredseda Smeru Marek Madarič.

Predseda parlamentu a podpredseda Smeru Pavol Paška by si želal, „aby ste zajtra skrachovali, ale beriem do úvahy to, že niektorí ľudia na Slovensku vás čítajú“.

Fico dodal, že „Flašíková-Beňová nie je členkou nijakého orgánu strany, ktorý bude rozhodovať o povolebnej spolupráci“.

(ao)

Cez leto chcú sprístupniť promenádu

Výstavba protipovodňovej hrádze v starej časti mesta pokračuje pomalšie, ako sa predpokladalo. Do hry vstúpilo niekoľko okolností – jednou z nich sú aj nepredvídateľné komplikácie pri výkopových prácach.

Výstavba protipovodňového múrika v Starom Meste mešká zatiaľ asi mesiac. Príčinou sú problémy, ktoré vznikli najmä pri prekládke inžinierskych sietí. Napríklad pri výkopových prácach pri Novom moste odhalili robotníci tečúce vodovodné siete, ktoré museli okamžite opraviť. Podľa vodohospodárov sa však začali terénne úpravy po osadení nového múrika, napríklad pri strojníckej priemyslovke na Fajnorovom nábřeží. Aj tam stavbu zabrzдила komplikovaná prekládka elektrického vedenia.

Vodohospodári tvrdia, že práce na výstavbe protipovodňových múrov by mali byť hotové do konca tohto roka. Počas prázdnin chcú na dva mesiace prerušiť výstavbu v Starom Meste, aby umožnili normálnu promenádu na nábřeží a aby neblokovali toto miesto v čase, ktorý je z hľadiska turizmu najfrekventovanejší. Terén by sa mal dočasne upraviť tak, aby bol prístupný pre peších. Až neskôr dôjde k dokončeniu prvkov ochrany v okolí osobného prístavu a pred Propelerom. Vodohospodári sa v tejto súvislosti neobávajú, že by mohlo dôjsť v prípade zdvihnutia Dunaja k vyliatiu vody. Tvrdia, že protipovodňový stav je už lepší, ako bol a dočasnými opatreniami vedia zaistiť bezpečnosť pred prípadnou povodňou.

Výstavba protipovodňovej hrádze vraj významnejšie nenarušila život v prístave a ukotvovanie lodí. Jediná vážnejšia sťažnosť bola zo strany botela, ktorý žiadal náhradu ušlého zisku. Nie každému sa ďalej páčilo, že načas neurobili vstupy na lode a napojenie na inžinierske siete. Podľa vodohospodárov výstavba na nábřeží nemá vplyv na lode, ktoré zastavujú a kotvia v hlavnom meste.

(ao)

Oficiálne otvorili sezónu na kúpaliskách

V Bratislave 9. júna oficiálne otvorili letnú sezónu na niektorých kúpaliskách. Správca kúpalísk – Správa telovýchovných a rekreačných zariadení hlavného mesta SR Bratislavy (STaRZ) – pôvodne plánoval spustiť sezónu 29. mája, pre nepriaznivé počasie to však museli posunúť.

Návštevníci kúpaliska Rosnička sa môžu tešiť aj na novú trojdráhovú šmykľavku. „Už dávnejšie som slúbil návštevníkom, že uvedieme do života takéto stavebné dielo. Najvhodnejšie podmienky pre šmykľavku sú práve na Rosničke,“ konštatoval v tejto súvislosti riaditeľ STaR-Zu Jozef Chynoranský. Šmykľavka podľa neho oživí letnú sezónu a zatraktívni prostredie v areáli. Šmykľavka je dlhá 35 metrov a vysoká 8 metrov. Dopadový bazén má rozlohu 107 metrov štvorcových. Vybudovanie tejto atrakcie stálo približne 460 tisíc €. Po slávnostnom prestrihnutí pásky čakal návštevníkov kultúrny program, predstavili sa napríklad mažoretky, akvabely či vodní pólisti.

Začala sezóna aj na kúpaliskách Lamač, Tehelné pole a Delfín. To znamená, že kúpaliská majú zabezpečenú vodnú záchranú službu – plavčikov, k dispozícii sú aj sociálne zariadenia a stravovacie služby. Kúpaliská Krasňany a Rača začali sezónu, novinkou sú zrekonštruované bazény. V Rači pribudol aj detský bazén, ktorý tu chýbal niekoľko rokov. Nové sú podľa Chynoranského aj kabínky na prezliekanie. Na kúpalisku v Krasňanoch zrekonštruoval STaRZ oba bazény – plavecký aj detský – a okolie bazénov upravil novou zámkovou dlažbou. Zlaté piesky sú verejnosti prístupné celoročne, bufety a toalety tu fungujú približne od polovice mája. Bližšie informácie je možné nájsť aj na internetovej stránke www.starz.sk.

Budovu konskej železnice čaká rekonštrukcia

Rohovú budovu prvej konskej železnice na Krížnej ulici pri Trnavskom mýte v bratislavskom Novom Meste plánuje mestská časť tento rok začať rekonštruovať, potvrdila tlačová tajomníčka novomestského starostu Alžbeta Klesnilová. Budovu odkúpila samospráva od spoločnosti Woodimex, s. r. o., za 1 150 000 eur (34 644 900 korún). V cene bola okrem budovy aj cena za pozemok pod historickou a kultúrnou pamiatkou. Mestská časť tu plánuje vybudovať napríklad sobášnu sieň a galériu. Budova by sa mohla využívať aj na reprezentačné účely či na rokovania.

V najbližších dňoch by sa mal začať vypracovávať projekt na rekonštrukciu. Ten ukáže, aké práce bude nevyhnutné urobiť. „Niektoré časti bude potrebné odvodniť, sú podmočené,“ povedala Klesnilová. Po spracovaní projektu by malo byť zároveň známe, koľko by mohla rekonštrukcia stáť. Oprava si však pravdepodobne vyžiada zmenu rozpočtu, odsúhlasí ju musia poslanci. Z rezervného fondu mestskej časti boli zatiaľ vyčlenené peniaze iba na kúpu budovy.

Podľa Klesnilovej však môže byť rekonštrukcia budovy prácou „na dlhé lakte“. Keďže objekt je kultúrnou pamiatkou, k jeho rekonštrukcii sa musia vyjadriť aj pamiatkari. „Treba poslať žiadosť aj na ministerstvo kultúry, ktoré sa musí vyjadriť k rozsahu prác,“ doplnila Klesnilová. Okrem toho bude rekonštrukcia predmetom stavebného konania. V tomto prípade však bude musieť Krajský stavebný úrad v Bratislave určiť prvostupňový stavebný úrad, stavebné

povolenie nemôže vydať novomestský úrad. „Musí to byť nezávislé rozhodovanie. Toto by sa mohlo považovať za konflikt záujmov,“ konštatovala Klesnilová.

Mestská časť mala zároveň záujem odkúpiť aj pozemok v bezprostrednom susedstve vo vlastníctve Železnice SR (ŽSR), tie ho však nevyužívajú. Pozemok chcela pôvodne získať do vlastníctva výmenou za obecný pozemok, výmena zatiaľ nie je možná. Železnice sa začiatkom júna dohodli s mestskou časťou na prenájme pozemku na čas neurčitý, uviedla pre agentúru Dana Hurtová z odboru komunikácie ŽSR. Na tomto pozemku by sa mala zachovať zeleň, vytvoriť oddychová zóna a vybudovať prístup k objektu. V súvislosti s parkovaním predložila mestská časť železničiarom na posúdenie štúdiu „Parkovisko Legionárska – Krížna“. Jeho rozloha by mala byť takmer 2 100 metrov štvorcových. „Riešenie tohto problému ostáva zatiaľ otvorené. Sú potrebné ďalšie rokovania k uzatvoreniu dohody a spoločného riešenia,“ doplnila Hurtová.

Budovu konskej železnice kúpila spoločnosť Woodimex v roku 2005. Zvítazila vo verejnom ponukovom konaní. Za objekt vtedy ponúkla najviac – konkrétne 687 114 €. Mestská časť ponúkla 398 327 €. Novomestský starosta Richard Frimmel požiadal listom koncom januára tohto roka spoločnosť o predaj budovy aj s pozemkom. Vo februári konateľ spoločnosti informoval, že spoločnosť súhlasí s predajom. V prvom rade však ponúkol budovu štátu na základe zákona o ochrane pamiatkového fondu. Ministerstvo kultúry o budovu záujem neprejavilo. Kúpu budovy za danú cenu odsúhlasili poslanci v apríli. Budova je symbolom mestskej časti a nachádza sa aj v jej erbe.

Divadlo Ludus sa presťahuje do Heineken Tower

Divadlo pre deti a mládež Ludus si našlo nové priestory, jeho zriaďovateľ – Bratislavský samosprávny kraj (BSK) – sa dohodol s divadlom Heineken Tower Stage (HTS). Ako povedala riaditeľka Ludusu Dana Kurillová, nájom by mal byť dlhodobý a časovo neohraničený.

Heineken Tower Stage má s majiteľom budovy nájomnú zmluvu v bratislavskej Tower 115 (bývalá budova Presscentra) na Pribinovej ulici na 25 rokov, informoval umelecký šéf Ludusu Peter Kuba. Do jubilejnej štyridsiatej sezóny teda divadlo vstupuje s novou modernou scénou aj novým sídlom pre školu mladých hereckých talentov. Tá sa v septembri presťahuje z budovy Vysokej školy múzických umení na Svoradovej do priestorov Elle Danse.

Po necelom roku existencie Heineken Tower Stage sa na ich scéne predstavilo mnoho kvalitných produktov a vyprofilovali sa ako kvalitné multižánrové divadlo. Stále však boli novým divadlom, kde bola „diera pre nový subjekt“, povedal na tlačovej besede spolujaditeľ HTS Ján Ďurovčík. Ako tvrdí, oslovila ich ponuka BSK, tak na ňu reagovali. Ako totiž vyhlásil, Ludus je značka kvality a žánru, ktorý krásne dopĺňa súčasnú koncepciu HTS. Ludusu ponúkli variabilný moderný technicky vyspelý priestor s kapacitou 372 miest. Ako povedal predseda BSK Vladimír Bajan, oslovila ich najmä komplexnosť ponuky. Podpredsedníčka BSK Monika Flašíková-Beňová zase stavia na spojení dvoch overených značiek. Bajan by chcel zmluvu podpísať

k 1. júlu, stále však rokuje s vedením HTS. Kurillová vysvetlila, že počas leta absolvujú s predstaveniami festivaly. Od septembra by mali ludusáci naplno fungovať v týchto priestoroch. Do konca roka by mohli uviesť minimálne jednu premiéru, povedal Kuba. V októbri by sa mal v Heinen Tower Stage konať aj festival pre tínedžerov Puberták. Ludusáci hľadali nové priestory už dlhší čas. Za čas svojej existencie sa sťahovali už šesťkrát, istý čas sídlili v Petržalke a v Ružinove. Od roku 2003 hrali na scéne v Parke kultúry a oddychu. Nájomná zmluva im vyprší tento mesiac.

Kuchajda privítala Kultúrne leto

Oficiálna sezóna kúpania sa na jazere Kuchajda v Novom Meste začala už 1. júna 2009 a potrvá do konca augusta. Podľa hygienikov je voda v jazere v poriadku. Podľa Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Bratislave voda v jazere spĺňa podmienky na kúpanie. Návštevníci kúpaliska sa nemusia obávať zdravotných problémov, mestská časť dostala súhlas na jeho prevádzku. Problémy s premnoženými sinicami v jazere sa neobjavili. Sinice sú podľa hygienikov v poriadku. V norme boli aj minulý rok, aj pred dvoma rokmi. Vzorky vody sa budú odoberať približne každé dva týždne.

Návštevníci areálu Kuchajdy majú aj tento rok tiež k dispozícii ležadlá, hygienické zariadenia, stánky s občerstvením a rôzne športoviská. Môžu tu hrať tenis, futbal, či basketbal. V areáli sú možnosti na aktivity v podobe fitness, ale aj mnohé atrakcie pre deti.

V sobotu 13. júna sa na Kuchajde otvorilo novomestské Kultúrne leto 2009. Program sa začal vystúpením súboru Šarfianka, ktorú vystriedali Kuštárovci, country skupina Belasí a tanečná skupina Kartago. O 19.30 bola zapálená vatra. Až do polnoci hrali a spievali Tukey band a skupina Skan. Nechýbal ani ohňostroj. Rôzne podujatia budú v rámci Kultúrneho leta v areáli Kuchajdy každú sobotu so začiatkom o 17. hodine. Záverečné podujatie leta bude 29. augusta.

Vstupné do areálu je počas sezóny 1 euro (13. júna a 29. augusta bude vstup bezplatný). Vstupné neplatia dôchodcovia, ktorí sa preukážu občianskym preukazom, osoby so zmenenou pracovnou schopnosťou a ťažkým zdravotným postihnutím, deti vo veku do 6 rokov, jeden rodič s dieťaťom v kočíku.

Mesto opraví v lete niektoré komunikácie

Hlavné mesto plánuje počas letných prázdnin opraviť niektoré komunikácie 1. a 2. triedy, čo si vyžiada čiastočné obmedzenie dopravy. Urýchlené opravy sa budú týkať najmä hlavných cestných ťahov. Pri opravách sa mesto sústreďí na dopravné tepny. Na údržbu a opravu miestnych komunikácií, prietahov štátnych ciest, chodníkov a zastávok MHD má mestská samospráva vyčlenených 2 646 450 eur. Z dôležitých mestských komunikácií sa bude v lete opravovať napríklad Brnianska ulica od Pražskej k Patrónke v oboch smeroch – oprava je naplánovaná na 4. až 8. augusta 2009. Ďalej opraví Račiansku ulicu od Figara po Riazanskú v celej šírke, predpokladaný termín opravy je od 31. júla do 2. augusta 2009. Lamačská cesta by sa mala opravovať od Mokrohájskej po SAV v smere do centra, ale

aj od napojenia čerpacej stanice po Ulici J. Alexyho v Dúbravke, v termíne 13. až 17. augusta 2009. Opravovať sa bude aj na Prievozskej ulice v smere do centra pred Miletičovou od 5. do 12. augusta 2009.

Fasáda gymnázia dostáva pôvodnú farbu

Rekonštruovaná a pamiatkovo chránená budova na Grösslingovej ulici číslo 18 dostáva v týchto dňoch novú fasádu. Niektorí obyvatelia z okolia sponchybnili jej žltú farbu, pretože budova bola podľa nich kedysi modrá, tak ako susedný kostolík. Podľa Bratislavského samosprávneho kraja (BSK), zriaďovateľa gymnázia, nová fasáda vrátane farebného vyhotovenia korešponduje s pôvodnou farbou a jej použitie je aj výsledkom konzultácií s pamiatkarmi. Na modro bola totiž premalovaná až neskôr.

Riaditeľka gymnázia Eva Petrášová tvrdí, že rekonštrukcia sa robí podľa schváleného projektu, ktorý odobrili aj pamiatkari. Na základe sond sa vraj došlo k záveru, že pôvodná farba školy nebola modrá. „To, že pôvodná bola žltá, vidno aj bez sond na niektorých častiach fasády – keď sa pozeráme z dvora. Budovu od roku 1908 niekoľkokrát premalovali, ja si pamätám, že na tyrkysovo-modro až po roku 1980,“ uviedla E. Petrášová. Jeden z autorov projektu obnovy budovy terajšieho gymnázia, architekt Peter Bouda, nám povedal, že ide o vzácnu secesnú stavbu, ktorá sa rekonštrukciou uvedie do pôvodného stavu. Pri projekte sa vychádzalo z archívnych písomných prameňov a pôvodnú žltú farbu potvrdil historický prieskum budovy. Aj susedný kostolík sv. Alžbety, známy ako „modrý kostolík“, mal kedysi inú farbu.

Historická budova, v ktorej sídli Gymnázium Grösslingová, desaťročia pustla. Vzhľadom na zlý technický stav objektu schválili v roku 2008 poslanci samosprávneho kraja peniaze na obnovu. BSK dal takmer 5 miliónov eur a zo zdrojov Európskej investičnej banky (EIB) išlo viac ako 4,5 milióna eur. Peniaze čerpá kraj z prvej časti pôžičky od EIB vo výške 23 miliónov eur, ktoré sú určené aj na obnovu Konzervatória na Konventnej a Bábkového divadla na Dunajskej ulici.

V Petržalke sa objavili noví podvodníci

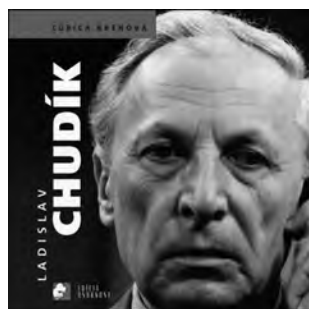
Petržalská samospráva spolu s bratislavským krajským policajným zborom informovala o podvodníkoch, ktorí sa objavili v tejto mestskej časti. Občania upozornili na zvyšujúce sa prípady, keď podvodníci navštevovali dôverčivejších ľudí a oberali ich o peniaze. Poškodenými bývali väčšinou starší ľudia, ktorým neznáme osoby ponúkajú „nezištnú“ pomoc pri vybavení preplatkov či nedoplatkov z ročného vyúčtovania za správu bytu. „Podvodníci sa tak vďaka falošnej ochote pomôcť dostávajú priamo do bytu, nenásilne získavajú informácie o finančnej hotovosti občana a bez väčších problémov ho môžu olúpiť o peniaze, celoživotné úspory. V tejto súvislosti samospráva upozorňuje, že všetky finančné operácie vo vzťahu k správcovským spoločnostiam, ale i iným verejným či súkromným inštitúciám, je najbezpečnejšie realizovať priamo na pošte či v banke. Akékoľvek snahy o riešenie jednotlivých platieb v hotovosti zo strany neznámych osôb je žiaduce bezodkladne nahlásiť na bezplatnom telefónnom čísle 158,“ informoval hovorca petržalskej samosprávy Lubomír

Andrassy. Ako zdôraznil, každá spoločnosť, ktorá vykonáva napríklad pravidelný odpočet vody, tepla, elektriny, plynu, je povinná v časovom predstihu oznámiť presný dátum vykonávania odpisov. Oznam musí byť umiestnený na verejne prístupnom a viditeľnom mieste. Občania pritom majú vždy právo požiadať o preukaz totožnosti každého pracovníka a tiež o jeho poverenie na vykonanie týchto aktivít.

Predstavenie **HOLLYROTH** presunuli na september

Plánovaná premiéra inscenácie *HOLLYROTH, alebo Robert Roth spíva Jana Hollého mrzkoti a pomerkováňa* v Činohre Slovenského národného divadla sa v avizovanom termíne 6. júna neuskutočnila. Divadlo prostredníctvom hovorkyne Zuzany Golianovej označilo za dôvod technické príčiny, ktoré odmietlo konkretizovať. Premiéru presunuli na september 2009. Okrem predpremiéry, generálky a premiéry *HOLLYROTH* v Štúdiu v novej budove SND zrušilo divadlo aj ďalšie dve predstavenia, jedno nahradilo iným. Z prevádzkových dôvodov sa neuskutočnilo predstavenie *Ženský zákon* v Sále činohry v novej budove SND, z programu vypadlo pre zdravotné problémy jedného z hercov predstavenie *Plantáž* v Štúdiu SND. Namiesto plánovaného predstavenia *Manon Lescaut* bude v Štúdiu v novej budove SND z prevádzkových dôvodov *Mrzák z Inishmaan*. Aj riaditeľ Činohry SND Štefan Bučko hovorí v súvislosti s presunom plánovanej premiéry len o technických problémoch. V prípade zrušenej *Plantáže* argumentuje raritnou súčinnosťou predstavení, ktorú chcelo divadlo odskúšať. „Som si vedomý, že by sa to nemalo stávať, ale nebolo technicky možné odohrať štyri predstavenia naraz,“ uviedol Bučko. SND upozorňuje tých, čo už majú na tieto predstavenia vstupenky, že ich môžu vrátiť do troch pracovných dní na miestach, kde boli zakúpené.

Vyšla monografia o Ladislavovi Chudíkovi

Knižná publikácia o všestrannom hercovi, ale aj nezameniteľnom recitátorovi Ladislavovi Chudíkovi, ktorý sa výraznou mierou podieľal na formovaní slovenského profesionálneho dramatického umenia. Začiatky, zrenie i úspechy jedinečného umelca v rámci jeho osobných dejín sú organickou

súčasťou dejín slovenského divadla a československého filmu a televízie. Výhry a prehry na javisku i pred kamerou sa prelínajú s dramatickými zvratmi v súkromnom živote. Ambíciou publicistky a divadelnej kritičky Lubice Krénovej je postihnúť fatálnej prepojenosti profesného s osobným, ktoré je v živote herca ťažko oddeliteľné. Herec prináša do tvorby vlastnú životnú skúsenosť i vlastnú psychiku. Prepožičiavať ich do služieb herectva môže však iba pod prísnu sebakontrolou, pričom hranice medzi hereckou postavou a osobnosťou predstaviteľa sa v prípade autentického herectva, akého je práve Ladislav Chudík za-

kladateľom, stierajú. Kniha podmanivým spôsobom sleduje zápas herca o originalitu, autenticitu a legitimitu, ktorý je v jeho prípade narušaný nielen nepriazňou osudu, ale aj smutnými odchodmi nenahraditeľných kolegov – hercov, režisérov, dramatikov, básnikov. Autorka vyčerpávajúco pracovala s kompletnými divadelnými, filmovými i televíznymi archívami, a tiež s hercovými osobnými spomienkami, privátnou korešpondenciou a desiatkami jeho vlastných zápisníkov so sugestívnymi a otvorenými intímnymi záznamami umelca, človeka, občana.

Herecká monografia *Ladislav Chudík*, ktorá dôsledne a zasvätené zhodnocuje bohaté herecké dielo a zároveň predstavuje tohto výnimočného umelca ako zraniteľného človeka a morálneho občana, vzniká v spolupráci s Divadelným ústavom. Lubica Krénová je zároveň autorkou úspešnej hereckej monografie *Milan Kňažko – Hráč*, ktorá vyšla v Čechách i na Slovensku.

ZUWINBAT

Zukunftstraum Wien – Niederösterreich – Bratislava – Trnava
N. ... t'Viedeň – dolné Rakúsko – Bratislava – Trnava

ZUWINBAT (Priestor budúcnosti Viedeň - Dolné Rakúsko - Bratislava - Trnava)

ZUWINBAT vznikol zo spolupráce ÖGB (Rakúsky odborový zväz) a KOZ SR (Konfederácia odborových zväzov Slovenskej republiky). Projekt ponúka bezplatné právne poradenstvo (v slovenčine) pre slovenských zamestnancov v Rakúsku, organizuje semináre, jazykové kurzy a konferencie.

Právne poradenstvo v nemčine

Kto: Emil Grula, právny poradca v oblasti pracovného a sociálneho práva

Kedy a kde:

- utorok 15.00 – 17.00, ÖGB centrála, Laurenzerberg 2, Viedeň
- streda 16.30 – 18.30 (striedavo v pobočkách vo Schwechate a Gänserndorfe)
- štvrtok 13.00 – 15.00, ÖGB centrála

Kontakt:

+43 1/ 534 44-162, e-mail.grula@oegb.at

Bližšie informácie nájdete na dvojazyčnej (nemecko-slovenskej) homepage www.zuwinbat.at.

ZUWINBAT je projekt podporovaný Európskou Úniou a z prostriedkov Spolkového ministeria pre rodinu, sociálne veci a ochranu spotrebiteľa.

Sokolská jednota
Tyrš XII/XV
připravuje:
10. října 2009
Moravské hody

Oslava Sokola Vídeň XVI/XVIII

„120 let trvání“

28. listopadu 2009

Steinergasse 7, 1170 Vídeň

Sokolský Oetz 2009

Na světě je mnoho krásných míst. Horská osada Piburg nad malebným městečkem Oetz v tyrolských Alpách je nepochybně jedním z nich. A právě toto místo si před šestatřiceti lety našli mnichovští Sokolové a od té doby se zde každým rokem o svatodušních svátcích setkávají Sokolové z celé Evropy. Oetzem protéká divoká horská řeka Ache, v níž bylo 21. srpna roku 1884 nalezeno mrtvé tělo zakladatele sokolské organizace dr. Miroslava Tyrše. Nedaleko onoho místa umístily nejprve Americká obec sokolská a později také Česká obec sokolská pamětní desky.

V pátek před svatodušními svátky ve Vídni lilo jako z konve a také předpověď počasí nevěstila pro nadcházející dny nic dobrého. Jaké bylo naše překvapení, když jsme v pozdních večerních hodinách po popršené cestě dorazili do Oetzu, kde nám nad hlavami zářily hvězdy, vám snad nemusím povídat. Probudili jsme se do krásného slunečného rána a rozhlédli se po okolních horských velikánech, na jejichž vrcholcích ještě tu a tam ležel sníh. Posilnění vydatnou snídaní jsme naházeli do auta sportovní tašky s volejbalovými dresy, jídlo na celé odpoledne a už jsme šplhali úzkou kroucenou silničkou do Piburgu.

Na „sokolské“ louce nás vítala nejen sokolská vlajka, ale také zástupci župy švýcarské, která letošní sraz organizovala. O kus dál stál velký stan s propagačními brožurkami a přehledným programem celého srazu, ve kterém náčelnice župy švýcarské s. Jordanová pořizovala seznamy přihlašujících se soutěžních družstev i jednotlivců. Startovní a cílová brána a také volejbalové hřiště byly připravené a tak nic nebránilo zahájení sportovního odpoledne. Volejbalový mix-turnaj se většinou dohrává ještě v neděli, protože především Sokolové z České republiky, kteří se od „sametové“ revoluce již pravidelně setkávají účastní, k nám mají cestu dalekou a dojíždějí opožděně. Volejbal ale není jedinou sportovní disciplínou, při níž Sokolové měří své síly. Tradiční je také běh kolem Piburgského jezera. Ženy a děti nemusí jezero oběhnout, stačí jen trasa k němu a zpět na louku. Pro letošní setkání si Švýčari vymysleli ještě netradiční soutěž v hodu kamenem. Počáteční listina přihlášených byla poměrně krátká, avšak v průběhu soutěže počet jmen narůstal a nakonec se u závodistiště vytvořila dokonce fronta. Soutěžilo se také v petangu, o nějž byl rovněž velký zájem, a pro děti byla připravena řada soutěží. Zkrátka: na své si přišel každý.

Zástupci jednotlivých žup se v sobotu odpoledne sešli v hotelu Piburgersee k pravidelné výroční schůzi Zahradniční obce sokolské, během níž župa přednesou své zprávy a každým druhým rokem volí výbor pro příští funkční období. Po schůzi se všichni shromáždili na louce a pořádková župa zapálila zahajovací táborový oheň. Nastal čas zábavy, na kterou se všichni těšili – vždyť většina se jich seje právě jen jednou v roce zde na této louce. Po roční přestávce je jisté o čem povídat. A opékají se vuřty. A také se společně zpívá – písničky české, moravské i slovenské, lidové i táborové. Folklórní hudební a taneční skupina „Formani“, která přijela na sraz ze Slatiňan u Chrudimi, to u táboráku pěkně „roztočila“. „Formani“ ovšem nepřijeli pobavit jen nás Sokoly, nýbrž také oetzskou veřejnost, pro kterou uspořádali v neděli odpoledne zvláštní vystoupení. A o svatodušním pondělí se po polní mši za dr. Tyrše slouženou českým knězem z Mnichova, předvedli v plné kráse nám Sokolům shromážděným na prostranství před místní školou. Málem bych se zapomněla zmínit o překvapení, které nám v rámci tohoto kulturního programu připravily cvičenky ze Švýcarska. V původních cvičebních úborech, které si samy upravily poté, co je snad již před třiceti lety dostaly od s. Fialové (zemřela v roce 2006) z Americké obce sokolské, předvedly skladbu s kužely z roku 1907. Však za ni po zásluze sklídily obrovský potlesk.

Zástupci pořadatelské župy švýcarské poděkovali za hojnou účast – napočítali jsme přes dvě stě účastníků – a symbolicky předali pořadatelský příštího sokolského srazu Sokolu Mnichov. Setkání 2009 tak pomalu dospělo

k poslednímu významnému bodu programu: společnému pochodu k Tyršovým pamětním deskám u řeky Ache. V tradičních sokolských krojích, vycházkových sokolských krojích, cvičebních úborech nebo také jen v „civilu“ se účastníci seřadili do průvodu, v jehož čele byly neseny sokolské prapory a vydali se cestičkou podél burácející řeky na vzpomínkové místo, kde společně zazpívali českou a slovenskou hymnu a položili k pamětním deskám květiny. Při odchodu bylo již slyšet slova loučení, přání dobrého návratu domů a také ujištění, že se zde za rok zase všichni sejdeme.

Náčelnice župy švýcarské s. Jordanová měla v nedělní ruce práce, aby do začátku druhého táboráku stihla vyhodnotit všechny sportovní soutěže a vypsat jednotlivé diplomy. To je také jedna z tradic, že se při druhém táboráku vyhláší výsledky a předávají ocenění. Zcela záměrně nejmenuji žádná pořadí – jednou vyhraje ten, podruhé onen. Podstatné je, že se hrálo a soutěžilo se zápalom, sportovalo s nadšením a radostí. A když k tomu ještě přičtu to překvapivě krásné počasí vzdor velmi špatné předpovědi – až na krátkou spršku při nedělním volejbalu –, nemohli jsme si úspěšnější sraz přát. *ns*

Suchý se stal dvacátým Čechem v Síni slávy IIHF

Bývalý vynikající hokejový obránce Jan Suchý byl v květnu t. r. během světového šampionátu, který se konal v Bernu, slavnostně uveden do Síne slávy Mezinárodní hokejové federace (IIHF). Čtyřiašedesátiletý Suchý patřil v šedesátých

a sedmdesátých letech k nejlepším bekům na světě. Tehdejší Československo reprezentoval ve sto šedesáti zápasech, nastoupil na osmi mistrovstvích světa. V reprezentaci nastřílel čtyřiačtyřicet branek. Jako první v Evropě začal Suchý blokovat střely soupeřů tělem, vynikal i v ofenzívě. V letech 1969 a 1971 byl vyhlášen nejlepším obráncem mistrovství.

Zemřel šachista Filip

Ve věku osmdesáti let, 27. dubna, zemřel v Praze český šachista Miroslav Filip. Český velmistr dosáhl světové úrovně

jako hráč, šachový publicista i jako rozhodčí. Jeden z neúspěšnějších šachistů české historie se na mezinárodní scéně výrazně prosadil v padesátých a šedesátých letech, kdy se dvakrát probjoval do prestižního turnaje kandidátů. V té době dokázal porazit i mistry světa Maxe Euweho, Michaila Tala a Vasilije Smyslova. Po skončení hráčské kariéry se stal uznávaným rozhodčím, jemuž FIDE svěřila řízení šesti zápasů o titul mistra světa. Řídil i kontroverzní a psychicky velmi vypjaté utkání mezi Anatolijem Karpovem a Viktorom Korčným v roce 1978, které barvitě popsal v knize *Sto dní v Bagiu*. Z jeho pera vzešlo i několik dalších šachových publikací a mnoho článků v českém tisku.

Rakousko-český soubor v kick-boxu

V tzv. Souboji Titánů slavil loni na podzim rakouský kickboxer s moravskými předky David Keclik slavné vítězství. To mu však výrazně usnadnilo zranění jeho velkého českého konkurenta Ondřeje Hutníka zvaného Spejbl. Koncem dubna se oba borci sešli v Plzni na slavnostním galavečeru a mohli konečně spolu bojovat. Diváci viděli napínavý souboj, kde do poslední chvíle nebyl jistý výsledek. Nakonec si však v domácím prostředí odnesl palmu vítězství Ondřej

Hutník. Nutno však říct, že Keclik si z porážky moc nedělal a rozhodně v prohraném souboji neviděl nějaký konec světa. Naopak hned začal uvažovat o možné odvetě, třeba i na rakouské půdě. Nelze tak vyloučit, že v brzké době budou moci sledovat souboj dvou předních kick-boxerů i rakouští občané. I když si nejsem jist, zda právě kick-box patří mezi sporty, který by poskytoval nějaké zvlášť ušlechtilé potěšení. (MaFr)

Šebrle v Götzisu až čtvrtý

Na start tradičního desetibojařského mítinku v rakouském Götzisu nastupoval pětinasobný vítěz této soutěže Roman Šebrle s velkým optimismem. Cítil se v báječné formě, dokonce snad nejlepší za poslední tři roky. Před zahájení mítinku hovořil o tom, že by rád při soutěži překonal hranici 8 800 bodů, což je výkon, který se mu nepodařil již od slavné olympiády v Athénách. Jenže realita pak bohužel vypadala jinak. Zlom přišel v jedné ze Šebrlových parádních disciplín, ve výšce. Přestože v rozvířování bez větších problémů zvládl bez potíží 206 centimetrů, v ostré soutěži to bylo o plných dvanáct centimetrů méně. Sám Šebrle to přičítá mj. i zcela novým botám, které se ukázaly jako bohužel příliš malé. Po neúspěchu ve výšce pak už nedokázal naplno zabojovat a zvrátit nepříznivý průběh. Nakonec skončil až na čtvrtém místě, když se překvapivým vítězem stal teprve jednadvacetiletý Němec Schräder, který využil

i skutečnost, že v Götzisu chyběli zlatý a stříbrný medailista z olympiády v Pekingu – Američan Clay a Bělorus Ševchenko. Šebrle se však nevzdává a věří, že hranici 8 800 bodů ještě letos překoná. Podle svých slov doufá, že jeho forma bude gradovat na mistrovství světa letos v Berlíně. A v příštím roce možná zaútočí i na šestý titul krále deseti-bojařského Götzisu. (MaFr)

Hokejová Sparta do Rakouska

Hokejisté Sparty Praha sice letos nevybojovali mistrovský titul, který nakonec získalo mužstvo Karlových Varů, ale přesto patří mezi absolutní českou klubovou špičku. I proto si jistě dělají naději na úspěch na prestižním turnaji v Salcburku, který proběhne na samém konci srpna. V základní skupině se Sparta utká s německým týmem Adler Mannheim a finským Espoo Blues. Pokud se probouje do dalších bojů, může narazit na mužstva z druhé skupiny, mezi něž patří hvězdné CSKA Moskva, švýcarský Curych nebo domácí tým ze Salcburku. Milovníci hokeje v Salcburku se jistě mohou těšit na zajímavá utkání, i když je otázka, zda právě konec srpna lze považovat za nejvhodnější dobu pro hokej. Jenže ligová sezóna je dlouhá a když se připočte mistrovství světa a tradiční Spenglerův pohár, moc volného času nezbyvá. A tak je na špičkový hokej někdy nutno chodit v bermudách a tričku s krátkými rukávy. Snad to aspoň bude stát za to. (MaFr)

VÝROČÍ

130 let od narození Gustava Frištenského

18. května uplynulo sto třicet let od narození pravděpodobně nejslavnějšího českého zápasníka a siláka Gustava Frištenského, jehož jméno se v češtině objevuje i v přirovnání „být silný jako Frištenský“. Frištenský vynikal nejenom svými výsledky v řeckořímském zápase, ale i v neuvěřitelné délce své kariéry. Pohledný muž, původním povoláním reznický tovaryš, svůj první evropský mistrovský titul vybojoval již v roce 1903 na mistrovství Evropy amatérů v Rotterdamu. Tam už jel jako mistr Rakouska-Uherska, ale za svoje peníze – jeho mateřský klub Hellas Brno totiž na jeho vyslání prostě neměl prostředky. Český borec, přestože neovládal ani němčinu ani holandštinu, sice získal titul, ale přišel o práci – přijel totiž do zaměstnání pozdě, protože cestou se stavil ještě nakrátko doma. Hledání nového zaměstnání nebylo nijak jednoduché a tak začal Gustav Frištenský zvažovat profesionální kariéru. Rozhodování mu usnadnila skutečnost, že novináři vypátrali, že ještě jako amatér pod pseudonymem nastoupil k několika profesionálním zápasům v Německu. Jako profesionál pak Frištenský procestoval celou Evropu, dostal se i do Ruska a absolvoval turné po Jižní Americe a zápasil také v USA. K zápasu se vrátil po skončení první světové války, musel se však na počátku dvacátých let vyrovnat s některými významnými neúspěchy. K nim patří především účast na mistrovství Evropy v roce 1923 v Praze, kdy skončil až na třetím místě, když podlehl mimo jiné svému letitému domácímu konkurentovi, mohutnému Václavu Šmejkalovi.

Frištenskému tehdy bylo již čtyřiačtyřicet let a jiný by na jeho místě snad zvažoval konec kariéry. Frištenský se však nevzdával – koneckonců jeho přemožitel Šmejkal měl stejný ročník narození, zápasníci tehdy mohli uspět i ve vyšším věku. Gustav Frištenský to ostatně prokázal i na několika dalších turnajích a především na mistrovství Evropy profesionálů, které proběhlo opět v Praze v roce 1929. Na něm skoro padesátiletý Frištenský vybojoval celkem osmkrát vítězství a získal zlatou medaili. Ani pak ovšem zápas nepověsil zcela na hřebíček a stále vystupoval a bojoval s nejrůznějšími vyzyvateli. Nicméně přece jen se chtěl trochu usadit – již v době pozemkové reformy po vzniku Československa si koupil se svým bratrem zbytkový statek v Lužici u Šternberka. Do možného poklidného konce kariéry tvrdě zasáhly politické události – v rámci záboru Sudet Frištenský o svůj statek přišel. Za okupace se účastnil odboje a podporoval rodiny uvězněných. Byl proto zatčen a několik měsíců vězněn. Nová doba profesionálnímu sportu nepřála a stárnoucí Frištenský se veřejného vystupování konečně vzdal. Ocítl se však zase ve finančních obtížích, protože byl opět připraven o svůj statek. Navíc se objevily i útoky na jeho osobu v souvislosti s kritikou profesionalismu v českém sportu. Teprve v samotném závěru života se mu dostalo znovu vysokého ocenění. V roce 1956 mu byl možná trochu překvapivě udělen titul „zasloužilý mistr sportu“. Gustav Frištenský zemřel ve své milované Litovli 5. dubna 1957 a o jeho skonu informoval třeba i tehdejší oficiální sportovní časopis *Stadion*. (MaFr)

Sokolská župa rakouská

1010 Wien, Drachengasse 35

www.sokol-wien.at

Tel./fax: ++43 1 604 87 04

Starosta:

Dr. Thomas Frey-Materna

(e-mail: thomas.frey-materna@rl.co.at)

Čestný starosta:

Dipl. Ing. Jiří Nováček

(e-mail: novacek.wien@aon.at)

Sokol informuje

Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností.

Přijďte se podívat, srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:

s. Marie Píbilová, tel. 330 97 87

s. Irena Floriánová,

tel. 0650/90 194 90

Sokolský adresář:

www.sokol-wien.at

Česká obec sokolská

Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1

Tel.: ++420 257 007 111

Fax: ++420 257 320 580

www.sokol.eu

Sokol Vídeň XX

Helena Rybáková

tel. 01/332 46 10

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
17:00 – 18:00

Bližší informace:

Mag. I. Mühlbergerová

tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V

3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 -	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II

2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 21:00	muži
---------	---------------	------

Sokol Vídeň III/XI

Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy)
---------	---------------	-------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.

Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at

10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)

Úterý	17:00 – 18:00	tanečky pro malé děti Sokol X
	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
	20:00 – 22:00	fotbal Sokol X
Středa	18:00 – 22:00	Volejbal Sokol III (18:00-20:00, 20:00-22:00)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	Jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorstenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	17:30 – 18:45	základní sport. gymnastika (žactvo 3-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII (Info: tel. 01/480 13 57)

17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	16:30 – 17:30	cvičení rodičů s dětmi
	17:30 – 18:30	cvičení žactva
	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Úterý	19:30 – 21:00	gymnastika „speciál“ (ženy + muži)
Středa	17:00 – 19:00	trénink oddílu stolního tenisu
Čtvrtek	17:30 – 18:30	cvičení žactva + stolní tenis
Pátek	20:00 – 22:00	základní sportovní gymnastika (muži)

Sokol Vídeň XXI (Info: karl.brousek@bmukk.gv.at)

21, Roda-Roda-Gasse 7

Úterý	18:00 – 21:00	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------

V první řadě třetí zleva předsedkyně KPR Ing. Věra Bombová, ve druhé řadě čtvrtá a pátá zleva členky výboru KPR JUDr. Eva Roztočilová a místopředsedkyně KPR MUDr. Dana Knoblochová. Muži z obou stran jsou krajané z Rakouska

Dne 20. 5. t. r. Klub přátel Rakouska uskutečnil vycházku do Riegrových sadů, které se zúčastnili kromě členů také naši krajané z Rakouska, kteří se dočetli o naší akci z kulturního měsíčníku Klub. Velmi nás potěšila jejich účast. Mezi nimi byl i Mag. Prof. Jan Kuhmeier.

Přítelkyně JUDr. Eva Roztočilová a MUDr. Dana Knoblochová nás seznámily s životem F. L. Riegra a s historií Riegrových sadů. Vycházka byla zakončena příjemným posezením v nedávno zrekonstruované vyhlídkové restauraci Mlíkárna. Bylo to velice příjemné setkání, na které rádi vzpomínáme. Na závěr vycházky se účastníci vyfotografovali u pomníku F. L. Riegra.

Dovolená v klášteře

Zní to možná divně, ale i to je možné. Protože jsme takovou dovolenou již několikrát zažili a právě jsme se z takové dvoutýdenní dovolené vrátili, rád bych o tom napsal několik vět.

Od pradávna bylo zvykem, že lidé putovali nejen na poutní místa, ale hledali duchovní útěchu a posilu taky v kláštorech. Zvláště tzv. monastické kláštery poskytovaly lidem občerstvení těla jako typickou charakteristiku mnišské pohostinnosti, ale taky oázu duchovní obnovy a možnost načerpání sil. Celá architektura klášterních budov a stavebních prostorů, jejich „rajské zahrady“, duchaplné malby a výzdoba tak jakoby dotvářely prostředí, které blahodárně působí jak na tělo, tak i na duši. V průběhu doby a taky vlivem materialisticko-ateisticky orientované společnosti zvláště 20. století se kláštery lidem jakoby odcizily, vzdálily. Nyní však, na začátku 21. století, zdá se, lidé začínají znovuobjevovat smysl a půvab klášterního způsobu života. Z mého pohledu k tomu přispěly dva faktory: na jedné straně neustálým shonem za nabytím materiálního dobra unavení a vystresovaní lidé začínají sebereflektovat svůj dosavadní způsob života, cítí potřebu zklidnění, zastavení se, ztišení. Lidem začíná docházet dech a vidí, že peníze, majetek a všechny typy konzumu nejsou vše. Cítí, že neustálé holdování těmto hodnotám je naplňuje více a více prázdnotou a vyprahlostí. Dosažení jednoho takového cíle automaticky vyvolává touhu po dosažení ještě

dokonalejšího uspokojení. Jenže donekonečna to nefunguje. Dříve nebo později přichází ujištění, že pokud nebude nasyčena stejným způsobem taky jejich duše, vše materiální, vše, co je v rovině uspokojování vnějších smyslů, je nedostačující.

Na druhé straně katolická církev a její řády prošly a procházejí ve druhé polovině 20. století obrovskou změnou. Církev už nemá takovou moc a vliv na vývoj společnosti, jak tomu bylo ještě před několika desítkami let či ve středověku. Kostely zejí pořád větší prázdnotou, mnohé klášterní budovy se vyprazdňují, mění svou původní funkci a přebudovávají se v hotely, koncertní sítě, ústavy pro dlouhodobě nemocné apod., protože již nemají dostatek nových řeholníků.

Tyto dvě skutečnosti přispěly k tomu, že na Západě, zvláště ve Francii, církev a řeholníci se pokoušejí o obnovení staronové cesty – nabízejí lidem, zvláště těm, kteří hledají smysl života anebo jsou dosavadním způsobem života unaveni, možnost duchovního a tělesného odpočinku. To, čemu se v Německu či Rakousku říká „Kloster auf Zeit“ – „klášter na zkušenu“ – je něco, co má ve Francii již velice dlouhou tradici.

Z míst, která jsme letos navštívili, stručně popíší tyto kláštery:

1. Sestry benediktinky „Notre Dame de Fidelité“ – Naší věrné Paní – v Jouques, asi 30 km východně od Aix-en-Provence. Toto místo je samo o sobě již nádherné. Voňavé lány levandule, lesíky a háje, ve kterých roste divoký rozmarýn a tymián, jejichž vůně vás pohltní, kdykoliv do nich vkročíte, zvláště však v květnovou dobu, kdy tyto rostliny kvetou a jsou plné bzučících včel a čmeláků. Olivová pole, vinohrady, třešňové lány, cedry, palmy, pomerančovníky – tato nádherná a požehnaná provensálská země, tak jako vlastně celý mediteránní kraj již od 4. století, přitahovala kvůli vlídnosti podnebí a úrodnosti muže a ženy, kteří se na samotách a později v mnišských komunitách věnovali zasvěcenému způsobu života. Nikde jinde na světě nebylo založeno tolik abacií a klášterů jako právě zde. Klášter sester benediktinek v Jouques však vůbec není starý. Založil ho v roce 1968 jeden benediktinský mnich pro sestry s regulí sv. Benedikta. Dnes zde žije pětapadesát sester. Je to jedno z největších, ale taky nejživějších ženských abatyštví v celé Francii. Sestry jsou si takřka ve všem úplně soběstačné. Chovají krávy, prasata, slepice, králíky, pěstují obilí, vinnou révu, olivy, levanduli a ovocné stromy. To vše jim skoro za devadesáti procent zaručuje výživu a zároveň obživu za utržené peníze z prodeje různých produktů. *Ora et labora* – modlitba a práce – je smysl jejich života. Jak nám řekla jedna sestra: „Všechno si děláme sami, manuální práce nás baví, rády děláme na čerstvém vzduchu.“ Avšak práce pro uspokojení těla nesmí převažovat nad prací pro uspokojování potřeb duše. Dlouhé hodiny dne věnují meditaci, modlitbě, zpěvu a slavení mše. Zvláštní prioritu v této duchovní práci má gregoriánský zpěv. Několikrát denně se scházejí v kostele ke zpěvu liturgických hodin. Tyto modlitby jsou největší atrakcí, důvodem, proč k nim lidé přicházejí. Když zazní v kostele jednotný a do posledních detailů vyšlechtěný zpěv pětapadesáti sester, zastaví se vám dech a čas jakoby přestal běžet. Při té nádherné hudbě máte dojem, že nejste na zemi, ale někde v nebi, a nechce se vám jít domů... Protože sestry samy žijí v klauzuře a ve svém klášteře hosty neubytovávají, postavi-ly nedaleko kláštera dům pro hosty. Sv. Benedikt prikazuje

svým bratřím v reguli, aby byli pohostinní a vstřícní k poutníkům. Této zásady se drží i sestry benediktinky. Jejich dům je po celý rok domovem putujících poutníků na cestě do Santiaga di Compostela, ale taky náhodných turistů či „cílevědomých turistů-dovolenkářů“ – tak jako tomu bylo v našem případě –, kteří chtějí prožít několik dnů v nádherném prostředí přírody, na samotě, uprostřed modlitby, ticha, jednoduchého bydlení a stravy... Při jídle nás každý den obsluhovala jiná sestra, podle toho, jak měly rozdělenou službu. Každá z nich byla veselá, přátelská a příjemná. Jelikož se u nás vystřídalo několik sympatických sester, neodpustil jsem si při odjezdu otázku na jednu z nich, sestru Marii Terezu, které ještě nebylo čtyřicet let: „Jak je to možné, že každá z vás má pořád veselou náladu? Copak nemáte někdy dny, kdy se vám nedaří dobře a není vám zrovna do smíchu?“ – Její odpověď byla jednoduchá, ale výřečná: „Přece jsem nevstoupila do kláštera proto, abych zde byla smutná...“ V duchu jsem tak trochu záviděl deseti mladým novickám, které se právě připravovaly pro vstup do této živé a krásné komunity...

2. Cisterciácký ostrov a klášter St. Honorat, patří k ostrovům Lérins nedaleko od Cannes. Tento ostrov obývají již od 4. století mniši. Je zcela zvláštní. Má jen několik hektarů, na to, abyste ho v poklidném tempu obešli, vám postačí necelá hodina. Cisterciáci jsou reformovaní benediktini, jejich heslem je podobně „Ora et labora“. V přítomnosti mnichů, na modlitbách, při jídle a společných akcích spolu s návštěvníky vládne všude silencium. Část kláštera je rezervována pro lidi „z venku“, kteří chtějí strávit spolu s mnichy několik dnů v tichosti, modlitbě a jednoduchosti. Cely pro ubytování jsou velice jednoduché, staré, potřebovaly by již alespoň částečnou opravu. Toalety a sprchy jsou společné pro všechny návštěvníky. Protože se sem potraviny musejí přivážet z pevniny, strava je zde velice jednoduchá a skromná. Někdy máte dojem, že jste se vrátili v tomto klášteře o jedno století dozadu. Zvláště když člověk přijede z ekonomicky vyspělé země, zvyklý na všemožný běžný komfort, který mu připadá jako samozřejmost. Na tomto ostrově a v tomto klášteře si najednou uvědomíte, jak mnohé věci denního života vůbec nejsou samozřejmostí. Najednou jste přinuceni spontánně, automaticky myslet na ty lidi světa, kteří žijí v materiální nouzi, nedostatku hygienických vymožeností a sociálního zabezpečení. Přesto nemusíte mít strach sem jet. Nocleh, ubytování a jídlo máte zabezpečené. K tomu nádherné zpěvy mnichů, kteří zpívají liturgické modlitby několikrát během dne, dokonce i v noci. Účast na jejich modlitbách je samozřejmě dobrovolná. Kostel je však vždy plný turistů, a to nejen věřících, ale i těch lidí, kteří jsou bez vyznání a k mnichům přijeli, protože si chtějí buď odpočinout, anebo nemají jinou možnost, jak by na tomto překrásném ostrově mohli delší dobu pobývat než přihlásit se k pobytu v klášteře. Protože jsme byli na tomto ostrově již podruhé a teď jsme tam prožili několik dnů, mohu dosvědčit, že všichni bez výjimky sem přicházejí rádi, že si cení toho strávit několik dnů na tak krásném, čistém a klidném místě. Na ostrově není žádný hotel, není povoleno tam stanovat, nejsou tam žádné obchody. Všude voní exotické květy, při procházkách vás doprovází koncert nejrůznějších ptáků, často vám cestu překříží nějaký pestře zbarvený bažant, kterých je zde požehnaně a nikdo jim nebrání se rozmnožovat, z každého místa, na kterém se při procházce zastavíte, máte božský pohled buď na moře, pevninu nebo bujnou vegetaci. Pro-

tože je tento ostrov tak exotický a prostřednictvím mnichů nabízí turistům přitažlivý pobyt, jsou kapacity pro jejich ubytování pořád vyprodané, není tak jednoduché domluvit si zde možnost pobytu. Ten, kdo by to však chtěl zkusit, to musí udělat s několikaměsíčním předstihem nejlépe prostřednictvím internetu, kde najde veškeré informace a podmínky pro možnost příjezdu.

3. Sestry klarisky v Montfavet u Avignonu

Tyto v klauzuře žijící sestry patří ve Francii mezi ty, které vymírají. Je to vidět i na tomto klášteře – bývalém zámku, který sestrám kdysi darovala jedna šlechtická rodina – a taky na komunitě. Žije zde třináct starých řeholnic a čtyři mladé novicky. Věk starších sester se pohybuje mezi sedmdesáti a dvaadvadesáti lety, všechny novicky jsou cizinky pocházející z různých zemí Afriky, Asie či jižní Ameriky. Ale i když jsou sestry v tak pokročilém věku, je radost zúčastnit se spolu s nimi jejich liturgických modliteb či slavení mše. Sestry jsou rozděleny do dvou chórů, krásně zpívají za doprovodu elektronických varhan nebo kytary, na které hrají dvě ze sester. Je to nesmírně živá a veselá komunita. I když je jejich věk pokročilý, vůbec nemáte dojem, že na práci či chod kláštera nestačí nebo že něco nezvládají. Všude je čisto, pokoje pro hosty jsou jednoduché, ale vzorově čisté a decentně upravené, pohostinné a jídlo, které hostům servíruje osmasedmdesátiletá sestra Terese, je typická francouzská kuchyně, se vším, co k tomu patří, tedy i s lahví vína a dobrými francouzskými sýry. „Tyto sestry znám již čtyřicet let a od té doby je pro mne záhadou, jak žijí. Nikdy jsem neviděl, že by k nim přišla nebo vstoupila nová Francouzka, jejich počet se neustále zmenšuje, přesto jsou vždy veselé, poctivé ve snaze žít své povolání a přitažlivé pro lidi z okolí a pro hosty...“, říká nám P. Jean, kněz, kterého během pobytu u sester v Montfavet navštěvujeme v katedrále v Avignonu. Známe ho z naší předešlé návštěvy před dvěma roky, a protože je to vzácný a jemný člověk, nenecháváme si ujít příležitost a znovu ho navštěvujeme. Loučení s těmito sestrami bylo velice srdečné a přátelské, vůbec se nám nechtělo odjet, nejradyji bychom náš pobyt ve Francii prodloužili, abychom mohli u nich pobýt vícero dnů. „Au revoir“ – „na brzkou shledanou“ – říká nám několik sester a my doufáme, že s k nim opravdu budeme moci brzo vrátit. Nádherná komunita!

4. Priorát nemocných benediktinských mnichů v Bouchaud, nedaleko od Arles v Camargue. O této komunitě jsem se již jednou zmínil v článku *Vivat la France monastique*, který se nachází na mé stránce: www.peterzaloudek.com v rubrice LISTY, v květnu 2007. Tento klášter je velice zvláštní, řekl bych, až unikátní. Nejenom že se nachází v překrásném národním parku Camargue, kde již rostou exotické rostliny, hnízdí plameňáci, chovají se plemena zvláštních bílých koní a černých býků taureau, kteří se používají ve Španělsku a jižní Francii v arénách, pěstuje rýže a na obrovských plochách blízko moře se získává sůl. Čili už sama příroda láká k pobytu. Klášter je však zcela výjimečný tím – a je to typická, ve Francii zrozená kongregace –, že v něm žijí nemocní mniši benediktini. Mají sice reguli sv. Benedikta, avšak vlastní mírnější konstituce, které umožňují řeholní život mužům postiženým jak tělesnými, tak i lehčími psychickými poruchami. Tento druh řehole je ve světě zcela výjimečný a dává možnost žít v řádu takovým lidem, kteří by za normálních podmínek kvůli zdravotním problémům v žádné jiné řeholi nebyli přijati. Před dvěma lety jsme navštívili tuto komunitu poprvé. Byli jsme

nadšení tím, jak mniši žijí a jak rádi tvoří svou komunitu. Proto jsme se tam znovu chtěli vrátit a pobýt s nimi několik dnů. Vždy, když jsme měli možnost sledovat mnichy při modlitbě, slavení mše či jakékoliv jiné práci, byl to pro nás silný zážitek. Letos byl umocněn tím, že do komunity přibyli čtyři noví členové, novicové. Dokážu si představit, že asi ne každý člověk by sdílel naše nadšení, zvláště kdyby viděl, jak se různí členové této komunity kvůli psychickým problémům vyhýbají kontaktu s návštěvníky. Avšak pro nás vidět, s jakou radostí, důsledností, dochvilností, s jakým nadšením zpívají veškeré liturgické modlitby několikrát denně, jak dodržují řád, práci a jiné povinnosti, bylo potěšení z toho, že tito lidé mají možnost takhle žít. Bratr Bruno Marie, který je hoteliérem v tomto klášteře, a má tedy na starosti hosty, nám před dvěma lety, ale i teď řekl: „Kdyby někteří z těchto lidí nebyli v klášteře, tak by museli dlouhodobě žít na psychiatrické klinice. Zde se staráme jeden o druhého a zároveň se věnujeme činnosti, která nám dodává sílu žít...“ Tento klášter možná není pro každého turistu. Při našich dvou návštěvách jsme měli možnost vidět dost náhodných turistů-hostů, kteří se zde zastavili možná ze zvědavosti, anebo jen jako náhodní cestovatelé, kteří potřebovali někde přespat. Bylo vidět, jak na ně pobyt v tomto prostředí zapůsobil a s jakým obdivem a vděčností, že zde mohli být, odcházeli. A my jsme rádi, že tento klášter, taková řehole existuje a že desítky, možná stovky lidí mají šanci prožít život navzdory zdravotním handicapům v prostředí a společenství lidí, kteří s nimi spolupracují a navzájem si pomáhají...

Závěrem stručně shrnutí: Každý z těchto čtyř klášterů, které jsme letos navštívili, byl jiný. Všechny se nacházejí v překrásné přírodě, v tichosti samoty, lesa či ostrova, všechny jsou však taky blízko historických a kulturních míst. Ve všech se mniši a řeholní sestry věnují nádhernému sborovému zpěvu, hudbě a modlitbě. Každý má však svou charakteristiku. V Jouques imponují usměvavé a velice příjemné, komunikativní sestry a jejich latinsky zpívaný gregoriánský chorál. Na ostrově Saint Honorat člověka přímo omámí čarovná poloha ostrova a krásný liturgický zpěv ve francouzštině. U sester klarisek – navzdory životu na bývalém zámku a pokročilému věku sester – vás osloví jejich jednoduchost a upřímnost. V Bouchaud poznáte řeholní komunitu a něco, o čem jste doposud neměli ani potuchu, že by mohlo existovat. Všechny mají mnoho společného, a přesto je každý jiný, a tedy možná ne pro každého.

Nevím, jak je to v Čechách, jestli jsou tam již otevřené kláštery pro „lidi z venku“. Pokud však budete chtít navštívit nějaké kláštery ve Francii či někde jinde v cizině, je potřebná znalost jazyka. Dále je dobře vědět, že tento druh dovolené nabízejí řeholní komunity lidem, kteří se chtějí účastnit na modlitbách nebo si chtějí duchovně odpočinout. V některých klášterech je podmínka minimálního pobytu tři dny. Plná penze v klášterech se pohybuje mezi 30 až 40 € na osobu (nocleh a jídlo během celého dne). V klášterech jsme mezi hosty často vídali nekřesťany. Ať už tam přicházejí z jakýchkoliv důvodů, akceptují podmínky, které klášter klade. Účastní se modliteb či jiných akcí, které ta či ona komunita nabízí. Kdoví, možná je to nová forma k oslovení či získávání nových sympatizantů a pozdějších členů katolické církve.

O Západu se často ve slovanských zemích mluví jako o dekadentní společnosti a taky o společnosti, která již

přestala být křesťanskou. (Viz například přílohu *Lidových novin PÁTEK* z 10. 4. 2009 na straně 4 v článku *Mešita za plotem s podtitulem: Postnáboženský Západ pod ranami kladiva na čarodějnice*.) Na tomto tzv. Západě žijí již skoro třicet let. Od pádu komunismu uplynulo dvacet let, mám možnost porovnávat. Takové a podobné výroky o Západu, jaké se často ve slovenských či českých novinách vyskytují, bych si však nedovolil tvrdit. Právě naopak. Tak, jak již mnohokrát v dějinách vzešlo tolikrát něco nového, něco duchovního právě z té tzv. západní civilizace, tak se tomu, dle mého názoru, děje i dnes. Kež zárodky tohoto nového, transparentního způsobu řeholního života, kdy kdokoliv z „venku“ má možnost nahlédnout a „okusit“, co to znamená žít zasvěceným životem Bohu, osloví co nejvíce lidí i v té tzv. východní Evropě a dá možnost vzrůstu novým řeholním komunitám, nabízejícím lidem nejen duchovní občerstvení, ale i radost ze života s Bohem...

*ThLic. Peter Žaloudek, Vídeň
květen 2009*

www.peterzaloudek.com

Reakce na článek v novinách

Věc: Hrozivý scénář: Pražský okruh se nedostaví

Tady je možnost, jak konečně začít říkat pravdu o dopravním systému ČR, o neúnosnosti silniční dopravy, konečně napravit, co se dá, posílit železnici a automobilismus dostat do určitých mezí, zachránit krajinu a její obyvatelost a funkci. Ale ono nic. Jen řev, že se stavby dál nebudou dělat. Co se asi stane? Proč tedy neplatí uživatelé – tedy proč se nezdraží benzín, ve městech není mýto, nezdraží se nafta, neomezí se kamiony, neudělají se razantní změny v harmonizaci dopravy? Proč město Praha financuje za skoro 40 miliard Kč nesmyslný tunel Blanka a další návazné stavby, které nic nevyřeší a u kterých neslibili to základní – dosažení normových hodnot v jejich okolí, razantní snížení intenzity dopravy, hluku, znečištění ovzduší, návrat zeleně do ulic, zatraktivnění MHD zkrácením intervalů apod.? Proč nadále hledají desítky miliard na metro do polí a na letiště, když na to stačí levnější železnice, tramvaje apod.? Takže je peněz málo, nebo dost? Jde o soukromé zájmy, nebo veřejné? Jde o půjde konečně o řešení krize dopravy, nebo o zájmy různých lobby a soukromých kapes?

A. Minařík

Dvacet let po pádu komunismu...

Otevření hranic, vstup bývalých komunistických zemí do EU, volby do evropského parlamentu...

Jsem si jistý, že k tomuto tématu zaujme mnoho známých osobností, politiků, novinářů své stanovisko a články, úvahy, vzpomínkové slavnosti atd. nebudou chybět v žádné zemi Evropy, ale ani v mnoha jiných státech světa. A tak se omezím jen na stručný komentář a vyslovím pár myšlenek, které mi u této příležitosti proběhly hlavou.

U příležitosti tohoto výročí vysílala rakouská televize ORF 2 dne 23. a 25. června 2009 v přírodovědeckém televizním pořadu UNIVERSUM dokumentární film o bývalém pohraničním pásmu mezi někdejšími komunistickými státy a západní Evropou. Jak známo, tuto hranici tvořil tehdy ostnatý drát, zaminovaná pole a několik kilometrů široké pásmo země „nikoho“, do kterého měli možnost vstoupit jen vojáci socialistických států a pár občanů tehdejších ves-

nic, kteří se při každém vstupu a odchodu z tohoto pásma museli legitimovat. Čím déle však komunismus trval, tím víc lidí se postupně z těchto vesnic vystěhovalo, protože neustálé šikanování a prokazování totožnosti je natolik denervovalo, že raději opustili rodný dům a svou vesnici a usadili se někde ve městě. V tomto pořadu poukazuje rakouská televize na to, jaký vliv mělo toto pásmo „země nikoho“ na zvířata, jejich volný pohyb a vývoj. Jako všeobecně konstatováno bylo v tomto filmu s velkým obdivem a taky povděkem, navzdory smutnému faktu, že taková hranice rozdělovala tragickým způsobem lidi, řečeno, že absence pohybu lidí a turistického ruchu v této oblasti zvířatům všeobecně prospěla. Na mnoha místech žijí dokonce takové druhy, které již v jiných oblastech vlivem civilizačního pokroku a migrace lidí vyhynuly. V tomto pořadu mne však zaujala jedna skutečnost, kterou jako vědeckou analýzu doložili bavorsští zoologové. Jak známo, hranici mezi Českem a Bavorskem tvoří rozsáhlé lesy pohoří Šumava, na území Bavorska zvaného Bayerischer Wald. Ostrnatý drát a široké pásy země nikoho rozdělily tento obrovský les na dvě části. Protože v této oblasti se ze začátku komunismu pokoušelo hodně lidí o útěk na Západ, umístili zde českoslovenští vojáci na příkaz „shora“ miny. Bavorští myslivci si všimli, že počet jelenů a vysoké zvěře na bavorské straně se přes otevřenou hranici a možnost volného pohybu zvířat nemění. Informovali o tomto německé zoology. Ti pak udělali tento zajímavý pokus: jak na straně bavorské, tak i na straně české označili několik desítek jelenů čipy, aby pak mohli přes satelit sledovat jejich pohyb. Došli k fascinujícímu závěru: jeleni z Bavorska a jeleni z Čech se volně pohybují jen po místo, kde kdysi stál drátěný plot. Přesto, že tam již skoro dvacet let ani ostrnatý drát, ani miny, ani strážní věže vojáků nejsou, jeleni někdejší pomyslnou hranici nikdy nepřekročí. Přitom se jedná již o zcela nové generace jelenů, které skutečnou hranici neměly možnost zažít! Ponechám teď vědecké vysvětlení tohoto fenoménu fundovanějším osobám. To, co však chci říct, je zamyšlení se nad tím, jak se chováme my lidé, tedy bytosti mnohem dokonalejší než jeleni, jak my fungujeme dle určitých hranic – mantinelů vytýčených přímo či nepřímo výchovou, prostředím, zkušenostmi atd.

Deset let od pádu komunismu jsem se věnoval přednáškové činnosti. Protože jsem hodně cestoval na havajský ostrov Molokai, který je pro nás občany vnitrozemní Evropy vzdálený a exotický (pracoval jsem tehdy na knize *Aina Hemolele – svátá zem Molokai*), hodně jsem tam fotil a své záběry, ale i historické snímky z různých archivů jsem pak prezentoval ve velké, devadesátiminutové audiovizuální show. Pro tuto činnost jsem si zakoupil speciální technické přístroje, které byly nejenom velice drahé, ale umožňovaly zároveň kvalitní, profesionální prezentaci pro velké množství lidí ve velkých kinosálech. Úspěch těchto přednášek i skutečnost, že vlastním tyto speciální přístroje, mě přiměla k vytvoření nové přednášky. Jako neaktuálnější téma se mi zdála prezentace Slovenska na území Rakouska a Německa. A tak jsem začal jezdit na Slovensko, fotil, sbíral materiály, trávil stovky hodin při výběru diapozitivů, tvorbě obrazových sekvencí s hudbou (ta byla čistě slovenské proveniencí), psal si komentář atd., až z toho všeho vznikla devadesátiminutová audiovizuální show o Slovensku pod titulem: „SLOWAKEI – ein Land der Berge, der Burgen und der tausend Höhlen, ein Land reich an Schönheiten der Natur, an Schätzen der Geschichte, das

Land im Herzen Europas – ein Nachbar Österreichs...“ – „SLOVENSKO – země hor, hradů a tisíce jeskyň, země bohatá na krásy přírody, bohatství dějin, krajina v srdci Evropy – soused Rakouska“. Dnes bilancuji: mou audiovizuální prezentaci o Molokai vidělo asi 15 000 lidí při 120 představeních v Rakousku, Německu, Belgii, Čechách a na Slovensku. Přednášku o Slovensku jsem měl asi desetkrát a vidělo ji necelých 1 000 lidí v Rakousku a v Čechách. O tuto přednášku nebyl na Západě zájem. Při nabídkách této přednášky, dříve než někdo měl možnost uvidět plakáty či přečíst si předem nějaké informace, jsem dostával jako odpověď: „Prosím Vás, koho zde už zajímá Slovensko? Jít si tam něco levně v pohraničí nakoupit či umožnit založení firem kvůli levné pracovní síle, to možná jo, ale jako typ na dovolenou, to určitě ne.“ Rakušané jedou raději k moři či do země jihozápadní Evropy nebo na vzdálená exotická místa. O pár let později vstoupilo Slovensko i Česko do EU, přesto stále ještě nepatří tyto země (s výjimkou města Prahy) na první místa v žebříčku zemí, kam obyvatelé Rakouska, ale i západní Evropy rádi jezdí. Tehdy jsem si uvědomil, jak hluboce jsou zakořeněny hranice – bariéry myšlenkových procesů a předsudků – v hlavách Rakušanů, pro které zůstaly země Slovenska, Čech, ale i jiné, pořád jenom ty „nesympatické, nepřitažlivé“, ve kterých pořád ještě vládne bída, zaostalost, korupce, krádeže aut apod. Zbourat drátěný plot lze rychle, ale zbourat myšlenkové pochody, myšlenkové hranice, předsudky – to nelze z jednoho dne na druhý!

Koncem května a začátkem června proběhly ve všech zemích Evropy volby do evropského parlamentu. Jak známo, účast voličů byla všeobecně nízká. Ale nikde nebyla tak mizerně nízká, jako tomu bylo na Slovensku, v Čechách a v některých jiných postkomunistických zemích. Zatímco v zemích původní, klasické EU byla účast v průměru kolem 50 %, na Slovensku to bylo jen kolem 20 % a v Čechách kolem 25 % voličů. V těch dnech jsem potkal ve Vídni skupinu deseti mladých Čechů, turistů, kolem třiceti let, všichni absolventi vysokých škol, a zeptal jsem se jich na jejich názor, proč si myslí, že byla v Čechách tak malá účast, a jestli byli taky volit. Jejich odpovědi mne šokovaly: ani jeden z nich volit nebyl, o volby, jakékoliv, i místní, nemají zájem, „protože se volbami stejně nic nezmění a těm nahoře jde jen o jejich peníze...“ Z reakcí těchto mladých lidí jsem byl tak v šoku, že jsem pak s nimi ani nedokázal pořádně diskutovat. Když se před dvaceti lety předháněli politici zemí, ve kterých padl komunismus (byl mezi nimi i tehdejší premiér ČR Václav Klaus) v tom, kdo z nich dříve požádá EU o vstup (ti, co tenkrát sledovali média, si na ty, někdy až groteskně trapné situace vzpomenu, jednalo se například o to, že některá země požádala o vstup do EU o jeden den dřív než jiná, přitom EU přijímala nové členy v rámci skupinového celku), říkal jsem si sám pro sebe: ano, to je dobře, čím dřív a lépe se přizpůsobí legislativa, myšlení, chování, přístup k hodnotám, práci, podnikání atd. lidí z tzv. Ostblocku způsobu života v EU, tím lépe. Když se ale blížil termín konkrétního přijetí těchto zemí, přepadla mne najednou skepse: Není to příliš brzo? Nemělo by se raději ještě pár let počkat? Je pravda, že mnohé se zlepšilo. Mnoho se vybudovalo a financovalo jen díky tomu, že se mohly čerpat zdroje z EU. Lidi si tak možná ani neuvědomili, za jakou cenu se nová společnost rodila. Po druhé světové válce, kdy se materiálně a morálně zdeptaná Evropa jen pomalu díky vlastní síle znovu začala

stavět na vlastní nohy, vážil si lid možná právě proto plodů své práce, protože si uvědomoval, za jakou cenu se nová společnost vytvářela. Když je člověk na něčem osobně zainteresován, i když je to spojeno s utrpením, tak tím roste přímo úměrně i jeho sebevědomí a pocity vděčnosti a zodpovědnosti. Česká republika byla jednou z prvních zemí, které o vstup do EU požádaly. Díky přílivu peněz z EU se mohlo vybudovat tolik objektů – silnic, železničních drah, městských vodovodů a kanalizací, hospodářských budov, kulturních akcí, které by bez sponzorských financí nikdy nemohly být realizovány, know how při tvorbě infrastruktury a řízení úřadů státní správy atd., atd., atd. Přesto patří právě Česká republika reprezentovaná osobou prezidenta Klause k největším kritikům Unie. To, co provedli čeští poslanci v dubnu letošního roku, když nechali úmyslně padnout vládu v době českého předsednictví EU – řečeno slovy Václava Havla – byla kudla do zad vlády na úkor dobrého jména republiky – a řečeno mými, tvrdšími slovy, z pohledu člověka žijícího venku, a tedy vnímajícího mnohem zřetelněji, co si o tomto činu myslí lidé zde – neomluvitelné gesto arogantní samolibosti a egoismu politiků Paroubka a Klause, kterým očividně vůbec nejde o dobro celku, ale jen o vlastní mocenské plány na úkor celého národa. Jestli si český národ nechá líbit ve svém vedení takové politiky, tak bude pro něj lepší, když z EU vystoupí a bude si hledat své příznivce mezi politiky typu ruského Putina či severokorejského paranoického komunistického vůdce... Pokud Češi míní EU neustále jen kritizovat a bojkotovat a přitom nejsou schopni vidět vše dobré, co se jim díky členství dostalo, a nedokáží být za to vděční, tak si ani nezaslouží být členy tohoto seskupení...

V zemích, které byly po pádu komunismu přijaty do EU, ten proces dozrávání, ta možnost spolupodílení se na tvorbě nových hodnot proběhly velice rychle, a dovolím si tvrdit, i povrchně. A i když určité hodnoty vybudovány byly, nebylo vybudováno zdravé sebevědomí spočívající na pilířích morálních hodnot. To, co se stalo, mi připadá jako vývoj mentálně handicapovaného dítěte: fyzicky a věkově roste, jeho způsoby myšlení a chování však nejdou ruku v ruce – krok za krokem – fyzického vývoje. Kde zde zůstala hranice, která ještě nebyla překročena? Generace lidí žijících v komunismu se stavěla laxně, ne-li apaticky k volbám, protože ať volil, kdo volil a koho volil, tam nahoře se stejně nic nezměnilo, pořád zde vládla jedna a ta stejná komunistická strana, vše zůstávalo při starém. Generace dnešních dospělých lidí – to jsou děti, vnuci a pravnuci té generace, která jim svým způsobem života vtoukala do hlavy, že není nutné jít k volbám, protože to k ničemu není. Po pádu komunismu se lidé sice více méně rychle dokázali adaptovat na požadavky tržní ekonomiky, ale na jaké úrovni zůstala morálka, kultivace svědomí? Je možné změnit morální postoje, návyky, zlovyky taky tak rychle, jak rychle je možno vyměnit košili, či jak rychle začali lidé měnit práci, bydliště či vztah k soukromému vlastnictví?

Ti bavorsko-čeští jeleni mi dlouho nedali spát. Jsou součástí nás všech, odrážejí naše životy, námi vybudované hranice, naše strachy a zbabělé vyhýbání se řešení problémů a zároveň nedostatek odvahy tyto hranice zbourat a začít žít jinak. Ať patří dík těm jelenům za jejich poselství! Nastavili nám zrcadlo a je na nás, co budeme chtít v tomto zrcadle vidět.

*ThLic. Peter Žaloudek, Vídeň, červen 2009
www.peterzaloudek.com*

Jarní veselice

Tak jako každoročně pořádala sokolská jednota XII/XV jarní veselici na zahradě školy Komenský ve III. okrese. Od osmé hodiny ranní připravovali sestry a bratři lavice, stoly, pivní stánek, pro děti Luftburg, bufet s kávou, domácími moučníky a jinými dobrotami. A všichni se ustaraně dívali k obloze a v duchu zaháněli kupící se mraky. Starosti byly vyslyšeny a vykouklo i sluníčko. Hurá, veselice mohla propuknout. A už se trousili první návštěvníci. S přibývajícím slunkem jich bylo stále víc. Do ouška jim hrál Mirek, výborný jednočlenný orchestr ze Stavěšic, a mnozí riskli taneček a později i zpěv. Pivní stánek byl doslova obležen návštěvníky, kteří s chutí konzumovali pivo z jižních Čech dodané panem Kolaříkem, točené br. Floriánem Toníkem a pomocníkem, výborné bílé i červené víno – zásluha br. Seveldy – a nealko nápoje. Je obvyčejem, že tzv. Jugendgetränk má být cenově dostupný, a tak si jej dopřávali i mnozí dospěláci.

Hned vedle se činili bratři Matoušek a Materna. Napřed nás všechny „vyudili“ při rozžhavení grilu, ale pak už se nesla libá vůně pečené krkovičky a vuřtů neodolatelně zahradou a lákala návštěvníky ke konzumaci. Trochu mačesky na tom byla sestra Helenka s pomocnicemi. Musely zůstat v předsálí, kde nabízely hostům kávu, výborné zákusky i různé pomazánky. Ta jedna – syrečková – voněla až na zahradu, a proto ji bratři prodávali hned k pivu.

Sestry Floriánová, Beranová a pomocnice měly připraveny pro děti hry a děti byly odměňovány zmrzlinou. Mohli jsme uvítat sestry a bratry ze všech sokolských jednot, zástupce školy, Menšinové rady, krajského tisku a mnohých spolků.

Počasí vydrželo až do uklízení zahrady v 18 hodin, návštěvníci odcházeli spokojeni. (Výjimkou byli někteří nespokojení s argumentem, že by ještě zůstali, ale už došlo pivo.)

Pevně doufám, že byla (bude) spokojena i ses. Egermeierová, naše „kasička“, která nejen návštěvníky u vchodu vítala, ale i prodávala vkusná trička se sokolským nápisem.

Děkujeme všem za návštěvu bratrského podniku, i těm, kteří se podíleli na jeho zdaru. Zvláště děkuji sestřám a bratrům z jiných sokolských jednot, kteří „samozřejmě“ pomáhali při průběhu a úklidu, jako ses. Beranová a br. župní starosta Frey-Materna. Z jejich nezištnosti by si mohli mnozí vzít příklad. vz

Literatur Café s Petrom Štědroňem: Dramaturg má úmysel šokovat a konšternovat

Dňa 21. 4. 2009 sa v Českom centre na viedenskej Herrengasse uskutočnilo stretnutie s českým germanistom, prekladateľom a umeleckým šéfom divadla Reduta v Brne Petrom Štědroňom.

Petr Štědroň je už šesť rokov dramaturgom Pražského divadelného festivalu nemeckého jazyka. Festival ponúka každoročne to najlepšie z divadiel nemecky hovoriacich zemí za uplynulý rok. Podľa Petra Štědroňa prináša festival do českej kultúry niečo, čo nemá na českých scénach porovnateľné rozpätie.

Festival ponúka aj diskusie s umeleckými tvorcami ako Peymann, Castorf a Beyrl, koproducentom je Rimini Protokoll, súčasné najvýraznejšie divadelné zoskupenie v nemecky hovoriacom priestore.

Riaditeľka Českého centra T. Langášková, umelecký šéf divadla Reduta P. Štědroň a M. Kuklová – Institut für Slawistik, Wien

Snáď prelomovou inscenáciou bola v roku 2000 Percevalova *Schlachten!*, ktorá trvala celých 12 hodín. Petr Štědroň, ktorý pre festival pracuje od roku 2003, mu spolu s festivalovým vedením, ktoré tvorí spolu len päť ľudí, dáva každý rok osobitú tému, myšlienku.

Festival má v úmysle podnecovať študentov, predovšetkým germanistiky a divadelnej vedy, k prekladateľskej činnosti a k zaoberaniu sa s divadelnou scénou nemecky hovoriacich krajín, ktorá ponúka divákovi veľa zaujímavého.

(www.theater.cz)

(ao)

AUSSTELLUNG MYTHISCHE GESTALTEN ZUR ZEIT RUDOLF II. IN PRAG

SKULPTUREN

von:

T. Bosambo, J. Brabenec,
F. Gravogel, G. Hujber,
M. Jožák, I. Kitzberger,
M. Monhartová, S. Pokorný,
V. Stoklasa, M. Šrámek,
D. Tejkal und J. Wernerová

Am Samstag und Sonntag
von 10 bis 18 Uhr.
Ausstellungsdauer:
bis Ende August 2009
Öffnungszeiten:
Mo-Fr 13-18 Uhr,
Sa 10-14 Uhr

ORT:

Atelier Jan, Hof im Haus Nr. 7
und die Passagen
am Spittelberger Platz
1070 Wien,
Spittelberggasse 7

XXV. Chopin-Festival in der Kartause GAMING (13.-16. 8. 2009)

Z pripravovaného programu:
14. 8. v 18:00 hod.

Koncert – veľký komorní orchestr Slovenské filharmonie, dirigent: Edward Danel, sólisté: Edward Zienkowski – housle, Philippe Giusiano, Manfred Wagner-Artzt – klavír. Z děl: H. Wieniawski: *Houslový koncert č. 2 d moll, op. 22*, F. Chopin: *Klavírní koncert č. 1 e moll*, J. Haydn: *Koncert pro klavír a orchestr D dur*

Kartausenkirche

Bližší informace: www.chopin.at

Internationale Chopin-Gesellschaft in Wien, Biberstr. 4,
1010 Wien

Tel.: 512 23 74, fax: 512 23 74 75,
e-mail: office@chopin.at

Výstava Kateriny Symon

V dolnorakouském liechtensteinském zámku Wilfersdorf vystavovala po celý duben svou foto-realistickou malbu Mag. Katerina Symon společně s Franzem Rathmannerem (skulptury).

Mag. Katerina Symon, geb. 28. 10. 1966 in Prag, lebt seit 1968 in Wien, studierte an der Universität für angewandte Kunst in Wien von 1985-1991.

Studium Richtung: Kaligraphie und Buchgestaltung, Grafik mit Schwerpunkt Verpackungsdesign, Industriedesign bei Prof. Carl Auböck, Diplomarbeit bei Prof. Tino Erben – Schmuckverpackung für den Juwelier Schullin

Katerina Symon arbeitet derzeit als freiberufliche Malerin: Plakat Österreichischer Alpenverein 1987, Kinderbücher. Designerin: Verpackungen für Legrand, Palmers, Otto Bock, Theaterpreis Nestroy, Staatsring, Josef Rogner, Juweliere Köchert und Schullin...

Restauratorin: Bundesdenkmalamt Wien und Salzburg, Technisches Museum, Jesuiten, NÖ und OÖ Landesmuseum, Salzburger Landesmuseum, verschiedene Archive. Lehrauftrag für Barbara Putz-Plecko, Vizektorin Univ. Prof. Mag.art. Universität für angewandte Kunst Wien Textilklass mit dem Thema: Taschendesign.

Módní přehlídka modelů Beaty Rajské na českém velvyslanectví

Dne 4. června 2009 uspořádal velvyslanec České republiky J. E. dr. Jan Koukal společně s módní návrhářkou Beadou Rajskou ve spolupráci s BMUKK a BMWF na českém velvyslanectví společenský večer s módní autorskou přehlídkou „Beata Rajská 2009“. Mezi četnými hosty se nacházel i bývalý premiér České republiky Milan Topolánek. Přehlídku pěvecky orámovala zpěvačka Zora Jandová. Při této příležitosti byl prezentován výtěžek z darů členek LATA BRANDIS ladies club ve výši 100 000 Kč, věnovaný na podporu projektu azylových domů.

Kolekce pro rok 2009 je odrazem elegantnosti, preciznosti a dokonale propracovaných střihů modelů jednoduchých barev i vzorovaných kousků, vykazuje i praktičnost při denním nošení. Najdeme zde kabátky různých střihů i barev, svetříky, kalhoty, dlouhé i krátké plesové šaty, koktejlky, saka i kostýmky. Stejně tak jako se tato kolekce liší různým stylem oblečení, liší se i barvami. Můžeme na modelech spatřit nejen barvy přírodní, nechybí ani oděvy různě barevné a lesklé. Módní kolekce návrhářky Beaty

Rajské se dají bez problémů nosit a nejsou jen extravagantním uměním, přičemž špetku extravagance vůbec nepostrádají. Pokud i Vy se po této zdažené prezentaci rozhodnete poříditi si něco od této špičkové módní návrhářky, prozradíme Vám i kde. Butik Beaty Rajské se nachází v ulici Ovocný trh č. 11 v Praze 1.

Překladatelka Baxandová, návrhářka Beata Rajská a velvyslanec ČR Jan Koukal

Beata Rajská na molu, v pozadí manekýnky

Beata Rajská se narodila v Liptovském Mikuláši, je absolventkou Střední průmyslové školy oděvní v Trenčíně (1980) a Filozofické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě (1986). Už jako studentka získala několik ocenění na fashion soutěžích. S módou se na čas rozloučila, aby se k ní vrátila v roce 1993 (krátce po narození druhého syna) jako pedagog oděvní školy. Od roku 1997 úspěšně podniká v módní branži, v roce 2001 pak zakládá společnost Beata Rajská – design, s. r. o.

Prozradíte nám, paní Rajská, jaké jsou módní trendy pro letošní léto?

Součástí nové letní kolekce, kterou jsem nedávno představila, je praktická móda. Ženy si budou moci vybírat například mezi úpletovými šaty, kostýmky nebo sukněmi, které se nemáčkají. Letošní léto bude především ve znamení barev – pastelové tedy azurová, žlutá, růžová, fialková. Doplní je bílá. Pokud se týká střihů, bude zachována ženská linie, která kopíruje tělo. Po delší době se objeví kanyry. Prvky osmdesátých let naopak siluetu kryjí různým aranžováním. Z minulých sezón nám zůstávají balonové sukně, kalhoty. Důležité ale je, aby móda zůstala ženská.

A co se týče doplňků?

Letos jsou v módě vysoké podpatky. Na druhou stranu jsou tady mokasíny nebo flip flop boty, které jsou nadčasové stálíce módy.

Na co přesně se vy, jako módní návrhářka, specializujete?

Ač se bráním „škatulkování“, asi procentuálně šaty. Zákaznice, které chodí do našeho butiků na Ovocný trh v Praze, ví, že u nás sice najdou také klasickou bílou košili, tričko, sukni, ale nemáme je k dispozici vždy. A to proto, že je potřeba jednotlivé díly oblečení sladit s kolekcí pro určitou sezónu. Dnes už to není u nás jako dříve, kdy jsme šily převážně na přání zákaznic modely, které v tu chvíli potřebovaly. Neustálé doplňování bylo složité nejen organizačně, ale také časově. Proto jsou dnes největšími zakázkami šaty. Pozoruji, že je celkově menší zájem o klasický plášť – zimník.

Vy si vymýšlíte své návrhy sama, nebo máte kolem sebe tým profesionálů?

Bohužel sama. Například takový Armani má ve svém portfoliu několik návrhářů, kteří mu dají své skici a on z nich vybírá ty, které se mu nejvíce líbí. Zrovna nedávno jsem říkala manželovi, že v poslední době nemůžu již sama vše obsáhnout, ale přesto jsem vděčná, že mám v sobě stále tvůr-

čí potenciál. Mám kolem sebe skvělý pracovní tým lidí, což považuji za úspěch. Začátkem července k nám nastupuje nová tvář, čerstvá absolventka textilní VŠ. Doufám, že se nám vzájemná spolupráce osvědčí.

Co dalšího připravujete pro své zákaznice?

Už přemýšlím nad novou kolekcí. Mám již určité téma, ale zatím ho neprozradím. Na podzim chystám velkou módní přehlídku...

Kde berete neustále invenci?

Řekla bych, že například u poslední kolekce jsem čerpala z námořnického a jachtového prostředí. V mé kolekci proto najdete námořnická saka, kde modrá barva je doplněna žlutou, zlatou, oranžovou. Látku, která byla dovezena ze světa, jsem měla doma dva roky. Nevěděla jsem, na co a jak ji přesně použít. Na nápad, na co a jak ji použít jsem přišla až u moře, protože miluji procházky po molech, v přístavech. Tady mě napadla myšlenka zkombinovat modrou barvu s jiným odstínem modré. A tak vznikly námořnické modely.

Jaký je rozdíl mezi tvorbou na autorskou přehlídku a návrhy pro klienty?

Když tvořím na autorskou přehlídku, je to jiné než na zakázku. Protože když pracuji pro klienta, je pro mě nesmírně důležité, abych s tím člověkem našla společné souznění. A tak si s ním povídám o všem možném. Často by se mohlo zdát, že jsou to nedůležité věci, ale je to přesně naopak. I zdánlivá maličkost, která vypadá jako bezcílné povídání, mně pomůže nasměrovat správným směrem. Přibližuji se k němu a můžu ho tak lépe odhadnout.

Na druhou stranu během autorské kolekce musím zase vnímat dobu, tempo v jakém žijeme, požadavky klientů, jejich zaměstnání... Tady chci vytvořit kolekci určenou pro tyto aktivní ženy. Vyberu si základní myšlenku, kterou byla právě loni touha po ženskosti, touha jako největší emoce. Na jejím

základě zpracovávám již jednotlivé řady. První byla touha po moci. Tedy militantní styl, ve kterém používám jednotlivé prvky z uniforem britských vojsk, stráže. A to vše rozpracovávám do jednotlivých kostýmů. Potom to byla touha po něžnosti, aj. Toto jsou moje myšlenky, které mě směřují k samotným řadám a z kterých sestavím jednotlivé kolekce.

Kolik modelů je třeba mít připravených na módní přehlídku?

Přehlídkových modelů bývá obvykle pětadvacet kusů. Na velkých přehlídkách je představeno kolem devadesáti modelů.

Čím se necháte ovlivnit během své tvůrčí práce?

Řekla bych, že móda, kterou navrhuji, je ovlivněna mnou, mojí osobností. Někdy mám nakreslených pět modelů a když se mi po čase nelíbí, vyhodím je a vymyslím nové. To je ovlivněné vnitřními pocity, podle toho, zda mám tu správnou invenci, náladu... Na druhou stranu ale musím říct, že se mi osvědčilo, že první myšlenka, první nápad byl ten nejlepší. Proto se k němu často vracím.

Vy působíte pozitivním dojmem. Odkud čerpáte energii?

Z lidí kolem sebe. Řeknu vám, že když jsem vyprovázela teď na poslední přehlídce na molo první modely, přistihla jsem se, že se cítím skvěle, že jsem úplně v pohodě. To se mi ještě nikdy nestalo. Najednou jsem si uvědomila, jak moc jsem šťastná i ve chvíli největšího shonu, který před přehlídkou v zákulisí panuje. Po jejím skončení ke mně přišla jedna modelka a řekla, jak moc na mě byly tyto krásné pocity vidět. Je to díky práci, která mě baví, funguje mi rodina, i ti nejbližší lidé kolem mě ve firmě. Mám pocit, že čím jsem starší, tím více si vážím určitých věcí, lidí... Jsem přesvědčená o tom, že pokora a úcta být v člověku musí. Věřím, že tyto hodnoty se vrátí.

Redakčně zkráceno –
Alena Hájková, 26. 5. 09 – Dáma.cz

Omladina v akci

Tentokrát ne divadlo, ale Oldtimerrallye! Pod vedením zkušeného Viktora se divadelníci starali po tři dny o průběh Májové rallye v Telči, jednoho ze tří míst rakousko-české zemské výstavy. Protože většina z pětapadesáti startujících posádek byli Rakušané, vytvářeli omladináři svou dvojjazyčností přímo ideální organizační zázemí. Uplatnili tak nejenom znalost jazyků, ale i komediální talent. Účastníky vítal v hospůdce u Švejka samotný Švejk, ztělesněný Lubošem, na náměstí v galerii u Jeníčka Wimmra potěšila přicházející hosty Jindra v krásném moravském kroji mísou koláčů a na nádvoří zámku zahřival becherovkou návštěvníky zemské výstavy „mnich“ alias Tomáš, kterému stála po boku v krásných šatíčkách lehce mrznoucí Kudrlinka.

Omladinářský supertým

V sobotu během rallye dávali omladináři účastníkům zapomenout na sychravé, deštivé počasí a rozdávali statečně úsměvy, i když i jim možná občas zamrzaly na rtech. Večer ale „naše“ známá hudba dr. Polacha ze Znojma všechny pěkně rozehrála na veteránském plese, který u Viktorových akcí nikdy nechybí. Zlatým hřebem pak bylo taneční vystoupení naší Kudrlinky s partnerem Martinem a skvělá show břišní tanečnice Marušky.

Tančící Kudrlinka s Martinem

Zátiší s veterány

Buick 46 C, rok výroby 1936

Fotograf: Tomáš Procházka

Když se v neděli po vyhlášení vítězů všichni loučili s rozjařeným výrazem a s budoucí vzpomínkou na skvělou veteránskou akci, kdy každý chválil náš „supertým“, uvědomila jsem si, že jsme zase jednou přispěli aspoň malým polínkem do ohýnku vzájemného porozumění a přátelství dvou sousedních zemí.

aVa

Koncert pro Evropu ve vídeňském dómu sv. Štěpána

Dne 28. dubna 2009 se ve vídeňské katedrále sv. Štěpána uskutečnil reprezentativní koncert, který Velvyslanectví ČR v Rakousku uspořádalo u příležitosti českého předsednictví v Radě EU. Na akci, která nesla název *Koncert pro Evropu*, vystoupila známá brněnská varhanistka Hana Bartošová za doprovodu pěvkyně Státní opery v Praze, mezzosopranistky Veroniky Hajnové a zazněla zde díla českých autorů Antonína Dvořáka, Bohuslava Martinů, Petra Ebena a Josefa Kličky. Koncert, kterému udělili záštitu vídeňský arcibiskup Christoph kardinál Schönborn, ministr zahraničních věcí Rakouska Michael Spindelegger a starosta města Vídně Michael Häupl, navštívilo kolem osmi set hostů, především z řad diplomatického sboru (mj. přes čtyřicet velvyslanců), rakouského kulturního života a krajské menšiny. O události, která měla u návštěvníků velký ohlas, referovala i rakouská média (deník *Kronen Zeitung*, Radio Stephansdom).

Varhanistka Hana Bartošová a mezzosopranistka Veronika Hajnová

J. E. velvyslanec dr. Jan Koukal děkuje sólistkám Haně Bartošové a Veronice Hajnové

Naslouchající hosté v dómu sv. Štěpána

Mauthausen

Sedm tisíc osob z dvaadvaceti zemí se zúčastnili v neděli 10. května 2009 pietního aktu u příležitosti osvobození koncentračního tábora Mauthausen americkou 11. obrněnou divizí v roce 1945. Celkový počet mauthausenských vězňů se odhaduje na 199 404, z nichž na 119 000 zemřelo.

Téma letošní vzpomínkové slavnosti byl věnován nábožensky motivovanému odboji proti nacistickému režimu. Mauthausen Komitee Österreich organizovalo společný apel představitelů církví, jako reakci proti extrémně pravicovým aktivitám. Zúčastnili se Rabbi Scholomo Eliezer Hofmeister za židovskou obec, Karl Hubmann – Svědci Jehovovi, linecký biskup Dr. H. C. Maximilian Aichern za římskokatolickou církev, arcibiskup Dr. Michael Staikos za řecko-pravoslavnou církev a biskup Dr. Michel Buenker za evangelickou církev. Mezi četnými hosty byl spolkový prezident Heinz Fischer s manželkou, I. předsedkyně parlamentu Mag. Barbara Prammer, ministři, poslanci, diplomaté a veřejní činitelé.

Vzpomínková deska na popraveného sociálního demokrata Richarda Bernascheka, kde k sociálně demokratickým bojovníkům za svobodu vzpomínkově promluvil ministr Rudolf Hunsdorfer

Za Slovenskou republiku položil zástupce slovenského velvyslance náměstek Dr. Igora Maukše s vojenským doprovodem věnec nejen u společného československého pomníku, ale také u dalších, a za Českou republiku velvyslanec Dr. Koukal taktéž s vojenským doprovodem položil věnec nejen u československého pomníku, ale i dalších, také u krajanských a českých vzpomínkových desek a u pa-

mětní desky Karla Hašlera. U československého pomníku se tak jako každým rokem sešla početná delegace z České a Slovenské republiky, která po položení věnců a pietních projevech českého velvyslance a zástupce slovenského velvyslance společně zapěla československou hymnu.

Za Kulturní klub Čechů a Slováků položil kytici u pamětní desky herce a písničkáře Karla Hašlera, který má v tomto roce výročí narození, Richard Basler (na desce je zavěšen věnec Rakousko-české společnosti)

Část československého pomníku

Ve Vídni probíhá výstava českého kubismu, ukáže nábytek i architekturu

Ve Vídni začala 30. června výstava českého kubismu, která se koná v secesní budově muzea poštovní spořitelny Wagner:Werk. Do **29. srpna** se tu budou moci návštěvníci seznámit s nábytkem i architekturou českých kubistů. Muzeum o tom informovalo na svých internetových

stránkách. Podle agentury APA bude český kubistický nábytek v Rakousku k vidění vůbec poprvé. Výstava s názvem *cubiCZmus! Dekonstrukce moderny v Praze* představí práce Pavla Janáka, Josefa Gočára a dalších osobností. Vystavené exponáty pocházejí ze sbírek pražského Umělecko-průmyslového muzea.

OHLÉDNUTÍ

V polovině dubna vystavovala **Irena Ráčková** v Regieungsviertlu, Landhausplatz 1, St. Pölten, NÖ. Výstavu pod názvem *Tektonische Bilder und Objekte* slovom doprovodil a zahájil Mag. Carl Aigner, ředitel Dolnorakouského krajského muzea / NÖ-Landesmuseum.

- Dompfarrer Anton Faber enthüllte und segnete das vom Bildhauer **Alfred Hrdlicka** geschaffene Bronzerelief zu Ehren der von den Nazis hingerichteten **Ordensfrau Restituta Kafka**. Das Abbild stehe für die Verpflichtung, auch heutigen Bedrohungen der Menschenwürde zu widerstehen, so Faber.

Ein Bronzerelief der 1998 selig gesprochenen Ordensfrau und NS-Märtyrerin Schwester Maria Restituta Kafka, geschaffen vom Wiener Bildhauer Alfred Hrdlicka, ist seit Mittwoch, **27. Mai 2009**, in der Barbarakapelle des Stephansdoms zu sehen. Bei der feierlichen Enthüllung und Segnung des Kunstwerkes betonte Dompfarrer Toni Faber, das Abbild der 1943 zusammen mit sechs kommunistischen Straßenbahnern hingerichteten Hartmannschwester stehe für die Verpflichtung, auch heutigen Bedrohungen der Menschenwürde – über weltanschauliche Unterschiede hinweg – zu widerstehen.

- V rámci dlouhé noci kostelů zval **5. června 2009** Ökumenischer Rat der Kirchen in Österreich do luteránského městského kostela, Dorotheergasse 18, na prezentaci knihy **Brnem cestami pokoje – Křesťané a židé v dějinách a současnosti**, vydané společně rakouskou a českou ekuumenickou radou.

- **7. června 2009** se konalo v Brně na Sklepní scéně Centra experimentálního divadla na Zelném trhu 9 poslední představení hry **Savannah bay**, text od Marguerite Duras, režie **Ludvík Kavín**, v této sezóně. Inscenace je prvním uvedením této hry v českém jazyce. Hrál: **Nika Brettschneiderová** (Divadlo Brett, Vídeň, JAMU Brno) a Andrea Bursová (Divadlo Husa na Provázku, Brno).

- Rechtzeitig zum 100. Jubiläumsjahr der Heiligsprechung von Klemens Maria Hofbauer ist das Buch **Begegnungen mit Klemens Maria Hofbauer** von einem der besten Kenner der Geschichte der Kongregation der Redemptoristen erschienen. In früheren Biographien wurde der heilige Klemens zum Überwinder der Aufklärung, Vater der Gegenreformation im 19. Jahrhundert, Verhin-

derer einer von Rom unabhängigen deutschen Nationalkirche oder zum Vater der Romantik hochstilisiert. Diese Verzerrungen werden laut Autor Otto Weiß dem historischen Hofbauer als Menschen seiner Zeit nicht gerecht. Ziel des Buches ist eine Entmythologisierung und ein besseres Kennenlernen Hofbauers.

Otto Weiß:

Begegnungen mit Klemens Maria Hofbauer (1751-1820)

Verlag: Pustet, ISBN: 978-3-7917-2179-8

Preisinfo: 15,40 EUR

- Fotografie z proběhlé výstavy malíře **Otakara SLAVÍKA** v Künstlerhaus k/haus Galerie na Karlsplatzu, vernisáž zahájil **21. května 2009** vyslanec České republiky Michal Černý.

Zlín ve Vídni

9. června 2009 zvalo České velvyslanectví na prezentaci „Zlín ve Vídni“. *Portrét moderního krajského města*. Prezentace města byla rozdělena do dvou samostatných dílů. Dopolední „pracovní“ prezentace patřila osmi českým firmám, které měly možnost se přestavit rakouským zájemcům. Například sklářský ateliér ve Vizovicích – Glass atelier Morava, s. r. o., který byl postaven jako první soukromá sklářská huť v Čechách po listopadu 1989. Je zaměřen na ruční malosériovou výrobu uměleckého a užitkového skla. Nebo firma KOMA modular construction, s. r. o., která se specializovala na modulární výstavbu a přenosné budovy, výrobu obytných a sanitárních kontejnerů a modulů. Byla založena v roce 1992. Na základě nových marketingových průzkumů a požadavků zákazníka vytváří konstruktér jednotlivé typové řady kontejnerů a inovativních řešení. Výroba je prováděna v moderních halách s využitím nejmodernější technologie. Další firma RIM například investovala do vlastního designu a vývoje židlí. Design, ergonomie, vysoká užitnost výrobku a ekologicky nezávadná výroba tvoří základ firemní filozofie. Její úsilí můžete ohodnotit na ilustračním obrázku.

V druhém dílu programu starostka města Zlína dr. Irena Ondrová představila čtenému publiku „Baťovo“ město Zlín, ale také město studentů. Poté architektka Dagmar Nová referovala na téma Zlín – funkcionální stavby a design, závěr patřil rektoru zlínské Baťovy univerzity prof. Ing. Ignáci Hozovi. Ředitelka České centrály cestovního ruchu ve Vídni dr. Nora Dolanská seznámila publikum s okolím Zlína. Program byl zpestřen nekonvenční módní přehlídkou, s hudebním doprovodem a nechyběly ani místní zlínské speciality.

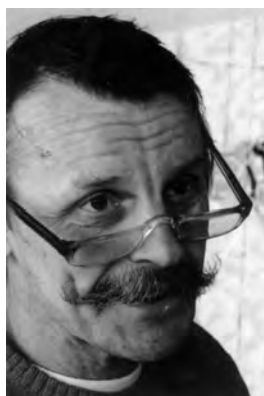
Glass atelier Morava, www.glas-czech.cz

Vítězný návrh Moniky Kárikové – STU Bratislava. Příští projekt KOMA
www.container.cz

Petr Kolář & Aleš Lapka ADR I JET – Rim-www.rim.cz

Do 16. května 2009 vystavoval své obrazy v Galerii Jan, Spittelberggasse 7, 1070 Vídeň, Karel Prašek.

Karel Prašek (*20. 5. 1950, Ohrobec) žije a pracuje v Praze. Je absolventem Ecole Nationale Supérieure des Beaux Arts v Paříži v roce 1970, v ateliéru prof. Gustave Singlera. Ve své profesionální výtvarné činnosti se věnuje malbě, kresbě a grafice.

29. dubna uspořádal Slovenský inštitút **Operný gala-koncert k 5. výročí vstupu SR do EÚ** so sólistami zo Slovenského národného divadla. Vystúpili: Terézia Kružliaková – soprán, Gustav Beláček – bas a Robert Pechanec – klavír.

Mezi spokojenými posluchači (prvá zleva) ředitelka Slovenského inštitútu PhDr. Viera Polakovičová, (třetí zleva) slovenský velvyslanec J. E. JUDr. Peter Lizák.

Sólisti Slovenského národného divadla: Gustav Beláček – bas, Terézia Kružliaková – soprán a Robert Pechanec – klavír.

Měsíc autorského čtení v Brně

Diváci si už za devět předchozích let zvykli, že každý červencový podvečer mohou vidět a slyšet spisovatele, kteří osobně čtou ze svých textů. „Letošní festival Měsíc autorského čtení je 10. ročník, proto jsme se rozhodli k těm dvěma liniím, které máme, přidat ještě jednu, jakoby oslavnou. Uvidíme, co to udělá s diváky a s festivalem jako takovým. Nemělo by to být pravidlo, je to zkrátka teď, protože je ta desítka. Čestným oficiálním hostem festivalu je Rakousko, v loňském roce to byla Kanada, letos to bude na návrh a pod patronací Pavla Kohouta. Vedle toho tam bude ještě jedna zahraničně-tuzemská linie. Budou tu autoři v nejširším slova smyslu z Brna a Stuttgartu – zde pod patronací Jiřího Gruši, totiž Brno a Stuttgart jsou partnerská města,“ objasnil na tiskové konferenci konané 22. 6. v Českém centru ve Vídni jeden z organizátorů čtení Petr Minařík – nakladatelství dramatické literatury Větrné mlýny.

Autorského čtení v Brně v Divadle Na provázku se zúčastní jednatřicet rakouských autorek a autorů jako

Franzobel, Norbert Gstrein, Sabine Gruber, Peter Henisch, Miguel Herz-Kestranek, Robert Menasse, Lydia Mischkulnig, Robert Schindel, Josef Winkler a další reprezentanti rakouské současné literatury. Z domácích spisovatelů přijede například Patrik Ouředník, Arnošt Lustig, Ivan Klíma, Ludvík Vaculík, Karol Sidon, Petra Hůlová, Miloš Urban, Jan Balabán a další.

Podle česko-rakouského spisovatele Pavla Kohouta, který se vedle rakouských autorů Roberta Menassea, Roberta Schindela, Miguel Herz-Kestraneka – prezident rakouského PEN-klubu (poslední dva vzpomněli českých předků), zúčastnil tiskové konference, je toto česko-moravsko-rakouské setkání proto důležité, neboť přináší „blízkost“ – Praha je hezčí než Vídeň, ale Vídeň je fungující Praha, Moravané jsou ti lepší Češi, pevnější ve víře, mluví lepší češtinou a mají dobré víno. Neznalost druhého by měla být nápomocná k opravdovému lidskému porozumění. Robert Schindel a Miguel Herz-Kestraneka s napětím očekávají průběh a ohlas „rakouského“ čtení. Robert Menasse přeje autorskému čtení nejen popularizaci a propagaci literatury, ale hlavně výměnu zkušeností, perspektiv a diskusi a též výměnu názorů na společnou evropskou budoucnost.

Festival trvá do 31. 7. 2009.

Další informace a program:

<http://www.autorskecteni.cz/de/programm>

Die Direktorin des Slowakischen Institutes in Wien wurde zu Präsidentin gewählt

Die Vereinigung der europäischen Kulturinstitute und der Kulturabteilungen der Vertretungen der EU-Mitgliedsstaaten in Wien haben am 24. Juni 2009 Dr. Viera Polakovičová, die Direktorin des Slowakischen Institutes, zur Präsidentin gewählt.

Die Vereinigung wurde im Jahr 2006 gegründet. Zu den Zielen von VEK gehören die Schaffung dauerhafter Partnerschaften und Netzwerke unter den beteiligten Einrichtungen, die Verbesserung und Förderung der kulturellen Vielfalt und des gegenseitigen Verständnisses zwischen den Gesellschaften Europas sowie die Festigung des internationalen Dialogs und der Zusammenarbeit mit außereuropäischen Ländern.

Letošní maturitní třída slavila v klubovně české školy

Foto: Vladimír Čevela

Z Jihlavy až do Rakouska na kole

Sít cyklostezek v České republice v posledních letech velmi utěšeně roste. V minulých desetiletích milovníci jízdy na kole v České republice měli jen relativně málo možností k nerušeným jízdám, ale to se nyní razantně mění. Řada cyklostezek přitom překračuje i hranice. Jako příklad lze uvést relativně hornaté Jihlavsko, zde by výhledově mělo vzniknout plných šedesát kilometrů cyklostezek, i když dosud jsou v provozu pouhé tři kilometry. Od května by se zde měla zahájit práce i na nejrozsáhlejším podobném projektu – sto dvacet kilometrů dlouhé trase, která bude směřovat z Jihlavy přes Třebíčsko až k samotným rakouským hranicím. Samozřejmě to už bude stezka pro zkušené cyklisty, pro které ani podobná vzdálenost nepředstavuje žádnou překážku. Budou za to odměněni krásnou krajinou Vysočiny, což jistě stojí za to. Takže až budete uvažovat, kam vyrazit na prázdniny nebo dovolenou na kolech, nabízí se výborná varianta. Samozřejmě otázkou je, jak vyjde počasí – ne nadarmo se kraji kolem Vysočiny přezdívá Česká Sibiř. Na druhou stranu tu však možná něco pochytíte ze zdejšího tajemství dlouhověkosti. Nikde v České republice totiž nežije tolik stoletých lidí jako právě v regionu Vysočina. (MaFr)

Za záchranu železniční trati

Jihomoravský kraj plánuje zrušení vlakové dopravy mezi Hrušovany nad Jevišovkou a Hevlínem, která byla dříve součástí alternativní trati mezi Brnem a Vídní a podle mnoha místních mohla zase tuto funkci plnit. Jenže argumenty kraje znějí jednoznačně – trať byla málo využívaná, takže se dlouhodobě nevyplácí. Odpůrci zastavení provozu však argumentují, že to je až následek, který vyplývá z dosavadní naprosto nedostatečné péče kraje a Českých drah o kvalitu cestování. S výjimkou nedávno elektrifikované tratě Znojmo – Šatov se na Znojmsku podle nich do železnic, nádražních budov a dalších zařízení celá desetiletí nic neinvestovalo, což se odráží na zastaralosti používaných vlakových souprav i dlouhých přepravních časech. Malá péče o železniční spojení se projevuje i ve špatně sestavených jízdních řádech, které nepočítají s nutností navazujících přípojí. Nicméně i při větší péči uznávají i zastánci udržení osobního vlakového provozu mezi Hrušovany a Hevlínem, že se nebudou jednat asi o výdělečný podnik. To dokládají i čísla z Rakouska, kde osobní vlaková doprava také patří mezi prodělečné podniky. Nicméně přesto by podle nich mohlo mít obnovení celého železničního propojení mezi Hevlínem a tratě na Rakousko svoji ekonomickou racionalitu. Na trať Brno – Hrušovany navazují odbočky do Znojma a do Mikulova, ale v současnosti končí železnice z Vídně v Laa an der Thaya a dále k území ČR už nepokračuje. Kdyby se však přeshraniční spojení obnovilo, mohlo by sloužit nejenom osobní, ale také nákladní dopravě. A ta by už mohla zajistit rentabilitu celého provozu. Podle zastánců zachování trati mezi Hrušovany a Hevlínem existuje na rakouské straně hned několik výrobních podniků, které by přivítaly možnost přepravovat své zboží do Německa či Polska rychlejším a jednodušším spojením než dosud, kdy musí nejdřív zásilky posílat dolů do Vídně a pak zase zpátky přes Břeclav. Právě proto chtějí odpůrci zrušení provozu na trase Hrušovany – Hevlín do svých akcí zapojit i rakouskou stranu – starosta Laa an der Thaya údajně už

s dalšími představiteli místní samosprávy sestavuje příslušné memorandum. Z české strany už oficiálně protestovaly nejenom zástupci Znojma, Hrušovan nad Jevišovkou nebo Hevlína, ale i představitelé samosprávy z Ivančic, Moravského Krumlova i Miroslavi. Bouřící se starostové a radní chtějí iniciovat jednání s příslušnými instancemi – tedy s oběma národními ministerstvy dopravy i s představiteli zúčastněných regionů, tedy Jihomoravského kraje a spolkové země Dolní Rakousy. Celý spor může představovat zajímavý precedens. Ukáže se, jak citlivě budou ministerstva a zejména vyšší územně správní celky na obou stranách hranice reagovat na tlak místních samospráv. (MaFr)

Z Břeclavi do Vídně lodí?

Nové vedení Jihomoravského kraje chce vybudovat vodní spojení z Břeclavi do Vídně, což by podle jihomoravského hejtmána, sociálního demokrata Michala Haška, mělo výrazně přispět ke zlepšení podmínek pro investory a podnikatele v regionu. Napojení na vídeňský přístav by jihomoravským podnikům umožnilo využívat světové vodní cesty, což by pochopitelně značně pomohlo k odbytu některých místních produktů. V této souvislosti se hovoří například o možnostech exportu jihomoravského obilí do zahraničí. Tamější zemědělci mají v posledních letech potíže s nadúrodou, za stávajících transportních podmínek však mohou na nějaký výhodný vývoz zapomenout. Vodní cesta mezi Břeclaví a Vídní by také znamenala alespoň částečné oživení starého ambiciózního projektu na postupné propojení Dunaje, Odry a Labe. Jeho uskutečnění v původně plánovaných gigantických rozměrech se však v současných poměrech jeví těžko představitelné – proti původním plánům se totiž velmi ohnivě postavili především ochránci přírody. I vodní trasa mezi Břeclaví a Vídní možná vyvolá určité rozpaky u ekologů, nicméně to nemusí znamenat v daném případě tu hlavní překážku. V současné době spíše vadí skutečnost, že není dosud zcela jasné, kudy by

vodní cesta konkrétně vedla. Zhruba před šesti lety sice nechalo české ministerstvo dopravy vypracovat studii, která definovala hned tři možné trasy – česko-rakouskou, česko-slovenskou a česko-slovensko-moravskou. Při mezinárodních jednání vznesla slovenská strana požadavek na rozpracování čtvrté možnosti, která by v maximální možné míře odpovídala stávajícímu toku řeky Moravy. Jenže tato vcelku přijatelná verze zatím není zpracovaná v definitivní podobě. Teprve po jejím ukončení bude možno podnikat další kroky. Běžný obyvatel Břeclavi nebo Vídně si může jen přát, aby přitom nezůstalo jen u plánů na provoz obchodních plavidel, ale myslelo se i na výletní lodě – například trasa mezi Bratislavou a Vídní představuje v tomto ohledu následováníhodný vzor. Krásné okolí řeky Moravy by přitom tvořilo ještě atraktivnější kulisu. Samozřejmě by však muselo být vše připraveno tak, aby zahájení lodní dopravy s sebou neneslo poničení okolní krajiny ani likvidaci původní cenné fauny a flóry v samotné řece. (MaFr)

Rakousko vrátí vyšebrodskému klášteru věci uloupené nacisty

Honorakouské zemské muzeum v Linci vrátí cisterciáckému klášteru ve Vyšším Brodě umělecké předměty, které odtud za války uloupili nacisté. Dohodu o navrácení sto osmdesáti věcí za více než 455 000 eur (přes 12 milionů korun) v Linci podle agentury APA podepsali hornorakouský hejtmán Josef Pühringer a představený kláštera Jan Justin Berka. Vyšebrodský klášter, který byl založen roku 1259, leží na jihu Čech nedaleko hranic s Rakouskem. Toto území obsadila po podpisu mnichovské dohody na podzim 1938 německá armáda. V roce 1941 nacisté klášter zrušili. Zabralo ho linecké gestapo a mniši ho museli opustit. Zvláštní jednotky SS pak objekty natřeli na zeleno a používali je jako depozitář pro uloupené cennosti, které se měly stát exponáty v chystaném vůdcově muzeu německé kultury v Linci. Na konci války nacisté klášter tajně vyklidili.

VÝROČÍ

Před dvaceti lety zemřel provinciál a generální vikář českého řádu křížovníků s červenou hvězdou páter Josef Novotný (17. 10. 1931, Praha – 23. 5. 1989, Vídeň), nezapomenutelná a nesmazatelná osobnost české menšiny ve Vídni v letech totality.

Páter Josef Novotný se narodil v Praze, kde vyrůstal v katolické rodině. Ministroval v kostele sv. Vojtěcha, podařilo se mu vystudovat na Karlově univerzitě filozofii. Mezi prvními v šedesátých letech využil politického uvolňování a emigroval do Rakouska. V Augsburgu byl 6. září 1965 vysvěcen na kněze. Téhož roku byl pověřen duchovní správou uprchlíků ve vídeňské diecézi. Rovněž se věnoval duchovní správě českého společenství při kostele Maria am Gestade ve Vídni, 1. okres.

V roce 1975 vstoupil do Rytířského řádu křížovníků s červenou hvězdou a v roce 1979 složil slavné sliby. 8. prosince 1978 byl Svatou stolicí jmenován Provinciálem Rytířského řádu Křížovníků pro Rakousko a Německo. V roce 1979 ustanovil Kardinál König P. Josefa Novotného farářem kostela Karlskirche ve Vídni. Od počátku své čin-

nosti ve Vídni působil také jako katecheta na české škole spolku Komenský, 1030 Wien, Sebastianplatz 3.

Páter Josef Novotný se zasadil se o rozvoj humanity, a to nejen ve funkci duchovního správce českého společenství při kostele Maria am Gestade, Wien 1, ale především duchovní i humánní péčí o uprchlíky, zejména české. Spolupracoval jako neúnavný člověk ve funkci v organizaci Kirche in Not, jeho obětavost a angažovanost neznala mezí a rozdílu.

Nesmazatelný byl jeho postoj a aktivita v justičním případě českých uprchlíků v uprchlickém táboře Traiskirchen, Dolním Rakousku / Niederösterreich, společně s Kulturním klubem Čechů a Slováků v Rakousku (překladatelka Hanna Paul, Mag. Přemysl Janýr).

S nesmírnou vůlí se postavil proti silám, jež usilovaly o odnětí majetku řádu křížovníků ve Vídni. Vystupoval vždy jako člověk přímý, hájící demokracii a lidská práva za všech okolností. Usiloval o svatořečení zakladatelky českého řádu křížovníků s červenou hvězdou královské dcery blahoslavené Anežky Přemyslovny, kterého se však již nedožil. Zemřel 23. května 1989 v řádovém domě ve Vídni.

Zemřela Lída Matoušková

Ve věku devadesáti čtyř let zemřela ve Vídni česká herečka Lída Matoušková. Lída Matoušková se poprvé objevila na filmovém plátně v roce 1936 v komedii Vladimíra Slavinského *Uličnice*. Menší role vytvořila i ve filmech *Rozina sebranec*, *Housle a sen*, *Nikola Šuhaj* a *Siréna*. Po politickém protestu se v roce 1948, kdy nastoupili komunisté k moci, dostala na černou listinu. V té době se seznámila s rakouským diplomatem Aloisem Englanderem a provdala se za něj. Lída Matoušková později ztvárnila větší roli v dramatu Bořivoje Zemana *Mrtvý mezi živými*, v roce 1964 hrála ve snímku *...a pátý jezdec je strach* Zbyňka Brynycha a o pět let později v *Utrpení mladého Boháčka*. (mk)

Zemřela vdova po slavném herci

Ve Vídni byla koncem května pochována vdova po proslulém českém herci Hugo Haasovi, baletka a herečka Marie (Bibi) Haasová. Bibi Haasová žila v posledních letech v městečku Laxenburg poblíž Vídně, kde v tamním klášteře stále ještě sídlí Řád milosrdných sester svatého kříže a jehož prostory slouží převážně jako domov pro staré a dlouhodobě nemocné lidi. Svoji uměleckou kariéru zahájila Marie Haasová, rozená von Bibikoff (Hugo Haas ji

proto přezdíval Bibinka), u slavného německého režiséra Maxe Reinhardta. V meziválečném období se objevila v několika českých filmech, často po boku svého manžela. Hrála například v jednom z nejslavnějších snímků s Hugo Haasem, v protiválečné *Bílé nemoci*, natočené podle divadelní hry Karla Čapka, nebo v filmech *Kvočna* či *Svět, kde se žebří*. V roce 1939 odešla spolu se svým mužem, který byl jako Žid propuštěn z pražského Národního divadla, do zahraničí. Žili pak i v Hollywoodu, kde natočili několik dalších filmů. V jednom z nich, *Dnech slávy*, se Marie Haasová objevila na plátně společně se slavným Gregory Peckem. Později oba žili v Rakousku, do Československa se herec vrátil na krátkou návštěvu až v roce 1963. Hugo Haas zemřel ve Vídni pět let po své cestě do Prahy, je však pochován na židovském hřbitově v Brně. Marie Haasová se však do republiky vypravila i později. V roce 1997 se zúčastnila slavnostního večera k devadesátinám Divadla na Vinohradech a v roce 1998 byla zase hostem večera ve Studiu Ypsilon. Na jaře v roce 2000 převzala paní Haasová v Praze listinu o udělení čestného občanství, kterou město Brno udělilo in memoriam svému rodákovi herci Hugo Haasovi. Naposledy se objevila v Praze koncem roku 2000, kdy se zde účastnila otevření výstavy k stému výročí narození Hugo Haase. Toho nakonec přežila o více než čtyřicet let. Sama zemřela v poměrně vysokém věku dvaadevadesáti let. Dožila se tak doby, kdy Hugo Haasovi v jeho vlasti byla příznána pozice v dějinách české kinematografie i herectví vůbec, která mu po právu náležela. (MaFr / mk)

Upozornění:

V době od
15. – 31. 8.
bude České centrum
z důvodu přestavby uzavřeno.
České centrum Vídeň
přeje všem svým příznivcům
příjemné prožití prázdnin!

Verein Kunst-Kollegium & Jan und Tamara Brabenec
erlauben sich Sie und Ihre Freunde
zu einer Ausstellung einzuladen.
„Sommer 2009“

Tamara Brabenec – Schmuck, Leder
Dagmar Dodosch – Schmuck, Keramik
Bianca Mader – Schmuck, Edelsteine Macramé
Lilian Tuidler – Bilder, Seide
Eef Zipper – Bilder, Eitempera
Jan Brabenec – Bilder und Objekte, Leder
Jiří Doucha – Schmuck und Objekte, Schiefer
Hans Messner – Skulpturen, Metall
Ausstellungsdauer: bis 1. 9. 2009
Mo – Fr 13-18 Uhr, Sa 10-14 Uhr
Atelier Jan, Spittelberggasse 7, 1070 Wien

Měsíc autorského čtení

Největší český literární festival
10. ročník
BRNO – do 31. 7. 2009

Čestní hosté
RAKOUSKO & STUTT GART
www.autorskecteni.cz
V Divadle Husa na provázku
po celý červenec
od 17:30 do 23:00
nebo u vás doma online

Veškeré informace a program najdete na:
www.autorskecteni.cz

Pořadatel festivalu:
Větrné mlýny – www.vetrnemlyny.cz
redakce@vetrnemlyny.cz
Pavel Řehořík – hlavní vedoucí
+420 603 876 696
rehorik@vetrnemlyny.cz
Petr Minařík – festivalový dozor
+420 732 237 571
minarik@vetrnemlyny.cz

X. Festival Národů Podyjí Mikulov, 17. – 19. července 2009

Pátek, 17. července

18.00

Hotel Tanzberg, Husova ulice
Dana Wilson, vernisáž výstavy fotografií

20.00

Hotel Tanzberg, Husova ulice
Krátká dlouhá cesta

Dokumentární film Fedora Gála a Martina Hanzlíčka mapuje snahu Fedora Gála dovést se, jak vlastně zemřel jeho otec Vojtech Gál, kterého nikdy nepoznal. Jediným vodítkem na začátku Gálovy cesty byla zpráva, že Vojtech Gál byl zavražděn nacisty v posledních dnech války na pochodu smrti z koncentračního tábora Sachsenhausen.

Sobota, 18. července

od 10.00

Náměstí

Speciality národních kuchyní: americká, arabská, arménská, bulharská, česká, goralská, italská, horňácká, kavkazská, kelečská, kuchyně rakouské vinařské oblasti, mongolská, moravská, rómská, srbská, ukrajinská, valašská, vídeňská, záhorácká a koktejly za lepší svět.

13.00-24.00

Městský úřad – ochutnávka vín, vystoupí Urband

od 10.00

Zahájení festivalu na náměstí

Soubory a sólisté národnostních skupin

V českém a německém jazyce moderují Veronika

Červinka Janýrová a Jaromír Crhan

14.00

Zámecký park

Jiří Hadaš – Nejenom kouzelnické představení pro děti

16.00

Odjezd z Kostelního náměstí > Pohořelice

> Drasenhofen > Poysdorf

Položení věnců obětem národnostní nesnášenlivosti

Neděle, 19. července

10.00

Náměstí

Permanent Breakfast – veřejná snídane

Pořádá: Občanské sdružení Národy Podyjí

Kostelní nám. 4, 692 01 Mikulov, tel: +420 775 205 609

e-mail: jitka.kapickova@seznam.cz

<http://www.narodypodyji.cz>

BERICHTE AUS DEN NIEDERLASSUNGEN

WIEN 3 – Tschechische Gemeinde

Exkursion – Die SchülerInnen des Komensky-Oberstufenrealgymnasiums haben im Religionsunterricht das Erzbischöfliche Palais, in der Wollzeile 2, Wien 1., besucht. Hier befindet sich die Verwaltungszentrale der Erzdiözese. Mit dem Lift haben wir den Dachspeisesaal erreicht und dort einen kleinen Imbiss gegessen. Von hier aus hat man einen wunderschönen Blick auf den Stephansdom und die ganze Stadt.

Der Stephansdom als Symbol der Stadt verdankt den tschechischen Baumeistern viel. Zum Beispiel: das mäch-

tige Steildach mit bunter Ziegelmusterung aus Böhmen. Die Statue vom hl. Wenzel und der Altar vom hl. Johannes von Nepomuk, Hauptpatronen der tschechischen Nation, fehlen in der Kathedrale von Wien seit 500 Jahren auch nicht. Bereits wurde eine Skulptur der 1998 selig gesprochenen Ordensfrau und Märtyrerin Sr. Restituta Kafka, gebürtige Tschechin, in der Kathedrale installiert. Einige Kirchenlieder werden in Wien noch nach tschechischen Melodien gesungen. Heute findet man im Gebet- und Gesangbuch „Gotteslob“ der Erzdiözese Wien tschechische Melodien aus dem 15. Jahrhundert.

Die Exkursion hat uns einen Einblick gegeben, worum es in den täglichen Aktivitäten des Ordinariates geht.

Firmung – Aus dem feierlichen Anlass des Heiligen Johannes Nepomuk fand am 16. Mai 2009 in der Tschechischen Erlöserkirche am Rennweg, Wien 3., mit Ordinariatskanzler Msgr. Dr. Walter Mick um 16 Uhr ein Gottesdienst statt. Gleichzeitig spendete der Ordinariatskanzler das Sakrament der Firmung für 8 Jugendliche und Erwachsene aus der Tschechischen Gemeinde. Mit dem Ordinariatskanzler hat P. Jan Horak konzelebriert. Musikalisch umrahmt wurde die Festmesse von der Don Bosco-Schola und vom Deutsch Wagram-Chor unter der Leitung von dem Musikprofessor des Komensky-Gymnasiums. Die Jubiläums-Ansprache wurde vom Mitglied des Pfarrgemeinderates ausgesprochen. Die ganzjährige Firmvorbereitung der Kandidaten wurde von den Religionslehrerinnen durchgeführt. Sie haben auch die gesamte Dekorationen gestaltet. Das Thema war „In Gottes Hand geborgen“.

Erstkommunion – Am Samstag, 6. Juni 2009 um 16 Uhr, feierten 12 Kinder der dritten Klasse der Komensky-Schule das Fest der Erstkommunion in der Tschechischen Erlöserkirche am Rennweg, Wien 3. Die Feier stand unter dem Thema: „Ich bin das Licht der Welt“. Der Gottesdienst war ganz auf Familien und Kinder abgestimmt und musikalisch von der Don Bosco-Schola begleitet. Beide Feiern wurden von dem Tschechischen Pfarrgemeinderat in Wien unterstützt.

Sommeraktionen – In den Sommerferien gestalten wir 2 Turnusse in einer wunderschönen Landschaft in Fulpmes / Stubaital. Wir wandern zu Almen und Gipfeln, liegen im Gras und erleben intensiv Natur und Umwelt. Dazu gibt es Lagerfeuerromantik, Spaziergang unter klarem Sternenhimmel und Gespräche über Gott und die Welt. Für die jungen Erwachsenen bereiten wir ein Jugendtreff in der Umgebung von Bad Waltersdorf vor. Gesprochen wird abwechselnd tschechisch und deutsch.

Unsere Homepage <http://www.rozhledy.at>

PAss. Paula Carmignato SMDB

Točna zůstane v Krumlově do roku 2016, rozhodlo UNESCO

Otáčivé hlediště zůstane v zámeckém parku v Českém Krumlově až do roku 2016. Rozhodnutí padlo na 33. zasedání výboru pro světové kulturní dědictví UNESCO v Seville ve Španělsku. Deníku *Právo* tuto informaci potvrdil vrchní ředitel sekce pro UNESCO a památky na českém ministerstvu kultury Zdeněk Novák.

**KAUFMÄNNISCHE SCHULEN
IN GANZTAGESFORM
WO?**

**AN DEN SCHULEN DES BFI WIEN,
1050 WIEN, MARGARETENSTRASSE 65**

Ein bildungspolitisch heißes Frühjahr hat Schule in Bewegung gebracht. Schulen und ihre Angebote werden in den Medien diskutiert, bessere Möglichkeiten für Schülerinnen und Schüler werden von der Öffentlichkeit gefordert, den Menschen in Österreich ist gute Arbeit von Lehrerinnen und Lehrern wieder ein Anliegen geworden. Es freut uns, dass gute Erziehung und Ausbildung wieder im Mittelpunkt des öffentlichen Interesses stehen.

Viele besorgte Eltern, die Kinder in einem Alter haben, in dem die richtige Berufsausbildung gewählt werden muss, suchen einen geeigneten Schulplatz für ihr Kind. Sie vergleichen einzelne Schulstandorte miteinander, um das passende Angebot zu finden. Sie stellen sich Fragen, die für Ihre Kinder in den nächsten Jahren wichtig werden:

Wird mein Kind im Hinblick auf seinen Berufswunsch auch das Richtige lernen?

Wird mein Kind die kostbare Zeit für seine Zukunft gut nützen?

Findet mein Kind in der Schule seiner Wahl genug Anregung, Förderung, Zeit, Geborgenheit und

Entwicklungsmöglichkeit, um das alles erlernen zu können, was es einmal brauchen wird?

Die Schulen des bfi Wien, haben dafür ein maßgeschneidertes Programm vorbereitet, das diesen Anforderungen entspricht und erprobt ist:

Wir führen ab dem Schuljahr 2009/10 einzelne Klassen der Handelsakademie und der Handelsschule in Ganztagesform, um

- in einer angenehmen Schul- und Lernatmosphäre die Zeit gut nützen zu können,
- durch gezielte Förderung und Beratung eine optimale Lernbegleitung anzubieten,
- durch interessante Nachmittagsprojekte Kultur- und Sportbegeisterung zu entwickeln,
- Schule wieder als spannenden Ort werden zu lassen, wo junge Menschen sich erproben können für eine berufliche Zukunft wie auch einen sicheren Umgang im gesellschaftlichen Leben.

Dieses Angebot umfasst Förderkurse in Rechnungswesen und Englisch, zusätzlichen Deutschunterricht, Projektstunden, in denen in Geographie, Biologie und Betriebswirtschaft jeweils abwechselnd Exkursionen angeboten werden.

Kreatives Gestalten und Kultur runden das Programm ab, Lernphasen und sportliche Aktivitäten ergänzen es.

Das alles um den Preis von zusätzlich € 100 pro Semester (das Mittagessen ist hier nicht inkludiert) garantiert eine interessante und neugierig machende Schule.

Unsere Ausbildung ist in der Handelsakademie und in der Handelsschule im ersten Jahr darauf ausgerichtet, eine Einführung und eine sichere Grundlage für kaufmännische und allgemeinbildende Inhalte anzubieten.

Handelsschule

In der Handelsschule wird an sechs Tagen in der Woche der Unterricht so aufgeteilt, dass nach dem Arbeitsvormittag die Mittagspausen eine Erholung ermöglichen und am Nachmittag zumindest viermal in der Woche bis 16.40 Ganztagesunterricht mit unterschiedlichen Unterrichtsstunden und Aktivitäten angeboten wird.

Eine inhaltliche Schwerpunktsetzung im Hinblick auf die Orientierung Österreichs in den neu entstehenden Raum Zentral- und Osteuropas soll auf eine zukünftige Berufstätigkeit in diesem Raum vorbereiten: Sprachenworkshops, Besuche der Partnerschulen in Brunn, Bratislava und Ungarn sollen ein erstes Kennenlernen mit SchülerInnen der Nachbarländer Österreichs ermöglichen. In höheren Klassen sollen länderübergreifende Projekte, Exkursionen sowie die Teilnahme an einer internationalen Ferialpraxis die Auseinandersetzung mit diesem Wirtschaftsraum vertiefen. Das alles erfolgt im Rahmen einer Handelsschulbildung, die stark an den Bedürfnissen der beruflichen Anforderungen orientiert ist: im Bereich der Büro- und Dienstleistungsberufe (**Schwerpunkt Sales&Services**), aber auch im Bereich elektronischer Verwaltung und Organisation (**Digital Business & Web-Design**).

Ein Weiterlernen nach der Handelsschule ist im hauseigenen Aufbaulehrgang, der inhaltlich an die Schwerpunkte der Handelsschule anschließt, möglich: Projekte und Vertiefungen mit den Partnern in den angrenzenden Ländern Österreichs, Vertiefung und Auseinandersetzung mit den Sprachen in diesem zentraleuropäischen Raum und Absolvierung einer Ferialpraxis.

Handelsakademie

In der Handelsakademie wird an fünf Tagen in der Woche der Unterricht so aufgeteilt, dass Mittagspausen die Stundenangebote leichter bewältigbar machen als bisher. Am Nachmittag werden Lernphasen, kulturelle und sportliche Aktivitäten und Förderungen angeboten. Die SchülerInnen erleben Schule auf diese Weise neu in Begleitung ihrer Lehrerinnen und Lehrer, haben die Möglichkeit ihre Hausaufgaben zu erledigen, sprachliche und motorische Bedürfnisse zu decken (Deutschkurse, Angebote in Bewegung und Sport) und IT- und EDV-Aufgaben zu machen. Eine Spezialisierung für die **Fachrichtungen Unternehmensführung und Europäische Wirtschaft** erfolgt erst im III. Jahrgang, wird aber moderat in den ersten beiden Jahrgängen vorbereitet.

Direktor Fred Burda

**Leonardo da Vinci
Mensch | Künstler | Genie
DIE GROSSE AUSSTELLUNG
in der Wiener Minoritenkirche
täglich vom 25. Juni bis 27. September 2009**

Jetzt haben sie die einzigartige Möglichkeit, alle 23 Gemälde Leonardo's an einem Ort zu sehen: in der Wiener Minoritenkirche. Die Gemälde wurden in einem aufwendigen, digitalen Verfahren in Originalgröße repliziert und werden chronologisch in einem Zeitgefüge präsentiert.
Eintrittspreis: Erwachsene € 7,00 / Kinder € 3,00

Video Guide: € 3,00 (Sprachen: Deutsch, Englisch, Französisch und Tschechisch)
 Öffnungszeiten: bis 27. September 2009 in Wien
 Mo. – Fr. von 10.00-18.00 Uhr
 Samstag von 10.00-16.00 Uhr
 Sonntag von 12.30-18.00 Uhr
www.leonardo-da-vinci.at

KinderuniWien

Von 13. bis 25. Juli 2009 ist es wieder so weit: Bereits zum siebten Mal können Kinder von 7 bis 12 Jahren im Rahmen der KinderuniWien – einem kostenlosen Ferienangebot – Universität und Wissenschaft hautnah erleben. Die KinderuniWien ist bunt und vielfältig und bietet Kindern, die neugierig sind und Fragen im Kopf haben, unabhängig von ihrem familiären Hintergrund, ihrer sozialen Herkunft oder ihren schulischen Leistungen die Möglichkeit, einen Eindruck von der Universität und unterschiedlichsten spannenden Forschungsfragen zu bekommen. Die Anmeldung zur KinderuniWien 2009 ist im Internet unter www.kinderuni.at möglich.

Alle Informationen zu Programm und Anmeldung erhalten Sie auf unserer Website www.kinderuni.at, per E-mail unter info@kinderuni.at oder über die kostenlose Info-Hotline 0800-664 540.

Die Teilnahme an der KinderuniWien ist kostenlos!
 Wir freuen uns auf Ihr Kommen!

Daniela Marzoch
 für das Team der KinderuniWien
 Kinderbüro Universität Wien,
 Lammgasse 8/4, 1080 Wien
 T: 0800-664540 E: info@kinderuni.at
 W: www.kinderuni.at; <http://kinder.univie.ac.at>

Hospodářská krize a z ní plynoucí obavy o rodinné rozpočty nutí každého šetřit. České dráhy proto připravily skvělé letní ceny na cestování po České republice. Nabídka „Léto 2009“ bude platit do 22. září.

Nabídka „Léto 2009“ Českých drah

Turistické jízdenky SONE+ budou bez změny ceny platit nejen o víkend, ale i ve všední dny.

- Zlevní krajské síťové jízdenky REGIONet.
- Všechny vnitrostátní jízdenky mezi konkrétními stanicemi budou za loňské ceny.
- Cestujte se SONE+ i ve všední den.

Nejvíce ušetříte, když pro rodinné a skupinové výlety využijete nejoblíbenější víkendovou turistickou jízdenku SONE+ pro regionální vlaky. Ta bude letos v létě platit každý den. Za pouhých 150 korun vám nabízíme celodenní putování osobními a spěšnými vlaky po celé naší vlasti ve skupině až pěti osob, kdy maximálně dva jsou starší 15 let. Více informací najdete na www.cd.cz/sone.

REGIONet

S krajskou síťovou jízdenkou REGIONet, která platí ve zvoleném kraji jeden den, ušetříte v létě 34 %. Běžně stojí REGIONet 150 korun, přes léto za něj zaplatíte jen 99 korun. Více informací najdete na www.cd.cz/regionet.

Loňské ceny pro každého

Celé léto si můžete zakoupit jakoukoli vnitrostátní jízdenku platnou mezi konkrétními stanicemi za ceny roku 2008. Uspořít tak můžete nejen při jednotlivé cestě, ale také při pravidelném dojíždění na prázdninovou brigádu. Například měsíční jízdenka na vzdálenost 60 km vyjde v létě na 2 240 korun, tedy o 56 korun levněji než normálně. Žákovského jízdného, které o prázdninách neplatí, se změna nedotkne.

Bližší informace o letních nabídkách získáte na stránkách www.cd.cz/akvizice.

Info zaslal Ing. Jiří Zajíček

Dráhy změnil jízdní řád, nejvíc spojů zanikne na Vysočině

České dráhy změnil ke 14. červnu jízdní řád. Někde spoje přibudou, jinde je dopravce naopak kvůli malé vytíženosti zruší. U některých vlaků se mění odjezdy. Po neděli také začne jezdit nový spoj na sever Moravy a do Slezska; páteční posilové pendolino z Prahy pojedou pod názvem Sprinter bez zastávek až do Ostravy a dále nově až do Třince, dosud jezdí nejdál do Bohumína. Zřejmě o největší počet spojů přijde Vysočina, kraj nechce hradit málo vytížené, a tím ztrátové spoje. Zrušeno nebo omezeno bez náhrady bude na třicet vlaků. Podle kraje mohou cestující v těchto případech většinou využít jiný spoj, a to s odstupem v řádu desítek minut. Nejvíc změn v kraji se bude týkat trati z Havlíčkova Brodu přes Jihlavu na hranice regionu.

Praha se nebude ucházet o pořádání olympiády v roce 2020

Praha se nebude ucházet o pořádání olympijských her v roce 2020. Rozhodla o tom městská rada. Zastavení prací spojených s přípravou kandidatury je součástí návrhu opatření, která mají zmírnit dopady finanční krize na fungování metropole. Návrh musí ještě schválit zastupitelstvo. Je ale pravděpodobné, že i tam bude odhlasován bez problémů. ODS, která je ve vedení města, má totiž v zastupitelstvu většinu. Rozhodnutí rady vítá i opozice. „Byl to od začátku zvláštní projekt a je chybou, že se do něj dalo tolik prostředků,“ řekl ČTK opoziční zastupitel Miroslav Poche (ČSSD). Podle něj mělo město od záměru pořádat olympijské hry ustoupit už dávno. Olympijská kandidatura dosud Prahu stála sedmdesát milionů korun.

Praha – Stát nemá peníze, krize dolehla i na dokončení stavby, která má z města odvést miliony aut. Pro magistrát je ale pozastavení zcela nepřijatelné

Stavba, která má z hlavního města odvést miliony vozidel ročně, je nyní v ohrožení. Peníze na silniční okruh kolem Prahy totiž možná už brzy dojdou a stavba tak bude muset být na neurčito zakonzervována. Pro řidiče jedoucí přes metropoli ale také státisíce Pražanů je to špatná zpráva. Právě Pražský okruh má totiž výrazně odlehčit dopravě v metropoli, odvést auta z centra a urychlit jízdu přes Prahu.

Ohrožení na jihu Prahy

Nový ministr dopravy Gustáv Slamečka na středeční prezentaci oznámil, že v příštím roce může na stavby a údržby silnic chybět až 25 miliard korun. Nedostatek peněz v roz-

počtu tak hrozí Státnímu fondu dopravní infrastruktury (SFDI), z jehož financí se Pražský okruh také dotuje. Přestože ministr několikrát zopakoval, že Pražský okruh je jednou z priorit, nebudou-li peníze, sliby mohou jít stranou. Už nyní je Pražský okruh jednou ze staveb, o jejichž pozastavení se vedou diskuse. Pokud nebudou peníze, nebude se stavět ani Pražský okruh. Nedostatek peněz ale ohrožuje i další dopravní stavby. Například výstavbu části silnice R6 mezi Prahou a Pavlovem nebo úsek dálnice D3 z Prahy do Jílového. Odloženo může být i několik plánovaných železničních staveb, mimo jiné nové spojení pražského Hlavního nádraží s Masarykovým nádražím, Libní, Vysočany a Holešovicemi.

Zkráceno – Pražský deník.cz, 21. 5. 2009, *Lukáš Marek*

Praha bude šetřit na protipovodňových opatřeních i čističce

Hlavní město bude kvůli finanční krizi šetřit, vytvoří rezervu ve výši 875,6 milionů korun na pokrytí letošního případného propadu daňových výnosů. Úspory se dotknou výstavby protipovodňových opatření i rekonstrukce Ústřední čistírny odpadních vod v Troji. Rozhodla o tom městská rada, návrh bude ještě schvalovat zastupitelstvo. Oproti prvním informacím metropole nebude šetřit na výstavbě tunelu Blanka, který je součástí městského okruhu. Pražský primátor Pavel Bém novinářům řekl, že město v příštích letech také odloží některé plánované akce za zhruba deset miliard korun, mezi které patří například rekonstrukce Hlávkova mostu nebo výstavba kolektorů. Město nechce odkládat prodloužení trasy A metra z Dejvic do Motola, které by se mohlo začít stavět ještě letos, ani výstavbu metra D z Pankráce do Písnice v příštích letech.

Na Florenci se otevřela nová odbavovací hala za sedmdesát milionů Kč

Novou odbavovací halu za více než sedmdesát milionů Kč ve středu na pražském autobusovém nádraží Florenc otevřela firma ČSAD Praha holding. Hala cestujícím nabídne dvacet nových pokladen, restaurace, obchody nebo velkoplošnou obrazovku s informacemi o dopravních spojích. Slavnostní zpřístupnění nových odbavovacích prostor se uskutečnilo u příležitosti 61. výročí vzniku Ústředního autobusového nádraží na Florenci. Stará hala zůstane i nadále v provozu, na celkovou rekonstrukci nemá firma peníze. Vybudování nové haly přivítal primátor Pavel Bém (ODS), který se zúčastnil otevření. Firma ČSAD Praha holding stavbu zahájila loni v říjnu podle návrhu brněnského architektonického ateliéru Hrůša a spol. Má rozlohu téměř 1 100 metrů čtverečních, obchodní prostory zaujmají čtyřicet procent plochy objektu.

Hudebník Ivan Mládek

Hudebník Ivan Mládek láme rekordy se svou skladbou *Jožin z bažin* v Polsku a Rusku, teď patrně okouzlí celý svět. Dal totiž souhlas k tomu, aby jeho píseň a videoklip mohla použít světově známá hudební stanice MTV. Skladba *Jožin z bažin* umocnila popularitu nejen samotného Ivana Mládka, ale i jeho kapely Banjo Band. Píseň se v posledních měsících stala oblíbená v Maďarsku, Rusku a především v Polsku. Ovšem *Jožin* se teď ukáže celému světu.

„Stanice MTV požádala Ivana Mládka o prodej licence písně a videoklipu. Autor souhlasil, teď jen doladujeme zbylé podmínky,“ prozradil Jiří Havel z ochranné organizace Aura-pont, jež Mládek zastupuje. Sám hudebník paradoxně nemá tušení, jaká se mu nabízí možnost, že se proslaví ve světě. „Vůbec to nedovedu posoudit, protože MTV neznám, ale dozvěděl jsem se od mladých lidí, že to je v hudebním světě velmi významná televizní stanice. Tak jsem rád, že zájem o licenci projeví,“ řekl Ivan Mládek, který před lety na dlouhou dobu zmizel z televize. Teď se vrátil a pro digitální televizi TV Barrandov natáčí sitcom s názvem *Cyranův ostrov*.

Kde vlastně vznikla skladba *Jožin z bažin*? „V roce 1976 mě kamarád Zdeněk Navrátil požádal, jestli bych neudělal nějakou skladbu o Jožinovi. Byl totiž maskot jejich kapely a chtěl ho proslavit. Domluvili jsme se, že za vytvoření dostanu demižon slivovice,“ usmíval se Mládek a pokračoval: „Tak jsme písničku s Banjo Bandem nahráli. Nejprve jsem ji nabídl do Českého rozhlasu, ale vyhodili mě s ní. Poprvé se tak začala hrát až z naší druhé LP desky s názvem *Na shledanou*,“ popsals vznik skladby.

Rudolf Šindelář, Lidovky.cz

Průřez dílem Františka Ronovského

Celkový průřez dílem malíře **Františka Ronovského (1929-2006)** včetně rozměrných velkoformátových obrazů nabízí od 6. května do 9. srpna 2009 Jízdárna Pražského hradu. Jde o první retrospektivní výstavu tohoto autora uspořádanou po jeho smrti v roce 2006.

Na zámku v Mnichově Hradišti bude letošní léto v barokním stylu

Zámek v Mnichově Hradišti se během letošního léta chystá vrátit do období baroka. Většina připravovaných akcí se bude snažit co nejuvěrněji přiblížit období 17. a 18. století. Takzvané *Barokní slavnosti 2009* mají za cíl oživit jednotlivé prostory zámku včetně zámeckého divadla a vzpomenout tři významná výročí – 730 let od založení města Mnichovo Hradiště, 850. výročí existence rodu Valdštejnů, 375. výročí úmrtí Albrechta z Valdštejna. Právě k výročí úmrtí Albrechta z Valdštejna se chystá jedna z největších letošních akcí, naplánovaná na **18. a 19. července**. V prostorách zámku se bude odehrávat šlechtická zahradní slavnost v duchu pozdní renesance a raného baroka, tedy období Albrechta z Valdštejna a Václava Budovce z Budova, původních majitelů zámku Mnichovo Hradiště. V místní kapli sv. Anny jsou uloženy ostatky Albrechta z Valdštejna.

Zámecké léto v Mnichově Hradišti zahájil 3. ročník Mezinárodního mistrovství ČR jízdy na koních v dámském sedle.

Spor o autorská práva k nahrávkám České filharmonie je vyřešen

Téměř dvouletý spor o autorská práva k nahrávkám České filharmonie (ČF) se podařilo vyřešit. Budoucí ředitel ČF Vladimír Darjanin se s hráči dohodl, že autorská práva z nahrávek patří České filharmonii, peníze hráčům. „Je to výsledek několika schůzek s vyjednávacím týmem členů filharmonie. Chápu, že mají nízké platy a do doby, než se finanční a další pracovní podmínky ve filharmonii zlepší,

přejdou peníze na muzikanty," řekl ČTK Darjanin, který se 1. července ujal svého postu. Darjanin zdůraznil, že práva podle zákona zůstanou České filharmonii jako instituci. „Také co, kdy, kde a jak se bude natáčet zůstane v pravomoci rozhodnutí generálního ředitele a managementu," uvedl Darjanin s tím, že bližší podrobnosti oznámí na tiskové konferenci 24. června. Spory mezi vedením ČF a filharmoniky vyvolala novela autorského zákona týkající se aktivit hráčů, které nezahrnuje jejich pracovní smlouva, jako záznamů z koncertů využívaných v rozhlasu a televizi a na zvukových nosičích i studiového nahrávání. Konflikty mezi vedením ČF a velkou částí orchestru o výklad autorského zákona už téměř dva roky výrazně omezovaly pořizování nahrávek z koncertů i na zvukové nosiče.

Kulturní granty pro rok 2010 budou vyhlášeny podle nového modelu

Kulturní granty pro rok 2010 vyhlásí Praha podle nového modelu, který připravil poradní sbor primátora. Model nepočítá s dotací na prodanou vstupenku, posuzování žádostí bude podobné jako u letošních jednoletých grantů. S návrhem nového systému souhlasili pražští radní, materiál musí ještě schválit zastupitelstvo. Posuzování žádostí o grant by mělo být podle předsedy poradního sboru dvoukolové, odděleno bude posouzení úrovně projektu od přidělování výše dotace. Hodnocení bude mít na starosti grantová komise složená ze čtrnácti odborníků a jednoho zastupitele, kterého jmenuje rada na návrh poradního sboru. Novinkou podle pražského radního zodpovědného za kulturu Richtra je, že rozhodnutí o přidělení nebo nepřidělení grantů bude zveřejňováno i se zdůvodněním.

České a slovenské muzeum v lowě se po povodni zřejmě přestěhuje

České a slovenské muzeum ve městě Cedar Rapids v americkém státě Iowa se po loňských katastrofálních záplavách pravděpodobně přestěhuje na bezpečnější místo. Muzeu, jehož budova byla otevřena v roce 1995, způsobila velká voda škodu 11,75 milionu dolarů (235 milionů korun). Veškeré vnitřní vybavení, včetně historické expozice a knihovny, přišlo vniveč, podařilo se ale včas uchránit podstatnou část sbírek a inventáře. Rozhodnutí o novém místě by mělo padnout do konce léta. Národní české a slovenské muzeum a knihovna je jedinou profesionální institucí v USA, která se věnuje výhradně historii českého a slovenského národa a dějinám přistěhovalectví Čechů a Slováků do Ameriky. V Cedar Rapids nevzniklo náhodou. Iowa je státem s jednou z největších českých komunit v Severní Americe.

Výstava Zapomenutí hrdinové dorazila do Mnichova

Putovní výstava *Zapomenutí hrdinové*, která mapuje osudy sudetoněmeckých antifacistů, se otvírá v bavorské metropoli Mnichově. Výstava tak dorazila do regionu, jenž se po druhé světové válce stal domovem největšího počtu sudetských Němců. V Galerii Alfréda Kubína mnichovského Sudetoněmeckého domu výstava potrvá do **24. července**. Hlavními částmi projektu *Zapomenutí hrdinové* – i oni byli proti fašismu jsou stálá expozice v Ústí nad Labem

a putovní výstava. Součástí doprovodných programů výstav zahrnujících novinové zprávy, předvolební plakáty a další archivní materiály bývají také přednášky a pódiové diskuse. Jako například přednáška ostravského rodáka, historika a teologa Otfrieda Pustejovského o křesťanském sudetoněmeckém odporu proti národnímu socialismu s pódiovou diskusí, které se zúčastní iniciátor projektu Tomáš Kosta, šéf sudetských Němců Bernd Posselt, poslanec Spolkového sněmu Gert Weisskirchen (SPD), který je spolupředsedou Česko-německého diskusního fóra, a historik Detlef Brandes.

Olomouc chce polským turistům více připomenout Jana Sarkandera

Olomoucká radnice chce splatit svůj dluh vůči polským turistům a připravuje projekt nazvaný *Po stopách svatého Jana Sarkandera*. Stát by měl šest milionů korun a financovaný bude z operačního programu Přeshraniční spolupráce. ČTK to řekl náměstek olomouckého primátora Ladislav Šnevajs (KDU-ČSL). Sarkander byl rodákem z polského Skoczowa a v Olomouci našel mučednickou smrt. V roce 1995 zde byl svatořečen papežem Janem Pavlem II. „Z projektu budou financovány publikace v česko-polské verzi o sakrálních památkách v Olomouci i publikace o katedrále svatého Václava, kde jsou uloženy Sarkanderovy ostatky," uvedl Šnevajs. Neřízení mají sloužit také na zřízení průvodcovské služby nebo na oslavy 15. výročí svatořečení, které se budou konat příští rok.

Revue Umění a řemesla

obnovila svou existenci vydáním úvodního dvojčísla 1-2/08. V příštím roce bude již vycházet jako standardní čtvrtletník. Jde o časopis zcela nekomerční, jehož osudem bude i nadále „boj o přežití". Velmi tedy záleží na finanční podpoře jak státních institucí, tak soukromých mecenášů. A samozřejmě také na zájmu čtenářů, kteří si v současné nabídce komerčních periodik, „věšáků" na reklamu a PR texty, nemohou a nechtějí vybrat.

Základní informace:

Formát 225 × 260 mm, recyklovaný papír s křídovou přílohou – „čtvercovým" formátem a využitím recyklovaného papíru.

Rozsah úvodního dvojčísla 100 stran.

Cena – 180 Kč.

U standardního čtvrtletníku se v příštím roce předpokládá rozsah i cena poloviční.

Redakce:

Vydavatel: Občanské sdružení Umění a řemesla
Předseda redakční rady a vedoucí odborný lektor:
MgA. Jaroslav Vanča

Šéfredaktorka: RNDr. Hana Primusová

Tajemnice redakce: Helena Kašová

Návrh obálky a grafická úprava: Růžena Hedrichová

Redakční rada: Prof. Edgar Dutka, Prof. akad. sochař Kurt

Gebauer, akad. malířka Eva Jandíková, akad. sochař Jiří

Kačer, doc. Aleš Kuneš, PhDr. Jiřina Langhammerová,

PhDr. Jiří Machalický, Ing. arch. Ivan Vavřík, Josef Vomáčka

Distribuce Kosmas, s. r. o. (www.firma.kosmas.cz)

Objednávky na www.kosmas.cz nebo přímo v redakci

(umeniaremesla@email.cz), kde si lze zajistit i předplatné v ceně 360 Kč za rok.

VIDEOTÉKA A FONOTÉKA Kulturního klubu (s podporou MZV-OKKV)**Seznam videokazet:**

Balada pro banditu
Bohemia I
Český ráj (něm.)
Čísařův pekař
České Budějovice (něm.)
Český Krumlov (něm.)
Hrátky s čertem
Jižní Čechy (něm.)
Karlsbad
Kytice
Mikulov (něm.)
Magdalena Kožená
Morava a Slezsko (něm.)
Obchod na korze
Ostře sledované vlaky

Osudy dobrého vojáka Švejka I-II
Otesánek
Penzión pro svobodné pány
Praha
Pražské Jezulátko (něm.)
Šakalí léta
Tajemství ocelového města
Trhák
Všichni moji blízcí
Divadlo Jára Cimrmana:
AKT, hra se zpěvy a tanci
Němý Bobeš aneb Český Tarzan
Vyšetřování ztráty třídní knihy
Žáskok
Pohádky:
Broučci
Byl jednou jeden král

Čerte, drž se svého kopyta
Kocour Vavřínek
Krtěčkova dobrodružství
Maxipes Fik
Mach a Šebestová I-II
Nesmrtelná teta
Princezna se zlatou hvězdou
na čele
Pyšná princezna
Rákosníček a jeho rybník
Spejbl a Hurvínek
Tuláček
Kazety:
Jarmila Šuláková - Folk songs
Jen vzpomínky poštmistrovic
kluka (písníčky J. Vyčítala)
Krtěčkova dobrodružství I-II

Krútnava (písníčky)
Neuvěřitelné situace: Šimek
a Sobota
Písníčky Čechů v Chorvatsku
Pohádky z mořské hlubiny
Prague (koncert Filharmonie)
Slzy smíchu Jiřiny Bohdalové
The Best of Pavel Bobek
CD:
V + W, Písníčky (2005)
Možnost zapůjčit tyto filmy:
Audience
Báječná léta pod psa
Když rozvod, tak rozvod
Pelíšky
Skřivánci na niti
Smrt krásných srnců

Máte-li zájem o vypůjčení, kontaktujte paní Ivanu BROŽOVOU, tel. 0650 400 17 10, roh Barichgasse 21 a Ottogasse, 1030 Wien (prostory školky a družiny). Kauce 5 € za videokazetu, 2 € na obnovu filmotéky.

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich,
Schlösselgasse 18, A-1080 Wien

záznamník (od 10:00): ++43-1-402 32 99

fax (od 10:00): ++43-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2009 činí 29,- € (členský příspěvek 14 € + předplatné 15 €). Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2009 činí 30,- €. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2009 činí včetně poštovného 50,- €.

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: 683 035 901, IBAN: AT 03 1200000 683035901, SWIFT: BKAUATWW.

POKYNY PRO INZERENTY (včetně cen)

Rozměry v cm	Cena v €
2,5 × 5,2	6,13
3,2 × 10,5	15,31
6,5 × 5,2	15,31
7,0 × 8,5	26,88
7,0 × 10,5	34,38
5,0 × 17,3	40,00
12,5 × 17,3	100,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €. Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).

Sleva pro členy Kulturního klubu: 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria, číslo účtu: 683 035 901, BLZ: 12000, IBAN: AT 03 1200000 683035901, SWIFT: BKAUATWW
- Česká spořitelna, číslo účtu: 1557869023, kód banky: 0800, účel: inzerát

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví:

Mag. Pavlína Böhmová, tel. 0043 (0) 669 195 44 077,
tel./fax: 0043 (01) 95 44 076

František Písařík, tel.: 0043 (0) 650 599 28 02

Centrální fax (od 10:00): 0043 (01) 79 88 454

e-mail: inzerce@kulturklub.at

Kursy češtiny

Čeština pro začátečníky i pokročilé.

Zájemci, hlase se na tel. č. 602 36 51, dr. Malá.

Čeština – začátečníci i pokročilí.

Zájemci, hlase se na tel./fax 0043-1-40 89 841,
Mag. dr. Brandeis.

Kurzy

slovenského jazyka

na Slovenskom inštitúte

miesto: priestory Slovenského inštitútu,
Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien,
informácie: tel. 01/535 40 57

TSCHJECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM

Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitelka dr. Tatjana Langášková
tel./fax: 0043 1 535 23 60 - 14
www.tschechischeszentrum.at
e-mail: ccwien@czech.cz
Po – Pá 10:00-17:00

Mag.

Sylvie Šebelová

Sprachtrainerin für Tschechisch

+43 1 920 70 48 **tel+fax**
+43 699 12 64 29 38 **mobil**
office@sebelova.at **e-mail**
www.sebelova.at **web**

CzechTourism Wien
Česká centrála cestovního ruchu

Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitelka Dr. Phil. Nora Dolanska
tel.: 0043 1 533 21 933
fax: 0043 1 533 21 934
e-mail: info-at@czechtourism.com
www.czechtourism.com

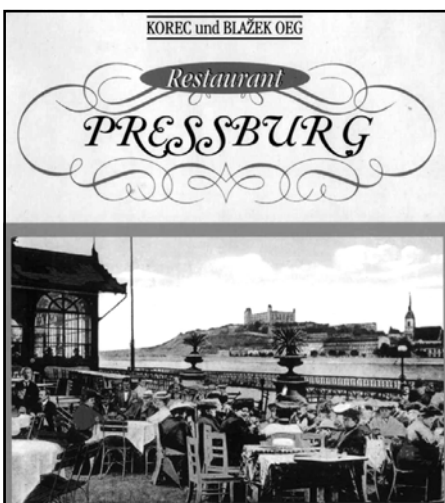
ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
tel./fax 515 22 57 30
e-mail: info@tiskarna-sladek.cz
www.tiskarna-sladek.cz

Kniha autorky Marie Brandeis *Přišli jsme odjinud...* s předmluvou bývalého českého velvyslance v Rakousku a nynějšího prezidenta PEN-klubu Jiřího Gruši obsahuje portréty osobností, jež jsou spjaty s českou menšinou, prostředím a kulturou ve Vídni a v Rakousku. Přehledně a zajímavě popisuje nejen bohatou historii exilového života české menšiny v Rakousku, ale i její současný stav. Publikace je dvojjazyčná: česko/německá.

Knihu je možno zakoupit/objednat v knihkupectví **Pastrňák's Austro-Bohemia Press**, 1030 Wien, Steing. 24, tel.: ++43-0-699-10596078, fax: ++43-1-812 36 50, e-mail: ivana.pastrnak@chello.at otevřeno: st, čt 17:00-18:30, nebo přímo v **Kulturním klubu**.

KOREC und BLÁŽEK OEG

Restaurant
PRESSBURG

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagmenü - Spezialitäten aus der ganzen Monarchie - Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přímo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

**VON MINDERHEITEN
ZU VOLKSGRUPPEN**

20 Jahre Wiener Arbeitsgemeinschaft

Redigiert von
Heinz Tichy, Ernő Deák
und Richard Basler

integratio

Die Wiener Tschechen 1945-2005
Zur Geschichte einer Volksgruppe

Vídeňští Češi 1945-2005
K dějinám národnostní menšiny

Band
Svazek
1

Herausgegeben von
K. vydání připravili
Helena Basler
Marie Brandeis
Jiří K. Kroupa
Jana Starek

Tschechisches kulturhistorisches Institut

České kulturněhistorické centrum

Wien - Praha
2006

**KARDINAL
PENZIÓ**

Danica KORECOVÁ
majiteľka
fa. Korec
Veľké Uherce 310
Slovensko

- Ubytovanie
- Reštaurácia
- Gril
- Kaviareň
Café
- Sauna
- Fitness
- Parkovanie

TEL./FAX: 038/7486 159 VEĽKÉ UHERCE Č. 310

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Info v reštaurácii Pressburg

**RAKÚSKO-SLOVENSKÝ
KULTÚRNY SPOLOK**

sekretariát: út 8:00-9:30, čt 17:00-18:30
Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
office@oeskv.at www.slovaci.at

**Divadelní ochotnický spolek
VLASTENECKÁ OMLADINA**

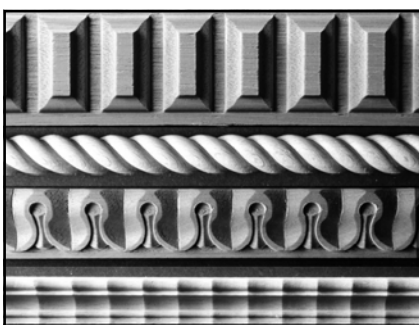
1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel. 02273 7604
www.omladina.at

Galerie auf der Pawlatsche
Institut für Slawistik
Universitätscampus
1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

Slowakisches Institut
Wien
Slowakisches Institut
SLOVENSKÝ INŠTITÚT

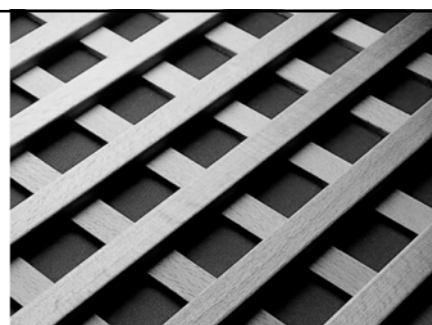
Wipplingerstr. 24-26
1010 Wien
tel./fax: 43 - 1 - 53 54 057
www.sivieden.mfa.sk
e-mail: siwien@gmx.at

Dřevěné lišty a mřížky

Franz Kolář GmbH
Josef-Strebl-Gasse 8, 2345 Brunn/Geb.
Tel.: 02236/31724, Fax: 02236/323 96
E-mail: office@kolar.at; www.kolar.at

**Divadlo Brett – 1060 Wien,
Münzwardeingasse 2,
tel: 587 06 63, fax: 586 91 55,
theaterbrett@Eunet.at,
www.theaterbrett.at
úterý – sobota od 20 hod.**

AUSTRO-BOHEMIA PRESS
1030 Wien, Steing. 24
tel.: ++43-0-699 10596078 (9:00-19:00)
fax: ++43-1-812 36 50
e-mail: ivana.pastrnak@chello.at
www.pastrnak.at.ac
(st, čt 17:00-19:00 a také některé soboty)

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

EXTRAPARFUM.AT

Vítáme Vás v internetové parfumerii
www.extraparfum.at
Nabízíme ucelenou řadu originál zabalných značkových parfémů za skvělé ceny.

Příjemné nakupování a mnoho voňavých dní Vám přeje
Váš EXTRAPARFUM

„Art-Atelier“

Bildhauerei / Keramik
Restaurierung / Keramikurse
Altmüttergasse 6, 1090 Wien
Tel.: 0676 9452096
Auf Ihren besuch freut sich:
Mag. Milada Zahnhausen
Dipl. Bildhauerin & Keramikerin

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstrasse 60 - Tel (0222) 586 09 67

Mobiles
Theater für Kinder
tel 01/505 98 06
e-mail: theater.moki@chello.at
www.theater-moki.at

Atelier JAN -

Umění z kůže
Jan & Tamara
Brabenec,
Spittelberggasse 7,
1070 Wien,
tel./fax: 526 54 22,
po-pá 13-18 hod.,
so 10-14 hod.

**Výhodné ubytování
ve Vídni
M. SEĎA**

Westbahnstr. 18, 1070 Wien
Tel. 524 38 73, 617 27 06

**Právník v ČR
JUDr. Josef Franc
advokát**

Kancelář: Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
tel./fax : 004202 848 18 008,
mobil: 00420602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

KULTURNÍ KLUB

Informační časopis Čechů a Slováků
v Rakousku
Informationszeitschrift der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18, 1080 Wien
mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764
fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at
www.kulturklub.at

**SALON
MIMI-ŽOFIE HERRMANN**

Dipl. kosmetička, pedikérka,
zdravotní sestra
Odborná kosmetika, pedikúra,
manikúra, el. epilace chloupků,
manuelle lymphdrainage,
aromamassage, soft-laser
Termín dle dohody:
tel. + fax: 01/98 24 867
Út – pá 8:30-11:30 + 14:00-18:00
1140 Wien, Kienmayerg. 48

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici
v redakci.

Hledám paní
na částečný úvazek
k úklidu.
Podmínkou je auto.
Volejte na číslo:
0699/11 06 17 11

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

**Familie Karl Kolarik
seit 1920**

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin;
předělávky, vlastní výroba (též z doneseného
materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88,
tel. / fax 604 54 85,
po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9 -12 hod.

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17,
Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12
po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.00

PRO LIN GUA

Klub, školka, družina
—
doučování

PROLINGUA

Ivana BROZOVA

Barichgasse 21
Eingang Ottogasse
1030 Wien

Tel.: 0650 / 400-17-10
E-Mail: prolingua.b@volny.cz

Raumdekor

ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**

1060 Wien, Hofmühlgasse 18

E-mail: raumdekor.florian@aon.at

MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE
>>> *sleva pro krajany*

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.
Oslavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at
otevřeno: po – ne 11-23 hod.

Restaurant Schönbrunner Stöckl rodina Smadišova

beim Meidlinger Tor
České a slovenské speciality!

Nabízíme:

svatby, podnikové a rodinné oslavy, Vánoce,
catering service pro každou příležitost,
slevy pro skupiny z ČR.

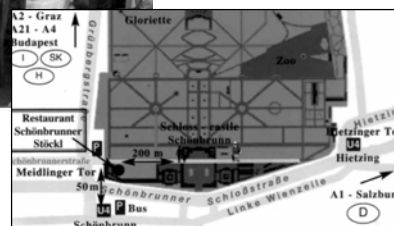
Těšíme se na Vaši návštěvu!

Küche/ kitchen / cucina / kuchyň

10:00-22:00, otevřeno po celý rok

1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29

tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Zur Böhmischen Kuchl

Speciality české a moravské kuchyně:
dršťková polévka, bramboráky, svíčková, lívanečky,
Budějovické a Velkopopovické pivo -
na Vaši návštěvu se těší Dagmar Ficenc

1080 Wien, Schlüsselgasse 18, tel.: 402 57 31

otevřeno: po – pá od 11.00 – 15.00 a 17.30 – 23.00

**Kleines
Wiener Cafe**

DENIS BEZUCHA

1080 Wien, Kochgasse 18

tel. 01/402 32 07

po – pá 9:00-22:00

sobota a neděle

zavřeno

Kavárna s českou kuchyní.

Oslavy na objednávku.

Budějovické pivo.

SYNAPSE

GRAFIKSTUDIO

Webdesign/Webshop
 Logodesign und Grafik, Druck
 Broschüren, Plakate, Visitenkarten
 Transparente, Außenwerbung
 Textildruck, Bannerdruck
 Webartikel, Fotografie, ...
 Alena Annerlova
 Vertretung in Österreich

Mobile: +43(0) 699 126 290 73
 Tel./Fax: +43(0)1 913 14 68
 E-mail: office@glas-deco.eu
 www.synapse5.com

Seriózní, 36letý profesor angličtiny
 a anglické literatury, s rodným jazykem češtinou,
 hledá prázdninovou brigádu – v jazykové škole,
 popř. u rodiny. Nekuřák, ubytování zajištěno.
 Veškeré diplomy, certifikáty a doporučení
 na požádání.

Tel.: 00420 608 718 271,
e-mail: popelka.honza@seznam.cz

Návštěva z heraldické kanceláře z Prahy v odpoledním klubu Prolingua

Pracovníci odpoledního klubu Prolingua pozvali pana Václava Kulleho k besedě o erbech a rodových zajímavostech šlechtických rodů. Napřed jsme si vyprávěli o tom, jak se erby vytvářely, kde smí být umístěna stříbrná barva, zlatá a co znamenají v heraldické mluvě. Děti tyto informace nadchly a ihned se daly do vyrábění svých erbovních znaků. Někdo kreslil symboly z činnosti svojí rodiny, jiný zobrazil své koníčky a zájmy. Děti byly při práci doprovázeny různými erbovními pověstmi. Přednáška a tvorba se dětem velice líbila a musíme v ní ještě pokračovat. Pan Kulle také dostával spoustu otázek i mimo tento obor.

Některé bychom Vám rádi přetlumočili.

Kdy jste se začal o heraldiku zajímat? Kde jste nabral tyto vědomosti?

Již jako osmiletého chlapce mě zaujala různá erbovní znamení na plzeňských domech, kde jsme bydleli. Zeptal jsem se svého tatínka, co tyto štíty znamenají. Protože měl také velkou oblibu v historii, tak mě začal s erbovními pravidly seznamovat. Doma jsem objevil knihu s prvními znaky české zemské šlechty. Musím ještě dodat, že můj otec pracoval jako průvodce v cestovní kanceláři Čedok a občas jsem se mohl zúčastnit nějakého zájezdu a tam jsem také slyšel mnoho zajímavého o naší historii. Při docházce na základní devítiletou školu jsem měl velice zkušeného pana učitele, který brzy rozpoznal můj zájem o historii a věnoval mi svůj volný čas k diskusím o dějinách a erbech.

Jaké jste měl zajímavé zakázky? Víím, že jste dohledával předky hudebního skladatele Franze Schuberta.

Dr. Erika Chovanec
 PSYCHOLOGICKÉ A PEDAGOGICKÉ
 PORADENSTVO
 1120 Wien
 tel.: 0043 69911692185
 erika.chovanec@gmx.at

Hledám česky nebo slovensky mluvící účetní.

Kontakt: Mag. Drahomir Fuksa
 E-mail: dfuksa@volny.cz
 Tel.: 0664 177 1313

DR. EVA POECKHOVÁ

erfahrene Sprachtrainerin für Tschechisch,
 NABÍZÍ VÝUKU ČEŠTINY
 pro začátečníky i pokročilé.
 Čas i cena dohodou.
Tel.: 0650/6301948, 01/485 01 63
e-mail: eva.poeckh@aon.at

OVĚŘENÉ PŘEKLADY DOKUMENTŮ
 A SOUDNÍ TLUMOČENÍ
 nabízí zkušená soudní tlumočnice

DR. EVA POECKH

Nattergasse 12/1/13, 1170 Wien
tel.: 01/485 01 63, 0650/6301948
e-mail: eva.poeckh@aon.at

On totiž pocházel z oblasti Kralického Sněžníku a potomci žijí ve Vídni dodnes a projevíli zájem, abych našel skutečné rodiště Franze.

Pane Kulle, pokud by chtěla třeba naše maminka zjistit, jestli náhodou nepochází také ze šlechtického rodu, co by musela znát, abyste jí mohl najít předky?

Musí mít rodné listy nebo křestní listy svých rodičů, případně prarodičů. Ale každý jednotlivý případ je originál a musím s každým jednat osobně.

Můžeme si Vás již objednat na podzimní termín na přednášku do našeho Klubu?

Ano. Budu se těšit.

Děkujeme za informace a řekněte nám prosím kontakt na Vás.

Ano, tady je:

Václav KULLE, Praha 9, Ježovická 114,
 tel. 00420/281 972 116;

můžete mě ale kontaktovat i ve Vídni, tel. 913-12-13.

Újezdský herold
 Heraldická kancelář

VÁCLAV KULLE

Ježovická č.114
 190 16 Praha 9
 Česká republika

Telefon:
 pondělí - pátek
 +420/281 972 116

ČTENÍ NA PRÁZDNINY

Zuzana Pospíšilová: Pohádky před spaním

Ilustrace Edita Plicková, Praha: Portál 2007

Ukázka:

O parádivém sluníčku

Stalo se to koncem léta. Sluníčko tou dobou sice hřeje čím dál méně, ale tentokrát přestalo svítit docela.

„Safraporté, co má tohle znamenat?“ bručel si do vousů krejčí Bavlnka, který najednou potmě na šití neviděl.

Také ostatní lidé vybíhali z domů a se svíčkami v ruce koukali na oblohu. „Kde je slunce? Kam se schovalo? Vždyť ještě není noc?“ divili se, lamentovali a přitom do sebe naráželi a zakopávali o všelicos, co jim stálo v cestě.

Jediný krejčí Bavlnka se rozhodl, že se na to půjde podívat. Kapsy si naplnil špulkami barevných nití a křížkovým stehem začal vyšívat cestičku do nebe. Cesta to byla opravdu dlouhá. Ještě štěstí, že měl tolik nití.

Když po ní vystoupil až do oblak, spatřil najednou jakýsi malinký záblesk. Zbystřil zrak a za chvíli mu to bylo jasné. Bylo to sluníčko. Z nebe utrhlo kus modré látky a celé se do něj zabalilo.

Bavlnka, který byl odjakživa kurážný, na sluníčko křikl: „Hej, ty tam, co to děláš? Proč se schováváš?“

Sluníčko vystrčilo nos a překvapeně na krejčího vykuklo oči.

„Ptám se, proč se schováváš? Dole na Zemi máme kvůli tvým rozmarům tmu jako v ranci!“

„Ale já se neschovávám, já jsem se jen chtělo obléknout. Lidé tam dole se všichni tak hezky oblékají a já chci taky,“ vzlyklo sluníčko.

Bavlnka se zasmál: „Ale tahle barva ti nesluší. Když mi budeš hezky svítit pod ruku, mohl bych ti něco hezkého ušít.“

„Ano, chci! Já, to bude paráda!“ zaradovalo se sluníčko a samou radostí se zatočilo, až z něj spadla látka utřená z oblohy.

Krejčí ještě pro pořádek přišel oblohu zpět a už si sluníčko vedl k sobě domů, aby mu vzal míry na nový obleček.

Lidem se ulevilo, že už je zase hezky světlo, a vrátili se každý ke své práci.

Krejčí Bavlnka opravdu ušil pro sluníčko zlatý kabátek a žluté kalhoty s volánky. To aby dobře vynikly jeho dlouhé paprsky. A sluníčko mu za to na oplátku svítilo pod ruku, aby na šití vždycky dobře viděl.

Pavel Šrut: Lichožrouti

Praha: Paseka 2008

Pavel Šrut se po nonsensovém (a inspirativním) básnění vrátil k autorské pohádce, v níž rozehrával rafinované hry lichožroutů, přízvěrně hodujících na ponožkových licháčích. Pestrá paleta lichožroutů i lidských postav je obdařena blahosklonnou a chápa- vou komičností, v tichosti se bavíme autorovým kritickým nadhledem konzumentství a školometství všeho druhu. Lichožrouti se zjevují lidem jako šmouhy či duchové a ti

nedospělí mohou uzavírat skutečná přátelství jako třeba protagonista Hihlík se svým bytným. Mimoděk se stáváme svědky jejich mejdanu (nad kvalitními ponožkami, žádným podřadným čínským zbožím nebo licháči „z nylonového a dederonového věku“) na pohřbu jednoho z mafiánů. Autor text vynalézavě obdařuje jazykovými hříčkami a slovními obraty a všímaví čtenáři budou potěšeni, jak čerpá z reality okolo nás, kdy si bere na mušku třeba jepičí mediální slávu: „Prof. Ing. René Kadeřábek zažil svých deset minut slávy a obrátilo mu to život naruby. Dostal se do televizního Dobrého rána i večerního Posezení u krbu.“ Málokdy se podaří i tak zkušenému autorovi, jako je Pavel Šrut, napsat pohádkový román s novátorsky osobitou dávkou humoru, který osvobozuje dennodenní rutinu našich životů. Příběh je navíc propojen s rozevlátými ilustracemi, jež prozrazují dovednost Galiny Miklíkové vystopovat nosné motivy a obohatit je vtipně pojatými detaily za hranicemi textu.

Ukázka:

Pana Vavřince čekají divné sny

Než pan Vavřinec sebere odvahu, vytáhne klíč ze zámku, zmáčkne kliku a vejde dovnitř, povím vám radši sám, co se v jeho bytě dělo.

K Hihlíkovi přišli na návštěvu jeho dva bratrance Ramík a Tulík neboli dvojčata Ramses a Tulamor junior. Tulík byl o hodinu starší, ale kdyby nenosil na krku kostkovaný šáteček, stěželi byste je rozeznali.

Nemyslete si, že jim Hihlík cizí byt otevřel, na to byl příliš dobře vychovaný.

„Lichožrouti nemají vlastní obydlí. Vždycky jsou u někoho doma. Ale nesmějí se tam chovat jako doma!“ To byla jedna z mnoha zásad, které mu dědeček vštěpoval.

Ramses a Tulamor junior vrazili dovnitř sami a bez zaklepání.

Lichožrouti se totiž dostanou, kam chtějí. Stačí jim k tomu nepatrná skulinka nebo štěrbinu pode dveřmi.

A není v tom žádné kouzlo. Přivolat si na pomoc kouzlo můžete jedině v pohádkách. V normálním životě to bohužel nejde.

Člověk nebo lichozrout si ve svízelné situaci musí poradit sami – a lichozrouti svedou něco, co jim lidi můžou jen závidět.

Dovedou se smrsknout a pak zase natáhnout a vrátit se do normální lichozrouti podoby.

Potíž je v tom, že takové prudké smrsknutí a natažení pořádně bolí, a tak se k němu lichozrouti uchylují, jen když je to nevyhnutelně potřeba.

Ramses a Tulamor junior se ovšem do bytu pana Vavřince dostali pohodlně balkónovými dveřmi, které v létě nechával pootevřené.

A když byli uvnitř, hned začali řídit jako malí, i když už byli velcí. Ramses vběhl do koupelny a objevil tam ruční sprchu.

„Budeme si hrát na hasiče!“ jásal.

„Kluci, neblázněte, za chvíli přijde pan Vavřinec.“

Hihlík se pokoušel své rozjivené bratrány zarazit, ale ti si ho vůbec nevšímalí.

„Prima nápad, tak já udělám oheň.“

Tulamora junior šmejdil po kuchyni a hledal zápalky.

„To ne!“

Hihlík mrštně skočil na poličku u sporáku a krabičku zápalak schoval v dlani.

Tulamora juniora mezitím upoutala trumpeta. Hned se jí chopil a začal do ní foukat.

„Přestaň! Vzbudíš mi dědečka!“ zoufal si Hihlík.

Ale to už Tulamor junior vyloudil z trumpetky zvuk podobný poplachu.

„Hoří! Hoří!“

Nato Ramses pustil sprchu...

...a pan Vavřinec vytáhl klíč ze zámku, zmáčkl kliku a vešel do předsíně.

Uvnitř bytu se ozval spěšný šramot a šplouchnutí. Pan Vavřinec popadl smeták a vrazil do kuchyně. Na první pohled se zdálo, že se tu v jeho nepřítomnosti vůbec nic nedělo.

Všechno bylo na svém místě. Jen na podlaze ho něco upoutalo. Vypadalo to jako mokré šlápoty!

A v koupelně na dlaždičkách stála kaluž vody. Že by nacákal, když se ráno sprchoval? Ne, to určitě ne, ostatně vždycky pečlivě podlahu vytřel.

Ale co ty šlápoty? Popravdě nevypadaly vůbec jako myši...

Pan Vavřinec prohledal celý byt, podíval se i do skříní, smetákem prošťoval prostor pod postelí, i balkón prozkoumal, ale žádného vetřelce neobjevil.

A protože nebyl z těch lidí, kteří si rádi moří hlavu záhadami, luští křížovky a v novinách se ze všeho nejdřív vrhnou na sudoku, otevřel konzervu olejovek od pana Li-ku, ukrojil si dva krajíce chleba a v klidu povečeřel.

Teprve pak začal po bytě roznášet pastičky. Do každé dal kousek té rozkousané ponožky, kterou za postelí objevil kočka paní Smutné.

Město za okny potemnělo a na noční oblohu se chystal vykult měsíc. Čas jít spát.

Byl úplněk a pan Vavřinec usínal s vědomím, že ho čekají divné sny. Vždycky je za úplňku míval.

Hihhi, já jsem Hihlík!

Měsíc na obloze byl velký a kulatý jako poklice na prádelní hrnec. A svítil balkónovými dveřmi rovnou na spícího pana Vavřince.

Ramses a Tulamor junior se schovali do proutěného koše na špinavé prádlo.

Byla to chytrá skrýš. Nikoho – ani pana Vavřince – nebvá vyházovat z koše špinavé spodky a pak je tam zase vracet.

Hihlík zmizel v pokojíčku za stěnou kuchyně, kde s dědou bydleli.

Kolem půlnoci se pan Vavřinec přestal převalovat a tvrdě usnul. Bratránci vylezli ze skrýše.

„Dost jsme si užili, co?“ smál se Ramses.

„Dost? Já ještě nemám dost, dal bych si nášup.“

Tulamora junior chodil po kuchyni a přemýšlel, co by se tu tak dalo rozbít.

„Sakra!“ řekl najednou pevně Hihlík. „Přestaňte se tu chovat jako doma a vypadněte!“

„No ne! Náš slušný bratránek řekl vypadněte! Co ty na to, Tulíku?“

Tulamora junior neodpověděl, protože zrovna objevil pod postelí jednu z pastiček.

„Chachacha! Past!“ zaječel smíchy tak hlasitě, že se pan Vavřinec odkopal.

Měsíc teď svítil na jeho hubené lýtko a bílé chodidlo s bachratým palcem.

Bratráncům zasvítily oči. Oba dostali stejný nápad.

„Chytíme mu... palec... do pastičky!“

Drželi pastičku každý z jedné strany a opatrně se blížili k nic netušícímu palci pana Vavřince.

„Ne!“ vyjekl Hihlík a skočil po pastičce. Chtěl ji těm mizerům vyrazit z ruky, ale...

CVAK! Pastička se zacvakla.

Hihlíkovi vyhrkly bolesti slzy. Ležel na zemi, nenařikal, jen tiše sykal. Konečně bratránci přešla legrace, ale ani je nenapadlo, aby Hihlíkovi pomohli.

Mrkli jeden na druhého, pak na pootevřené dveře na balkón – a vzali roha.

Hihlík se opřel o postel a chtěl se postavit. Šlo to ztěžka, protože mu pravou nohu stiskla pera pasti.

Musí odskákat do bezpečí.

Napřimil se a poskočil. Pero nepovolilo, zato mu noha uklouzla po stále ještě mokré podlaze.

Hihlík narazil hlavou o noční stolek. Pan Vavřinec tu měl vždycky při ruce sklenici vody.

Sklenice se rozkývala, spadla... a rozbila.

Třesk rozbitého skla spáče okamžitě probudil.

Pan Vavřinec se posadil na posteli a v měsíčním světle spatřil Hihlíka.

Při úplňku je všechno možné, řekl si. Ale pro jistotu se zeptal:

„Ty nejsi myš?“

„Hihihhi, já jsem Hihlík!“

„Co je to hihlík? Nějaký hlodavec?“

A pak s obavou:

„Nejsi nebezpečný? Nekoušeš?“

„Hihihhi, já lidi nekoušu! Jenom ponožky. Já jsem totiž lichožrout a Hihlík je moje jméno.“

„Legrační jméno,“ odfrkl si pan Vavřinec.

„Taky si myslím,“ přitakal smutně lichožrout.

„A co tu u mě vlastně děláš?“

Kulatý měsíc za oknem tak zvláště svítil, že panu Vavřincovi vůbec nepřipadlo zvláštní, že se tu takhle přátelsky vybavují.

Hihlík mlčel. Nemohl přece říct: „Pane Vavřinec, víte, já se tu s vámi dělím o ponožky. Jednu vám vždycky nechám a tu druhou s dědečkem spořádáme.“

„Něco jsem se tě ptal!“ zavrčel pan Vavřinec, aby ukázal, kdo je v tomhle bytě pánem.

„Já vám všechno vysvětlím, jen když mě laskavě pustíte. Já jsem totiž chycený, podívejte!“

Pan Vavřinec si teprve teď uvědomil, že ten podivný tvor vězí v čelistech pasti, kterou tu večer nastražil.

„Ach tak, promiň,“ řekl a uvolnil pero.

Pero vyskočilo i Hihlík vyskočil, a když byl volný, na mžik ho napadlo, že vezme roha jako jeho vykutálení bratrance.

Ale hned se za tu myšlenku styděl. Mokrát panu Vavřincovi poděkoval a slíbil mu, že odedneška se jeho ponožek ani nedotkne.

„A když budete chtít, tak se od vás i s dědou odstěhujeme,“ řekl nakonec slavnostně.

Pan Vavřinec vykulil oči.

„Cože? Ty tady u mě bydlíš?“ zalapal po dechu. „A dokonce s nějakým dědou?“

„To je můj dědeček, pane Vavřinec, on mě vychoval, když mi rodiče odjeli do ciziny, ale je už moc starý, ani ven nevyhází,“ vychrlil ze sebe Hihlík a na pana Vavřince padla těžká únava.

„Hele, ty Hihlíku, já už nic nechci slyšet, vidět a vědět, protože tohle všechno se mi jenom zdá. Já se asi ještě neprobudil. Mně se jenom zdá, že jsem vzhůru a bavím se tu s nějakým mrňavým lichožroutem. Rozumíš?“ zívá pan Vavřinec a přikryl si hlavu peřinou.

Hihlík nevěděl, jak na tu tirádu odpovědět.

A tak jen z rozpaků řekl: „Hihihhi.“ A odklátíl se domů, do svého pokojíku.

Velký šéf a špetka historie

Ramses a Tulamor junior byli hoši z lepší rodiny. Jejich otec, Tulamor senior, si nadělal ohromné ponožkové jmění v časech, kdy lichožroutům hrozil hlad, žaludeční potíže a málem i vyhubení.

Byla to doba, kdy maminky a babičky přestaly mít čas a náladu na štipování děravých ponožek.

„Musíš pořád kopat do tý meruny? Koukej, zase se ti vyklubal palec!“ zlobily se.

Jenomže palečky se klubaly z ponožek i holčičkám a slečnám, které už chodily na rande. A také rozvázným tatínkům a dokonce i těm maminkám a babičkám, co s brýlemi na nose a s hříbečkem v jedné ruce a s jehlou v druhé ruce ty děravé ponožky po večerech zašívaly.

A tak vědci vynalezli umělé vlákno a továrny začaly chrlit ponožky, které se jen tak nerozklubou. O ty bavlněné a vlněné najednou už nikdo nestál.

Pro lidi to byla móda, ale pro lichožrouty hotová pohroma!

Silon, nylon, dederon, a jak se všechny ty umělotiny jmenují, se nedaly rozkousat a strávit.

A když je chudák lichožrout z hladu spolykal, měl z toho břichabol a ošklivé sny.

Naštěstí i lidi si začali stěžovat, že se jim v nových, umělých ponožkách potí nohy a že je všechno svědí.

A tak se svět pomalu začal vracet ke staré poctivé bavlně.

Otec malého Ramíka a Tulíka se v časech té silonové módy stal hlavou gangu, který podnikal loupežné výpravy do bazarů a domácností, kde ještě měli ty staré nemoderní bavlněné ponožky.

Brali je po celých párech – a tím porušili první lichožroutí zákon, který zní: *Nikdy nevezmeš celý pár!*

Ale to jim nestačilo. Nakonec se spojili s tlupami pašeráků, loupili ve skladištích a přepadali kamiony a nákladní vlaky.

Z Tulamora seniora se stal Velký šéf neboli Padre.

Nashromáždil takové množství ponožek, že zabraly celou půdu v jedné staré vile, která patřila panu profesoru Kadeřábkovi.

Ten obýval ohromnou vilu sám, jen přízemí pronajal vdově Voráčkové a jejímu bernardýnovi Hubertovi. Jinak tu žil samotářsky a všechnen čas trávil v pracovně, kde bádá, spal a psal učené pojednání o lichožroutech.

Teď už o nich věděl víc než kterýkoli jiný badatel na světě.

Až na jednu maličkost: že mu jistá blahobytná lichožroutí rodina bydlí už řadu let rovnou nad hlavou!

Ale jak se to měl dozvědět, když na půdu nikdy necho-
dil?

Ani Padre půdu neopouštěl. Co potřeboval, to si vyřídil telefonem. Pořád měl ve městě své lidi – i když s podnikáním skončil a vedl počestný život.

Byl tak tlustý, že se pohyboval jen s největším úsilím a po smrti své krásné manželky Mojity už jenom seděl na hromadě ponožek a svých synů si moc nevsímal.

Ramík a Tulík měli v kopcích ponožek četné chodby a rozličné skryše. V nich se dalo číhat a pak se přepadat, nebo si hrát na schovávanou.

Ale když trochu dospěli, našli si zábavu ve hře na šikanu.

To si vyhlídli na ulici osamělého lichožroutka a nutili ho, aby skákal po jedné noze.

Nebo ho v parku přivázali ke stromu a pak chtěli, aby zpíval nějakou sprostou písničku. A tak různě a podobně.

A protože takový malý zatoulaný lichožrout míval obyčejně kromě strachu i hlad, dali mu nějakou chutnou bavlněnou ponožku.

Proč? Výměnou za mlčení. Musel jim slíbit, že to šikanování doma nepráskne.

Ale teď nejraději pokoušeli pana profesora Kadeřábka. Což se jim jednoho osudného dne nevyplatilo.

Arnošt Goldflam: *Standa a dům hrůzy*

Ilustrace Lucie Lomová

Praha: Nakladatelství Andrej Štátný 2008

Chtěl jsem napsat nějaký příběh pro děti, které se rády trochu bojí. A protože jsem ho psal taky loni o prázdninách a kolem bylo těch dětí plno, tak jsem jim každý den četl nově napsanou příhodu. Kluci i holky říkali svorně, že jim skutečně trošku běžel mráz po zádech. Jen můj syn Otík povídal: „Táto, tys říkal, že napíšeš strašidelný příběh, a ono to není vůbec strašidelný...“

On tvrdil, že se nebojí. Ale já si myslím, že se přece jenom trošku bát bude, až se pohrouží do osudů Standy Neskutečného, jeho malých přátel a jejich rodičů a pokusů zachránit se ze spárů strašlivých a odporných zločinců prof. Rozkošného a ing. Rozkošné. Ono to totiž nebude lehké a kdoví, jestli se jim to vůbec podaří! Když jsem tuhle knížku psal, tak jsem se o ně sám strachoval. Konec vám sice prozradit nemůžu, ale jen se podívejte dovnitř na krásné obrázky Lucie Lomové a snad si aspoň trochu představíte, co všechno naše hrdiny potkalo.

Mě to moc těšilo, napsat takovou, snad napínavou a taky trochu strašidelnou, historii – a já doufám, že Vás bude zase bavit si ji přečíst! Pozdravuje Vás Standa Neskutečný, jeho kamarádi a taky

Arnošt Goldflam

Ukázka:

1. NOVÍ SOUSEDÉ

„Budeme mít nové sousedy!“ vběhl tatínek do bytu. Vedle rodiny Neskutečných už totiž asi rok byl prázdný byt a občas se proslýchalo, že se tam nastěhují nějakí lidé. Malý Standa, kterému bylo v té době skoro sedm let, a tak se opožděně a moc pomalu a bez velké chuti připravoval na to, že bude chodit do školy, se těšil, že se třeba přistěhují sousedi, co budou taky mít nějakého kluka nebo holku. Bylo mu to jedno, hlavně že přijde někdo nový, s kým by se mohl seznámit. Jenomže z toho zatím vždycky sešlo. Mluvilo se a mluvilo, a nakonec nikdo nepřišel. Celkem vzato by se Standa smířil i s nějakou starší osobou, třeba nějaký ten kouzelný dědeček, věštkyně, polykač ohně nebo třeba někdo od policie, z cirkusu, případně ze zoologické zahrady. Ale nic z toho nebylo.

A tak zůstával sousední byt prázdný, Standa chodil okolo a vždycky jen tak, ze cviku, zaťukal na dveře. Co kdyby se tam náhodou přes noc nebo za tu dobu, co byli na procházce, v kině nebo v obchodě, někdo nastěhoval? Ale nikdo pořád neotvíral, nic se nedělo.

Teprve včera. Standa šel se smetím do popelnice. Sice se mu nechtělo, dlouho otálel a pořád něco bylo, proč ještě

nemohl jít, ale nakonec, když už se to i jemu samotnému zdálo dost dlouhé a chtěl to mít za sebou, vyrazil. Mával igelitovým pytlíkem se smetím nad hlavou, ještě štěstí, že byl zavázaný, jinak by se všechno smetí vysypalo. On si totiž Standa představoval, že je pravěký muž a to smetí, že je kyj. Řítil se na mamuta, mával kyjem, a tak se cesta k popelnici docela zkrátila a nebyla ani nudná. Nakonec praštil pytlek na víko popelnice, tím toho mamuta omráčil. Víko, čili mamutovu tlamu, otevřel a pytel vecpal dovnitř. Obrovskou silou pravěkého muže zavřel mamutovu zlověstnou tlamici, chobot mu zavázal na uzel a prchal pryč, zatímco mamut jen zíral a nemohl se ani hnout. Standa běžel zpátky, na dveře toho prázdného bytu, jako vždycky, několikrát v běhu klepl a už byl doma. Ničeho si nevšiml. Ale ono se přece jenom něco přihodilo. Zatímco Standa stále běžel a nedíval se zpět, pootevřely se dveře bytu, jen málo, maličko, a škvírou pootevřených dveří někdo vyhlédl. Kdyby se Standa otočil, viděl by jen neurčitý kousek tváře, ostře žluté oko, které rychle přehlédlo chodbu, a konec krvavě nalíčených přerostlých nehtů na ruce, která přidržovala dveře. Když vklouzl Standa domů, zavřely se bez hlesu i dveře sousedního bytu a to bylo všechno, nikdo si ničeho nevšiml. To tedy bylo včera.

Dnes se maminka podivila, možná i trochu zaradovala, že se přece jen někdo nastěhuje, a tak se celá natěšená zeptala: „A ví se už, kdo přijde?“

Tatínek váhavě zakýval hlavou: „Ví a neví. Byl jsem u domácích a oni prý, že to ještě není úplně dohodnuté, že to budou nějaký manželé, žili snad nějak dlouho venku, někde v cizině a na samotě, odvykli prý lidem. A možná, že ani nebudou hned oba dva, a nastěhují se postupně. A když jsem se ptal, kolik jim je a jestli mají děti a tak, ani to prý se neví. Ze ti noví odpovídají na všechno tak nejasně a taky strašně málo a moc divně mluví, každé slovo aby z nich doslova páčil. Vlastně jsem se nic moc nedozvěděl. Ale znáš domácí, z těch taky aby člověk všechno páčil.“

„No, to je teda nadělení. Ale já myslím, že je to v každém případě lepší než prázdný byt. To člověk nikdy neví, co se tam může přihodit! To víš, když se nesplachuje, vyleze ti třeba záchodem potkan nebo krysa, pak to má mladé a usadí se v tom bytě. Nebo pavouci, a ti pak narostou třeba do takové velikosti, že by se člověk divil. Někde jsem taky četla, že otevřeli byt, který byl dlouho prázdný, a našli tam mrtvolu.“

„Tady? Vedle u nás našli mrtvolu? A kdo to byl? Nějaký pirát? Nebo indián? A kolik měl v sobě šípů? Byly jedovaté?“ živě se dotazoval Standa.

„Nechte toho!“ okřikl je tatínek, „člověk by si myslel, že bydlíme v nějakém domě hrůzy! Tohle je obyčejný dům, tady se nic zvláštního neděje, a já navíc myslím, že ti naši sousedi budou docela obyčejní, normální, možná dokonce i trochu stydliví lidé, kteří jenom chtějí mít trochu klidu. A to já taky. Časem si na sebe zvykne a oblíbíme si je. Uvidíte.“

„Jenom abys měl pravdu,“ povzdechla si maminka.

„Kdyby byli normální, tak budou mít děti!“ trošku se hněval Standa, protože se mu rozplýval sen o kamarádech ve vedlejších bytě. „A jestli děti nemají, tak jsou možná začarovaní nebo třeba jsou to bývalí piráti nebo trpaslíci. Nebo lidojedi. Ti totiž nemají děti, protože je hned snědí!“

Otec Neskutečný zhluboka a těžce vzdechl. „Stando, dítě moje, tomu přece sám nevěříš! To je jenom v pohádkách. Já mám pohádky taky rád... ale to je všechno vymyš-

lené, vy-my-šle-né! Ve skutečností nic takového není. Věř mně, je to tak.“

Standa neřikal nic. Neodpověděl. Jen se významně zatvářil, jakože „já vím svoje“. Maminka ale byla stále tak trochu nespokojená: „Nemají s tím dělat takové tajnosti. Potom právě napadají člověka různé věci. A není se čemu divit!“

I když se tatínek snažil věci mírnit, bylo vidět, že mu to taky úplně nesedí.

„Já vím, já vím. Upřímně řečeno, taky mi třeba bylo divné, když mi u domácích řekli, když jsem se ptal, kolik že budou ti noví platit, jestli to nájemné zas totiž nezvýšili a tak, no... tak že mi řekli, a pozor! Teď se držte! Oni mi řekli, že ti noví platí přímo zlatem! Ale ne nějaké dukáty nebo tak. Oni platí kousky zlata, jako by to někde vyhrabali! Jakoby měli nějaký zlatý důl. Jindy prý zas nabízeli nějaké draho-kamy nebo starožitný pohár. Koneckonců mně je to jedno, atši platí třeba pečenýma kuřatama, mně je to jedno, ale normální to není!“

„Vidíš? A o tom já právě mluvím,“ pravila maminka. „A kdy teda přijdou? Myslím, kdy se sem nastěhují?“

„Ani to jsem se vlastně nedozvěděl. V dohledné době, prý. Ještě se snad ani definitivně nevyjádřili.“

Standa nad tou záhadou stále tiše přemýšlel a konečně se mu zase všechno zdálo jasnější.

„Možná bysme s nima neměli mluvit, aby nás nedostali do své moci. Přece kůzlátkám taky ta maminka zakázala mluvit s vlkem a ten jelen Budulínkovi taky s těma Jezinkama a když pak přeče jen...“

„To nejde. Není to slušné. Já neřikám, že se musíme nějak vybavovat. Aspoň pozdravit se ale musí. To jinak nejde,“ ustaraně přemýšlel tatínek a na to zase hluboce vzdychla maminka:

„Jestli nás nechtějí ti domácí vyšívát, nebo co. Já už toho mám dost. Už se s tím nebudu zabývat. Až přijdou, tak se uvidí, a do té doby vám zakazuju se o tom bavit. Konec! Dost! A dnes si uděláme pěkný večer a budeme se bavit o hezkých věcech a hotovo!“

Tatínek ožil. „Já se připojuju!“

„Máme zmrzlinu?“ zeptal se Standa.

Nastal příjemný zmatek. Maminka dolovala z mrazáku zmrzlinu, tatínek snášel z různých úkrytů všelijaké slanosti a sladkosti, Standa chystal talířky, mističky a lžičky. A ne dost na tom.

Najednou se tatínek klepl do čela a povídá: „Co kdybychom si objednali pizzu? Napsal jsem si telefon a oni prý to člověku teplé dovezou až domů. Jednou si to můžeme dovolit, ne?“

A už vytáčet číslo a objednával. „Za chvíli tady budou! A kdyby prý nepřišli do dvaceti minut, máme prý to zdarma. To je teda věc, tomu říkám služba zákazníkům!“

Jen to dořekl, ozval se zvonek. Celá rodina běžela s křikem „Už jsou tady!“ ke dveřím. Tam se zarazili a ztichli, ani nevěděli proč. Maminka tiše odsunula kryt kukátka a podívala se na chodbu. Pak zbledla a vypadalo to, jako by ztuhla, zkameněla. Po chvíli poodstoupila a jen prstem naznačila tatínkovi, aby se teď podíval on. Standa se mezitím plížil tiše do pokojíčku pro malou židličku, že si na ni stoupne a podívá se taky. Mezitím se, vždycky po chvíli, ozval řezavý zvuk zvonku, dlouze a řinčivě. Když si Standa postavil ke dveřím svou židličku, stoupl si na ni a vyhlédl ven, trochu mu přeběhl mráz po zádech.

Venku stála vyhublá až vysušená žena a v pravidelných odstupech přikládala ke kukátku úplně žluté, rýhované oko a dívala se dovnitř, docela určitě! Na okraj kukátka, kam ještě dohlédl zrak, položila své ruce s dlouhými, na konci až zakroucenými nehty, nalakovanými nepravidelně krvavým lakem, vypadalo to, jakoby kapky krve skanuly na její nehty a tam ztuhly. Jedním nehtem občas na sklo kukátka zaškrábala a pak zase přiložila své žluté oko s žilkami v koutcích. Její tvář byla složena do tisíců záhybů a tu a tam z ní trčel rezavý nebo šedivý, tuhý chlup. I vrcholek uší byl opatřen štětičkou chlupů. Po řídkém obočí nad žlutým a nehybným okem lezlo nějaké zvířátko, opatrně a pomalu. Vypadalo to jako zmenšená stonožka. Lezla a lezla po obočí a pečlivě zdolávala každý milimetr a každý vlas prořídleho obočí, kde byly navíc patrný černé čáry dlouho neumyté barvy, jak si žena každý den kreslila nové a nové linky nad očima.

Oblečena byla ta osoba v neuvěřitelně barevný a skoro nepopsatelný úbor, původně snad i nějaký divadelní kostým, bohaté šaty zdobené vyšivkami a pštosími péry všelijakých barev.

Šaty i péra, to všechno vlálo ve vzduchu, jako by se chodbou proháněl vítr sem a tam.

Teprve další zazvonění zvonku probralo naši rodinku z mrákot. Už se zvonek ozýval stále častěji, až nakonec zněl už nepřetržitě. Řinčel bez přestávky.

Nakonec se pan Neskutečný odhodlal. „Tak já teda otevřu. A dodal: „Ale to asi nebude ta pizza.“

„Asi ne,“ řekla odevzdaně paní Neskutečná, zvedla ruce do vzduchu a naznačovala tatínkovi, že mu drží palce a že ať skutečně, s pomocí Boží, otevře. Standa tichounce odsunul židličku a – ne že by se bál – postavil se kousek za svého otce, snad aby mu kryl záda.

„Ted!“ řekl otec a otevřel dveře. Dovnitř zavanul víchř, na chvíli se setmělo a nová sousedka beze slova vkročila do dveří.

Lenka Reinerová

Lenka Reinerová byla v letech 1958-1970 šéfredaktorkou německé verze československého měsíčníku *Im Herzen Europas*. Fotografie z jara 2001 – Lenka Reinerová před rodným domem v Karlíně

Po smrti Jana Palacha jsem dostala do redakce dopis. Neměl zpáteční adresu, ale jeho pisatelkou byla jakási dívka z Berlína. Byla zrovna tak mladá jako Jan a prý se rozhodla zemřít stejnou smrtí. Co teď? Běžela jsem do tiskárny,

z nového čísla vyndala jeden článek a místo něho napsala otevřený dopis o tom, že člověk musí žít a chtít něco dělat a aby to má neznámá nedělala. Někdy na konci léta kdosi zatukal na dveře a do redakce vstoupila dívka. Nesměle pozdravila a německy řekla: „Já jsem ta vaše sebevražd-kyně.“ Takže to přežila. Dnes už je zralou ženou a její dcera se jmenuje Maria-Lenka. Byl to můj nejúspěšnější článek.

Královská třída, kdysi také Königsstrasse, dnes Sokolovská – nejdelší a „nejrovnější“ ulice v Praze

Narodila jsem se v Karlíně. Bydleli jsme na Královské třídě č. p. 88 (dnes Sokolovská). Je to šíleně rovná a dlouhá ulice s ošklivými kolejami. Na 1. máje tudy vždycky táhly průvody a demonstrace. Největší humbuk byl, když šli komunisté, řvali jako blázni a kolem nich se točili policajti. Mně se to tenkrát strašně líbilo, ráda bych s nima pochodovala. Ale bylo mi teprve šest...

Lenka REINEROVÁ: *Kavárna nad Prahou*

Z němčiny přeložila Jana Zoubková
Praha: Labyrint 2001

Ukázka:

Kavárna nad Prahou

Kam jen zmizely ty kavárny, přemýšlím často, když se toulám Prahou – kavárny, v nichž člověk mohl nad šálkem černé kávy (takzvaná turecká u nás díkybohu ještě nebyla k mání) půl dne nebo třeba celý diskutovat a kout plány, leccos se dozvědět, pozorovat zajímavé lidi, někdy se s nimi i seznámit, spřátelit, nebo dokonce najít velkou lásku. A protože už tahle útočiště dávných let neexistují, spřádám teď ráda jeden velmi osobní pražský sen.

Kdesi v tajemném modrošedém oparu, nad kupolemi pokrytými měděnkou a strohými kostelními věžemi existuje, jak se mi v takových chvílích zdá, kavárna s mnoha stolky a od každého z nich je vidět dolů, na naše město, a ti nahoře odtamtud také shlížejí, skoro všichni tady kdysi žili. A já je znala. Jistě, některé jen z knih, jejich vlastních knih nebo z těch, které o nich napsali jiní, některé jen z obrazů, jež vytvořili, jiné díky jejich hudbě. Někteří mi byli blízcí, ty jsem znala dobře, byli jsme přátelé a jsme jimi, navzdory vesmírné vzdálenosti mezi námi, vlastně dosud. Tu a tam odkládají Nebeský deník a ze svého místa ve vzdušné kavárně mě pozorují. Někdy přítom udi-

veně nebo nesouhlasně vrtí hlavou, nemohou pochopit, proč se vrhám do něčeho, co jim, neboť už nejsou mezi námi, připadá přehnané, ne-li dokonce zbytečné. Přesto mi však drží palce, aby to dobře dopadlo. Nebo mi radí (a to se stává stále častěji), abych se už do ničeho nemíchala, po všech těch letech, kdy se událo tolik zlých i dobrých věcí, často takřka nepochopitelně převratných. Měla bych se držet víc zpátky, říkají, je přece dost mladých a nadaných...

Kdybych byla věřící, mohla bych své přátele tam vysoko v nadpozemské kavárně považovat za jakési anděly strážné. Ovšem lidé, kteří jsou pravidelnými hosty mé vysněné kavárny, měli v době, kdy ještě dleli mezi námi, s takovými nebeskými bytostmi pramálo společného, i když... kdo ví?

Ostatně – andělé strážní? Který bůh by mi je tak mohl poslat? A jakým jazykem bych se ho mohla dovolat? Mámiinou němčinou, tátovou češtinou nebo hebrejštinou svých předků? Ale možná hovoří pánbůh na prahu tohoto tisíciletí novým, dosud neznámým jazykem, aby přivedl všechny obyvatele Země navzdory jejich nesmyslným umělým hranicím k obstojnému soužití. Takový bůh by byl opravdovým vykupitelem. V Praze se ještě neukázal.

A tak se mi stává, že dostanu-li se do úzkých, obracím se na své přátele ve vysněné kavárně s prosbou, někdy i velmi naléhavou: Vy tam nahoře, tak mi přece pomozte, vždyť víte, co teď musím udělat, o čem rozhodnout! Mám, nebo nemám? Je to zvláštní, ale často pak najednou opravdu vím –, alespoň se domnívám, že vím – co mám, anebo nemám dělat. Tak přece jen andělé strážní? Nad šálkem nadpozemské kávy? A proč vlastně ne?

Koncem třicátých let jsem bydlela na Starém Městě v Melantrichově ulici číslo sedm. Dům číslo čtrnáct s nádherným portálem s medvědy je rodným domem spisovatele Egona Erwina Kische. Když jsem se nastěhovala do podkrovního pokojíku v čísle sedm, bydlela v domě U dvou zlatých medvědů ještě Egonova maminka. Ctíli ji a milovali nejen všichni její synové, a těch bylo pět, nýbrž i široký okruh jejich přátel. Kolik let by jí dnes bylo, když jejímu Egonkovi už táhne na sto dvacet? Co by ti dva řekli dnešní Melantrišce?

Nyní zde sídlí nóbl restaurace s příslušně nóbl cenami, restaurant Mucha. S naším krajanem, malířem Alfonsem Muchou, má společně jen to jméno. Dále je tu obchod se zdravou výživou firmy Country life a naproti domu, kde jsem kdysi bydlela, je elegantní cafeterie. Poslední léta před válkou tam býval hodinový hotel, večer před ním postávaly na chodníku holky. Kromě jejich zákazníků byli chodci procházející naší krátkou ulicí většinou literáti, anti-fašisté, kteří emigrovali z Hitlerovy říše, a pražští přátelé Egona Erwina. Všichni dostali u matky Kischové koláč a kávu. Pokud bylo třeba, dostalo se jim i účinné pomoci. Mezinárodní turistika? O té se tehdy Melantrichově ulici ani nezdálo.

„Pro ty fešandy z bordelu nejsem zrovna ideální soused, chodí za mnou samí ztroskotaní velikáni a znavení borci ze spisovatelské branže,“ poznamenal Kisch, když jsme se jednou pozdě večer vraceli z Klubu Bertolta Brechta domů. „Ale takový novinářský zelenáč, jako jsi ty, který je teprve na prahu skutečného života, ten by měl sousedství se mnou náležitě ocenit. Pozvi mě teď teda laskavě na kafe.“

„Kdepak,“ řekla jsem tenkrát, „bylo by to dneska nejmíň tvý padesátý a navíc je už dávno po půlnoci. Zelenáci se musí pořádně vyspat.“

Lenka Reinerová

(17. května 1916, Praha – 27. června 2008, Praha)

Poslední česká německy píšící spisovatelka, překladatelka, novinářka. Byla poslední žijící představitelkou kdysi tak slavné pražské německé literární scény.

Lenka Reinerová se narodila 17. května 1916 v Praze-Karlíně do česko-německo-židovské rodiny. Navštěvovala Stephans-Gymnasium (německé gymnázium ve Štěpánské ulici). Vinou špatné finanční situace rodiny musela ukončit studium a nastoupit do zaměstnání. Pracovala tři roky v kanceláři (spolu s Jaroslavem Foglarem) jako úřednice v evidenci. Ve stejné budově sídlilo exilové nakladatelství Malik, jeho šéfredaktorem byl Wieland Herzfelde. V roce 1935 nechal básník Rudolf Fuchs uveřejnit její první báseň v deníku *Prager Tagblatt*. V letech 1936-1938 pracovala jako novinářka v pražské redakci emigrantského časopisu *Arbeiter Illustrierte Zeitung* (vycházel v Praze v letech 1933-1938 v němčině pro německé emigranty, kteří utekli po roce 1933 z Hitlerovy Třetí říše; šéfredaktorem byl Franz Carl Weiskopf). Po obsazení ČSR 14. března 1939 se jí podařilo uprchnout do Paříže. Když ale Němci v červnu roku 1940 obsadili Francii, byla jako židovka zatčena a internována nejdříve v pařížském ženském vězení Petite Roquette a posléze v ženském internačním táboře Rieucros. Po nezdařeném pokusu přelavit se do Mexika byla opět vězněna v uprchlických táborech francouzského kolaborantského (tzv. vichistického) režimu ve francouzské západní Africe (Qued-Zem a Sidi-el-Ajachi v dnešním Maroku, 1939-1941), ale s pomocí přátel se jí podařilo pokračovat do Mexika, kde pracovala na velvyslanectví české exilové vlády a kde se provdala za jugoslávského lékaře MUDr. Theodora Balka (1900-1974, původním jménem Dragutin Fodor), který předtím bojoval s francouzskou interbrigádou v občanské válce ve Španělsku a v šedesátých letech pak vedl vydávání pražského německého deníku *Aufbau und Frieden*. Po válce se vrátila do Evropy a vzhledem k tomu, že všech jedenáct členů její rodiny zavraždili nacisté v Terezíně, v Osvětimi a Birkenau, vrátila se s manželem tam, kde byl doma on, do jugoslávského Bělehradu (1945-1948). Avšak nedlouho potom Josip Broz Tito rozpoutal teror proti svým odpůrcům a tehdy (1948) se s rodinou rozhodla nevrátit se z návštěvy Československa do Jugoslávie. V letech 1952-1953 strávila patnáct měsíců ve vyšetřovací vazbě v Ruzyni pro podezření z trockismu, sionismu a proto, že za války v Paříži spolupracovala s Janem Švermou (komunistům bylo jedno, že měla doma malou dceru). Po propuštění byla „vyexpedována do Pardubic jako prodavačka skla“. Nevzdala se – bylo jí tehdy osmatřicet let –, a snažila se o návrat do veřejného života, např. spoluprací s československými germanisty, jako byl třeba Eduard Goldstücker. Účastnila se kafkovské konference na zámku v Liblicích (1963), která byla později označena za výhybku vedoucí k Pražskému jaru. V roce 1964 se dočkala rehabilitace, tehdy už byla šéfredaktorkou časopisu *Im Herzen Europas* (1958-1970; vydáván ministerstvem zahraničních věcí, ale pro cizinu, tj. pro Německo), kde uveřejnila mj. i první německý pře-

klad úryvků z Havlovy *Zahradní slavnosti*. Její veřejné vystoupení na protestním shromáždění Svazu novinářů ve velkém sále Lucerny na podzim roku 1968, kdy přednesla projev mj. o svých dlouholetých zkušenostech ze střetů s agresivitou moci, v nichž se nedobrovolně ocitla během svého života několikrát a v různých zemích a kde apelovala na „lidskou tvář“ žurnalistů, se jí stalo později osudným: normalizace, prověrky, kádrování, represe. V roce 1970 ji postihl zákaz publikovat i pracovat v jakékoli redakci, byla opět vyhozena ze zaměstnání, směla pouze simultánně tlumočit z němčiny a naopak (1970-1989), živila se také překládáním knih pod jiným jménem. Od roku 1983 jí bylo dovoleno vydávat knihy v NDR; dodnes její německy psané knihy vydává berlínské nakladatelství Aufbau. Byla první nositelkou Schillerova prstenu (Schillerring 1999), jedné z nejprestižnějších německých literárních cen, což je nejvýznamnější pocta pro německy píšící autory, udělovaná ve Výmaru. Prezident Václav Havel jí v roce 2001 udělil státní vyznamenání – Medaili Za zásluhy I. řádu (za zásluhu o sblížení české, německé a židovské kultury). V roce 2002 se stala čestnou občankou hlavního města Prahy a v březnu roce 2003 byla poctěna vysokým německým vyznamenáním, Goetheho medailí. Byla iniciátorkou přípravného výboru pro založení Muzea německy psané literatury v Čechách.

Lenka Reinerová přežila tři rakoviny a byla symbolem silné, nezlomné osobnostní vůle. Jejím krédem bylo: „Vy- užit každý den života.“ Až do své smrti žila v Praze a neustále publikovala, převážně ve své mateřštině, tj. v němčině, ačkoliv stejně mistrně ovládala i češtinu, a její knížky tak vycházejí v českých překladech Olgy Walló a Jany Zoubkové. Proto není oficiálně řazena do české literatury, pro *Slovník českých spisovatelů od roku 1945* zde Reinerová neexistuje. Její dílo začalo vycházet v ČR až po roce 1989; účastnila se řady akcí veřejného života, zejména pak veřejných čtení svých textů. Přispívala do všech významnějších německých literárních časopisů, do *Mladé fronty Dnes*, *Lidových novin*, *Literárních novin* atd.

Režisér Jiří Věřčák o ní natočil portrét v cyklu *GEN – Galerie elity národa* (2002), dále dokumentární film *Ne- všední život Lenky Reinerové* (2001), německé televize ARD pořad *Mein Prag* (1998) a SAT 3 dokument s názvem *Zur Person* (2001).

Zemřela 27. června 2008 doma v Praze.

Dílo:

Grenze geschlossen (1958), *Ein für allemal* (1962), *Der Ausflug zum Schwanensee* (1983), *Es begann in der Melantrichgasse* (1985), *Die Premiere* (1989), *Das Traumcafé einer Pragerin* (1996), *Mandelduft* (1998), *Zu Hause in Prag – manchmal auch anderswo* (2000), *Alle Farben der Sonne und der Nacht* (2005), *Närrisches Prag* (2006), *Das Geheimnis der nächsten Minuten* (2007)

České překlady:

Hranice uzavřeny (1956), *Barva slunce a noci* (1969) – náklad zabaven, *Sklo a porcelán* (1991), *Bez adresy, Ne- skutečně skutečné příběhy* (2001), *Kavárna nad Prahou* (2001), *Všechny barvy slunce a noci* (2002), *Vůně mandlí* (2004), *Praha bláznivá* (2005), *Čekárny mého života* (2007)

Filmové princezny

Pyšná princezna (1952)

První a pro mnohé nejslavnější česká filmová pohádka. Není Čecha, který by několikrát neviděl příběh pyšné Krasomily, kterou promění až láska. Ve svých dvaceti letech se její představitelkou stala herečka Alena Vránová. Její další slavnou princeznou byla Dišperanda v pohádce *Hrátky s čertem*. Objevila se také například ve filmu *Dovolená s Andělem* a seriálu *Byl jednou jeden dům*. Nejnověji ji můžeme vidat na TV Nova v seriálu *Ulice*.

Alena Vránová

Byl jednou jeden král (1954)

Ve filmu podle klasické pohádky *Sůl nad zlato* si hlavní roli princezny Marušky zahrála teprve šestnáctiletá Milena Dvorská. Sama později přiznala, že vedle gigantů českého herectví Jana Wericha a Vlasty Buriana měla nepředstavitelnou trému. Ve filmové pohádce si pak Dvorská ještě zahrála o více než dvacet let později – tentokrát královnu ve snímku *Jak se budí princezny*. Herečku můžeme dodnes slyšet z dabingu a občas se s ní setkáváme i v televizi (seriály *Ulice*, *Letiště*).

Milena Dvorská

Princezna se zlatou hvězdou (1959)

Bývalá zdravotní sestra a manekýnka Marie Kyselková poprvé točila film *Větrná hora* – v roce 1955. Následoval

snímek *Bomba* a konečně její nejslavnější role v pohádce *Princezna se zlatou hvězdou*. Zde měla vlastně hrát původně epizodní roli, ale protože vybraná hlavní představitelka na poslední chvíli onemocněla, vybrali jako princeznu Ladu nakonec právě Marii. Ta však po skončení natáčení dala přednost soukromému životu. S hercem Petrem Haničincem čekala syna Ondřeje. Když se jí později ve zralém věku zastesklo po lidech, začala pracovat jako vrátná na strahovských vysokoškolských kolejích v Praze.

Marie Kyselková

Tři oříšky pro Popelku (1973)

V tomto filmu vlastně žádná princezna nebyla. Ale Libuše Šafránková (*1953) jako chudá dívka, která nakonec získá srdce prince, diváky natolik okouzila, že se stala ikonou české pohádky a v našem přehledu nesmí chybět. Princezen si pak Šafránková zahrála ještě dost a dost (*Malá mořská víla*, *Třetí princ*, *Sůl nad zlato...*). Dones platí za jednu z nejkrásnějších českých hereček. Nedávno excelovala ve třetí řadě seriálu *Nemocnice na kraji města*.

Libuše Šafránková

Honza málem králem (1977)

Princezna v podání Jorgy Kotrbové si mnoho příznivců nezískala. Většinu filmu mlčela a z očí jí sršely blesky. Když promluvila, vysloužila si za to pouze výprask od Honzy,

kterého hrál Jiří Korn. Podstatně milejší princeznu Kotrbová ztvárnila v televizní pohádce *Zlatovláska* (1973). Do filmografie Jorgy Kotrbové patří komedie *Dva muži hlásí příchod*, *Pátek není svátek* či *V podstatě jsme normální*. V poslední době se herečka věnuje především divadlu a dabingu.

Jorga Kotrbová

Tou pravou pro Honzu, který se stal málem králem, byla nakonec prostá Mařenka, kterou hrála Naďa Konvalinková. Tu jsme pak mohli vidět v mnoha dalších pohádkách (*O Honzovi a Barušce*, *Taneček přes dvě pekla*, *Zlatý náhrdelník*). Osudným se jí stal film *Adéla ještě nevečeřela*, kde v roli naivní Květušky Bočkové zazářila tak, že později jen těžko přesvědčovala režiséry, aby jí svěřili i role jiného ražení. Naďu brzy uvidíme v pokračování *Saxany* nebo v nové komedii Marie Poledňákové *Líbáš jako Bůh*.

Naďa Konvalinková

Jak se budí princezny (1977)

Pro Marii Horákovou-Míkovou (*1959) byla role Růženky ve slavné filmové pohádce jednou z mála příležitostí, jak se zapsat do srdcí filmových diváků. V její filmografii najdeme už jen čtyři další snímky, ve kterých ztvárnila spíše menší role (*Krakonoš a lyžníci*). Horáková je vystudovaná loutkoherečka a na otázku, proč skončila s filmem, odpo-

vídá: „Já jsem neskončila, už mi zkrátka nikdo nezavolal. Naposledy jsem dostala nabídku od Jiřího Menzela, když točil *Vesničku mou střediskovou*, šla jsem do konkurzu na učitelku. Jenže jsem tehdy měla na obličej nějaký ekzém a pan Menzel řekl, že s ekzémem by to nešlo...“ Později byla členkou dívčí hudební skupiny Zuby nehty a začala učit na vyšší odborné herecké škole.

Marie Horáková-Míková

Arabela (1980)

Princeznu z Říše pohádek sice neznáme z filmového plátna, ale neměli bychom na ni zapomenout. Seriál *Arabela* patří k dílům, která českou kinematografii proslavila po celé Evropě. To, že měla Arabelu hrát původně Libuše Šafránková, ale kvůli zdravotním komplikacím k tomu nedošlo, je všeobecně známé. Pozorný divák si všimne, že Libuška princeznu nakonec alespoň nadabovala. Její představitelka Jana Nagyová (49) totiž pochází ze Slovenska. V době natáčení za sebou příliš zkušeností neměla. U nás jsme ji mohli vidět v detektivce *Smrt stopařek*. Nagyová se narodila od jiných slovenských herců ale v Čechách moc neprosadila. Když se v roce 1990 točilo pokračování *Arabely*, nahradila ji Miroslava Šafránková – údajně kvůli vysokým finančním nárokům. Jana žije v Německu, má tři děti a v 90. letech se začala věnovat podnikání v kosmetice.

Jana Nagyová

Foto: abl, *Týdeník rozhlas*, zaslala E. Zemanová

POEZIE

J. S. Machar: Čtyři knihy sonetů**Letní sonety**

Sonet o třetí hodině v červenci
To není vzduch, to už je vody var,
jenž proniká tě, kol tebe se lije,
to není lenost, to už smrti spár,
se zvolna těžce noří do tvé šíje.

Naproti žhavý bílý trottoir,
zelené všude v oknech jalousie,
šedivý prach se k tobě oknem vije –
zem, nebe jeden hrozný žár.

Přivřené oči, duše zmalátnělá,
tak sedíš tady bez hnutí a tich –
tvé – já –, tvůj život a ta země celá

je ti tak hrstkou věcí bezcenných,
že bys po všem tom steskem sotva vzdych –
kdyby ta duše z těla vyjít měla...

(mk)

J. S. Machar: Čtyři knihy sonetů**Sonet za červnového poledne**

Žár, všude žár... Proud ohně bije
do tvého s hůry temene,
a z dola asfalt dlažby pálí
jak pláty plotny zžhavené.

A země tiše žár ten pije...
V sen líný kol se domy halí,
jak jalousie spuštěné
jsou jako oči zavřené.

Dým klesá k zemi... Vzduchem chvít
zříš žhavé pruhy... Mrtvý klid
je v ulici... Jen jako kmit

jí střelí černá vlaštovice
a druhá... Obě ševalice
půlkruhem švihnou pod blankyt...

(mk)

Karel Toman: Básně**Léto**

Šumějí lesy i vody
a světlo nad nimi zpívá.
Jedinou vteřinu ještě,
ty písni živá!

Prostory, hloubky a výšky
a hlasy neznámých dalek?
Kdyby se ozval hlas města,
jak by tě zalek!

V té chladivé písni vody
zní líbezný doprovod lesů
a všechny trudy a žaly
v ní smyju a střesu.

(mk)

Karel Toman: Básně**Láska**

Stesk jara zhoustl v letní žár
a voní jasmínem a věnčí akátem
tvé skráně Praho,
den za dnem kane, boží dar,
do ulic, jimiž okouzlení jdem,
i na tvou řeku Praho.

Bolestmi korunovaná,
kde vzalas úsměvy a něhu věčných jar,
jimiž dnes kveteš?
Přadena věky snovaná
ti dala zlatohlav protkaný snem, ten živý je, ne veteš.

Tvůj sen jsem s tebou snil.
I dovol dnes, bych vzpomínaje mrtvých,
kameny tvoje vděčně políbil.

(mk)

František Halas: Dokořán**Červenec**

Sloupy dnů ohnivých
tu klenbu podržte mi
již do noci jsem zdvih
je těžkou této zemi.

Zvířetník tmy ať jiskří
a naše slova schytá
když něha ticho zvichří
a milost nerozvitá

se prudce dere zdola
kde dosud víra spala
to smutek náš ji volá
aby se celá dala

a listím byla květu
svým přikryla nás stínem
když vyprahlé vše je tu
a žizní samot hynem

Do krajin prašivých
Nechť těžké věnce deště
spadnou a oživí
co vzkličiti chce ještě.

(mk)

Karel Toman: *Melancholická pouť*

Píseň

A podle vod a podle cest
šuměly truchlé topoly.
Rci, jaký lék na srdce jest
když vzpomínka je rozbolí?

Kraj rodný s nocí hovoří
v tvém srdci – znáš ten stesk a žal?
Kol tebe les a pohoří.
Oh, komu by ses zpovídal?

A ženy s květy kolem jdou
a smutné písně zpívají
a ve tvou duši ubohou
marnosti se tmou splývají.

(mk)

Stanislav K. Neumann: *Kniha lesů vod a strání*

Letní apostrofa

Ej, ticho,
těch našich sečí srázných ticho horké,
když hmyzů legion se snoubí na květech
a tančí, zpívá, šílí v zlatém žáru –

Ej, ticho,
těch našich lučin ticho vonné, vroucí,
když úběl kopretin a modře šalvějů
se mísí v zeleň kypící a vlahou –

Ej, ticho,
těch našich polí ticho oslavené,
když vlnící se rež se pyšně vymetá
pod blankytem, jímž oblak pluje bílý –

Ej, ticho, ticho,
jen o trochu víc jasu ještě daruj
mé mysli pokojné, aby rozmar milenčin
jí nevyrušil z poledního míru,
v němž zastavuje se jak v stráni květina!

(mk)

Stanislav K. Neumann: *Kniha erotiky*

Touha

Na letním slunci mocnou touhou hoří
do šarlatova rudá libela,
ta vodní žínka tůní, kde se boří
bludného chodce noha nesmělá.

A touha ta i tělo její moří,
že vyzáblé je... Jak ta libela
já toužím... Tys však o mém velkém hoří
ni vzdechu z úst mých neuslyšela.

A odvane-li vítr podzimní
libelu štíhlou, touhu její s ní –
mé lásky touha s časem nepluje.

Až jednou jak má žena vejdeš k nám,
já láskou svou tě k sobě připoutám
jak proutečkem, jenž plný lepu je.

(mk)

HUMOR

UŽ NAŠI PŘEDKOVÉ VĚDĚLI, ŽE NIKDO NENÍ V CIZINĚ PROROKEM...

NAZDAR, NÁRODNÍ DIVADLO!

napsala DANA FLÍDROVÁ | nakreslil JIŘÍ VOTRUBA

4. část

Česky se hrálo alespoň na venkově, v oblibě bylo dál loutkové divadlo, ve velkých divadlech se však hrálo zase jen německy nebo italsky. Lidem to samozřejmě vadilo, a to především českým vlastencům a jejich rodinám. Jedním z nich byl například František Ladislav Rieger, vlastenec první poloviny 19. století.

Nadšení pro divadelní umění bylo Čechům vlastní už od středověku, ale málo platné – co s tím, když nebylo kde hrát. Hostince pro divadlo přece jen neměly to nejlepší vybavení, děti si chtěly hrát „na divadlo“, ale chyběly vhodné vzory. Český jazyk potřeboval zaznít z jeviště, aby se mu dostalo patřičné podpory proti všudypřítomné němčině. To věděl nejen Jan Neruda, ale také třeba Josef Kajetán Tyl, František Palacký a další osvícenci.

Čeští vlastenci se zamysleli a pustili se do další práce. Jestliže získali povolení postavit si vlastní divadlo již v roce 1786, postavili dřevěnou Boudu, kterou jim zbořili, postaví se tedy divadlo nové! Velké a kamenné! Důstojné a české! Takže, jak uvidíte, od povolení stavby k jejímu otevření může uběhnout i takových sto let...

Pokračování příště

Knihu „NAZDAR, NÁRODNÍ DIVADLO“ můžete jako komplet zakoupit za 189 Kč v pokladnách ND a vybraných knihkupectvích.

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR
choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Tomáš ČECH
ortoped a ortopedický chirurg,
roh Simmeringer Hauptstr. /
Kopalgasse 1/3/3, Wien 11
tel. 74 9 32 03

MUDr. Vít DOLEŽAL
zubní lékař
Blattgasse 13, 1030 Wien
tel. 713 72 66, všechny pokladny

MUDr. Eva DRŠATA
oční lékařka
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě na tel. 587 54 27
všechny pokladny

MUDr. Kamila HAJEK
soukromá léčba homeopatií
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10
tel. 689 22 80

MUDr. Hana LION
zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301, 1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina LION
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii
Röttergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK
internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomsportarzt, všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

MUDr. Ilona POLZER (roz. Bartošková)
choroby oční a optometrické (Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních případech
mimo ord. hod.: 0660-3470374
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg SOJKA
neurolog a psychoterapeut
Apostelgasse 25-27 (ve dvoře vpravo)
Wien 1030
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě

MUDr. Zdenka Gabriel WEISS
odborná ortopedka, též dětská
Pilgramgasse 10, Wien 5
tel. 58 74 460

Dr. med. Lenka WIDNER
odborná dětská lékařka, alle Kassen
po 9-14, út 14-19, čt 8:30-12:30 a 14-16,
pá 8:30-12:30, jindy po dohodě
Waltenhofengasse 5 / Stiege 2
1100 Wien, tel. 01/6880448
e-mail: lenka.widner@gmx.at

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.

lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně
semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:

Lederergasse 17/7, Wien 8,
tel.: 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
<http://members.aon.at/nykl>

GESUNDHEITSSTUDIO KROTTENBACH

Med. Univ. Dr. Kamil Maarfia
soukromý všeobecný lékař

pracovní, preventivní a estetická
medicína, životní prostředí

Praxe:

Krottenbachstr. 52 (vchod Budinskygasse
1190 Wien, tel.: 01/9580951
e-mail: dr.maarfia@artdoc.at
www.artdoc.at

Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER
A-2333 Leopoldsdorf, Weidengasse 2
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117
práce: A-1030 Wien, Marxergasse 1a
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
fax: 02235/44 638

Ověřené překlady
Mag. Lenka KOVARIK
A-1210 Wien, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@hotmail.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

**Ověřené překlady dokumentů, dokladů,
smluv, úředních listin a tlumočení**
Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
mobil: 0664/2537951
fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Ověřené překlady
Mag. Pavlína BÖHMOVÁ
A-1100 Wien, Dieselgasse 5/43
tel./fax 2082175, 0699/19544077
e-mail: pavlina@chello.at

Ověřené překlady
Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info
www.tschechischebahnen.at.tt

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správe krajanů Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at

**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Vídeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobotu
v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

**KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická
**Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom**
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaquingasse 12
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub
Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír.
sv. od 9.30 do 11 hod.

Kaple sv. Stanislava
Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek
v měsíci v 18:00 hodin

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE
Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule
1150 Goldschlagstr. 14 / Tel. 9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt
Schellingerg. 1-3 / Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ

Privátní bilingvní škola obecná
1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel.: 714 88 76, fax: 714 88 76/34

**Privátní bilingvní reálné gymnázium
2. stupeň**
1030 Wien, Schützengasse 31
ředitelka Mag. H. Hubec
tel.: 890 44 04-60

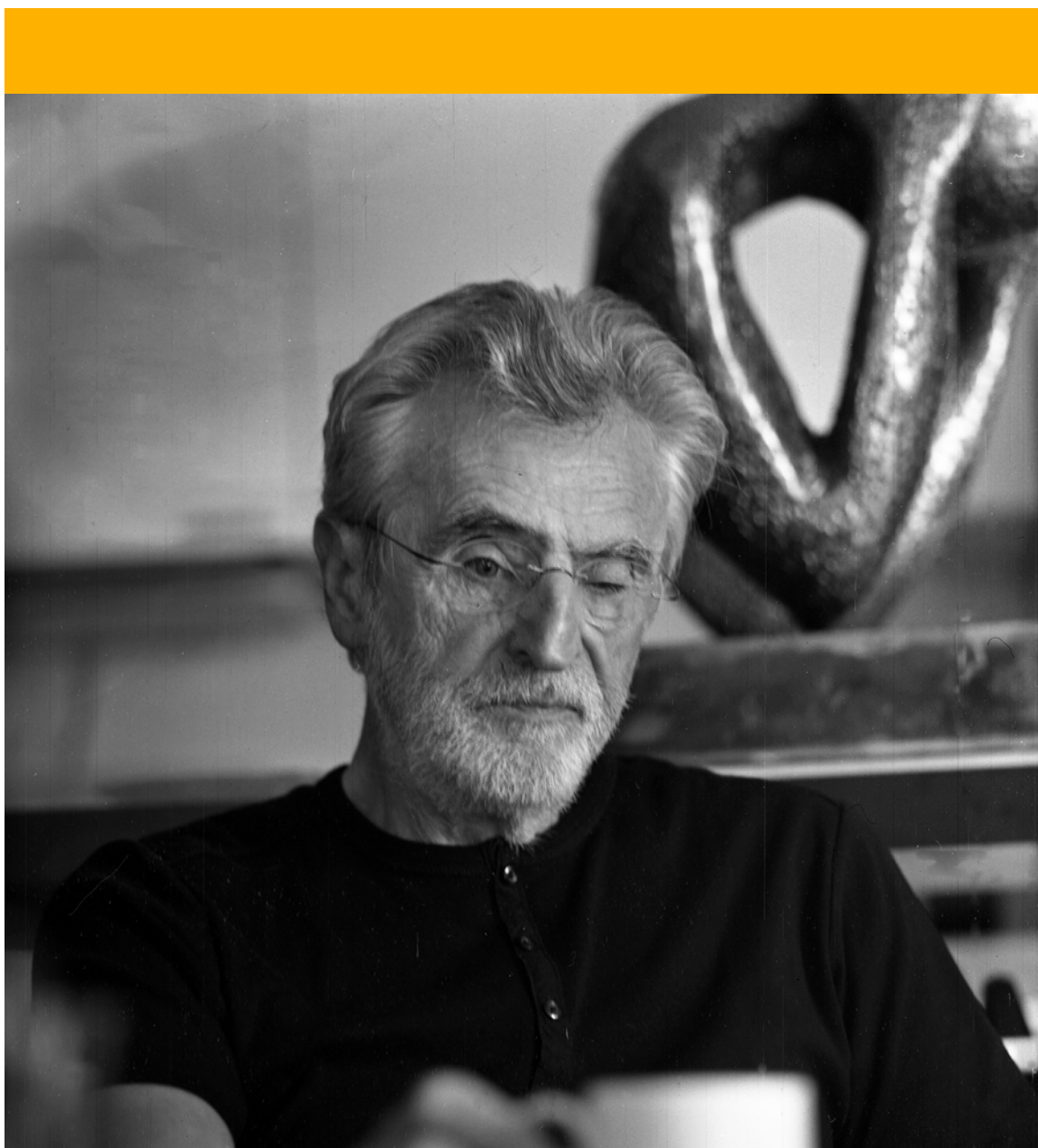
Mateřská škola
tel. (ředitelství): 713 31 88 / 40

**Europäische
Mittelschule Wien
European Middle
School Vienna**
1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18
1080 Wien

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

Jan Milan Krkoška

Foto: Gero Fischer